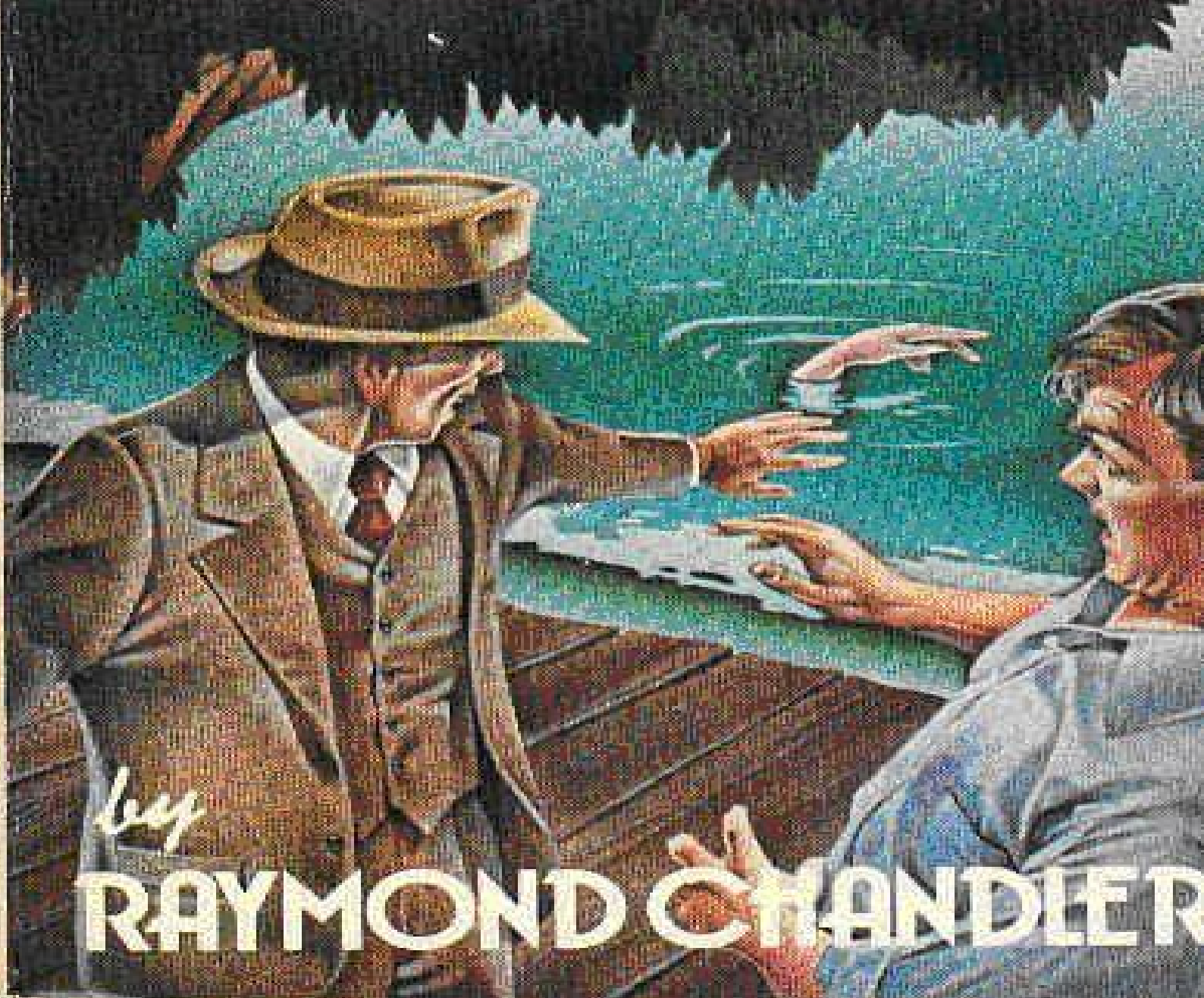

**"RAYMOND CHANDLER IS
A STAR OF THE FIRST MAGNITUDE"
—Erle Stanley Gardner**

THE LADY IN THE LAKE

by
RAYMOND CHANDLER

Raymond Chandler - Dama u jezeru

Palača Treloar bila je, a i sad je, smještena u Olive Streetu, na zapadnoj strani, blizu Šeste avenije. Pločnik ispred nje je isprva bio načinjen od gumenih blokova crne i bijele boje. U trenutku kad sam tuda prolazio upravo su ih izvlačili da bi ih ustupili vladi, a blijedi je čovjek bez šešira, s licem kao u nadstojnika, promatrao posao i pri tom izgledao kao da mu to lomi srce.

Prošao sam kraj njega kroz hodnik s arkadama u kojima su se nalazili butici i ušao u prostrano crno-zlatno predvorje. Tvrтка Gillerlain se nalazila na šestom katu u prednjem dijelu zgrade, iza vrata na okretanje od dvostrukih stakala uokvirenih platinom. Čekaonica je imala kineske sagove, blijedo srebrne zidove, nespretan ali pomno oblikovan namještaj, svjetlucave primjerke apstraktnih kristalnih figura na postoljima i veliki trouglasti izlog u uglu. Na policama, stepenicama, otočićima i izbočenjima od svjetlucavih ogledala izgledalo je da se nalaze sve prekrasne bočice i kutijice ikada stvorene. Bilo je krema, pudera; sapuna i toaletnih vodica za svako godišnje doba i svaku priliku. Bilo je tu mirisa u visokim i vitkim staklenkama, koje su izgledale kao da će se na najblažem dašku vjetra raspasti, i mirisa smještenih u keramičkim posudicama, ukrašenim velikim satenskim vrpcama kao male djevojčice u plesnom razredu. Biser ove zbirke se kočio u sredini najviše stepenice u obliku jednostavne zdepaste bočice boje jantara. Na etiketi je pisalo: Gillerlain Regal, Šampanjac među parfemima.

Kako su govorili u tvrťki, samo jedna kap je dovoljna u rupici na dnu vrata da vas počnu zasipati ružičasti biseri poput kapi kiše.

Dražesna mala plavuša sjedila je u jednom udaljenom kutu i baratala telefonskom centralom sklonjena na sigurno iza drvene ograde. Za stolom, sučelice prema ulaznim vratima, sjedila je vitka smeđokosa ljepotica čije je ime, sudeći po reljefnoj pločici na površini stola, bilo gospođica Adrienne Fromsett.

Na sebi je imala kostim željezno sive boje, a ispod jakne tamnoplavu bluzu i mušku kravatu malo svjetlije nijanse. Rub maramice koja je virila iz džepića bio je tako oštar da se njime mogao razrezati kruh. Osim narukvice nije imala nakita. Njena je kosa bila razdijeljena na sredini i padala je u mekim, ali ne i sasvim prirodnim valovima. Djevojka je imala gladak ten boje slonovače,

prilično stroge obrve i dva velika tamna oka koja bi u pravo vrijeme i na pravom mjestu vjerojatno znala poprimiti čeznutljiv izraz.

Stavio sam na stol gospođice Fromsett svoju običnu posjetnicu, jednu od onih u čijem kutu nije bio otisnut pištolj, i upitao mogu li govoriti s gospodinom Deraceom Kingsleyem.

Ona pogleda posjetnicu i upita: – Imate li zakazan sastanak?

– Nemam.

– Vrlo je teško govoriti s gospodinom Kingsleyem bez prethodnog dogovora.

Na to nisam imao nikakvih primjedbi.

– Kakav je razlog vašoj posjeti gospodine Marlowe?

– Privatan.

– Razumijem. Poznaje li vas gospodin Kingsley?

– Ne vjerujem. Možda je čuo za mene. Možete mu reći da me šalje poručnik Gee.

– Poznaje li gospodin Kingsley poručnika Geeja? Stavi moju posjetnicu kraj obližnjeg brda tek natipkanih pisama, a zatim, naslonivši se, stade malom zlatnom olovkom lupkati po stolu.

Plavuša s telefonske centrale napne svoje malo školjkasto uho i uputi mi malo nesiguran smiješak. Bila je okretna i živahna ali ne i previše sigurna u sebe; kao mačkica u kući u kojoj ne drže do mačkica.

– Nadam se da ga poznaje – rekoh. – Najbolji način da se to sazna je da ga se pita.

Ona na brzinu potpisa tri pisma kako bi se suzdržala od toga da svoj pisaći pribor baci na mene, zatim ponovo progovori ne dižući glavu.

– Gospodin Kingsley je na sastanku. Prvom ću mu prilikom dostaviti vašu posjetnicu.

Zahvalio sam joj i sjeo na kromiran kožni naslonjač s kožnim navlakama, koji je bio mnogo udobniji nego što je izgledao. Vrijeme je prolazilo i tišina se spuštala na scenu. Nitko nije ušao ni izašao. Lijepe, elegantne ruke gospođice Fromsett premještale su papire, a od vremena do vremena se čuo pokoji tugaljivi mi jauk mačkice s telefonske centrale i prespajanje telefona.

Zapalio sam cigaretu i privukao pepeljaru na stalku. Činilo se da minute prolaze na vrhovima prstiju, s prstom na ustima. Razgledao

sam prostoriju, ali teško je išta zaključiti o takvom ambijentu. Moguće je da je tvrtka donosila milijune, kao što je bilo moguće i to da se u susjednoj sobi nalazio šerif koji sjedi u stolici naslonjenoj na kasu.

2

Pola sata i tri do četiri cigarete kasnije otvore se vrata iza leđa gospođice Fromsett, a dvoje ljudi izađe nauznak smijući se. Treći im je pridržavao vrata i pomagao im u smijanju. Uslijedi međusobno rukovanje, a zatim dvojica prođu kroz ured i izađu. Treći se prestane smijati i lice mu poprimi izraz čovjeka koji se nikada u životu nije smijao. Bila je to visoka ptičica u sivom odijelu koja nije željela nikakvih gluposti.

– Ima li telefonskih poziva? – upita autoritativnim glasom.

– Ovdje je izvjesni gospodin Marlovve kojeg je poslao poručnik Gee. Dolazi privatno – nježno odgovori gospođica Fromsett – Nikada nisam čuo za njega – zala ja visoki čovjek. Uze moju posjetnicu, i ne pogleda me i vrati se u svoj ured. Pneumatska su se vrata zatvorila i proizvela zvuk nalik na »fuuj«. Gospođica Fromsett mi uputi sladak tugaljiv osmijeh, na koji uzvratih podrugljivim opscenim podsmijehom. Usisao sam još jednu cigaretu, a vrijeme je prolazilo šepajući. Tvrтка Gillerlain mi se počinjala sviđati. Nakon deset minuta se otvoriše ulazna vrata i velika zvjerka se pojavi sa šešikom na glavi, najavljujući da ide na šišanje.

Starta atletskim korakom duž kineskog tepiha, pretrči polovinu prostorije do izlaznih vratiju, a zatim učini oštar zaokret i priđe mi.

– Htjeli ste sa mnom govoriti? – zareži.

Bio je visok metar i osamdeset pet i izgledao je prilično mišićav. Imao je dva siva oka hladnog sjaja. Popunjavao je velik broj svog sivog flanelskog odijela išaranog tankim bijelim prugama, i to ga je popunjavao vrlo elegantno. Njegov je način upozoravao da s njim nema šale.

Ustadoh.

– Ukoliko ste vi gospodin Derače Kingsley.

– Što ste vi, dođavola, mislili da jesam?

Dopustio sam mu tu doskočicu i pružio mu svoju drugu posjetnicu, onu na kojoj piše čime se bavim. Brzo je uzme i namrgođeno je pročitao.

– Tko je poručnik Gee? – upita agresivno.

– Jedan moj poznanik.

– Očaran sam – reče Kingsley upućujući pogled gospođici Fromsett. Ona je uživala. Ona je jako uživala.

– Ne biste se udostojili da me obaspete još nekim informacijama o njemu?

– U redu, zovu ga Ljubičica – rekoh – zato što neprestano žvače bombone s mirisom ljubičica. Visok je i krupan čovjek, srebrne kose i ustiju koja izgledaju kao da su napravljena da bi njima ljubio djecu. Posljednji puta je bio viđen u besprijekornom tamnoplavom odijelu, smeđim cipelama četvrtastih vrškova i s tvrdim šeširom na glavi, kako puši opijum iz lulice od pečene gline.

– Vaš mi se način ne sviđa – reče Kingsley glasom kojim bi se mogao razbiti kokosov orah.

– Nije važno, ne prodajem ga.

Povuče se kao da sam mu pod nos stavio sipu ulovljenu prije tjedan dana, a zatim mi odmah okrene leđa i dobaci preko ramena: –

Dajem vam točno tri minute... Bog zna zašto. Prođe kraj stola gospođice Fromsett do svojih vrata, gurne ih i pusti da mi se zatvore pred nosom. I u tome je gospođica Fromsett uživala, ali mi se učini da sam vidio tajni smiješak u njenim očima.

Privatni ured gospodina Kingsleya je predstavljao upravo ono što privatni ured treba da bude. Bio je prostran, miran, u dovoljnoj mjeri osvjetljen i opremljen ventilacionim uređajima. Pritvorene rebrenice ublažavale su blještavost srpanjskog sunca. Sivi zastori izvanredno su odgovarali sivoj boji tepiha. Tu se nalazila ogromna crno-srebrna kasa i jedan dugi niz niskih ormarića za arhivu, potpuno odgovarajućih. Na jednom je zidu bila obješena ogromna obojena fotografija nekog starca s bradom, brkovima i tvrdim ovratnikom. Adamova jabučica koja je virila između dva krilca ovratnika činila se tvrđa od brade mnogih ljudi. Ispod fotografije se nalazila pločica s natpismom: Mathew Gillerlain 1860. – 1934.

Derače Kingsley žurno obiđe oko svog osamsto dolarskog pisaćeg stola i sjedne na kožnu fotelju. Izvuče vrlo tanku cigaru iz kutijice od mahagonija i bakra i pripali je velikim stolnim upaljačem. Sve je to učinio bez žurbe.

Vrijeme koje sam imao na raspolaganju nije bilo važno. Kada je završio, nasloni se u svojoj fotelji, povuče jedan dim i reče: – Ja sam poslovan čovjek. Sudeći po onome što kaže vaša posjetnica, vi ste ovlašteni detektiv. Pokažite mi nešto što će to i dokazati.

Izvukao sam iz džepa novčanik i pružio mu svoje dokumente. On ih pogleda i vrati mi ih, bacivši ih preko stola.

Celuloidni omot s fotokopijom moje dozvole završio je na podu. Kingsley se nije htio uznemiravati molbom da mu oprostim.

– Ne poznajem Geeja – izjavi. – Poznajem šerifa Petersona. Upitao sam ga da li zna čovjeka u kojeg se može imati povjerenja i kojem se može povjeriti zadatak. Pretpostavljam da ste vi taj čovjek.

– Poručnik Gee radi u pomoćnom odjelu šerifovog ureda u Hollywoodu – rekoh. – Možete to provjeriti.

– Nije potrebno. Vjerujem da biste mi odgovarali, ali se nemojte šaliti sa mnom. Nemojte zaboraviti da čovjek koga zaposlim postaje moj čovjek. Morate raditi isključivo ono što vam naredim i držati usta zatvorena ili ćete vrlo brzo izletjeti. Da li vam je jasno? Nadam se da nisam previše oštar prema vama.

– Zašto to pitanje ne ostavimo otvorenim... – promrmljao sam.

Kingsley nabra čelo. – Kolika je vaša cijena?

– Dvadeset pet dolara dnevno i troškovi. Osam centi po kilometru za moj auto.

– Apsurdno. Preskupo. I petnaest dolara na dan je previše. Što se tiče kilometraže, platit ću u razumnim granicama, ali nikakvih ludih vožnji zbog zabave.

Ispustio sam oblačić sivog dima i raspršio ga rukom. Ništa nisam rekao. Izgleda da je Kingsleyja malo iznenadilo da nisam ništa rekao. Vratio se na svoj naslon i otresao cigaru.

– Nisam vas još zaposlio – doda – ali u slučaju da to učinim, upozoravam vas da se radi o vrlo povjerljivim stvarima. Nikakvih brbljanja s vašim kolegama u policiji. Jesmo li se razumjeli.

– Što vam točno treba, gospodine Kingsley?

– Što se to vas tiče? Vi obavljate sve vrste zadataka, zar ne?

– Ne baš sve. Samo koji su relativno čisti. Zabulji mi se u lice stiskajući vilicu. Sive su mu oči bile neprozirne.

– Ne bavim se, na primjer, razvodima – dodao sam. – Uz to tražim sto dolara predujma... od nepoznatih.

– Gle, gle – reče on, iznenada ublaživši ton. – Gle, gle!

– Što se tiče vaše oštine prema meni – nastavih – reći ću vam da mi najveći broj klijenata za početak natopi košulju suzama ili reži na

mene kako bih znao tko tu zapovijeda. Ali obično se na kraju urazume... ako prežive.

– Gle, gle – ponovi Kingsley istim glasom i nastavi buljiti u mene. – Gubite li ih mnogo?

– One koji sa mnom dobro postupaju nikada.

– Uzmite cigaru.

Prihvatio sam cigaru i stavio je u džep.

– Morate naći moju ženu – u isti čas me obavijesti Kingsley. – Nestala je prije mjesec dana.

– U redu, naći ću vašu ženu.

Udari objema rukama po stolu i pogleda me ravno u lice.

– Zaboga, vjerujem da ćete uspjeti – reče. – Zatim se nasmiješi. – Četiri godine nisam uspio naći čovjeka koji bi mi očitao bukvicu.

Nisam rekao ništa, a on nastavi: – Sviđa mi se, tako mi Boga! Zaista mi se sviđa. – Prođe rukom kroz crnu gustu kosu i nastavi ozbiljnim glasom. – Nestala je prije mjesec dana iz kućice koju imamo u planini, kraj Puma Pointa. Poznajete li Puma Point?

Rekao sam da poznajem.

– Naša je kućica oko pet kilometara udaljena od sela i nalazi se kraj privatnog jezera do kojeg se dolazi privatnom cestom. Jezero se zove Jezero malog laneta. Tamo smo zajednički podigli jednu branu kako bismo dotjerali posjed koji je podijeljen između tri vlasnika. Velik je, ali nije iskorišten, a takav će ostati još tko zna koliko vremena. I moji prijatelji imaju tamo svoje kućice. Ima još jedna, četvrta kućica, u kojoj stanuje neki Bili Chess sa svojom ženom. Ne plaća najamninu nego zauzvrat čuva posjed. On je ratni invalid u penziji. Tamo gore nema više nikoga. Moja žena je otišla polovinom svibnja, sišla je u grad dva puta krajem tjedna, a zatim je morala f2. lipnja doći na neki prijem, ali se nije pojavila. Otada je više nisam vidio.

– I što ste u tom smislu učinili?

– Ništa. Baš ništa. Nisam čak ni otišao tamo gore. Zastane, čekajući da ga ja upitam zašto.

– Zašto? – upitali poslušno.

Odgurne naslonjač da bi otvorio ladicu pisaćeg stola. Izvuče neki presavijeni papir i pruži mi ga. Rastvorili ga i vidjeh da je to telegram poslan iz El Pasa 14. lipnja u 9 sati i 19 minuta prije podne. Bio je

adresiran na Deracea Kingsleyja, 965 Carson Drive, Beverly Hills, a pisalo je sledeće: PRELAZIM GRANICU KAKO BIH DOBILA RASTAVU U MEKSIKU STOP UDAT ĆU SE ZA CHRISA STOP SRETNO I ZBOGOM CRYSTAL.

Stavio sam ga kraj sebe na stol dok mi je Kingsley pružao sjajnu, veliku i jasnu amatersku fotografiju na glatkom papiru, na kojoj su jedan čovjek i jedna žena sjedili na pijesku pod suncobranom. On je bio u kupaćim gaćicama a ona u vrlo smionom bijelom kostimu. Bila je plavuša, vitka, lijepa i dobro građena. Smijala se. Njen pratilac bio je lijep smeđi mladić, atletski razvijenih nogu i ramena, crne nauljene kose i bijelih zuba. Visok je bio oko metar i osamdeset. Tipičan opustošitelj kućnih ognjišta. U ruci je držao sunčane naočale i smijao se neusiljeno, kao netko tko se često fotografira.

– To je Crystal – objasni Kingsley – a to Chjas Lavery. Što se mene tiče, ona može uzeti njega, on može uzeti nju i dovraga s oboje.

Položio sam fotografiju na telegram.

– U redu, u čemu je kvaka? – upitah ga.

– Sada ću vam objasniti: tamo gore na Puma Pointu nema telefona. Prijem zbog kojeg je moja žena trebala doći u grad nije bio jako važan. Telegram je stigao prije no što sam se počeo zabrinjavati. Ostao sam pomalo zapanjen. Između Crystal i mene već godinama nema ništa. Ona živi svoj život, a ja svoj. Ima na raspolaganju svoj novac u priličnim količinama. Njeni posjeduju bogata nalazišta nafte u Texasu i uzdržavaju je sa oko dvadeset tisuća dolara godišnje. Ona se ludo zabavlja, a ja sam vrlo dobro znao da je Lavery jedan od njenih udvarača. No iznenadio bih se da su se oženili, jer je on profesionalni donžuan. Sve u svemu, u tom trenutku ništa nije izgledalo nevjerovatno.

– Zatim?

– Ništa, u toku dva tjedna. Zatim su mi pisali iz hotela Prescott iz San Bernardina i obavijestili me da se automobil, koji pripada Crystal Kingsley, nalazi napušten u garaži i pitali me što da učine. U odgovoru sam ih zamolio da još neko vrijeme čuvaju auto i poslao im ček. Čak ni u tome nije bilo ničeg neobičnog. Mislio sam da se Crystal još uvijek nalazi izvan zemlje i da je oputovala Laveryjevim automobilom. U svakom slučaju, prekjučer sam sreo Laveryja u obližnjem Sportskom klubu. Rekao mi je da ne zna gdje je Crystal.

Kingsley mi dobaci pogled, a zatim privuče k sebi bocu i dvije čaše koje su se nalazile na stolu. Napuni ih, pruži mi jednu i doda: – Lavery tvrdi da s njom nije nikada nikamo odlazio, da je nije vidio već dva mjeseca i da ni na kakav način nije dolazio u vezu s Crystal.

– Vjerujete li mu?

Klimnu glavom u znak potvrde, namrgođen, pa ispije i odgurne čašu. Okusio sam svoje piće. Bio je to viski, ne baš jako dobar viski.

– Da, vjerovao sam mu... – nastavi Kingsley – ... i vjerojatno sam pogriješio što sam to učinio... ne zato što je on momak koji zaslužuje da mu se vjeruje; daleko od toga; već zato što je on kujin sin koji misli da je mudro odvlačiti žene svojih prijatelja i hvaliti se time. Uvjeren sam da bi mu predstavljalo veliko zadovoljstvo bezobrazno mi skresati u lice da je moja žena s njim pobjegla i na taj me način dotući. Poznajem ih, te petparačke osvajače... a nadasve Laveryja. Bio je predstavnik našeg poduzeća prije nekog vremena, ali je upadao u gužve. Neprekidno je u uredu uznemiravao gospođice. Na stranu sve to, spomenuo sam mu telegram iz El Pasa... zašto bi mi lagao?

– Može biti da ga je, u krajnjoj liniji, vaša žena poslala dođavola – rekoh. – To bi ga pogodilo u njegovo najskrivenije mjesto – u kompleks Casanove.

Kingsley je izgleda razmišljao o mojoj pretpostavci, a zatim klimnu glavom.

– Što da vam kažem. Vjerujem Laveryju i vjerovat ću mu dok mi vi ne dqkažete da griješim. Djelomično mi je i zbog toga trebala vaša pomoć, no događaj ima i jedan drugi zabrinjavajući aspekt. U ovoj tvrtki imam odličan položaj, no uvijek sam samo službenik. Ne mogu se suočiti sa skandalom. Kad bi se moja žena spetljala s policijom, u tren oka bih izgubio posao.

– S policijom?

– Između ostalih aktivnosti – promrmlja Kingsley krutim glasom – moja žena nalazi vremena da diže stvari u dućanima. To je neki oblik manije koja ju obuzme kada malo previše popije. Događa se, od vremena do vremena, i već je bilo nemilih scena u kancelarijama velikih dućana.

Do sada sam uvijek uspijevaao izbjeći tužbe, ali kad bi tako nešto dogodilo u gradu u kome je nitko ne pozna... e onda bi mogla završiti

u zatvoru, zar ne?

– Da li su joj ikada uzeli otiske prstiju?

– Nikada nije bila hapšena.

– Nisam to htio reći. Ponekad u velikim dućanin ne dignu tužbu protiv lopova ako im ovi ostave svoje oti ke.

Diletanti se uplaše, pa se tako u udruženju trgovac formira popis kleptomana čijim imenima su pridruženi njihovi otisci prstiju. Kad takvi otisci budu primijećen određen broj puta, krivcu se daje ultimatum.

– Koliko je meni poznato, mojoj se ženi nije nikad ništa slično dogodilo – izjavi Kingsley.

– U svakom slučaju mislim da možemo isključiti ti mogućnost – rekoh. – Da je gospođa bila uhapšena, pre tražili bi je. čak i da su joj policajci dopustili da u registar unese lažno ime, sasvim je sigurno da bi s vama kontakti rali... Ona bi sama pozvala u pomoć kad bi se našla u neprilici. – Prstom udarih po bijelom telegramsom obrascu. – To je bilo prije mjesec dana. Da se kroz to vrijeme dogodilo nešto čega se vi bojite, stvar bi već bila sređena. Kako se radilo o prvom prekršaju izvukla bi se s opomenom ili uvjetnom kaznom.

Kingsley natoči piće kako bi umanjio svoje brige.

– Vi mi pomažete – reče.

– Mogle su se dogoditi i mnoge druge stvari – rekoh. – Može biti i da je pobjegla s Laveryjem, pa su se posvađali; da je pobjegla s nekim drugim čovjekom, a da je telegram samo lukav potez koji vas je trebao zavarati; da je pobjegla sama ili s nekom prijateljicom; da je pretjerano popila i završila u nekakvoj privatnoj klinici. A moguće je i da je ubijena.

– Bože, nemojte tako govoriti – usklikne Kingsley.

– Zašto ne? Morate uzeti u obzir sve pretpostavke. Već sam stvorio sliku o gospođi Kingsley... znam da je mlada, zgodna, nesmotrena i razuzdana. Znam da previše pije i pijana čini opasne stvari; da je u odnosu na muškarce naivna jadnica koja bi lako mogla pasti u kandže neke hulje. Griješim li? Da li je to točno?

– Od prve do zadnje riječi.

– Koliko je novaca mogla imati sa sobom?

– Uvijek je voljela imati pozamašnu svotu. Ima svoj tekući račun. Mogla je imati sa sobom bilo koji iznos.

- Imate li djece?
- Nemamo.
- Da li vi administrirate njene poslove?

On klimnu glavom. – Moja žena praktički nema nikakvih poslova. Njena godišnja apanaža se doznačuje banci, a ona podiže koliko joj je potrebno. Ne investira ni centa. Od njenih novaca nemam sigurno nikakve koristi ako ste na to pomislili. Zastane na trenutak. – Da se razumijemo, pokušavao sam je nagovoriti na neku pametnu investiciju. I ja sam ljudsko biće i nije mi drago vidjeti kako netko, tko godišnje prima dvadeset tisuća dolara, taj novac jednostavno rasipa na alkohol i gizdeline kao što je Chris Lavery.

– U kakvim ste odnosima s bankom vaše žene? Mogli biste zatražiti doznake čekova koji su bili izdani u posljednjih nekoliko mjeseci.

– Zsigurno ne bih. Jednom sam pokušao dobiti sličnu informaciju, kada sam si zabio u glavu da je Crystal žrtva ucjene, pa nisam dobio nikakav odgovor.

– Takvu informaciju možemo dobiti; možda čak na to budemo i prisiljeni. To bi značilo, doduše, otići u ured za nestale osobe, a vi biste to htjeli izbjeći, zar ne?

– Naravno. U protivnom vas ne bih pozvao. Potvrdno kimnuh glavom, skupih papire i stavih ih u džep.

– Ovaj događaj može poprimiti razne oblike koji se u ovom času još ne pokazuju – rekoh. – Međutim, pokušat ću govoriti s Laveryjem, a zatim ću malo prošetati oko Jezera malog laneta. Treba mi Laverjleva adresa i pisamce za čuvara vašeg posjeda u planmama.

Izvadi iz ladice komad papira, napiše nekoliko riječi, pa mi ga pruži. Pročitah: »Dragi Bili, predstavljam vam Philipa Marlowea koji bi želio pogledati okolicu. Molim vas da mu pokažete kućicu, te da mu na svaki način pomognete.

Srdačan pozdrav. Derače Kingsley« Preklopio sam list, stavio ga u omot na koji sam u međuvremenu napisao adresu i upitao: – Da li su druge kućice u okolini naseljene?

– Ove godine još nitko nije oušao gore. Jedan od dva vlasnika je u glavnom gradu, jer je vladin funkcionar, a drugi služi vojsku. I jednog i drugog prate njihove žene.

– A Laveryjeva adresa?

Kingsley se zagleda u točku iznad moje glave.

– Znam da stanuje u Bay Cityju. Mogao bih naći tu kuću, ali ne sjećam se adrese. Mislim da vam je može dati gospođica Fromsett. Nije preporučljivo da zna zašto vam je adresa potrebna. Usput, rekli ste sto dolara unaprijed?

– Pustite sad to – protestirao sam. – To sam rekao zato što ste režali na mene.

On se podsmjehnu. Ustao sam, ali sam još oklijevao pred stolom gledajući Kingsleyja.

Nekoliko trenutaka kasnije reko: – Ništa mi niste prešutili?... ništa važno? On pogleda u vlastiti palac.

– Ne, ništa vam nisam prešutio. Zabrinut sam i želim znati gdje se nalazi moja žena. Vrlo sam zabrinut. Ako nađete kakav trag, javite mi u bilo koje doba dana i noći.

Obećao sam mu. Rukovali smo se, a ja se vratih u prostoriju u kojoj je gospođica Fromsett u punom sjaju sjedila za svojim stolom.

– Gospodin Kingsley kaže da mi vi možete dati adresu Chrisa Laveryja – izjavih, pažljivo je promatrajući.

Ona laganom gestom uze u ruku crnu knjigu kožnih korica i stade je prelistavati. Glas joj je bio hladan i odsječen kada je izgovorila: – Adresa koju imamo glasi: 623 Altair Street, Bay City. Telefon 12523. Gospodin Lavery je, međutim, napustio tvrtku nije više od godinu dana. Moguće je da je preselio. Zahvalio sam joj i uputio se prema vratima. Na pragu se osvrnuh kako bih pogledao djevojku. Bila je nepomična, s rukama položenim na stol i očima uprtim u prazno. Dvije crvene mrlje su joj gorjele na obrazima. Njene oči su bile daleke i gorke.

Imao sam osjećaj da ime Chrisa Laveryja nije u njoj budilo ugodne uspomene.

3

Altair Street je bila smještena na jednoj strani slova »V« kojeg je tvorio vanjski rub dubokog kanjona. Na sjeveru se nalazila plava i hladna morska ravnica u pravcu Malibua. Na jugu pak kupališni gradić Bay City, na rtu koj i j e nadvisivao obalnu cestu.

Ulica je bila kratka; sastojala se od tri ili četiri bloka kuća i završavala mastodontskim željeznim vratima koja su pripadala prostranom posjedu. S druge strane pozlaćenih vrškova nazirala su se stabla, grmovi, livada i dio zavojite ceste, ali se kuća nije vidjela. Na brdovitoj strani Altair Streeta bilo je nekoliko dobro održavanih i prostranih kuća. No malobrojne kućice razasute po ivicama kosog terena izgledale su jedno. U malom bloku koji je završavao blizu ogromnih željeznih vratiju nalazile su se samo dvije kuće, jedna ispred druge. Manja je imala broj 623.

Provezao sam se ispred nje, ušao u asfaltiran polukrug na dnu ulice, vratio se i zaustavio pred vilom kraj Laveryjeve kućice. Bila je sagrađena na kosom terenu. Ulazna vrata su se nalazila malo ispod razine ceste, krov na razini ceste, a spavaće sobe u podrumu, dok je garaža izgledala kao bočni džep stola za biljar. Neka crna biljka puzavica obrasla je zidove kuće, a kamene ploče ulaznog puteljka su bile obrubljene egzotičnom mahovinom.

Vrata su bila uska, ukrašena rešetkom, a nadvisivao ih je svod u obliku šiljatog kuta. Ispod rešetke se nalazilo željezno klatno. Energično sam ga povukao, ali nije bilo odgovora. Zatim sam našao zvonce kraj vratiju i čvrsto ga pritisnuo, ali uzalud. Ponovo sam počeo potezati klatno. Još uvijek ništa. Približio sam se garaži i podigao željeznu rešetku onoliko koliko je bilo potrebno da vidim da se unutra nalazi automobil s bijelo obrubljenim gumama. Vratio sam se prema vratima kućice.

Crna sjajna limuzina izađe iz garaže kuće preko puta, prođe kraj Laveryjeve kuće i uspori. Mršav čovjek s crnim naočalama ispitivački me pogleda, kao da ja tamo nisam imao što tražiti. Uzvratih mu prostačkim pogledom i on ode za svojim poslom.

Nastavio sam lupati po Laveryjevim vratima i ovaj put postigoh neki rezultat. Jedan se prozor otvori, a ja se nađoh pred lijepim mladićem sjajnih očiju koji me je gledao kroz rešetku.

– Radite paklenu buku – reče.

– Vi ste gospodin Lavery?

– Da, i što s tim?

Kroz rešetku sam mu dodao moju posjetnicu. Uze je krupnom rukom potamn jelom od sunca i pročita. Zatim se sjajne oči podignu i zaustave na mom licu.

– Jako mi je žao, ali za danas mi nisu potrebni privatni detektivi.

– Radim za Deracea Kingsleyja.

– Idite dođavola oboje. Vrlo bučno zatvori prozor.

Naslonio sam se na zvonce, izvadio cigaretu i upravo kada sam upalio šibicu, potegnuvši je po drvu ulaznih vrata ju, ova se otvore i preda mnom se stvori mladić u kupaćim gaćicama, sandalama za plažu i ogrtaču.

Odvojio sam se od zvonca i nasmiješio.

– Što se događa s vama? – upitah. – Zašto ste se uplašili?

– Pokušajte još pozvoniti na ono zvonce i izbacit ću vas na ulicu.

– Nemojte se ponašati kao dijete – rekoh. – Znete vrlo dobro da vi i ja imamo o nečem porazgovarati.

Izvadio sam plavo-bijeli telegram i stavio mu ga pod nos. On ga pročita namrgođen, ugrize se za usnu i promrmlja: – U redu, uđite.

Otvori mi vrata, a ja uđem u simpatičnu, slabo osvijetljenu prostoriju. Tepih je bio boje marelice, izgledao je kao da je koštao brdo novaca; osim toga tu je bilo i nekoliko niskih naslonjača i nekoliko svjetiljki s pergamentnim sjenilima. U jednom se kutu nalazio gramofon, malo dalje jedan ogroman kauč presvučen grubim platnom svijetlo-smeđe boje, išaranim tamnosmeđim prugama, a još dalje mali kamin nadsvođen podupiračem od svijetlog drveta.

Vatra je gorjela iza bakrenog štitnika, djelomično zakrivena velikom granom manzanite u cvatu. Cvijet je na krajevima požutio, ali je još uvijek bio lijep. Na stolu od kristalnog stakla nalazila se boca Vata 69, nekoliko čaša i bakrena posuda za led. Prostorija je zauzimala cijelu površinu kuće, a u dnu se nalazio svod kroz koji su provirivala tri uska prozora i stepenice kojima se silazilo u podrum.

Lavery zatvori vrata i sjede na kauč. Uze cigaretu iz kutijice od tucanog srebra, pripali je i pogleda me gnjevno.

Sjeo sam mu nasuprot i promatrao ga. Bio je lijep upravo onako kako ga je prikazivala fotografija; imao je impozantan torzo i dva prekrasna bedra. Oči su mu bile kestenjaste, a bjeloočnica je imala

blagi svijetloplavi preljev. Imao je crnu i valovitu kosu. Njegova preplanula put nije odavala tragove raskalašenog života.

Predstavljao je prekrasan komad mesa i, po mom mišljenju, ništa više. No, mogao sam shvatiti zašto žene zbog njega čine ludosti.

– Zašto nam ne želite reći gdje je? – upitah. – Vjerojatno ćemo prije ili kasnije na bilo koji način doznati, no ako nam to možete reći odmah, nećemo vas više uznemiravati.

– Trebalo bi malo više od privatnog detektiva da bi me uznemirilo – reče.

– Nikad se ne zna. Privatni detektiv može svakome dosađivati. Postojan je i navikao na prijekore. Tako je dobro plaćen za svoj posao, da bi svakako to vrijeme iskoristio za to da dosađuje radije vama nego bilo kome drugome.

– Čujete – reče Lavery protežući se i upirući svoju cigaretu prema meni – znam što piše u telegramu, ali to nije istina. Nikada nisam išao u El Paso s Crystal Kingsley. Već je nisam vidio dosta dugo... duže od datuma kad je poslala telegram. Otada uopće nisam s njom u vezi. To sam već rekao Kingsleyu.

– Nije imao nikakav razlog da vam vjeruje.

– Zašto bih mu lagao? – Lavery je izgledao začuđen.

– A zašto mu ne biste lagali? – inzistirao sam. – Gledajte – reče on ozbiljno – vama bi se tako moglo činiti, no vi je ne poznajete. Kingsley nema na nju nikakva utjecaja. Ako mu se ne sviđa njeno ponašanje, može tome doskočiti. Povraća mi se od tih sebičnih muževa.

– Ako niste s njom išli u El Paso – rekoh – zašto bi ona poslala telegram?

– Stvarno o tome nemam pojma.

– Mogli biste biti malo iskreniji – protestirao sam upirući prstom u granu manzanite koja je ukrašavala drvenu gredu nad kaminom.

– Kladam se da ste je ubrali na obali Jezera malog laneta.

– Ova su brda puna manzanite – odvрати mladić prezrivo. – Ali nije tako bujna kao na tom mjestu. On se nasmije.

– Bio sam na jezeru u trećem tjednu mjeseca svibnja, ako baš to želite znati. Ionako biste to otkrili. Tada, sam posljednji puta vidio Crystal.

– Niste li imali namjeru da se oženite s njome? Lavery otpuhne dim govoreći: – Da. Razmišljao sam o tome. Ima mnogo novaca, a novac je uvijek potreban. No, to bi bio previše mučan način da se obogatim.

Odobravao sam, ali nisam komentirao. Lavery baci pogled na granu manzanite i nasloni se ispuštajući u zrak dim svoje cigarete i pokazujući mi tamnu i oštru liniju svog vrata. Nekoliko trenutaka kasnije, kako sam ja i dalje šutio, počeo je pokazivati znakove nemira. Ponovo je pogledao moju posjetnicu, a zatim rekao: – Vi, dakle, sebe prodajete da biste kopali po smeću? Da li mnogo zarađujete?

– Nije loše. Dolar tu, dolar tamo...

– A svaki je prilično prljav, zar ne?

– Čujte, Lavery, ne vidim razloga da se posvađamo. Gospodin Kingsley misli da vi znate gdje se nalazi njegova žena i da mu to ne želite reći... k vragu, ili zbog podlosti ili zbog diskrecije.

– Kojoj od dvije pretpostavke daje prednost? – podrugljivo se naceri zgodan čovjek preplanula lica.

– Nije ga briga dokle god ne dobije neku informaciju. Uopće ga nije briga što vas dvoje radite, kamo idete i hoće li se ona rastati od njega ili neće. On samo želi biti siguran da je sve u redu i da ona nije u nekakvoj neprilici.

Lavery je izgledao zainteresiran.

– Neprilika? Kakva neprilika? – Izgledalo je kao da mu riječi miluju tamne usne kako bi im osjetile okus.

– Vi možda ne znate na koju vrstu neprilike on misli.

– Recite mi – pokorno me i sarkastično zamoli da mu odgovorim. – Baš bi mi bilo drago da znam za neku vrstu neprilike o kojoj ništa ne znam.

– Krasno – primijetili. – Nemate vremena da razgovarate o poslovima, no uvijek ste raspoloženi za pokoju duhovitu primjedbu. Ako mislite da imamo namjeru stvarati vam neke pravne teškoće zato što ste s djevojkom prešli preko granice, budite mirni.

– Budite spokojni, mudrace. Morate dokazati da sam to učinio zbog nekog određenog razloga, jer inače sve to ne bi imalo nikakvog smisla.

– Ovaj telegram, međutim, mora imati neko značenje – tvrdoglavo sam rekao. Imao sam osjećaj da sam to ponovio već bezbroj puta.

– Možda je to neka šala. Crystal je puna trikova kao što je taj. Ponekad su trikovi luckasti, a ponekad zlobni.

– Ne vidim kakvog bi smisla imala ova šala.

Mladić rastreseno pusti pepeo svoje cigarete da padne na staklenu površinu stola, na brzinu me pogleda, a zatim odmah skrenu pogled.

– Zasitio sam je se – reče lagano. – To bi moglo značiti da mi ona vraća udarac. Trebao sam joj se pridružiti u planinama jedan vikend, no nisam to učinio. Bio sam... bio sam sit Crystal.

Progundao sam »uh, uh«, dugo i uporno ga gledajući.

– Ta mi se priča baš ne sviđa – napokon sam procijedio kroz zube. – Više bi mi se svidjelo da ste s njom otišli u El Paso i da ste je tamo dolje napustili. Da li ste sigurni da niste to mogli ispričati na taj način?

Kroz tamnu put Laveryjevu probilo je žestoko crvenilo.

– Dođavola! Rekao sam vam da nikamo nisam išao s Crystal. Nikamo! Možete li si to utuviti u glavu, da ili ne?

– Utuvit ću si u glavu kada u to i povjerujem. Mladić se prigne kako bi ugasio cigaretu, a zatim bez žurbe ustane okretnim i živahnim pokretima, pričvrsti pojas svog ogrtača i približi se rubu kauča.

– U redu – reče jasnim i odrešitim tonom. – No, izađite, udahnite malo svježeg zraka. Dosta mi je ovog ispitivanja. Oboje gubimo vrijeme... ako to uopće išta vrijedi.

Ustao sam i podsmjehnuo se.

– Ne vrijedi mnogo, ali koliko vrijedi toliko me i plaćaju. Nije li vam se slučajno već dogodila kakva neugodnost u nekom velikom dućanu... recimo na primjer, u odjelu cipela ili nakita?

Pažljivo me pogledao namrštenih obrva i stisnutih usana.

– Ne razumijem vas.

– To je dovoljno. Drugo ne želim znati – izjavih. – Hvala što ste me saslušali. No usput, čime se bavite otkad ste napustili Kingsleyja?

– Zašto vas to zanima?

– Tako... to, međutim, u svako doba mogu otkriti – odgovorih, vrlo se polagano približavajući vratima.

– U ovom se trenutku ne bavim ničim – reče Lavery.

– Svakog dana očekujem da me pozovu u mornaricu.

– Čestitam.

– Hvala. Doviđenja, njuškalo. Nemojte se truditi da se vraćate. Neće me više nikada biti kod kuće.

Stao sam otvarati vrata, s dosta teškoća, jer je donji dio zapinjao zbog morske vlage. Na pragu se osvrnuh da pogledam Laveryja. Imao je stisnute oči i uzrujano me gledao.

– Možda ću se morati vratiti – rekoh – ali ne zato da malo popričamo. Ako se vratim, to znači da sam otkrio nešto što ćemo morati razjasniti.

– Još ste uvjereni da lažem? – zaurla Lavery u bijesu.

– Vjerujem da vas nešto brine. Previše sam lica promatrao a da to ne bih uočio. Moguće je da me se vaši jadi uopće ne tiču. U protivnom, vjerojatno ćete me i drugi puta morati izbaciti iz kuće.

– Sa zadovoljstvom – reče on. – Prilikom slijedeće posjete povedite sa sobom nekoga tko će vas iznijeti iz kuće, u slučaju da se okliznete i slomite vrat.

Zatim bez ikakvog smisla i razloga pljune na tepih.

To mi se zgdilo. Izgledalo je kao da je u jednom času skinuo sa sebe sjaj svjetskog čovjeka da bi pokazao svoju bijedu. Kao da slušate lijepu ženu profinjenog izgleda koja se izražava rječnikom lučkog radnika.

– Do viđenja – rekoh i zatvorih vrata koja sam morao povući svom snagom.

Na pločniku sam zastao kako bih pogledao kuću s prednje strane.

Kuća je bila duga i niska, zidovi su joj bili ukrašeni ružičastom, a prozori uokvireni mrtvom nijansom zelene boje. Krov je bio pokriven plosnatim i hrapavim zelenim crijepom. Ulazna vrata su bila duboko uvučena i uokvirena u višebojni mozaik. Pred kućom se nalazio rascvjetani i dobro održavani vrt omeđen zidićem, iznad kojeg se isticala željezna ograda. Garaža za tri automobila naslanjala se na bočnu ogradu, a bila je spojena asfaltiranim puteljkom.

Pribijena na stup koji je držao vrata ograde stajala je brončana pločica s urezanim natpisom: Albert S. Almore, liječnik-kirurg.

Dok sam tamo stajao i gledao, crni se cadillac, kojeg sam prije primijetio, pomolio iza obližnjeg zavoja stvarajući buku, usporio i zaokrenuo kako bi mogao ući u garažu. Zatim je vozač očito pomislio kako mu tom prilikom smeta moj automobil, pa je otišao do kraja ulice, okrenuo se na čistini i lagano se vratio. Trenutak kasnije cadillac je nestao u garaži.

Čovjek sa crnim naočalama, kojeg sam površno pogledao, ponovo se pojavi i uputi se prema kući. U jednoj je ruci imao liječničku torbu. Na pola puta uspori hod i okrene se da me pogleda. Prišao sam svom automobilu.

Čovjek je ušao u kuću otvorivši vrata ključem i nastavio me gledati sve dok ih nije zatvorio.

Sjeo sam u automobil i ostao za volanom kako bih razmislio postoji li kakva mogućnost da unajmim nekoga tko bi pratio Laveryja. Zaključio sam da, s obzirom na sadašnje stanje stvari, to ne bi imalo smisla.

Pomaknuo se zastor na jednom od prizemnih prozora blizu vratiju kroz koja je ušao doktor Almore. Mršava je ruka držala zavjesu. Odsjaj sunčanih zraka mi je otkrio prisustvo crnih naočala s druge strane stakla. Zavjesa je još dugo vremena bila otklonjena.

Okrenuo sam se da pogledam Laveryjevu kuću. S mjesta na kojem sam se nalazio mogao sam vidjeti da je ulaz za posluđu bio okrenut prema stubištu od obojenog drveta kojim se silazilo na asfaltiran puteljak, a taj je pak vodio gore prema obližnjoj cesti.

Ponovo sam pogledao kuću doktora Almorea pitajući se da li se on i Lavery poznaju. To je bilo vrlo vjerojatno, budući da su te dvije kuće

bile jedine u ovom bloku, no Almore mi, kao dobar liječnik, ne bi o tome ništa htio reći. Sada su zavjese na prozoru blizu vratiju bile sasvim razmaknute.

Kroz stakla sam vidio doktora Almorea koji me je namrgođeno gledao. Kroz prozorčić sam otresao pepeo sa cigarete, a on se hitro okrenuo i sjeo za pisaći stol, na kojem se nalazila torba s dvije ručke. Lupkao je po stolu i posegao za telefonom, dotakao ga i povukao ruku. Pripalio je cigaretu i žestokim zamahom ruke ugasio šibicu, a zatim se vratio prozoru kako bi me i dalje promatrao.

Događaj me je zanimao, pogotovo zato što se radilo o liječniku. Liječnici su obično manje radoznali od ostalih ljudi. Još tokom studija doznaju mnoge tajne, tako da im se tuđi problemi počinju gaditi. No, izgleda da sam doktora Almorea prilično zainteresirao. Čak se, izgleda, i protivio mojoj prisutnosti. U trenutku kada sam pružio ruku kako bih zapalio motor, otvore se ulazna vrata na Laveryjevoj kući, a ja povučem ruku i naslonim se.

Lavery izađe lakim korakom, rastreseno se obazre i uputi prema garaži. Još uvijek je bio obučen u ogrtač, a u ruci je nosio ručnik. Čuo sam zveket vratne rešetke koja se dizala, a zatim zvuk vrata automobila koja su se otvarala i zatvarala, i napokon, buku motora. Automobil je sišao natraške i došao do ceste. Bio je to lijep, plavi kabriolet sa spuštenim krovom, iza kojeg je virila Laveryjeva upravo nauljena glava. Sada je mladić nosio vrlo elegantne, široke sunčane naočale s bijelim krakovima. Auto se žurno spustio niz blok kuća i nestao iza ugla.

Tome nije zanimalo. Gospodin Christopher Lavery se mogao uputiti prema bilo kojem dijelu plaže na Pacifiku da se ispruži na suncu kako djevojke ne bi lišio tako okrepljujućeg prizora.

Ponovo sam svu pažnju poklonio doktoru Almoreu. Sada je uhu približio telefonsku slušalicu; nije ništa govorio; čekao je i pušio. U jednom se trenutku nagne naprijed, kao što se obično čini kada se nakon dugog čekanja napokon začuje glas s druge strane žice. Poslušao, spusti slušalicu i naškraba nešto u notes. Zatim se na stolu pojavila knjižurina ž^ktih korica, a Almore je otvorio otprilike na polovici. Dok je po njoj listao, dobaci hitar pogled kroz prozor prema mom chrysleru.

Našao je ono što je tražio, označi si stranicu, i još nešto napiše. Odgurne knjižurinu i ponovo zgrabi telefon.

Okrene broj, pričeka, a zatim počne žurno govoriti mašući glavom i gestikulirajući rukama s cigaretom među prstima.

Završi razgovor i spusti slušalicu. Nasloni se i ostane buljeći u stol, no pogled mu je povremeno bježao prema prozoru. Čekao je, a ja sam bez ikakvog razloga čekao njega. Liječnici uvijek mnogo telefoniraju i govore s mnogim ljudima. Gledaju kroz prozor, mršte se, nervozni su i imaju svoje probleme. I oni su ljudi kao i drugi, rođeni da pate i da vode dugu i gorku bitku sa životom kao i mi svi.

No u Almoreovom ponašanju me je nešto zbunjivalo. Pogledao sam na sat i vidio da je već vrijeme da se nešto pojede. Upalio sam cigaretu i ne pomaknuvši se. Prošlo je pet minuta prije no što se pojavio zeleni automobil iza zavoja i bučno se zaustavio pred kućom doktora Almorea. Vertikalna držak radio-antene i dalje se njihao. Neka visoka i krupna momčina pepeljastoplave kose izađe iz automobila i uputi se ravno k Almoreovoj kući. Pozvoni, a zatim se sagne kako bi na stepenici upalio šibicu. U tom položaju okrene glavu kako bi me pogledao.

Vrata se otvore i došljak uđe u kuću. Nevidljiva ruka je navukla zavjese i onemogućila mi pogled u Almoreovu radnu sobu. Ostao sam na istom mjestu kako bih promatrao od sunca izbljedjele zavjese. Prošlo je neko vrijeme.

Vrata se otvore, ljudina izađe i uputi se prema dvorišnim vratima. Bacio je Opušak daleko od sebe i prošao rukom kroz kosu, zatim se počeo šušati po bradi i u dijagonalnom pravcu prešao ulicu. Njegovi su teški koraci odzvanjali u tišini. Iza njegovih se leđa zavjesa na Almoreovom prozoru ponovo pomakne. Iza stakla se naziralo liječnikovo lice. Velika pjegava ruka se pojavi na rubu prozora mog automobila i u istom trenutku se nađem lice u lice s pjegavom prilikom dubokih bora. Čovjek je imao oči metalno plave boje. Uperi mi ih u lice i progovori dubokim i oštrim glasom: – Čekate nekoga?

– Ne znam ni sam. Mislite da nekoga čekam?

– Ovdje sam da postavljam pitanja, a ne da ih slušam.

– Gle, gle – rekoh. – I to bi bila posljedica pantomime?

– Koje pantomime? – plave oči nepoznatog su izgledale sve neprijateljskije.

Pokazah na drugu stranu ulice držeći cigaretu u ruci.

– Mislim na pantomimu stidljivog liječnika dok govori telefonom. Očito je taj gospodin, nakon što je doznao moje ime preko auto kluba, pretpostavljam, i nakon što ga je provjerio u telefonskom imeniku, nazvao policiju. Što se događa?

– Pokažite mi svoju vozačku dozvolu. Uzvratio sam mu neprijateljskim pogledom.

– Ako biste mi prije toga pokazali kakav komad papira, ne bi škodilo, zar ne? Ili vas možda moram prepoznati po krutom ponašanju?

– Kad moje ponašanje postane kruto, to ćete, mladiću, na vrijeme primijetiti.

Posegnuo sam za ključem, a zatim promijenio brzinu. Motor je tiho počeo presti.

– Ugasite taj motor! – naredi ljudina agresivnim tonom i stavi nogu na podnožnik.

Ugasio sam motor i naslonio se gledajući nepoznatog.

– No, želite da vas izvučem iz automobila i bacim na pločnik? – upita me.

Izvukao sam lisnicu i pružio mu je. On izvadi celuloidni omot, pogleda vozačku dozvolu, presavine omot i opazi fotostatičnu kopiju moje detektivske dozvole. Omalovažavajućim pokretom sve to strpa u lisnicu i vrati mi je, a zatim gurnu ruku u svoj džep i izvadi iz njega policijsku značku od zlata i plave cakline.

– Ja sam poručnik Degarmo – obavijesti me dubokim i tvrdim glasom.

– Drago mi je, poručnice.

– Pustite sad to. Recite mi sada zašto nadgledate Almoreovu kuću?

– Ne nadgledam Almoreovu kuću i nisam nikada čuo za Almorea, pa ne znam zašto bih je morao nadgledati.

Policajac okrenu glavu kako bi pljunuo. Bio je to dan pljuvanja.

– No, i što onda radite ovdje? U našem gradiću ne postoje privatni detektivi... i željeli bismo da ga zaobilaze.

– Zaista?

– Upravo tako. Dalje, govorite, ako ne želite da vas podvrgnem ispitivanju po svim pravilima Centralne policijske stanice, s jednim

lijepim svjetlom uprtim u oči i svim ostalim, Unajmili su vas njeni roditelji? – neočekivano me upita Degarmo.

Kimnuo sam glavom.

– Posljednji koji se u tome okušao završio je tucajući kamen, dušo.

– Kladam se da nije bilo loše. Posljednji koji se okušao u čemu?

– Da ga uhvati za vrat – rekao je tankim glasom.

– Kakva šteta što ne znam kako – rekao sam. – Izgleda kao da ga je lako ščepati.

– Takve duhovitosti baš vam ne idu u prilog!

– No, dobro – rekoh. – Razgovarajmo sada ozbiljno: ne poznajem doktora Almorea, nikada nisam čuo za njega i ne zanima me. Ovamo sam došao s namjerom da posjetim jednog prijatelja i divim se krajoliku. Ako sam i došao zbog nekog drugog razloga, to se ne tiče ni vas, ni Almorea. Ako vam se moj odgovor ne sviđa, možemo otići u policijsku stanicu i porazgovarati s načelnikom smjene.

Degarmo siđe s podnožnika i pogleda me sumnjičavo.

– Govorite li istinu? – upita zatim.

– Golu istinu.

– Oh dođavola, taj tip je zaguljen – iznenada usklikne bacivši pogled prema kući. – Morao bih posjetiti kakvog liječnika. – Iz njega prodre neveseo smijeh, počеше se po kovrčavoj kosi jednom rukom, pa doda: – Idite i nastojte se držati podalje od našeg područja, ako ne želite steći neprijatelje.

Ponovo sam upalio motor.

– Kako je Al Norgaard? – upitah. Zabuljio se u mene.

– Vi poznajete Ala?

– Naravno. On je prije nekoliko godina radio na jednom slučaju, dok je još Wax bio šef policije.

– Al je sada u vojnoj policiji. I ja bih želio biti tamo – okrene se oslanjajući se na svoju potpeticu i reče mi: – Idite prije no što sam se predomislio.

5

Teškim je korakom prešao preko ulice i ponovo prošao kroz vrtna vrata kuće Almore.

Pokrenuo sam mjenjač i udaljio se. Duž puta kojim sam se vraćao osluškivao sam vlastite misli. Činilo mi se da su se uzburkale, uznemirile, kao i nervozne ruke doktora Almorea kad su pomicala zavjese. U Los Angelesu sam ručao, a zatim sam svratio u moj ured u palači Cahuenga da pročitam pristigla pisma. Odande sam nazvao Kingsleyja.

– Vidio sam Laveryja – rekoh mu. – Izrekao je upravo toliko psovki da je samim tim već izgledao prilično iskren. Pokušavao sam ga malo bockati, ali nisam uspio izvući ništa. Još mi se uvijek vrti po glavi ideja da se on zapravo posvadio s Crystal i da se nada pomirenju.

– U tom bi slučaju morao znati gdje se ona nalazi – primijeti Kingsley.

– Može biti, ali nije rečeno da mora. Međutim, dogodila mi se jedna čudna stvar u Laveryjevoj ulici. Tamo su, naime, samo dvije kuće. Jedna je njegova, a druga pripada nekom doktoru Almoreu.

Ukratko sam mu ispričao događaj, što je Kingsley u tišini slušao i na kraju upitao: – Govorite li o doktoru Albertu Almoreu?

– Da.

– On je bio Crystalin liječnik neko vrijeme. Nekoliko puta je dolazio u našu kuću kada je ona bila... kada je malo previše popila. On joj je s pretjeranom smjelošću nabavljao neke lijekove za smirenje. Njegova žena... čekajte, čini mi se da postoji neka čudna priča o njegovoj ženi... ah, da, ubila se.

– Kada?

– Ne sjećam se. Mora da je to bilo jako davno. Nikada nisam upoznao doktora Almorea. Što sada namjeravate učiniti?

Rekao sam mu da namjeravam otići u Puma Point, iako je već prilično kasno.

Uvjurio me je da vremena imam dovoljno jer sunce u planinama zalazi sat kasnije.

Odgovorio sam mu da je to jako zgodna stvar, a zatim smo oboje spustili slušalice.

San Bernardino se žario i sjajio na popodnevnj omari. Zrak je bio dovoljno vruć da mi opeče jezik. Vozio sam daščući i gušeci se. Zaustavio sam se samo na kratko kako bih si kupio litru neke tekućine u slučaju da se onesvijestim prije no što stignem do planina, a zatim sam skrenuo prema dugom usponu Crestline. U dužini od dvadeset i dva kilometra cesta se penjala na visinu od tisuću i šest stotina metara, no ni na samom vrhu nije bilo svježje. Četrdeset pet kilometara brdovitog puta me je dovelo do borove šume u kojoj se nalazilo mjesto po imenu Bubbling Springs. Tamo su se nalazili samo jedan drveni dućan i benzinska pumpa, ali se meni svejedno učinilo da sam došao u raj. Otuda pa nadalje je zrak već bio podnošljiv.

Cestu koja je prolazila preko brane na jezeru s obje strane čuvala je straža. Prvi stražar kojeg sam srećo rekao mi je da zatvorim sve prozore na automobilu. Iza brane sam, na udaljenosti od nekih stotinjak metara, primijetio napet konopac sa malim plutenim plovcima za koji su bile privezane barke kako se ne bi previše približile obali.

Izuzevši ove detalje, izgledalo je da tamo gore na jezeru Puma rat nije baš ništa promijenio.

Mnogobrojne barke na vesla i pokoji bućni ćamac s vanbrodskim motorom brazdali su plavo jezero. Motorni ćamci su prašili punom parom kao mladunci kojima je naraslo prvo perje, uzdižući široka krila zapjenjene vode dok su ulazili u pogubne zavoje. Djevojke na palubama vriskale su pružajući ruke prema vodi. Srećo sam nekoliko strpljivih ribića koji su nastojali barem djelomićno nadoknaditi trošak od dva dolara koje su dali za dozvolu.

Cesta je granićila s visokim masivom granita, a zatim je ulazila meću livade obrasle bodljikavim travama meću kojima su cvali posljednji divlji irisi, vućjaci bijele i skrletne boje, lincure, ljutići, mente i grebenuše. Visoki i žućkasti borovi su se uzdizali k bistrom plavetnilu neba. Cesta se ponovo spustila na razinu jezera, a vidik su obogaćivale djevojke u kratkim hlaćicama živih boja, sa vrpcama u kosi, seljaćkim maramama oko vrata, sandalama s ortopedskim uloškom i s bijelim i debeljuškastim bedrima. Biciklisti su u grupama oprezno silazili niz cestu; tu i tamo prolazila bi kakva prilika zabrinuta lica na bućnom moto-skuteru.

Na otprilike kilometar i pol udaljenosti od mjesta, od glavne se ceste pružao odvojak koji je zaokretao prema nazad i gubio se u brdima. Ispod oznake državne ceste nalazio se natpis na grubom komadu drveta na kojem je pisalo: Jezero malog laneta, km 3. Skrenuo sam na tu cestu. U prvi sam trenutak opazio nekoliko koliba na uzvisinama, a zatim više ništa. Malo kasnije sam naišao na neku vrstu vrlo uske aleje koja se odvajala od puta kojim sam išao. Jedan drugi natpis na grubom komadu drveta je označavao: Jezero malog laneta. Privatna cesta. Zabranjen prolaz.

Okrenuh automobil u tom pravcu i oprezno se uputih između ogromnih granitnih šiljaka. Prošao sam kraj malog slapa vozeći između crnih hrastova, sekvoja, manzanite i tišine. Neka plava sojka zakriješti na grani, a vjeverica mi uputi prijekor bijesno lupkajući šapicom po šiškarki koju je nosila. Djetlić sa crvenom glavom je načas prestao bušiti koru drveta kako bi me pogledao jednim okom koje je izgledalo kao glavica pribadače, a zatim se okrenu na drugu stranu debla kako bi me pogledao i drugim okom. Stigao sam do ograde s pet poprečnih greda i do trećeg natpisa.

S druge je strane ograde cesta krivudala još neke dvije stotine metara, a zatim se nenadano ispod mene pokazalo malo okruglo jezero okruženo drvećem i stijenama. Izgledalo je kao kapljica rose zarobljena u beskrajno velikom, udubljenom listu. Na najužem dijelu jezera dizala se primitivna brana od armiranog betona s malim mostićem na čijim su rubovima bila pričvršćena dva užeta koja su služila kao rukohvati, dok je s bočne strane stajao mlinski kotač. Na jednom je kraju mosta bila sagrađena kućica od borovog drva još prekrivenog korom.

S druge strane jezera, prilično udaljene jedna od druge, nazirale su se i druge dvije sagrađene od crvenog drveta. Sve tri kuće su izgledale napuštene. Najveća je imala žute prozorske kapke i ogromni prozor okrenut jezeru.

Na suprotnoj strani nalazilo se nešto što je izgledalo kao malo pristanište s nekom vrstom stražarnice na kojoj je bio istaknut natpis s velikim bijelim slovima: Kamp Kilkare. Izašao sam iz automobila i uputio se prema najbližoj kućici. Negdje iza nje čuli su se ritmički udarci sjekire.

Pokucao sam na vrata kolibe. Udarci sjekire su prestali, a čovjek je povikao nešto nerazumljivo. Sjeo sam na povelik kamen i zapalio cigaretu. Učinilo mi se da sam začuo nepravilne korake oko kuće, a zatim se preplanuli i mrki čovjek pojavio mašući sjekirom.

Bio je plećat, ne jako visok i šepao je. Prilikom svakog koraka omro bi gurnuo zdjelicu kao da je tako htio baciti obamrlu nogu prema naprijed. Brada mu je bila loše obrijana, kosa sijeda i kovrčava, a padala je preko ušiju.

Dva plava oka imala su jasan pogled. Nosio je plave hlače od grube tkanine i isto tako plavu košulju raskopčanu na mišićavom vratu. Na rubu ustiju mu je visjela cigareta. Oslovi me surovim glasom na lokalnom narječju: – Želite li nešto?

– Vi ste gospodin Bili Chess?

– To sam ja.

Ustao sam i iz džepa izvukao Kingsleyjevo pismo. On ga pogleda, a zatim uđe u baraku da bi se odmah vratio s naočalama na nosu. Dva puta je pažljivo pročitao pismo, a zatim ga savio i gurnuo u džep svoje košulje, zakopčao dugme i pružio mi ruku.

– Drago mi je da smo se upoznali, gospodine Marlowe.

Rukovali smo se. Ruka mu je bila poput grube turpije.

– Želite vidjeti Kingsleyjevu kuću, zar ne? Sa zadovoljstvom ću vam je pokazati. Nadam se da je nema namjeru prodati. – Pogledao me je ravno u oči i kažiprstom pokazao prema drugoj obali jezera.

– Nikad se ne zna – rekoh ja. – U Kaliforniji jg sve na prodaju. –

Nije li to istina? To je ona kuća od crvenog drveta. Temelji i trijemovi su izgrađeni od kamena. Unutra se nalaži tuš i kupaonica, veliki kamin, a u spavaćoj sobi naftna peć... ne moždte, brate, bez nje u proljeće i u jesen.

Štednjak je vrlo ekonomičan, a radi na plin ili drva. Sve je prvoklasno. Cijena tome je bila osam stotina dolara, a to nije malo za kuću u planinama. Postoji i privatni rezervoar za vodu malo više u brdima.

– A struja? Telefon? – upitao sam samo zato da bih održao razgovor ugodnim.

– Struje ima, ali telefona ne. Sada vam ga ne bi ni uveli. Kada bi to i bilo moguće, bilo bi preskupo doвле dovesti kablove.

Gledao me je svojim mirnim plavim očima, a ja sam pogled uzvrćao. Usprkos svom sportskom izgledu i koži potamnijeloj od sunca izgledao je kao pijanac. Koža mu je bila debela i sjajna, oči upaljene, a vene na sljepoočicama previše izražene.

– Sada tamo nitko ne stanuje? – postavih pitanje.

– Ne. Gospođa Kingsley je bila ovdje prije nekoliko tjedana. Otišla je, no mislim da će se vratiti ovih dana. Zar vam on nije ništa rekao?

Izgledao sam iznenađen. – Zašto? Da li je i ona uključena u cijenu?

On se namršti, zabaci glavu, a zatim iz njega prodre gromki smijeh. Buka njegovog smijeha ličila je na zvuk traktorske ispušne cijevi i na komadiće lomila šumsku tišinu.

– Isuse, ovo je dobar štos! – usklikne: – Gospođa je uključena u cijenu... – Zatim smijeh još jednom provali iz njega, da bi napokon usta kao poklopcem zatvorio.

– Da, to je vrlo lijepa kućica – doda ispitivački me gledajući.

– Da li su kreveti udobni? – upitah. Nasmiješi se naginjajući se naprijed.

– Želite li da vam netko lice obaspe šamarima? – upita me.

Pogledao sam ga otvorenih ustiju.

– Ne razumijem vas.

– Zašto mislite da bih ja trebao znati da li su kreveti udobni? – provali iz Chessa koji je očito bio spreman zamahnuti prvom prilikom ako bi razgovor skrenuo tim putem.

– Ne vidim zašto vi to ne biste mogli znati – rekoh.

– No, neću vas time gnjaviti kad to mogu i sam utvrditi.

– Mislite li da ja ne mogu namirisati privatnog detektiva – reče on ogorčeno. S njima sam po svim savezanim državama igrao skrivača. Grbina tebi, prijane, grbina Kingsleyju. Poslao je, dakle, ovamo gore detektiva da vidi da li ja nosim njegove pidžame! Možda ja i imam ukočenu nogu, ali žene koje mogu dobiti...

Podigao sam ruku nadajući se da mi ju on neće iščupati i baciti u jezero.

– Na krivom ste putu – prekinuh ga. – Nisam ovamo došao da vodim istragu o vašim ljubavnicama. Nikada nisam vidio gospođu Kingsley. Isto tako ni gospodina Kingsleyja nisam vidio sve do jutros. Što se, dođavola, s vama događa?

Spusti pogled i grubo si počeše bradu kao da si želi nanijeti bol. Zatim prinese ruku očima i stisne šaku.

Napokon je šaku otvorio i zabaljio se u svoje prste koji su pomalo drhtali.

– Oprostite, gospodine Marlowe – reče polagano.

– Jučer navečer sam se propisno napio, a sada me glava boli tako da ništa ne vidim. Ovdje sam sam već mjesec dana i počeo sam čak sam sa sobom govoriti. U neprilici sam...

– Da li bi neko piće moglo pomoći?

Njegove su se oči oštro zabole u mene i zacaklile.se.

– Imate li nešto za piće?

Izvukao sam iz džepa litrenku s viskijem i podignuo je uvis kako bi mogao vidjeti etiketu.

– Ne zaslužujem je – reče. – Prokletstvo, ne zaslužujem. Pričekajte da donesem čaše ili biste možda radije ušli u kuću?

– Radije bih ostao vani. Uživam u krajoliku.

Chess uđe u kuću vukući za sobom ukočenu nogu i vrati se s dvije čašice. Dok je sjedao na kamen kraj mene osjetilo se kako zaudara po znoju.

Odstranio sam čep i natočio jednu čašicu do samog vrha za mene, a drugu za njega. Nazdravili smo i ispili.

Chess je pohlepno uživao u piću, a lice mu se sjajilo.

– Čovječe, ovo je prava stvar – reče on. – Ne razumijem zašto sam se malo prije toliko žalio. Ovdje gore čovjek postane neurasteničan ako je sam, bez društva, bez pravih prijatelja, bez žene...

Zastane na trenutak i pogleda me iskosa. – Pogotovo bez žene.

Moje su oči bile uprte u plavu vodu jezera. Ispod izbočene stijene pojavila se jedna riba čije je tijelo zasjalo na suncu dok se praćakala izazvavši niz koncentričnih krugova na površini. Blagi je povjetarac njihao vrškove borovih stabala žuboreći kao plima.

– Napustila me je – doda on. – Napustila me je prije mjesec dana, u petak 12. lipnja. Taj dan neću nikada zaboraviti.

Ukočio sam se, ali sam još bio toliko priseban da natočim viski u njegovu praznu čašu. 12. lipanj je bio dan kada je gospođa Kingsley morala doći na prijem u grad.

– Zar vam se ne sviđa slušati moju priču – reče on. U njegovim blijedoplavim očima se mogla pročitati žarka želja da o tome priča.

Čitalo se tako jasno kao da je bilo napisano crno na bijelom.

– To me se ne tiče, razumije se, no ako bi to vama pomoglo...

On oštro kimnu glavom.

– Ponekad se dva čovjeka sastanu na klupi u parku i počnu razgovarati o Bogu. Jeste li to ikada primijetili?

Ljudi, koji ne bi razgovarali o Bogu ni sa svojim najboljim prijateljem.

– Znam – rekoh.

On popije i pogleda preko jezera.

– Moja žena je bila dobra – počne on poluglasno. – Katkada je imala dugi jezik, ali je bila sjajna. Između mene i Muriel ljubav je bila na prvi pogled. Upoznao sam je u nekoj krčmi u Riversideu, prije godinu i tri mjeseca. Nije bila tip djevojke kakvu bi čovjek očekivao da će sastati na takvom mjestu, no tako se to dogodilo.

Oženili smo se. Ja sam je volio. Znao sam da sam dobro izabrao. No, bio sam prevelika hulja da bih se prema njoj ponašao kako treba.

Lagano sam se pomaknuo da svom sugovorniku dam do znanja da sam još uvijek ovdje, ali nisam ništa rekao, bojeći se da ne prekinem njegov zanos. Sjedio sam i držao u ruci piće koje nisam ni taknuo. Volim popiti, ali mi se ne sviđa da me u tom trenutku ljudi upotrebljavaju kao svoj intimni dnevnik.

On je tužno nastavio: – Znao sam kako to ide u braku – u svakom braku. Nakon nekog vremena čovjek kao ja, običan, ne baš blistav čovjek kao što sam ja, želi promijeniti, osjetiti nečije tuđe tijelo. To je možda ružno, ali je tako.

Bili podigne oči, a ja sam se pokušavao sjetiti da lij sam igdje već čuo nešto slično.

On ubaci u sebe drugu čašu viskija. Dodao sam mu bocu. Neka ptica kreštalica se počne penjati po boru, skaćući s grane na granu ne šireći krila i ne zaustavljajući se da bi povratila ravnotežu.

– Da – reče Bili Chess. – Svi ovi brđani su napola ljudi, a i ja to postajem. Evo me kako tu sjedim i ne plaćam nikakve račune, a dobra penzija mi stiže svaki mjesec. Pola moje premije je pretvoreno u obveznice, a žena mi je plavuša za kojom se ljudi na ulici okreću. Čitavo vrijeme se ponašam kao budala i nemam pojma o tome. I za time sam ja poludio. – Oštrom je gestom pokazao kuću od crvenog

drveta na drugoj strani jezera. Na slabom poslijepodnevnom svjetlu drveni zidovi kuće su dobili boju bikove krvi. – Prevario sam je u ovom prednjem dvorištu, baš tu pod prozorima, s dobro izgledajućom uličarkom, koja mi nije značila ništa. Isuse, kakva bukva može biti čovjek.

Ispije treću čašu i postavi je uz neki kamen. Izvuče cigaretu, upali šibicu na noktu palca i stade žurno pušiti. Ja sam dalje šutio kao lopov sakriven iza zavjese.

– K vragu – reče ori najzad – mislite da mi je barem, kada sam već jednom zastranio, došla želja da promijenim tip žene? – doda. – Ona druga, međutim, nije se uopće razlikovala. Bila je plava, kao Muriel, iste težine, iste građe i gotovo iste boje očiju. No dosta o tome... kakva razlika, sinko! Bila je zgodna, sigurno, ali ne baš previše, a meni lično je to značilo malo ili ništa. No dobro, jednog jutra dok sam bio tamo, zaposlen paljenjem smeća i svojim mislima, ona se pojavila na pomoćnim vratima u tako tankoj pidžami da su joj se vidjele bradavice. Reče mi: – Želite li nešto popiti, Bili. Nemojte toliko raditi u tako lijepo jutro kao što je ovo. – Meni se piće malo previše sviđa. Približim se kuhinjskim vratima i uzmem čašu koju mi je pružila, zatim drugu, pa treću i još koju... i, napokon, ne znam kako, nađem se u kući... I sve više joj se približavam, a ona me sve više izaziva svojim očima.

Zastane i pogleda me ravno u oči.

– Pitali ste me da li su kreveti u Kingsleyjevoj kući udobni? Zbog toga mi je navrla krv u glavu. Niste mi imali namjeru podvaliti, razumijem, ali ste... osvježili sjećanje. Da, krevet na kojem sam ležao bio je vrlo udoban.

Zašuti, a meni se učini da su njegove riječi ostale visjeti u zraku. Slijedila je duga stanka. Moj se sugovornik nagne da pokupi bocu i pri tom je pogleda. Ostao je neodlučan kao da je u njegovom mozgu plamtjela borba/Kao i uvijek, viski je pobijedio. Chess dobro potegne prinoseći grlo boce ustima, a zatim žurno pritegne čep, kao da je to dovoljno da otkloni napast. Uzme u ruku kamen i baci ga u vodu.

– Vratio sam se kući tako pretrčavši branu – reče on polagano, glasom u kojem se već osjećao alkohol. – Bio sam uvjeren da sam se sretno izvukao. Mi muškarci tako lako griješimo s tim stvarčicama zar ne? Uopće se nisam izvukao. Uopće. Slušam Muriel kako mi

govori, a da, uopće ne podiže glas. Govori o meni stvari kojima se uopće nisam nadao. I s kakvom to prostodušnošću govori 1 – I tako vas je ostavila – primijetili čim je zašutio.

– One iste noći. Mene nije bilo tamo. Bio sam previše utučen da bih ostao barem malo trijezan. Uskočio sam u svoj ford i otišao na sjevernu stranu jezera kako bih se zajedno sa dvije slične ništarije napio. Bio sam pijan i smrdljiv, a to mi nije pomoglo. Oko četiri sata ujutro sam se vratio kući, ali je Muriel već bila otišla. Spakirala je stvari i otišla, ostavivši samo pismo na stolu i mrlju od kreme na uzglavlju.

Iz nekog istrošenog novčanika je izvadio komad izgužvanog papira i pružio ga. Bio je to list iz bilježnice s plavim crtama, napisan olovkom: »Žao mi je, Bili, ali radije bih umrla nego i dalje s tobom živjela. Muriel«.

Vratio sam mu papir i pokazujući na kuću s druge strane jezera, upitao: – A što je s onom drugom?

Chess uzme plosnati kamenčić i baci ga, nastojeći da ovaj poskakuje po površini vode, ali nije uspio.

– S onom drugom? – reče. – Ništa. I ona je spakirala svoje stvari i otišla iste noći. Nisam je otada vidio, niti je želim vidjeti. Nisam čuo ni jedne riječi od Muriel tokom cijelog mjeseca, ni jedne jedine riječi. Nemam pojma gdje se nalazi. Možda je s nekim drugim čovjekom. Nadam se da s njom postupa bolje nego ja.

Ustao je, uzeo u ruku svežanj ključeva i stresao ga.

– No, ako želite pogledati Kingsleyjevu kuću, ništa vas u tome ne sprečava. I hvala vam što ste saslušali moju kuknjavu. Hvala vam na piću. Evo., Pokupio je bocu s ostatkom viskija i pružio mi je.

6

Spustili smo se po obronku prema uskom vrhu brane. Chess se šepajući uputi ispred mene na mostić držeći se za uže koje je služilo kao rukohvat i koje je mjestimično bilo pričvršćeno za male željezne stupice. Na jednom je mjestu voda lijeno klokotala spirajući betonsku pregradu.

– Sutra ću preko mlinskog kotača ispustiti malo vode – reče obraćajući mi se preko ramena. – To je ionako sve čemu služi. Sagrađila ju je neka filmska ekipa prije tri godine. Tu su snimali film. Ovo malo pristanište pred nama je njihovo djelo. Veći dio onoga što su sagrađili je razrušeno i odneseno, no Kingsley ih je zamolio da ostave pristanište i mlinski kotač. Sve to mjestu daje neku posebnu atmosferu.

Slijedio sam ga po masivnim drvenim stepenicama dok nismo došli do trijema Kingsleyjeve kuće. On otključa vrata, a mi se uputimo u zagrijanu tišinu. Zatvorena je soba bila upravo vruća. Svjetlo, koje se kroz spuštene kapke probijalo na pod, tvorilo je niz dugih i tankih pruga. Dnevna je soba bila prostrana i vedra, s drvenim podom, djelomično prekrivenim indijanskim vunanim sagovima, zavjesama vedrih šara, namještajem od grubo obrađena drveta, te raznim svjetiljkama i minijaturnim barom u, uglu s odgovarajućim okruglim stolicama. Soba je izgledala uredno i čisto i nikako nije pružala dojam prostorije koju je netko prije toga napustio vrlo neočekivano.

Prešli smo u spavaće sobe. Dvije su imale po dva spojena kreveta, a treća jedan veliki bračni krevet prekriven prostirkom svijetle boje s izvezenim vunanim ukrasima. To je bila, kako mi je Bili objasnio, vlasnikova spavaća soba. Na jednom stoliću od lakiranog drveta su se nalazili razni toaletni predmeti s glazurom boje nefrita i nerđajućeg čelika, zajedno s kolekcijom kozmetičkih preparata. Dvije staklenke s kremom nosile su etiketu tvrtke Gillerlain. Cijeli zid je bio pokriven ogromnim ormarom s raznim pokretnim vratašcima. Otvorih jedna i zagledah se u unutrašnjost. Sve je bilo puno ženske odjeće u skladu s ambijentom. Bili me namrgođeno promatrao dok sam prekopavao po hrpi. Zatvorio sam vratašca i otvorio jednu duboku ladicu u kojoj nije bilo manje od šest pari gotovo novih cipela. Zatvorih ladicu i okrenuh se.

Bili Chess koraknu naprijed i postavi se pred mene izbočene brade i ruku na bokovima.

– Zašto ste zabadali nos u gospođinu odjeću? – upita me agresivnim tonom.

– Sve ima svoj razlog – rekoh. – Na primjer, gospođa Kingsley nije otišla kući pošto je napustila ovo mjesto.

Otada je njen muž nije vidio, i ne zna gdje se nalazi.

Bili opusti svoje pesnice.

– Pravi ste detektiv – zareži. – Prvi je dojam uvijek onaj pravi. Ja sam dopustio da od mene načinite budalu i ispričao vam mnogo toga. Baš sam budala!

– Ja sam u stanju poštovati povjerenje kao bilo tko drugi – rekoh i zaobiđoh ga kako bih ušao u kuhinju.

Tamo se nalazio veliki zeleno-bijeli štednjak, pocakljeni sudoper i automatski grijač vode. Tik kraj kuhinje nalazila se mala svijetlo obojena blagovaonica s mnogobrojnim prozorima i luksuznim servisom za doručak od plastične mase. Na policama su bili nagomilani raznobojni tanjuri i čaše, kao i niz kositrenih tanjura za jelo.

I tu je sve bilo u redu. Nikakvog prljavog posuđa ni tanjura potopljenih u vodi, nikakvih praznih boca uokolo.

Nije bilo čak ni muha, ni mrava. Ako je gospođa Kingsley i vodila neuredan život, nije iza sebe ostavljala uobičajenu prljavštinu Greenwich Villagea.

Vratio sam se u dnevnu sobu i, izašavši kroz vrata, pričekao Billa Chessa da ih zaključa. Kada je to učinio, okrene se prema meni još namrgođeniji nego prije, a ja mu kažem: – Nisam tražio da mi otvorite svoje srce, ali vas nisam ni pokušavao u tome spriječiti kada ste mi se počeli povjeravati. Nije potrebno da Kingsley dozna da vas je njegova žena namamila u krevet, osim ako u toj priči ne postoji mnogo više od onoga što ja u ovom času vidim.

– Idite dođavola – reče, dok je namrgođenost još uvijek stajala na njegovom licu.

– U redu, idem dođavola. Da li je postojala kakva mogućnost da su vaša i Kingsleyjeva žena zajedno otišle?

– Ne razumijem vas – reče on.

– Može biti da su se, nakon što ste vi otišli utopiti svoje brige, njih dvije posvađale, a zatim pomirile i isplakale jedna drugoj na ramenu. Tada je gospođa Kingsley mogla odvesti sa sobom vašu ženu u dolinu. Vjerojatno su imale neko vozilo, zar ne?

Zvučalo je pomalo smiješno, ali je on to shvatio dovoljno ozbiljno.

– Muriel nije bila tip koji bi plakao na nečijem ramenu. Tko ju je napravio, nije joj ugradio suze. A daje baš i htjela plakati na nečijem ramenu, ne bi sigurno izabrala rame Kingsleyjeve žene. Što se tiče automobila, moja je žena imala jedan ford. Moj nije mogla voziti zato što su pedale skinute zbog moje ukočene noge.

– To mi je slučajno palo na pamet – rekoh.

– Ako vam još nešto takvog padne na pamet, samo recite – promrmlja Chess, a ja nastavih: – Vrlo ste prikladni za tipa koji otvara dušu pred prvim na koga naiđe.

Chess zakorakne prema meni.

– Da li vam to smeta?

– Čuj, draškane – rekoh. – Svim silama radim na tome da se uvjerim kako si ti u biti dobar momak. Možeš li mi bar 'malo u tome pomoći?

Teško je uzdahnuo, a zatim bespomoćno opustio ruke.

– Dečko, ali ja znam čovjeku osvježiti dan – uzdahnu. – Želite li se vratiti idući oko jezera?

– Naravno, ako to vaša noga može podnijeti.

– Moja noga je to prije već mnogo puta podnijela.

Uputili smo se jedan uz drugog, ponovo u prijateljskom raspoloženju, kao dva mlada štenca, što je vjerojatno moglo potrajati svih pedesetak metara. Put kojim smo išli teško da bi propustio neki automobil, bio je u nešto višoj razini od jezera i povremeno nas je vodio između visokih stijena. Na pola puta smo došli do jedne kolibe, nešto manje od Kingsleyjeve kuće. Treća je bila mnogo udaljenija od obale jezera na maloj zaravni. Obje su kuće bile zatvorene i izgledale su kao da dugo nitko u njima nije stanovao. Nakon nekoliko minuta Bili Chess reče: – Tako je, dakle, ona uličarka otišla za svojim poslom?

– Tako izgleda.

– Da li ste vi pravi detektiv ili samo njuškalo?

– Samo njuškalo.

– Da li je otišla s nekim drugim?

– I ja bih to bio u stanju pomisliti.

– Naravno da jest. Nema sumnje. Kingsley bi to mogao doznati. Imala je, najzad, mnogo ljubavnika.

– Da li su dolazili ovamo? Nije mi odgovorio.

– Da li je tu bio jedan po imenu Lavery?

– Ne bih znao reći.

– Što se njega tiče, nema se što tajiti. Ona je poslala telegram iz El Pasa u kojem kaže da ide s Laveryjem u Meksiko.

Izvadio sam telegram iz džepa i pokazao mu ga. On izvuče naočale iz džepa na košulji i zaustavi se da ga pročita. Kad je završio, vrati mi papir, a naočale stavi natrag u džep buljeći u plavu vodu jezera.

– Eto, to je jedno malo povjerenje u zamjenu za ono koje ste mi vi ukazali – rekoh.

– Lavery je jednom došao ovamo gore – promrmlja Chess.

– On priznaje da ju je vidio prije nekoliko mjeseci, vjerojatno baš ovdje. Kune se da je odonda nije vidio. Ne znamo da li mu možemo vjerovati. Nema razloga ni da mu vjerujemo, ni da mu ne vjerujemo.

– Ona, dakle, nije sada s njim?

– On kaže da nije.

– Čudno mi je da se ona uznemirava sa sitnicama kao što je udaja za čovjeka koji joj se sviđa – primijeti Chess. – Više izgleda kao tip koji ide na medeni mjesec bez prethodne ceremonije.

– Vi mi, međutim, ne možete to potvrditi? Niste je vidjeli kad je otišla, niti ste čuli nešto što bi zvučalo kao istina.

– Ne – reče on. – A i da jesam, sumnjam da bih vam to rekao. Ja jesam prljav, ali ne na takav način.

– U svakom slučaju, hvala vam na dobroj volji – rekao sam.

– Niste me ničim zadužili – reče on. – A i dođavola s vama i s bilo kojim drugim prokletim njuškalom.

– Opet počinjemo – velim ja.

8

Stigli smo do ruba jezera. Pustio sam ga da stoji tamo i otišao do malog pristaništa. Naslonio sam se na drvenu ogradu i nagnuo da bih vidio ono što mi je izgledalo kao paviljon za limenu glazbu; samo su se dva ogranka zida sastajala pod tupim kutem, okrenutim prema brani. Na zidu je bio pričvršćen izbočeni krov, širok svojih šezdesetak centimetara, koji je izgledao kao oluk. Bili Chess mi se približi i sam se nasloni na ogradu kraj mene.

– Nije da vam nisam zahvalan za viski – reče on.

– Da. Ima li ribe u jezeru?

– Pokoji stari kopilan od pastrve. Ništa friške robe. Ne bavim se baš mnogo pecanjem. Ne da mi se gnjaviti s njima. Žao mi je što sam opet bio grub.

Nasmiješio sam se i nastavio očima temeljito ispitivati duboku mirnu vodu jezera. Bila je zelena dok ste u nju gledali. Opazio sam nekakav sitan pokret tamo dolje dok se zelenkasti oblik pomaknuo u vodi.

– Evo stare pastrve – reče Bili. – Pogledajte kako je samo velik taj stari pokvarenjak. Sram ga bilo kako je debeo!

Na dnu je ležalo nešto slično drvenom podu. Nije mi bio jasan smisao toga, pa sam ga upitao što je to.

– To je služilo kao pristanište prije nego što je brana bila sagrađena. Podigli su nivo vode toliko da je sada staro pristanište šest metara ispod površine.

Jedan je čamac s plitkim gazom bio privezan uzetom za pristanište. Bio je gotovo nepomičan. Uokolo je vladala predivna tišina, kakva se vrlo teško može naći u gradu. Rado bih tamo ostao i ništa ne radio, zaboravivši Deracea Kingsleyja, njegovu ženu i njene ljubavnike.

Chess se naglo pokrene: – Pogledajte dolje! – reče glasom koji je zagrmio kao da se brda tresu.

Njegovi su se prsti tako duboko zabili u meso moje ruke da mi je strpljenje gotovo popustilo. Bio je vrlo blijed.

Slijedio sam pravac njegovog pogleda i primijetio nešto što je lagano lelujalo na rubovima poplavljenog pristaništa i na trenutke se gubilo iz vida.

To je nešto previše ličilo na ljudsku ruku.

Bili Chess se hitro uspravi i bez riječi se udalji od pristaništa da bi uzeo jedan ogroman kamen. Uzdigne ga u visinu prsi ju i vrati se do ograde. Kamen je težio pedesetak kilograma. Mišići Billovog vrata su ispod kože bili napeti kao užad. Disao je stisnutih zubi i vrlo teško.

Kada je stigao do ruba pristaništa, ukoči se i uzdigne kamen što je više mogao. Jedan je trenutak ostao u tom položaju, nepomičan, dok su mu oči i dalje bile prikovane za vodu i buljile u nju. Njegova usta su proizvela mučan i neodređen zvuk, zatim se njegovo tijelo trgnulo, nagnulo se nad klimavi rukohvat, a ogromni se kamen strovalio u vodu svom snagom.

Oboje smo bili poprskani. Kamen je upravo pao na rub potopljenog pristaništa, baš u onu točku gdje smo vidjeli predmet kako se pojavljuje i nestaje.

Jedan je trenutak voda bila uzburkana, a onda su se koncentrični krugovi počeli smanjivati i udaljavati se, ostavljajući u sredini trag pjene. Ispod površine vode začuo se mukli zvuk lomljave drveta, a nama se činilo da je došao do naših ušiju mnogo kasnije no što je nastao. Stara natopljena daska je odskočila prema površini, izvirila je nekih četrdesetak centimetara pokazujući svoj slomljeni rub, a zatim je pala i plutajući se udaljila.

Jezero se ponovo razbistrilo. U njemu se pomaklo nešto što nije bila daska. Isplivalo je polako, tromo i beskrajno ravnodušno. To dugačko, tamno, bezoblično nešto se lijeno valjalo u vodi dok je izlazilo. Mirno i lagano, bez žurbe, probilo se na površinu. Vidio sam vunu, mokru i crnu, kožni prsluk, crnij i od tinte i hlače. Vidio sam cipele i strašan nabrekli dio između cipela i rubova hlača. Vidio sam val tamnoplave kose kako se otvara u vodi i ostaje na trenutak nepomičan, kao da želi izazvati željeni efekt, a zatim kako se ponovno mrsi u vrtlogu. Stvar se još jednom okrenula oko sebe same, a zatim je ljudska ruka izvirila ispod površine, ruka koja je završavala nabreklom šakom. Tada se pojavilo lice, bezoblična sivkasta masa bez očiju i ustiju. Mrlja sivog tijesta, noćna mora s ljudskom kosom.

Oko onoga što se nekada zvao vrat sjajila se teška ogrlica od zelenog kamenja, a mjestimično se i gubila u masi.

Kamenje je bilo široko i oštih ivica, a spajalo ga je nešto sjajno.

Bili Chess se uhvatio za ogradu, a zglobovi na njegovim prstima su bili blijedi kao gole kosti.

– Muriel! – reče promuklim glasom. – Isuse Kriste, to je Muriel!

Učinilo mi se da njegov glas dolazi iz daleka, s nekog brda, preko guste i tihe prašume.

Iza prozora velike kuće vidio se kraj jednog pulta prekrivenog prašnjavim fasciklima. Na staklu ulaznih vratiju isticali su se razni crni natpisi: Šef policije, Šef vatrogasaca, Gradski mirovni sudac, Trgovačka komora. Na donjim uglovima stakla bila je pričvršćena iskaznica organizacije za zabavni život trupa i amblem Crvenog križa.

Ušao sam. U jednom kutu je stajala trbušasta peć, a u drugom pisaći stol. Pult je prostoriju dijelio na dva dijela.

Na jednom je zidu bila pričvršćena topografska karta okolice, a blizu nje je stajala drvena daska iz koje su virile četiri željezne kuke. Na jednoj je kuki visjela suknena jakna puna zakrpa.

Na pultu su se, kraj prašnjavih fascikla, nalazile uobičajena raspuknuta olovka, istrošena bugačica i zaprljana bočica ljepljive tinte.

Stražnji je zid iza pisaćeg stola bio pokriven telefonskim brojevima ispisanim grubim rukopisom koji će trajati toliko dugo koliko i drvo i izgledati kao da ih je napisalo dijete.

Jedan je čovjek sjedio za stolom na drvenoj stolici čije su po dvije noge bile spojene nekakvim dugim i uskim daskama koje su izgledale kao slabo obrađene skije.

Na podu, s čovjekove desne strane, nalazila se gigantska pljuvačnica. Čovjek o kojem je riječ imao je na glavi Stetson pokriven mrljama znoja i zabačen, a svoje prevelike ruke je udobno smjestio na trbuhu iznad pojasa svojih hlača kaki boje, očito vrlo istrošenih. Košulja je bila iste boje kao i hlače, ali još više izbljedjela. Kosa mu je bila kestenjasta, osim na sljepoočicama, gdje je imala boju prljavog snijega. Sjedio je naslonjen na lijevi dio stražnjice, a ne na desni, zato što su mu korice za pištolj visjele upravo iznad stražnjeg desnog džepa hlača. Iz korica je izvirivao kundak pištolja, dug ne manje od petnaest centimetara, i dodirivao mu lopaticu. Zvijezda koja mu se isticala na lijevoj strani prsiju imala je jedan svinuti krak.

Čovjek je imao velike uši i dobre oči, a njegove su čeljusti lagano žvakale, dok bi se za njega moglo reći da je bio opasan koliko i vjeverica, ali mnogo manje nervozan od nje. Sve mi se na njemu svidjelo. Nagnuo sam se preko pulta i pogledao ga. I on je pogledao mene i uputio mi gest pozdrava, pa ispljunuo pola litre duhanskog soka niz svoju desnu nogu ravno u pljuvačnicu. To je prouzrokovalo odvratn zvuk koji proizvede predmet koji pada u vodu.

Zapalio sam cigaretu i ogledao se po prostoriji u potrazi za pepeljarom.

– Pokušajte to stresti na pod, sinko – reče čovjek bezgranično prijateljskim tonom.

– Vi ste šerif Patton?

– Mirovni sudac i zamjenik šerifa. Svaki zakon koji mi ovdje imamo, to sam ja, sve do novih izbora. Ima nekoliko dobrih momaka koji će se kandidirati protiv mene na slijedećim izborima, pa bih ja mogao otpasti.

Posao se plaća osamdeset dolara mjesečno, a kuća, drva i električna struja su uračunati. To se ne bi trebalo potcjenjivati ovdje u malim starim brdima.

– Nitko vas neće otjerati – rekao sam. – Vi ćete biti vrlo popularni.

– Zar? – nezainteresirano upita i ponovo uzme na nišan pljuvačnicu.

– To je tako, ukoliko se vaša jurisdikcija proteže i na područje Jezera malog laneta.

– Na Kingsleyjev posjed? Zaista. Nešto vas tamo gore zabrinjava, sinko?

– Tamo u jezeru se nalazi mrtva žena.

Ovo je dokrajčilo njegovu ravnodušnost. Skinuo je ruke sa svog trbuha i počeo si uho. Ustao je oslanjajući se na rubove stolice, koju zatim gurne nogom. Dok je stajao uspravno, izgledao je visok i jak. Njegova je debljina odražavala upravo dobro raspoloženje.

– Radi li se o nekome koga poznajem? – zabrinuto je zapitao.

– Muriel Chess. Pretpostavljam da je poznajete. Supruga Billa Chessa.

– Naravno, poznajem Billa Chessa – glas mu se pomalo ukrutio.

– Izgleda kao samoubojstvo. Ostavila je pisamce koje zvuči kao da je upravo na odlasku. No, to bi isto tako moglo biti i oproštajno pismo

samoubojice. Ne izgleda baš lijepo. Bila je u vodi dugo, oko mjesec dana, koliko se može zaključiti po okolnostima.

On se počea po drugom uhu. – Kakve bi to okolnosti mogle biti? – sada su njegove oči ispitivale moje lice polako i mirno, istražujući. Nije, izgleda, bio ni u kakvoj žurbi da zazviždi u svoju zviždaljku.

– Posvađali su se prije mjesec dana. Bili je otišao na sjevernu obalu jezera i ostao tamo nekoliko sati. Kada se vratio kući, nje više nije bilo. Nikada je više nije vidio.

– Jasno mi je. Tko ste vi, sinko?

– Zovem se Marlowe. Došao sam iz Los Angelesa da pogledam imanje. Imao sam sa sobom Kingsleyjevo pismo za Billa Chessa. On me je poveo oko jezera, pa smo tako stigli do malog pristaništa koje su sagradili ljudi iz filmske ekipe. Naslonili smo se na ogradu i gledali u jezero jer smo vidjeli nešto što nam je izgledalo kao ljudska ruka koja izviruje ispod ruba potopljenog pristaništa. Bili je ubacio u vodu težak kamen i tijelo je isplivalo.

Patton je nepomično gledao u mene.

– Oprostite, šerife, zar ne bi bilo bolje da odmah otrčimo tamo? Tamo je čovjek, napola lud i teško šokiran, ostao sasvim sam.

– Koliko viskija ima kraj sebe?

– Imao je vrlo malo kad sam ga ostavio. Imao sam bocu, no skoro smo je cijelu ispili pripovijedajući.

Otvorio je rolo pisaćeg stola i otključao ladicu. Izvadio je tri ili četiri boce i okrenuo ih prema svjetlu.

– Ova mala je skoro puna – reče pokazujući mi jednu bocu. – Viski Mount Vernon. Taj bi ga morao ohrabriti.

Vlada mi ne daje nikakav novac za alkohol u nuždi, pa ja tako sam zgrabim nešto tu, a nešto tamo. Ja to ne upotrebljavam. Nikada nisam razumio ljude koji se time tružu.

Ugura bocu u lijevi stražnji džep na hlačama, zaključa stol i podigne pokretni dio pulta.

Na unutarnjoj strani stakla na vratima pričvrstio je poruku, na kojoj je pisalo: Vraćam se za dvadeset minuta.

Možda.

– Ja ću otrčati dolje da dovedem doktora Hollisa – reče. Vraćam se odmah po vas. To je vaš automobil? – Da. – Možete me slijediti kad se vratim.

Ušao je u automobil koji je na krovu imao sirenu, dva crvena fara, dva svjetla za maglu, jednu malu crvenobijelu bocu za gašenje požara, tri sjekire, dva velika svežnja užeta i ručni aparat za gašenje požara smješten na stražnjem sjedalu. U'nekoj'vrsti rešetke prikvačene na papučicu bile su pričvršćene kante za gorivo, motorno ulje i jedan rezervni kotač. Podstava je izvirivala kroz razne podrtine na koži sjedišta na kojoj se već nalazio jedan centimetar prašine.

Iza prednjeg stakla, u desnom uglu, bio je pričvršćen papir na kojem je štampanim slovima pisalo: BIRAČI, PAŽNJA! GLASAJTE PONOVO ZA JIMA PATTONA. PRESTAR JE DA BI IŠAO RADITI.

Šerif okrene automobil i siđe niz ulicu podižući za sobom oblak bijele prašine.

Vidio sam kako se zaustavlja pred kućom s bijelo obrubljenim prozorima koja se nalazila preko puta skladišta.

Ušao je u kuću i za kratko vrijeme se pojavio s čovjekom koji je sjeo na stražnje sjedište zajedno sa sjekirama i aparatom za gašenje požara. Službena su se kola vratila na cestu, a ja sam ih počeo slijediti.

Brzo smo se vozili po glavnoj ulici prolazeći kraj nagomilanih kratkih i dugih hlača, mornarskih bluza, raznobojnih marama, kvrgavih koljena i skrletnih usana. Izašavši iz mjesta, stadosmo se penjati na brdo, kako bismo se najzad zaustavili pred jednom drvenom kućicom. Patton je oprezno pritisnuo dugme sirene, a čovjek u plavoj radnoj odjeći otvori nam vrata.

– Penji se, Andy – reče šerif. – Imamo posla.

Čovjek u plavoj radnoj odjeći potvrdno klimnu glavom, vrati se u kuću, ali odmah i izađe sa sivim šešišom kakav nose lovci na lavove. Sjedne u Pattonov automobil koji je već klizio prema naprijed. Imao je oko tridesetak godina, tamnu kosu, vitko tijelo i izgledao je kao domorodac.

Krenuli smo prema Jezeru malog laneta, a ja sam gutao kile prašine. Prošavši kroz vrata s pet prečki, Patton je ušao na privatni put i zaustavio se na obali jezera. Izašao je iz automobila i pogledao prema pristaništu. Bili Chess je tamo na dasci sjedio gol, kraj njega je na mokrim daskama nešto bilo položeno.

– Možemo nastaviti automobilom – reče Patton.

Dva su automobila produžila sve do ruba jezera, a nas četvorica smo se sjatili na pristaništu iza Billovih leđa.

Doktor je dugo kašljao s maramicom na ustima, a zatim ju je zabrinuto pogledao. Bio je čovjek kockaste glave, izbočenih očiju i bolesnog izgleda.

Ono što je ostalo od žene ležalo je nauznak na daskama pristaništa. Jedno joj je uže obavijalo tijelo ispod pazuha.

Na jednoj je strani ležala odjeća Billa Chessa. Bili je bio ispružio svoju ukočenu nogu koja je u predjelu koljena bila prilično izgrebena. Druga je noga Bila savinuta; na nju je oslonio čelo.

Nije se micao. Nije ni podigao glavu kad je čuo da dolazimo. Patton izvadi bocu s viskijem, skine joj čep i pruži je Billu.

– Pijte koliko želite, Bili.

Zrak je bio pun zastrašujućeg i odvratnog mirisa. Izgleda da Bili, Patton i doktor to nisu primjećivali. Čovjek po imenu Andy otišao je da iz automobila uzme prašnjavi pokrivač i baci ga preko lesa. Zatim je, bez riječi, otišao povraćati ispod jednog bora. Bili Chess je obilato potegao i sjeo, držeći bocu na svom koljenu. Počeo je govoriti krutim

i drvenim glasom, nikoga ne gledajući i nikome se posebno ne obraćajući. Pričao je o svađi i onome što se iza toga zbililo, ali ne i o tome zašto se zbililo. Nije spomenuo ni gospođu Kingsley. Ni na najuzgredniji način.

Rekao je da je, nakon što sam ja otišao, nabavio komad užeta, svukao se i bacio u vodu kako bi izvukao leš.

Dovukao ju je na obalu, a zatim ju je na leđima prenio na pristanište. Ni sam nije znao zašto. Kasnije se još jednom bacio u vodu. Nije nam morao objašnjavati zašto.

Patton stavi u usta komad duhana i sjtade ga žvakati u tišini, buljeći svojim nepomičnim očima u prazno. Stisnuo je zube i skinuo pokrivač s lesa, a zatim se nagnuo da ga promotri. Oprezno ga je okrenuo, kao da se bojao da se ne raspadne. Veliki zeleni kamenčići djelomično uronjeni u nabreklo meso svjetlucali su na posljednjim zrakama sunca. Kopča ogrlice se sastojala od pozlaćene trake, načičkane malim briljantima. Patton se zatim uspravi i ispuše nos u maramicu zagasite boje.

– Što kažete na to, doktore?

– Na što? – oštro primijeti čovjek izbuljenih očiju.

– Uzrok i vrijeme smrti.

– Ne budite budala, Jim Patton.

– Ne možete ništa reći, zar ne?

– Gledajući ovo? Blagi Bože! Patton uzdahne.

– Izgleda da se baš utopila – prizna. – No, nikada nisi siguran. Bilo je slučajeva kada je žrtva bila zaklana nožem, otrovana ili nešto slično, pa potopljena u vodi kako bi stvari drugačije izgledale.

– Imate li ovdje mnogo takvih slučajeva? – upita doktor cinično.

– Jedino ubojstvo koje se dogodilo u ovim krajevima – izjavi Patton, temeljito ispitujući Billa krajičkom oka – bilo je kada su ubili starog Meachama na sjevernoj obali. Imao je kućicu u Sheedy Canyonu i prosijavao je zlatonosni pijesak na svom malom imanju. U kasnu jesen nitko ga više nije vidio. Zatim je Meacham otišao prezimiti u dolinu, nije nikoga obavijestio, susjedi su došli poduprijeti krov, uvjereni da je Meacham otišao. Stari Tata, međutim, nije nikada sišao u dolinu. Ležao je na svom krevetu sa sjekirom zabodenom u stražnji dio lubanje. Nikada nismo otkrili tko je to učinio. Netko se pomamio za njegovom vrećicom punom zlata.

Patton se zamišljeno zagleda u Andvja. Čovjek sa šeširom lovca na lavove zabio je palac u usta. Reče: – Naravno da znamo tko je to učinio. To je bio Guy Pope. Međutim, Guy je umro od pneumonije devet dana prije no što smo pronašli Tatu Meachama.

– Jedanaest dana prije – reče Patton.

– Devet – reče čovjek sa šeširom lovca na lavove.

– To je bilo prije šest godina, Andy. Svejedno devet ili jedanaest dana prije! Kako ti se sviđa! Zašto misliš da je to učinio Guy Pope?

– U njegovoj smo baraci našli oko tri unce zlatnih grumenova pomiješanih sa zlatnom prašinom. Popovo bogatstvo nikada nije iznosilo više od vrijednosti zrnca pijeska. Tada je, međutim, ponekad nalazio i veće grumenove.

– Tako to ide – reče Patton i nasmiješi mi se neodređeno.

– Čovjek uvijek nešto zaboravi, ma koliko bio pažljiv, zar ne?

– Policijske priče – promrmlja Bili Chess s gađenjem. Obuče hlače, pa sjedne kako bi navukao cipele i košulju. Kad je to završio, ustao je, dohvatio sa zemlje bocu, dobro potegao iz nje i pažljivo je spustio na daske.

Najzad je pružio svoje dlakave ruke prema Pattonu.

– Ako tako mislite, stavite mi odmah lisice i završimo taj razgovor – reče on dirljivim glasom.

Patton se nije obazirao na njega, nego se približi ogradi i nagne se: – Smiješno mjesto za lež – reče. – Tu nema nikakve struje, a ako je i ima, vuče prema brani.

Bili opusti ruke i reče spokojno: – Zar ne razumijete? Ona je to sama učinila, vi budale! Muriel je bila izvrstan plivač. Skočila je, zaronila; tamo dolje i ispustila zrak. Ne može biti drugačije.

– Ne bih rekao, Bili – reče mu Patton obzirno. Oči su mu bile bezizražajne kao mramorne ploče.

Andy strese glavom. Patton ga je gledao s osmijehom.

– Opet se žališ, Andy?

– Bilo je devet dana, kažem vam. Baš sam izračunao – reče mrzovoljno čovjek sa šeširom lovca na lavove.

Liječnik se ozlojeđeno udalji prinoseći jednu ruku čelu. Ponovo počne kašljati s maramicom na ustima i ponovo pažljivo pogleda maramicu. Patton mi namigne i pljune u vodu.

– Što mislite o ovome, Andy?

– Jeste li ikada pokušali odvući tijelo dva metra ispod površine vode? – upita ovaj.

– Ne, nikada Andy. Zar se to ne može učiniti uzetom? Andy slegne ramenima.

– Ako je bilo upotrijebljeno uže, to će se vidjeti po tragovima na tijelu. Ako je baš potrebno zavaravati se na taj način, zašto se onda truditi i sve prikrivati.

– Pitanje vremena – reče Patton. – Momak je morao srediti neke stvari.

Bili Chess nešto promrmlja i posegne za bocom viskija. Gledajući ta svečana gorštačka lica, nisam mogao odgonetnuti što zapravo misle.

Patton odsutno reče: – Nešto je bilo rečeno u vezi poruke.

Bili Chess pročepka po lisnici i izvadi komad papira sa crtama. Šerif ga uze i pročita.

– Izgleda da nije napisan nikakav datum – primijeti.

Bili Chess potvrdno kimne glavom. – Ne, ona je otišla prije mjesec dana, 12. lipnja.

– Već vas je jednom prije ostavila, zar ne?

– Da – Bili Chess je nepomično buljio u njega. – Napio sam se i otišao s nekom jeftinom curom. Upravo prije prvog snijega prošle godine. Ona je otišla i vratila se nakon tjedan dana, sva napirlitana. Rekla mi je da je baš imala potrebu da malo prošeta i da je bila gost neke djevojke s kojom je radila u Los Angelesu.

– Kako se zvala ta djevojka?

– Muriel mi to nikada nije rekla, a ja je nikada nisam pitao. Sve što je Muriel činila, za mene je uvijek bilo dobro.

– Naravno. Da li je taj puta ostavila kakvu poruku, Bili? – upita Patton smireno.

– Ne.

– Ova poruka izgleda prilično stara – primijeti Patton, ponovo gledajući papir.

– Nosio sam ga sa sobom mjesec dana – požali se Bili Chess. – Tko vam je rekao da me je Muriel već jednom ostavila?

– Zaboravio sam – reče Patton. – Znaite kako je to u malim mjestima. Malo ljudi to ne primijeti. Osim možda ljeti kada ovdje ima mnogo stranaca.

Nitko nije ništa progovorio neko vrijeme, a zatim se Patton odsutno oglasi: – Rekli ste da je otišla 12. lipnja? Ili ste vi samo mislili da je otišla? Da li ste rekli da su ljudi s druge strane jezera u to vrijeme bili tamo?

Bili Chess me pogleda, a lice mu se ponovno smrkne.

– Upitajte ovo njuškalo... ako već nije progovorio. Patton me uopće nije pogledao. Gledao je rubdve planina daleko iznad jezera. Pažljivo reče: – Ovdje prisutni gospodin Marlowe, nije mi uopće ništa rekao, Bille, osim kako je tijelo došlo na površinu i tko je to bio. Rekao je da je Muriel otišla, kako si ti mislio, i ostavila poruku koju si mi ti pokazao. Ne vidim što bi u tome moglo biti loše.

Slijedila je tišina, a Bili Chess je buljio dolje u pokriveno tijelo koje je ležalo par metara udaljeno od njega.

Stisnuo je šake i jedna velika suza mu klizne niz obraz.

– Tamo je bila gospođa Kingsley – reče. – Sišla je u dolinu tog istog dana. U drugim kućama nije bilo nikoga. Perrvjevi i Farquarsovi nisu bili gore ove godine.

Patton potvrdno klimnu glavom i nastavi šutjeti. U zraku je visjela neka prijeteća praznina, kao da je nešto, što nije bilo rečeno, svima bilo tako očito da o tome nisu ni morali govoriti.

– Zatvorite me, vi kujini sinovi – reče divlje Bili Chess. – Naravno da sam ja to učinio! Ja sam je utopio.

Ona je bila moja djevojka i ja sam je volio. Ja sam hulja, uvijek sam to bio i uvijek ću biti, ali sam je svejedno volio. To vi, dečki, možda ne možete razumjeti. Nemojte se ni truditi da shvatite. Zatvorite me, prokletnici!

Nitko nije rekao ni riječi.

Bili Chess spusti pogled na svoju tešku i tamnu šaku. Žestoko zamahne i udari samog sebe u lice svom snagom.

– Ti crvljivi kujin sine – uzdahnuo je oporim šapatom.

Nos mu je polako počeo krvariti. On je stajao uspravno, a krv mu je klizila niz usnicu, sve do ruba brade. Jedna mu velika kap pade na košulju.

Patton mirno reče: – Moram te povesti dolje zbog istrage, Bili. To znaš. Ni za šta te ne optužujemo, no oni ljudi dolje moraju s tobom govoriti.

– Mogu li se presvući? – reče Bili Chess s naporom.

– Naravno. Ti, Andy, idi s njim. I potražite nešto u što bismo zamotali ovo ovdje.

Uputili su se niz puteljak koji je vodio duž ruba jezera. Liječnik se nakašlja i uzdahnu: – Pretpostavljam da želite prebaciti leš dolje mojim ambulantnim kolima, zar ne?

Patton klimnu glavom.

– Ne. Općina je siromašna, doktore. Mislim da bismo mogli damu prevesti nekim jeftinijim prijevoznim sredstvom.

Liječnik se ljutito udalji od njega govoreći mu preko svog ramena: – Obavijestite me ako želite da platim troškove pogreba.

– Nemojmo tako razgovarati – uzdahne Patton.

Smeđa zgrada hotela Indian Head nalazila se na uglu preko puta nove plesne dvorane. Parkirao sam kola pred zgradom i upotrijebio toalet kako bih lice i ruke oprao i iščešljao borove iglice iz kose prije no što prijeđem u salu spojenu s predvorjem hotela koja je služila kao bar i restoran. Mjesto je bilo prepuno muškaraca u sportskoj odjeći, koja je smrdjela po alkoholu, i žena napetih osmijeha na licu, crveno lakiranih noktiju i prljavih prstiju.

Direktor hotela, nizak i plećat, nosio je samo prsluk povrh košulje, cijedio je cigaru u ustima i budnim okom kružio po sali. Na kasi se neki mladić trudio da čuje najnovije vijesti iz rata, jer je prijem na radiju bio nekvalitetan, kao što je pire,, od krumpira u restoranu bio pun vode. U zabačenom, stražnjem uglu prostorije primitivni se kvintet obučen u bijele sakoe s purpurnim košuljama trudio da zvuk dopre do bara, usput bacajući staklene poglede prema gustim naslagama dima i zbrci nakresanih glasova. Na Puma Pointu je ta krasna ljetna sezona bila u punom zamahu.

Progutao sam ono što bi se trebalo nazvati normalnim ručkom, popio brandy kako bih ga zadržao u želucu i izašao na glavnu ulicu. Iako je još uvijek bio dan, nekoliko je neonskih reklama već svijetlilo. Večer je bila puna neprekidnih razdraganih zvukova automobilskih truba, dječjih uzvika, zvečanja suda i staklenki, vesele pucnjave pušaka kalibra.22 na streljanama, lude svirke juke-boxa, a iza svega toga, na jezeru, potmule grmljavine brzih čamaca koji lutaju bez ikakvog cilja kao da se utrkuju sa smrću.

U svom sam chysleru našao smeđokosu i nježnu djevojku ozbiljnog izgleda, obučenu u tamne hlače, kako puši cigaretu i razgovara s kaubojem s turističkog ranca koji je stajao naslonjen na moj podnožnik. Obišao sam automobil i sjeo u njega. Kauboj odšeta potežući traperice. Djevojka se nije ni pomaknula.

– Ja sam Birdie Keppel – reče ona veselo. – Danju radini u salonu za uljepšavanje, a uvečer za Banner iz Puma Pointa. Oprostite mi što sjedim u vašem automobilu.

– U redu je – rekoh. – Želite li samo sjediti ili želite da vas nekamo odvezem?

– Možete me odvesti malo dalje niz cestu gdje ima manje buke, gospodine Marlowe... ako ste dovoljno raspoloženi da sa mnom

razgovarate.

– U ovim krajevima se glasine vrlo brzo šire – reknem ja i upalim motor.

Vozio sam kraj poštanskog ureda prema uglu na kojem je bijelo-plava strelica s natpisom Telefon usmjeravala u usku ulicu kraj jezera. Tamo sam skrenuo, prošao kraj pošte, koja je u stvari bila samo mala baraka, s malo trave ispred ulaza. Prošao sam kraj druge barake i zaustavio se pred ogromnim hrastom.

– No, dakle, gospođice Keppel?

– Gospođo. Ali možete me zvati samo Birdie. Svi me tako zovu. To je krasno. Drago mi je da sam vas upoznala, gospodine Marlowe. Čujem da dolazite iz grešnog grada, Hollywooda.

Ona mi pruži svoju čvrstu i potamnjelu ruku, a ja je stisnem. Masirajući mlitave plavuše, stisak njenih ruku je postao jak kao stisak kliješta.

– Razgovarala sam s doktorom Hollisom – reče – o jednoj Muriel Chess. Mislim da biste mi vi mogli reći nešto više o tome. Znam da ste vi pronašli tijelo.

– Zapravo ga je našao Bili Chess. Ja sam ga samo pratio.

– Da li ste govorili s Jimom Pattonom?

– Još nisam. Sišao je s brda. Mislim, uostalom, da mi Jim ne bi htio reći mnogo.

– Uskoro su izbori – rekoh. – A vi ste novinarka.

– Jim nije političar, gospodine Marlowe, a ja bih sebe teško mogla nazvati novinarkom. Ove male novine koje ovdje gore imamo su na prilično amaterskom nivou; – Dakle, što biste željeli znati? – Ponudio sam joj cigaretu i zapalio je., – Mogli biste mi samo ispričati kako je to bilo.

– Došao sam ovamo gore s pismom Deracea Kingsleyja s namjerom da pogledam imanje. Bili Chess mi ga je pokazao, počeo sa mnom govoriti i rekao mi da ga je žena napustila. Pokazao mi je poruku koju je ostavila. Imao sam sa sobom bocu viskija koju je Bili ispraznio. Bio je prilično tužan. Alkohol mu je malo razvezao jezik, no ipak je bio usamljen i bolno je želio razgovarati. Tako se to dogodilo. Prije ga nisam poznavao. Vraćajući se natrag duž obale jezera došli smo na pristanište, a Bili je otkrio ruku kako izviruje ispod ruba

potopljenog pristaništa. Kasnije se otkrilo da ostaci pripadaju nekadašnjoj Muriel Chess. Mislim da bi to bilo sve.

– Prema onome što mi je rekao doktor Hollis, ona je dugo vremena bila pod vodom. U prilično je lošem stanju i tako dalje.

– Da, vjerojatno je tamo čitavih mjesec dana, dok je on mislio da je otišla. Nema razloga da se mijenja to mišljenje. Poruka je bila slična onima kakve ostavljaju samoubojice.

– Ima li kakve sumnje u to, gospodine Marlowe?

Iskosa sam je pogledao. Dva su me zabrinuta oka gledala ispod pahuljaste smeđe kose. Počeo je vrlo polagano padati mrak.

Intenzitet svjetla se samo neznatno smanjio.

– Mislim da policija uvijek sumnja u ovakvim slučajevima – rekoh.

– A vi?

– Moje mišljenje ne vrijedi ni pet para.

– No, da čujemo tih pet para.

– Ja sam tog poslijepodneva upoznao Billa Chessa – objasnio sam. Izgledao mi je kao naprasni momčić koji sam o sebi misli da nije neki svetac. No, izgleda da je bio zaljubljen u svoju ženu. Ne mogu zamisliti da je tamo ostao mjesec dana znajući da ona gnjije dolje u vodi ispod starog pristaništa. Ne mogu zamisliti da izlazi iz svoje kuće u zoru i gleda oko sebe onu meku plavu vodu znajući što je ispod nje i što se s tim događa, isto tako svjestan da je on to sam učinio.

– Dijelim vaše mišljenje – reče meko Birdie Keppel. – Svatko bi tako mislio. Ipak, svi mi znamo da su se takve stvari događale i da će se i dalje događati.

– Da li se zaista bavite nekretninama, Gospodine Marlowe?

– Radije ne bih o tome govorio.

– To vrijedi isto kao da ste i rekli – reče ona. – Osim toga, doktor Hollis vas je čuo kada ste Jimu Pattonu rekli svoje puno ime, a u našem uredu postoji telefonski imenik Los Angelesa. Nisam to nikome spomenula.

– Lijepo od vas – rekoh.

– I što više, i neću – reče. – Ako vi to ne želite.

– Koliko me to košta?

– Ništa – reče ona. – Zaista ništa. Ne tvrdim da sam izvrsna novinarka. Mi ne želimo štampati ništa što bi Jima Pattona dovelo u

neugodnu situaciju. Jim nam vrijedi kao sol zemlji. No, događaj otvara razne mogućnosti, zar ne?

– Ne donosim nikakve krive zaključke – rekoh. – U svakom slučaju, Bili Chess me ne zanima.

– Ne zanima vas ni Muriel Chess?

– Zašto bi me uopće zanimala Muriel Chess. Birdie pažljivo ugasi cigaretu u pepeljari ispod komandne ploče automobila.

– Kako vam drago – reče ona. – Međutim, ukazat će vam se nešto o čemu biste rado razmislili, ako to, naravno, već ne znate. Ovamo je prije otprilike šest tjedana dolazio neki pajkan iz Los Angelesa po imenu De Soto. Velika debela ljudina koja se proketo loše ponašala. Nije nam se svidio, pa mu nismo mnogo toga otkrili.

Mislim na nas troje iz redakcije Bannerera. Imao je sa sobom fotografiju i tražio ženu koja se, kako je rekao, zove Mildred Hayiland. Tražio ju je u ime policije. To je bila obična fotografija brzo izrađena i uvećana, ali ne iz policijske kartoteke. Rekao je da žena živi tamo gore. Žena na fotografiji je jako ličila na Muriel Chess.

Izgledalo je da joj je kosa, crvenkasta i drugačije počesljana no što je Muriel nosila ovdje. Obrve su, nadalje, bile depilirane i pretvorene u tanke lukove, a to jako mijenja ženin izgled. No, ona je svejedno jako ličila na ženu Billa Chessa.

Udario sam po vratima automobila i odmah rekao: – Što ste mu rekli?

– Nismo mu ništa rekli. Kao prvo, nismo mogli biti sigurni. Kao drugo, nije nam se svidjelo njegovo ponašanje. Kao treće, da smo i bili sigurni i da nam se svidjelo njegovo ponašanje, nismo ga Muriel htjeli natovariti na vrat. Zašto da to učinimo? Svatko učini nešto za čim žali. Ja, na primjer. Jednom sam bila udata – za profesora klasičnih jezika na Redlands univerzitetu – nasmiješi se.

– Mogli biste napisati priču – rekoh.

– Naravno. Mi smo ovdje samo obični ljudi.

– Da li je taj čovjek De Soto vidio Jima Pattona?

– Sigurno. Morao je. Jim to nije spomenuo.

– Da li vam je pokazao svoju značku? Razmislila je, a zatim mahnula glavom. – Ne sjećam se da je to učinio. Prihvatili smo to kao gotovu činjenicu, kako nam je on rekao. U svakom slučaju, ponašao se kao žilavi gradski policajac.

– Mene bi to navelo na pomisao da on to nije. Da li je netko o tome obavijestio Muriel?

Oklijevala je neko vrijeme, gledajući mirno kroz prednje staklo prije no što je kimnula glavom.

– Ja sam joj rekla. A to me se uopće nije ticalo, zar ne?

– Što je ona na to odgovorila?

– Nije ništa rekla. Blesavo i zbunjeno se smijala, kao da sam izvela nekakvu neslanu šalu, a zatim je otišla. No ja sam stekla dojam da se u njenim očima u jednom trenutku nalazio čudan pogled. Još uvijek vas ne zanima Muriel Chess, gospodine Marlowe?

– Zašto bi? Nikada nisam čuo za nju dok se nisam popeo ovamo gore, danas poslije podne. Kunem vam se.

Nisam nikada čuo ni za nekoga po imenu Mildred Hayiland. Da vas odvezem natrag u grad?

– Oh, ne hvala. Ići ću pješke. To je samo par koraka. Vrlo sam vam zahvalna. Nadam se da Bili neće upasti u kakvu kašu. Posebno ne u neku tako gadnu kao što je ova.

Izašla je iz automobila i ostala stajati na jednoj nozi, a zatim je zabacila glavu i nasmijala se.

– Kažu da sam pravi majstor za uljepšavanje – reče ona. – Nadam se da jesam. Kao novinarka ne vrijedim ništa. Laku noć.

Poželio sam laku noć, a ona se odšeta u sumrak.

Sjedio sam u automobilu i pratio je pogledom sve dok nije stigla do glavne ulice i izgubila se iz vida. Tada sam izašao iz chryslera i uputio se prema telefonu u maloj kućici.

Pitomi jelen sa ogrlicom oko vrata, kao pas, prijeđe cestu ispred mene. Pogladih ga po kuštravom vratu i uputih se u telefonski ured. Djevojka u bijelim hlačama sjedila je za stolom i listala telefonski imenik. Reče mi cijenu za Beverly Hills i promijeni mi novčanicu kako bih se mogao poslužiti sitnim novcem za telefon. Kabina je bila vani, prislonjena na zid male kućice.

– Nadam se da vam se ovdje sviđa – reče ona. – Vrlo je mirno i dobro se možete odmoriti.

Zatvorio sam se u kabinu. Za devedeset centi mogao sam s Deraceom Kingsleyjem razgovarati pet minuta. Bio je kod kuće. Liniju sam dobio odmah, ali su smetnje bile jake.

– Da li ste nešto našli tamo gore? – upita me prilično pijanim glasom. Ponovo je zvučao mirno i samopouzđano.

– Našao sam i previše – rekoh. – I ne baš sve ono što bismo željeli. Da li ste sami?

– Zašto je to važno?

– Meni nije važno. No, znam što ću vam reći. Zar vi ne znate?

– No, počnite, o čemu god da se radilo – reče on.

– Imao sam dugi razgovor s Billom Chessom. Bio je sara. Žena ga je napustila prije mjesec dana. Posvađali su se, a zatim je on izašao i napio se, no kada se vratio, nje više nije bilo. Ostavila je poruku u kojoj kaže da bi radije bila mrtva, nego dalje s njim živjela.

– Mislim da Bili previše pije – reče Kingsleyjev glas iz velike udaljenosti.

– Kada se vratio, obje su žene bile otišle. On nema pojma gdje bi gospođa Kingsley mogla biti. Lavery je bio tu gore u svibnju, ali otada nije dolazio. On mi je i sam toliko priznao. Naravno da je mogao doći ovamo gore dok se Bili išao napiti, ali to ne bi imalo smisla. Gore bi bila dva automobila kojima bi se moglo sići s planine. Mislio sam na mogućnost da su gospođa Kingsley i Muriel Chess otišle zajedno, samo što je Muriel također imala svoja vlastita kola. No ta misao, ma koliko bila beznačajna, bila je istisnuta razvojem događaja na drugoj strani. Muriel Chess uopće nije otišla. Spustila se u vaše privatno jezero. Danas je izašla iz njega, a ja sam tome prisustvovao.

– Blagi Bože! – Kingsleyjev je glas zvučao propisno zastrašeno. – Želite reći da se utopila?

– Vjerojatno. Poruka koju je ostavila mogla je biti i poruka samoubojice. Mogla se čitati kako na jedan, tako i na drugi način. Leš je pronađen ispod potopljenog pristaništa. Bili je opazio ruku kako se leluja tamo dolje, dok smo mi stajali na pristaništu i gledali u vodu. On ju je izvukao. Uhapsili su ga. Jadan je čovjek prilično slomljen.

– Blagi Bože! – reče ponovo Kingsley. – Mogu si zamisliti kako mu je. Da li izgleda da je... – On je zastao jer je telefonistica preuzela vezu kako bi zatražila slijedećih četrdeset i pet centi, ubacio sam dva puta po dvadeset i pet centi, a linija je opet proradila.

– Da li izgleda, kako?

Najednom mi vrlo čist Kingsleyjev glas reče: – Da li izgleda kao da ju je on ubio?

– Prilično – rekoh. – Jimu Pattonu, tamošnjem šerifu, se ne sviđa poruka bez datuma. Izgleda da ga je ona već jednom napustila zbog neke žene. Prema Pattonovim sumnjama Bili je mogao sačuvati i neku staru poruku, li svakom slučaju, odveli su Billa dolje u San Bernardino zbog saslušanja, a tijelo su prebacili na obdukciju.

– I što vi mislite? – upita me smireno.

– Hm, Bili je sam pronašao tijelo. On me nije morao voditi okolo, kraj pristaništa. Ona je mogla ostati dolje mnogo duže, ili možda zauvijek. Poruka bi mogla biti stara jer ju je Bili nosio u svojoj lisnici i držao je u rukama od vremena do vremena, pa i sjedio na njoj. Isto je tako mogao biti dodan datum ovaj kao i prošli puta.

Ja bih rekao da su takve poruke češće bez datuma nego s njim. Ljudi koji ih pišu jako se žure i ne vode računa o datumima.

– Mora da je tijelo u prilično lošem stanju. Što bi sada na njemu mogli otkriti?

– Ne znam koliko su dobro opremljeni. Vjerujem da mogu ustanoviti da li se utopila. Također se može vidjeti da li postoje tragovi nasilja koje raspadanje lesa nije izbrisalo. Može se otkriti da li je bila pogođena metkom ili ubodena nožem. Ako je jezična kost u grlu slomljena, moglo bi se zaključiti da je udavljena. Najvažnije za nas je to što ću ja morati otkriti zašto sam došao gore. Morat ću svjedočiti tokom službene istrage.

– To je loše – zagunđa Kingsley. – Vrlo loše. Što sada namjeravate učiniti?

– Na putu kući ću se zaustaviti u Prescotti Hotelu da vidim da li tamo mogu nešto naći. Da li su vaša žena i Muriel Chess bile prijateljice?

– Mislim da jesu. Crystal je obično prilično društvena. Ja sam Muriel Chess jedva poznavao.

– Da li ste ikada poznavali nekoga po imenu Mildred Haviland?

– Što? Ponovio sam ime.

– Ne – reče on. – Da li bi trebao postojati ikakav razlog da je poznajem?

– Na svako pitanje koje vam postavim dobijem natrag vaše pitanje – rekoh. – Ne, ne postoji nikakav razlog zašto biste morali poznavati Muriel Chess. Nazvat ću vas ujutro.

– Učinite to – reče on oklijevajući. – Žao mi je što sam vas uvukao u takvu nepriliku – doda, a zatim je opet na trenutak oklijevao, poželio mi laku noć i objesio slušalicu.

Zvono je odmah zatim zazvonilo, a telefonistica na međugradskim linijama mi oštrim glasom reče da sam u telefon ubacio pet centi previše. Rekao sam joj što bih rado ubacio u taj otvor. Nije joj se svidjelo.

Izašao sam iz kabine i uvukao u pluća malo svježeg zraka. Pitomi jelen s kožnom ogrlicom stajao je kraj ograde.

Pokušao sam ga maknuti s puta, no on je i dalje bio nepomičan. Tada sam prekoračio drvenu ogradu, vratio se u chrysler i odvezao se natrag u selo.

U Pattonovom je uredu bila upaljena stropna svjetiljka, ali je prostorija bila prazna, a njegova poruka »Vraćam se za dvadeset minuta, možda« još je uvijek bila pričvršćena s unutarnje strane stakla na vratima. Produžio sam prema pristaništu kraj ruba napuštene plaže. Nekoliko brodića i glisera još je uvijek tumaralo po svilenj vodenoj površini. S druge strane jezera počeli su se paliti mali, žuti lampioni, otkrivajući kuće-igračke koje su se ugnjezdile na minijaturnim obroncima. Jedna je sjajna zvijezda svijetlila nisko na sjeveroistoku iznad planinskih hrbata. Crvendać je sjeo na sam vrh pedeset metara visokog bora i čekao da mu mrak postane dovoljno gust, kako bi mogao početi svoju uspavanku.

Najednom se dovoljno smračilo i on je zapjevao, a onda se izgubio u nevidljivim nebeskim dubinama. Bacio sam cigaretu nekoliko metara dalje u nepomičnu vodu jezera i popeo se natrag u automobil, da bih se vratio u pravcu Jezera malog laneta.

Ograda na privatnoj cesti bila je zaključana lokotom. Smjestio sam chrysler između dva borova drveta, prekoračio ogradu i uputio se rubom ceste sve dok mi se svjetlucaje malog jezera nije iznenada stvorilo pred nogama. Kuća Billa Chessa je bila u mraku. Tri kuće na drugoj strani predstavljale su oštre sjene u kontrastu s blijedim granitom; Voda je svjetlucala na mjestu gdje je prelazila branu i gotovo bešumno padala, ulijevajući se u potočić ispod nje. Osluškivao sam i nisam čuo nikakav drugi zvuk. Prednja vrata Chesseve kuće su bila zaključana. Otišao sam vidjeti stražnja vrata, no i ona su bila zaključana velikim lokotom. Kružio sam oko kuće iskušavajući prozorske kapke. Svi su bili zatvoreni. Jedan viši prozor bio je bez kapaka. Mali dvostruki prozorčić na pola puta niz sjeverni zid, i taj je bio zaključan. Stao sam mirno i još malo osluhnuo. Nije bilo povjetarca, a drveće je bilo mirno gotovo kao i njegove sjene. Pokušao sam prodrijeti oštricom noža između dva kapka malog prozora. Ništa od toga. Kvaka se nije maknula s mjesta. Naslonio sam se na zid i stao razmišljati. U jednom trenutku sam sa zemlje pokupio velik kamen i bacio ga prema mjestu gdje su se dva okvira sastajala u sredini prozora. Kvaka se izbila iz suhog drveta uz divlju buku. Prozor se otvori. Podignuo sam se na prozorsku dasku i zakoračio u unutrašnjost. Okrenuo sam se i spustio u spavaću sobu. Vratio sam se ponovo i stao osluškivati.

Zasljepljujući me snop svjetlosti pogodio ravno u oči.

– Ja bih se odmorio upravo na ovom mjestu, sinko – reče vrlo miran glas. – Mora da ste sasvim smotani.

Svjetlo me prikovalo za zid kao zgnječenu muhu. Tada je prekidač kvcnuo, a stolna svjetiljka se upalila. Ručno se svjetlo ugasio. Jim Patton je sjedio na starom polunaslonjaču kraj stola. Resa nekog smeđeg šala je visjela preko ruba stola i doticala mu mesnata koljena. Na sebi je imao isto odijelo kao i tog poslijepodneva, s dodatkom kožnog prsluka koji je nekad sigurno bio nov, recimo u vrijeme prvog mandata Grovera Clevelanda, davno. U rukama je držao samo ručnu svjetiljku. Njegove su se čeljusti micale u nježnom ritmu.

– Kakve su vam namjere, sinko? Osim da provalite i uđete u kuću.

Gurnuo sam stolicu i zajašio je, stavio ruke na leđa i ogledao se po kući.

– Imao sam jednu ideju – rekoh. – Neko se vrijeme činila dosta dobrom, ali mislim da je bolje da je zaboravim.

Kuća je bila šira no što se izvana činilo. Dio u kojem sam se nalazio bila je spavaća soba. U njoj je bilo nekoliko skromnih komada namještaja; na drvenom podu je bio prostrt pamučni sag, a kraj stražnjeg zida stajao je okrugli stol s dvije stolice. Kroz otvorena vrata se mogao vidjeti veliki štednjak. Patton je kimnuo glavom, a njegove sume oči proučavale bez mržnje.

– Čuo sam vaš automobil – reče on. – Znao sam da ste se ovamo uputili. No, znate vrlo tiho hodati. Nisam uopće čuo korake. Silno ste me zainteresirali, sinko.

Šutio sam.

– Nadam se da vam ne smeta što vas zovem »sinko«? – reče on.

– Nemam običaj biti tako prislan, ali to mi je postala navika koje se, izgleda, ne mogu riješiti. Svi koji nemaju dugu bijelu bradu i artritis za mene su »sinovi«.

Rekao sam mu da me može zvati kako god mu padne na pamet. Nisam bio osjetljiv.

On se nasmiješi: – Ima čitavo brdo privatnih detektiva u telefonskom imeniku Los Angelesa, ali samo jedan od njih se zove Marlowe.

– Što vas je ponukalo da pogledate?

– Mislim da biste mogli to nazvati podlom radoznalošću, ako tome pridodamo da mi je Bili Chess rekao da ste neka vrsta privatnog detektiva. Vi se niste potrudili da mi to sami kažete.

– Morao sam zaobilazno. Žao mi je što sam vam dosađivao.

– Uopće nije bilo dosadno. Ne dosađujem se tako lako. Imate li sa sobom kakve dokumente?

Izvukao sam svoju plastičnu omotnicu i pokazao mu ovo i ono.

– Dakle, dobro ste potkoženi za taj posao – reče on zadovoljno – a vaše lice ne govori baš mnogo.

Pretpostavljam da ste namjeravali pretražiti kuću.

– Da.

– Ja sam tu već malo prokopkao. Kad sam se vratio, došao sam ravno ovamo. To znači, zaustavio sam se na trenutak u mojoj

brvnari, a zatim došao ovamo. Mislim da vam ne bih mogao dopustiti da pretražite ovo mjesto – počeo se iza uha. – Naime, proklet bio ako znam da li mogu ili ne mogu. Da li ste raspoloženi da mi kažete za koga radite?

– Za Deracea Kingsleyja. Moram naći njegovu ženu. Pobjegla je od njega prije mjesec dana. Pošla je odavde, pa sam i ja odavde počeo. Vjeruje se da je pobjegla s nekim čovjekom, no dotični to poriče. Mislio sam da bi me nešto ovdje gore moglo navesti na trag.

– I da li vas je navelo?

– Nije. Praćena je prilično precizno sve do San Bernardina, a zatim u El Paso. Tamo se trag gubi. No ja sam tek na početku.

Patton ustane i otključa vrata. Oštar miris borovine prodre unutra. Ispljune preko praga i ponovo sjedne, pa prođe rukom kroz kosu mišje boje ispod stetsona. Kosa mu je bez šešira izgledala prilično neuredna kao i sve glave koje gotovo nikada nisu bez šešira.

– Bili Chess vas uopće ne zanima?

– Uopće.

– Pretpostavljam da se vi tamo često bavite razvodima – reče. – Po mom mišljenju, prilično smrdljiv posao.

Kingsley ne bi tražio pomoć policije da nađe svoju ženu, zar ne?

– Teško da bi r-rekoh. – Predobro je poznaje.

– Ništa od ovoga što ste mi rekli ne objašnjava vašu želju da pretražite Billovu kuću – reče on razborito.

– Samo se klatarim okolo. – Dođavola, možete vi i bolje od toga.

– Recimo onda da me Bili Chess zanima. No, samo zato što je u neprilici i zato što je to ponešto patetičan slučaj ...iako on nije baš blistav čovjek. Ako je on ubio svoju ženu, ovdje postoji nešto čime bi se to moglo dokazati. Ako pak nije, postoji još nešto što bi i to dokazivalo.

Nagnuo je glavu na jednu stranu kao ptica koja osluškuje.

– Kao na primjer?

– Odjeća, nakit, toaletni predmeti, što god žena može sa sobom ponijeti kada polazi na put i nema se namjeru vraćati.

Polagano se nagnu unazad: – No, ona, sinko, nije otišla.

– Tada bi te stvari trebale biti ovdje. No, i ako još jesu ovdje, Bili je trebao primijetiti da ih ona nije ponijela.

On bi trebao znati da ona nije otišla.

– Smole mu, to mi se nikako ne sviđa – reče on: – Ali, ako ju je on ubio, – rekoh ja – tada se morao osloboditi stvari koje bi inače ona ponijela sa sobom, da je otišla.

– I kako ste zamislili da je on to mogao učiniti, sinko?

Žuta ga je svjetiljka obasjavala tako da je njegovo lice s jedne strane imalo brončanu boju.

– Znam da je imala svoj vlastiti jord. Osim toga, očekivao bih da spali ono što se može spaliti, zakopa u šumi ono što se ne može spaliti. Potapanje u vodi moglo bi biti opasno. No, automobil nije mogao spaliti ni zakopati.

Da li ga je mogao voziti?

Patton je izgledao iznenađen: – Naravno. Ne može savijati desnu nogu i koljeno, no uvijek se može poslužiti ručnom kočnicom. Billov jord se razlikuje jedino po tome što je pedala kočnice smještena na lijevoj strani, blizu pedale kvačila, tako da ih on može lako pritiskati jednom nogom.

Otresao sam pepeo cigarete u mali plavi lončić, koji je nekada sadržavao pola kilograma narančinog meda, sudeći po maloj pozlaćenoj etiketi.

– Njegov bi veliki problem bio otarasiti se automobila – rekoh ja. – Bilo kamo da ga odveze, morao bi se vratiti, a više bi volio da ga nitko ne vidi dok se vraća. Ako ga naprosto napusti na cesti, dolje u San Bernardinu, vrlo bi brzo bio pronađen i identificiran. To on također ne bi želio. Najbolji bi trik bio da ga proda trgovcu ukradenih automobila, no on vjerojatno ne pozna ni jednog takvog. Ne preostaje ništa drugo, no da ga sakrije u šumi na takvoj udaljenosti s koje se može pješice vratiti, a takva za njega nije velika.

– Kao momak koji tvrdi da nije zainteresiran, vi ste sve to prilično dobro zamislili – reče suho Patton. – Dakle, sada imamo automobil sakriven u šumi. Zatim?

– On mora računati na mogućnost da bude pronađen. Šuma je pusta, no šumari i drvosječe povremeno kruže po njoj. Ako je automobil pronađen, bilo bi bolje da su u njemu nađene i Murieline stvari. To bi mu omogućilo dva izlaza – nijedan sjajan, ali oba u krajnjoj liniji moguća. Prvi, da ju je ubio neki nepoznati koji je stvari namjestio tako da umiješa Billa, kada bi i ako bi ubojica bio otkriven.

Drugi, da je Muriel zaista počinila samoubojstvo, ali je to izvela tako da njega okrive. Samoubojstvo iz osvete.

Patton je o svemu tome razmislio mirno i pažljivo. Zatim ode do vrata kako bi ponovo pljunuo. Sjedne i prođe rukom kroz kosu. Gledao me je s poprilično čvrstom skepsom.

– Prvi izlaz je moguć kako vi kažete – priznao je – ili je samo gotovo moguć, a osim toga, ne pada mi na pamet tko bi to mogao učiniti.

Postoji mala sitnica u vezi poruke koju treba razjasniti.

Mahnulo sam glavom: – Recimo da Bili već ima poruku od prije. Recimo da je ona otišla, a da nije ostavila poruku. Mjesec dana nakon njega odlaska, bez ikakve vijesti o njoj, on bi naprosto mogao Bjtci^abrinut i dovoljno nesiguran da pokaže poruku, vjerujući da bi mu to moglo pomoći u slučaju da se njoj nešto dogodi. On ništa od svega toga nije rekao, ali je to mogao misliti.

Patton je kimao glavom. To mu se nije svidjelo. Nije ni meni. Polako sam rekao: – Što se tiče vaše druge pretpostavke, smatram je ludom. Ubiti sam sebe tako da netko drugi bude optužen za ubojstvo ne uklapa se u moje priproste ideje o ljudskoj prirodi.

– Tada su vaše ideje o ljudskoj prirodi odviše priproste – rekoh. – To se već i prije događalo, a kadgod; se dogodilo, gotovo je sasvim sigurno da je to učinila neka žena.

– Ne – reče on. – Imam pedeset i sedam godina i vidio sam mnogo ludih ljudi, ali za to ne bih dao ni ljusku od kikirikija. Ono što mogu prihvatiti jest da je ona imala namjeru otići i napisala je poruku, ali ju je on uhvatio prije no što joj je to uspjelo, zacrvenilo mu se pred očima i dokrajčio ju je. Tada je tek mogao učiniti sve ono o čemu smo mi govorili.

– Nisam je nikada upoznao – rekoh ja – pa ne bih mogao znati što bi ona bila u stanju učiniti. Bili je rekao da ju je sreo u nekom lokal u Riversideu prije nekih godinu dana. Možda je prije toga imala neku dugu i kompliciranu vezu. Kakva je to bila djevojka?

– Silno zgodna mala plavuša kada bi se dotjerala. Malo se opustila s Billom. Mirna djevojka, s licem koje je skrivalo njene tajne. Bill kaže da je imala lošu ćud, ali ja to nisam nikada primijetio. U njoj sam vidio prilično loših osobina.

– Da li vi mislite da je bila slična djevojci na fotografiji po imenu Mildred Haviland?

Njegove su čeljusti prestale mljackati; stisnuo je usta. Vrlo je polagano počeo ponovo žvakati.

– Dođavola – reče. – Bio bih silno oprezan kada bih noćas, prije no što se spustim u krevet, pogledao ispod njega kako bih provjerio da vi niste tamo. Odakle vam ta informacija? – Zgodna mala curica po imenu 'Birdie Keppel mi je to rekla. Intervjuirala me u slobodno vrijeme, za svoje novine. Slučajno, je spomenula da je neki pajkan iz Los Angelesa po imenu De Soto okolo pokazivao tu fotografiju.

Patton se udari po mesnatom koljenu i pruži ruke naprijed.

– Tamo sam pogriješio – reče on trijezno. – Učinio sam jednu od svojih pogrešaka. Taj je veliki boksač pokazao sliku gotovo svima u gradu prije nego meni. To me je malo ražalostilo. Donekle je ličila na Muriel, ali ne dovoljno da bih na bilo koji način bio siguran. Pitao sam ga što traži. Rekao je da je to stvar policije. Odgovorio sam da je to, iako sam samo jadni brdski šerif, donekle i moja stvar. Rekao je da on ima upute da pronade damu i da je to sve što on zna. Možda je pogriješio što me je držao za budalu. Ja pretpostavljam da sam pogriješio kada sam mu rekao da ne znam nikoga tko bi bio sličan osobi na slici.

Veliki mirni čovjek se neodređeno nasmiješio gledajući prema uglu stropa, a zatim je spustio oči i prodorno me pogledao.

– Bio bih vam zahvalan kada biste poštovali moje povjerenje, gospodine Marlowe. I vaše su pretpostavke prilično zanimljive. Da li ste ikada slučajno bili na Rakunovom jezeru?

– Nikada nisam čuo za to mjesto.

– Udaljeno je oko dva kilometra u ovom pravcu – reče pokazujući palcem iza svog ramena. – Tamo se dolazi uskom šumskom cestom koja vodi na zapad. Vozite samo ravno. Cesta se u udaljenosti od nekoliko kilometara uzdiže za otprilike tristo Jane metara, a izlazi na Rakunovo jezero. Zgodno malo mjesto. Ljudi povremeno odlaze gore na piknik, ali ne prečesto. To škodi automobilskim gumama. Tamo se još nalaze dva do tri mala, plitka jezera obrasla trskom. Na sjenovitim mjestima još i sada ima snijega. Ima i nekoliko zapuštenih baraka, koje su u takvom stanju otkad ih se sjećam, kao i velika razrušena drvena kuća, koju su studenti Montclair sveučilišta koristili

kao ljetovalište prije nekih deset godina. Nisu se dugo njome služili. Kuća je smještena usred stare šume. Iza nje postoji praonica sa starim zardalim grijačem vode, a malo dalje, drvarnica s pomičnim kliznim vratima. Bila je građena kao garaža, ali su u njoj držali drva, a izvan sezone bi je zaključavali.

Jedna od rijetkih stvari koju ljudi ovdje gore krađu su drva, no ljudi koji namjeravaju ukrasti neće zbog toga provaljivati zaključana vrata. Nadam se da naslućujete što sam našao u toj drvarnici.

– Mislio sam da ste otišli dolje u San Bernardino.

– Predomislio sam se. Ne bi bilo u redu pustiti Billa da sam silazi dolje sa tijelom svoje žene u prtljažniku automobila. Zato sam tijelo poslao doktorovim ambulantnim kolima, a Andvja poslao da prati Billa. Namjeravao sam malo pogledati naokolo prije no što o ovom izvijestim šerifa i istražitelja.

– Murielina su kola bila u drvarnici?

– Da. Zajedno sa dvije nezaključane putne torbe u njima. Pomislio sam kako je sve spakirano u žurbi. Ženska odjeća. Radi se o tome, sinko, da nijedan stranac ne bi znao za to mjesto.

Složio sam se s njim. Stavi ruku u bočni džep svog prsluka i izvuče mali zamotuljak od finog tankog papira.

Rastvori ga na svom dlanu i zadrži ruku u tom položaju.

– Pogledajte ovo.

Približio sam se i pogledao. Na papiru je ležao zlatni lančić s malim zatvaračem koji teško da je bio širi od spojke na lančiću. Zlato je bilo izgrebano, ali je zatvarač bio netaknut. Izgleda da je lančić bio dug dvadesetak centimetara. Na njemu i na papiru bili su tragovi bijelog praha.

– Što mislite gdje sam to mogao pronaći? – upita Patton.

Podigao sam lančić i pokušao spojiti krajeve. Nisam uspio. Nisam to ničim komentirao, nego sam navlažio palac, dotakao prah i okusio ga.

– U nekoj limenki ili kutijici za šećer – rekoh. – Lančić je u stvari grivna na gležnju. Neke ga žene nikada ne skidaju, kao ni vjenčani prsten. Tko god je to skinuo, nije imao ključ.

– Što iz toga zaključujete?

– Gotovo ništa – rekoh ja. – Ne bi imalo nikakvog smisla da ga je Bili skinuo s Murielinog gležnja, a ostavio na njenom vratu onu

zelenu ogrlicu. Ne bi imalo nikakvog smisla ni da je Muriel sama to skinula, pretpostavljajući da je izgubila ključ, i skrivala ga. Temeljita potraga za lančićem ne bi bila učinjena osim u slučaju da je njeno tijelo bilo prije pronađeno. Da ga je, međutim, Bili skinuo, bio bi ga bacio u jezero. No, ako ga je Muriel htjela zadržati i sakriti ga pred Billom, postoji neki razlog zašto je nađen baš ovdje.

– Zato što to mjesto služi kao žensko skrovište. Slastičarskim se šećerom dobiva glazura na kolačima.

Muškarac ga ne bi nikada tražio na takvom mjestu. Vrlo ste dobro učinili što se ga našli, šerife.

On se smeteno nasmiješi. – Dođavola, kucnuo sam po gornjoj kutijici, a šećer je počeo curiti – reče on. – Da se to nije dogodilo, ne znam da li bih ga ikada našao. – On ga ponovo zamota u papir i spusti ga natrag u svoj džep.

Ustao je s izrazom konačnosti.

– Ostajete li ovdje ili se vraćate u grad, gospodine Marlowe?

– Vraćam se u grad, u slučaju da je potrebno moje svjedočenje, a pretpostavljam da jest.

Učinio sam što je rekao, a zatim on zapali svoju bateriju i odloži stolnu svjetiljku. Izašli smo, a on protrese vrata kako bi bio siguran da je dobro zaključao. Pažljivo zatvori rešetku i načas se zagleda u mjesečinom obasjano jezero.

– Ne mogu zamisliti da ju je Bili namjeravao ubiti – reče on tužno. – Mogao ju je gušiti do smrti, a da uopće nije imao takvu namjeru. Jednom kad je to već bilo učinjeno, morao je upotrijebiti mozak kojeg mu je Bog dao da prikrije svoje djelo. Zaista mi je žao zbog toga, no ja ne mijenjam činjenice i mogućnosti. To je jednostavno i prirodno, a jednostavne i prirodne stvari se obično na kraju pokažu istinitima.

– Ja bih pomislio da je on bio u stanju pobjeći – rekoh – i ne mogu shvatiti kako je mogao izdržati da ostane ovdje.

Patton pljune u tamnu baršunastu sjenu grma manzanite i reče polako: – On ima vladinu penziju, a tada bi morao i od nje pobjeći. Većina ljudi podnese ono što mora podnijeti, kada im to dođe i pogleda ih ravno u oči.

Tako čine po cijelom svijetu. No, želim vam laku noć. Ja ću se pgnovo prošetati dolje do malog pristaništa i ostati tamo nekfo

vrijeme na mjesecini i osjećati se loše. Kakva noć, a mi moramo misliti na ubojstvo.

On se tiho udalji među sjene i postane jedna od njih. Stajao sam tamo dok mi se nije izgubio iz vida, a tada sam se vratio do zaključanih vrata ju ograde, uspeo se na njih i skočio preko. Sjeo sam u auto i vozio natrag putem tražeći neko skrovište.

Na tri stotine metara od vratiju ograde počinjala je uska cesta, pokrivena crvenim lišćem kasne jeseni, zaokretala je iza ogromne granitne stijene i nestajala. Ja sam je slijedio, drmusao se po kamenju i izbočenjima duž nekih dvadesetak metara, a zatim okrenuo automobil oko jednog drveta i smjestio ga u pravcu odakle sam došao.

Ugasio sam svjetla i motor, sjeo i čekao.

Prošlo je pola sata. Bez duhana je to bilo dugo čekanje. Tada sam u daljini začuo paljenje automobilskog motora i njegovu sve jaču buku, a bijeli je snop prednjih farova prošao kraj mene. Zvuk se pomalo gubio u daljini, dok je slabo vidljivi suhi veo prašine plovio po zraku neko vrijeme nakon što je vozilo otišlo.

Izašao sam iz svog automobila i pješice se vratio do pristaništa i Chessove kuće. Ovog je puta jaki udarac otvorio izvitopereni prozor. Ponovo sam se popeo i spustio se unutra na pod, upalivši ručnu svjetiljku kojom sam kružio po sebi do stolne svjetiljke. Upalio sam je i oslušnuo trenutak, a zatim sam ne čuvši ništa, izašao iz kuhinje.

Upalio sam stropnu svjetiljku iznad sudopera. Drveni je sanduk stajao kraj štednjaka pun nacijepanih drva. U sudoperu nije bilo prljavog suda, ni ikakvih smrdljivih posuda na peći. Bili Chess je, sam ili ne, svoju kuću držao u lijepom redu. Iz kuhinje se ulazilo u spavaću sobu, a odatle su vrlo uska vrata vodila u malu kupaonicu koja je očito bila nedavno napravljena. Kupaonica mi nije ništa govorila.

U sobi je stajao dvostruki krevet, toaletni stolić od borovine s okruglim ogledalom na zidu iznad njega, komoda, dvije stolice i mala košara za otpatke. Na podu su bila prostrta dva ovalna saga, na svakoj strani kreveta po jedan. Na zidove je Bili Chess pričvrstio seriju ratnih karata iz časopisa National Geographic. Toaletni stolić bio je ukrašen smiješnim crveno-bijelim volanima. Počeo sam prekopavati po ladicama. U kutijici od umjetne kože nalazio se lažni nakit, koji nije odnesen. Tamo je bilo i uobičajenih stvari koje žene običavaju stavljati sebi na lice, umjetni nokti i umjetne trepavice, a meni se činilo da toga ovdje ima i previše. No, to su bila samo nagađanja. U komodi se nalazila kompletna muška i ženska odjeća,

ne bog zna kakva. Bili Chess je između ostalog imao kariranu košulju vrlo kričavih boja s ukrućenom kragnom.

Ispod komadića plavog, svilenog papira u jednom uglu, našao sam nešto što mi se nije svidjelo. Bila je to čisto nova podsuknja, boje marelice, obrubljena čipkom. Nijedna žena u normalnom stanju ne bi iza sebe ostavila takvu svilenu podsuknju.

To je bilo loše za Billa Chessa. Zanimalo me je što je Patton o tome mislio.

Vratio sam se u kuhinju i pretražio police iznad sudopera. Tamo su se nalazile limenke i vrčići svih vrsta.

Slastičarski šećer stajao je u kvadratnoj kutiji oštećenog ugla. Kraj šećera su stajali sol, boraks, soda, smeđi šećer i tako dalje. U svakoj kutijici nešto je moglo biti skriveno. Nešto što je moglo biti odrezano od lančića, čiji krajevi nisu pristajali zajedno. Zatvorio sam oči i nasumce pružio prst. Stavio sam ga u limenku sa sodom. Uzeo sam novine iza sanduka za drva, prostro ih po stolu i prosuo po njima svu sodu iz limenke. Promiješao sam žlicom. Količina sode izgledala je bezobrazno velika, ali to je bilo sve što sam našao. Vratio sam se natrag u limenku i pokušao isto s boraksom. Sam boraks. Treća – sreća? Pokušao sam sa škrobom od žitarica. Također samo škrob od žitarice. Diglo se mnogo fine prašine, ali unutra nije bilo ništa osim škroba.

Zvuk udaljenih koraka smrznuo mi je krv u žilama. Utrnuo sam kuhinjsku žarulju i potrčao u dnevnu sobu kako bih ugasio stolnu svjetiljku. Bilo je naravno prekasno. Koraci su se opet začuli, meki i oprezni. Kosa mi se na vratu naježila.

Čekao sam u mraku sa svjetiljkom u ruci. Prokleta duge dvije minute su sporo prolazile. Neko vrijeme sam disao, ali vrlo slabo. Nije mogao biti Patton. On bi došao do vratiju, otvorio ih i otjerao me. Izgledalo je da oprezni i tihi koraci dolaze s ove ili s one strane; pomicanje, duga stanka, ponovo pomicanje, ponovo duga stanka.

Došuljao sam se do vratiju i tiho okrenuo oblu kvaku. Naglo sam odgurnuo vrata i zapalio ručnu svjetiljku. Par očiju je zasvijetlio kao zlato. Začulo se nečije poskakivanje, brzo udaranje papaka među drvećem. To je bio samo radoznali jelen.

Ponovo sam zatvorio vrata i, slijedeći svoju ručnu svjetiljku, otišao do kuhinje. Snop njene svjetlosti zaustavio se na kutijici sa

slastičarskim šećerom.

Ponovo sam upalio svjetlo, skinuo kutijicu i prosuo sadržaj po novinama.

Patton nije bio dovoljno uporan. Našao je slučajno jednu stvar i pretpostavio da je to sve. Nije, izgleda, primijetio da bi se tamo moglo nalaziti i nešto drugo. U bijelom šećernom prahu se nalazio zamotuljak od bijelog svilenog papira. Stresao sam ga i otvorio. Unutra je bilo malo zlatno srce, ne veće od ženskog nokta na malom prstu.

Vratio sam šećer u kutijicu, a nju stavio nazad na policu. Komad novina sam izgužvao i bacio u peć. Vratio sam se u dnevnu sobu i upalio stolnu svjetiljku. Na jačem se svjetlu mala gravura na donjoj strani malog srca mogla pročitati bez povećala.

Pisalo je: Al Mildredi. 20. lipnja 1938. S ljubavlju.

Al Mildredi... Neki Al nekoj Mildred Haviland. Mildred Haviland je bila Muriel Chess. Muriel Chess je bila mrtva, dva tjedna nakon što ju je tražio pajkan po imenu De Soto.

Tu sam stajao, držao srce i pitao se kakve to veze ima sa mnom. Pitao sam se, a odgovor mi nije bio ni na kraj pameti.

Opet sam umotao srce i odvezao se u grad.

Patton je upravo telefonirao. Vrata ureda su bila zaključana. Morao sam pričekati da on završi razgovor. Nakon kratkog vremena objesio je slušalicu i došao mi otključati. Ušao sam iza njega, stavio svitak svilenog papira na stol, a zatim ga otvorio.

– Niste dovoljno duboko gurnuli ruku u slastičarski šećer – rekoh. Gledao je u malo, zlatno srce, gledao je u mene, obilazio oko stola i izvadio iz ladice jeftino povećalo. Proučavao je stražnju stranu srca. Odložio je povećalo i namrgođeno me pogledao: – Moglo mi je biti jasno da ćete vi pretražiti kuću. Imali ste tu namjeru – reče otresito. – Neću s vama imati neprilika, zar ne, sinko?

– Trebali ste primijetiti da se odsječeni dijelovi ogrlice ne mogu spojiti – rekoh mu.

On me tužno pogleda. – Sinko, ja nemam vaše oči.

– Zavrti u krug zlatno srdašce svojim krupnim prstom i nastavi me šutke gledati.

– Ako ste mislili da bi ogrlica mogla značiti nešto, na što bi Bili mogao biti ljubomoran, mogu vam reći da sam to mislio i ja – rekao

sam. – No sada bih se kladio da on to srce nije nikada vidio, niti da je ikada čuo za Mildred Haviland.

– Izgleda da ja tom De Sotu dugujem neku ispriku, zar ne? – reče on smireno.

– Ako ste ga ikada vidjeli – rekoh ja.

On mi dobaci drugi, dugačak i prazan pogled, a ja mu ga odmah uzvratih. – Nemojte mi to reći, sinko – reče.

– Pustite me da sam pogodim da vi za sve ovo imate neka sasvim novo rješenje.

– Da. Bili nije ubio svoju ženu.

– Ne?

– Ne. Nju je, dakle, ubio netko iz prošlosti. Netko tko je izgubio njen trag, a sada je ponovo našao i to udatu za drugog čovjeka, a to mu se nije svidjelo. Radi se o nekome tko poznaje ovaj kraj, kao što ga stotine ljudi koji ovdje ne žive poznaju, tko je poznavao zgodno mjesto gdje bi mogao sakriti automobil i odjeću. Taj netko mrzio je i znao varati. Nagovorio ju je da ode s njim, a kad je sve bilo spremno i poruka napisana, ščepao ju je za vrat, dao joj ono što je mislio da joj pripada, stavio je u jezero, a zatim otišao svojim putem. Da li vam se to sviđa?

– Pa – reče on razborito – to komplicira stvari, ne čini li vam se? No, u tome nema ničeg nemogućeg. Baš ničeg nemogućeg.

– Kada se umorite od svega, recite mi. Ispričat ću vam tada neku drugu priču – rekoh ja.

– Ne bih se tome uopće čudio – reče, i po prvi puta se, otkada ga ja poznajem, nasmije.

Još jednom sam mu poželio laku noć i ostavio ga da roji svoje misli upotrebljavajući pozamašnu energiju jednog naseljenika koji uporno vadi panjeve.

Negdje oko jedanaest sati stigao sam u San Bernardino i parkirao kola na čistini blizu Prescott Hotela. Iz prtljažnika sam izvukao putnu torbu, i nisam s njom prešao ni tri koraka, kadli mi je iz ruke istragne hotelski nosač, obučen u prugaste hlače i bijelu košulju s crnom leptir-kravatom.

Dežurni je recepcioner bio čovjek kojeg nisam zanimao ni ja ni bilo što drugo. Imao je na sebi bijelo laneno odijelo, a žvakao je dok mi je pružao olovku, gledajući u daljinu, kao da se prisjeća svog djetinjstva.

Nosač i ja smo se popeli na drugi kat i pješice obišli nekoliko kilometara hodnika. Kako je on hodao, meni je bilo sve toplije. On otvori vrata male sobice sa samo jednim prozorom koji je gledao na ventilacionu cijev. Otvor za ventilaciju bio je na uglu stropa velik kao ženska maramica. Traka koja je visjela sa njega meko se njihala, tek toliko da se vidi da se nešto njiše. Nosač je bio visok, mršav, žut i ne baš odviše mlad. Bio je hladan tip kao komad kokoši u želatini. Stavio je moj kovčeg na stolicu, pogledao prema rešetki, a onda stao i počeo gledati u mene. Oči su mu imale vodenu boju.

– Možda sam trebao pitati za neku od boljih soba – rekoh. – Ovo izgleda kao nekakva kukavna rupa.

– Možete biti sretni da ste uopće dobili sobu. Grad je pun ljudi.

– Donesite nam gore malo đumbirovog piva, čaše i leda – rekoh.

– Nama?

– Osim ako vi ne apstinirate.

– Mislim da bi mi odgovarala jedna čašica. Izašao je. Svukao sam kaput, kravatu, košulju, potkošulju i prošetao po sobi, u toplom strujanju kroz otvorena vrata; strujanje je imalo miris vrućeg željeza. Ušao sam u kupaonicu, u neku vrstu kupaonice, i otuširao se mlakom vodom. Malo sam slobodnije disao kada se visoki i mlohavi nosač vratio sa pliticom. Zatvorio je vrata, a ja sam iznio bocu viskija. Izmiješao je dva pića, a zatim smo se jedan drugom uobičajeno usiljeno nasmijali i ispili.

Znojenje je počelo na stražnjem dijelu mog vrata i proširilo se na kičmu; bilo je na pola puta do mojih čarapa prije no što sam odložio čašu. No, unatoč tome sam se osjećao bolje. Sjeo sam na krevet i pogledao nosača.

– Koliko dugo možete ovdje ostati?

– Zbog čega?

– Da se nečega prisjetite.

– Vrlo se teško prisjećam – reče on.

– Mogao bih nešto i potrošiti – rekoh na meni svojstven način.

Izvadio sam novčanik i rasprostro nekoliko umornih dolarskih novčanica po krevetu.

– Oprostite – reče nosač. – Pretpostavljam da biste mogli biti privatni detektiv.

– Ne budite smiješni – rekoh ja. – Da li ste ikada vidjeli da jedan privatni detektiv igra pasijans sa svojim novcima? Mogli biste me nazvati isljednikom.

– Zanima me – reče on. – Viski pomaže mozgu da proradi.

Dao sam mu novčanicu od jednog dolara. – Pokušajte ovim osvježiti svoje sjećanje. I, mogu li vas zvati Veliki Tex iz Hustona?

– Amarillo – reče on. – Nije baš nevažno. Pa, kako vam se sviđa moj tekstaški naglasak? Gadi mi se, ali primjećujem da ljudi to cijene.

– Zadržite ga – rekoh. – Nije još nikome naškodilo. On se nasmiješi, pažljivo presavine novčanicu i ugura je u džepić za sat na svojim hlačama.

– Što ste radili u petak, 12. lipnja? – upitao sam ga. – U kasno poslijepodne i večer. Bio je petak.

On ispije svoje piće, nježno vrteći led u čaši, i premjesti žvakaću gumu u ustima. – Bio sam ovdje, smjena od šest do dvanaest – reče on.

– Jedna vitka, prilično zgodna plavuša, boravila je u ovom hotelu sve do polaska noćnog vlaka za El Paso.

Mislim da je morala sjesti na taj vlak, jer je u El Pasou bila već u nedjelju ujutro. Ovamo je stigla u packard clipperu registriranom na ime Crystal Kingsley, 965 Carson Drive, Beverly Hills. Mogla je prijaviti to ime, ili neko drugo, a mogla se uopće i ne prijaviti. Njena su kola još uvijek u hotelskoj garaži. Rado bih razgovarao sa osobama koje su vidjele kako ona ulazi i izlazi iz garaže. To donosi još jedan dolar – vi samo razmislite.

Odvojio sam još jedan dolar iz svoje zbirke i ugurao ga u njegov džep, uz zvuk koji proizvode gusjenice u međusobnoj borbi.

– Naravno da hoću – reče on smireno.

Odloži svoju čašu i napusti sobu zatvorivši za sobom vrata. Ja sam popio svoju čašu i natočio drugu. Ušao sam u kupaonicu i polio još malo mlake vode po prsima. Dok sam to činio, telefon na zidu cilikne, a ja se rastegnem u razdaljini između vratiju kupaonice i kreveta kako bih mogao podići slušalicu.

Teksaški glas reče: – Momak se zove Sonny. Bio je u službi prošli tjedan. Drugi, koji je radio dok je ona odlazila, zove se Les. On se nalazi ovdje.

– U redu. Pošaljite ga gore, hoćete li? Poigravao sam se sa svojim drugim pićem i pomišljao na treće kada je netko zakucao na vrata. Otvorio sam ih malom zelenookom štakoru s kravatom i ženskim ustima. Ušao je gotovo plesnim korakom i stao gledajući me podrugljivo.

– Jedno piće?

– Naravno – reče on hladno. Ulio si je prilično viskija i dodao mrvicu đumbirovog piva, te izlio u grlo cijelu količinu. Potom je među svoje glatke male usnice strpao cigaretu i upalio šibicu još dok ju je vadio iz džepa.

Izbaci dim i stade buljiti u mene. Krajičkom je oka opazio novac na krevetu. Iznad džepa na njegovoj košulji umjesto broja bila je izvezena riječ Captain.

– Vi ste Les? – upitah ga.

– Ne – načini stanku. – Mi ovdje ne volimo privatna njuškala – doda. – Imamo jednog našeg i ne namjeravamo se gnjaviti s njuškalima koja rade za druge ljude.

– Hvala – rekoh ja – to bi bilo sve.

– Zar? – mala usta su se neprijatno stezala.

– Van – rekoh.

– Mislio sam da me želite vidjeti – naceri se on.

– Htio sam vam ponuditi piće. Htio sam vam dati dolar. Evo – pružio sam mu ga. – Hvala što ste došli.

Uzeo je dolar i stavio ga u džep, bez ijedne riječi zahvale. Ostao je nepomičan, izbacujući dim kroz nos, a oči su mu bile stisnute i zle.

– Ono o vašem odlasku još uvijek vrijedi – reče on.

– Vrijedi sve dotle dok ste me u stanju gurnuti – rekoh ja – a bojim se da to nije jako daleko. Dobili ste svoje piće i svoj dolar napojnice. Sada možete i vikati o tome.

Zelenkasto se stvorenje okrene na petama i skupivši ramena nečujno strugne iz sobe.

Nakon četiri minute začuje se još jednom vrlo blago kucanje. Uđe visok momak s osmijehom na licu. Udaljio sam se od njega i ponovo sjeo na krevet.

– Les vam se baš nije svidio, zar ne?

– Ne baš previše. Da li je on zadovoljan?

– Pretpostavljam da jest. Znaate što su portiri. Moraju imati neku korist. Možda bi bilo bolje da me zovete Les, gospodine Marlowe.

– Dakle, provjerili ste?

– To je bila samo igra. Ona se nije nikad prijavila na recepciji. No, sjećam se packarda. Dala mi je dolar da ga sklonim i da joj pričuvam stvari dok ne dođe vlak. Ovdje je ručala. U ovom gradu dolar jako osvježava sjećanje.

Kasnije se mnogo govorilo o automobilu koji je tako dugo ostao ovdje.

– Kako je ta žena izgledala?

– Na sebi je imala haljinu crne i bijele boje, pretežno bijele, panama šešir sa crno-bijelom trakom. Bila je dotjerana plavokosa dama, kao što ste rekli. Kasnije je uzela taksi i otišla na željezničku stanicu. Utovarilo sam u kola njene stvari. Na kovčezima su se nalazili inicijali, no ja ih se na žalost ne mogu sjetiti.

– Drago mi je da ne možete – rekoh. – To bi bilo previše. Popijte nešto. Koliko je mogla imati godina?

On ispere drugu čašu i izmiješa sebi civilizirano piće.

– Prilično je teško odrediti ženinu dob u naše vrijeme – reče on. – Pretpostavljam da je bila oko tridesete, nešto više ili nešto manje.

Prekopao sam po džepovima na kaputu da pronađem Crystalinu i Laveryjevu fotografiju na plaži i pružio mu je.

Uporno ju je gledao, odmicao je od očiju, a zatim je opet primicao.

– Nećete se morati zakleti na sudu – rekoh.

On se nasmiješi. – Ne bih ni želio. Ove male plavuše previše liče na serijski izradak, pa ih promjena odjeće, šminke ili svjetla čini sve ili sličnima ili previše različitima – oklijevao je buljeći u fotografiju.

– Što vas zabrinjava? – upitao sam.

– Razmišljam o mladiću. Da li on uopće ima veze s tim?: – Nastavite – rekoh.

– Mislim da joj se taj mladić obratio u predvorju i s njom večerao. Visok, dobro izgledajući ljepotan, građen kao okretni boksač srednje kategorije. I on je s njom ušao u taksu.

– Prilično ste sigurni? Pogledao je novac u krevetu.

– U redu, koliko to košta? – umorno sam upitao. On se ukruti, odloži fotografiju, izvadi dvije savinute novčanice od jednog dolara i stavi ih na krevet.

– Zahvaljujem vam na piću – reče – i idite dođavola.– Uputi se prema vratima.

– Oh, sjednite i nemojte biti tako osjetljivi – progundam ja. On sjedne i pogleda me tvrdim pogledom.

– I nemojte se prokleta južnjački ponašati – rekoh.

– Godinama se gnjavim sa hotelskim nosačima. Da sam ikada sreo jednog koji se ne bi služio trikovima, bilo bi to lijepo. No, ne možete od mene očekivati da se nadam da sretriem takva.

On se nasmije i hitro klimnu glavom. Ponovo uze u ruku fotografiju i pogleda u mene.

– Mladić je fotogeničan – reče – mnogo fotogeničniji od dame. No, jedna me druga sitnica podsjetila na njega. Stekao sam dojam da se dami baš nije svidjelo kako on za njom hoda po predvorju hotela.

Razmislio sam o tome i zaključio da to baš nije jako važno. On je mogao i zakasniti ili propustiti neki njihov prijašnji sastanak. Rekoh: – Ima za to razloga. Da li ste uočili kakav je nakit dama nosila? Prstenje, naušnice, ili bilo što drugo upadljivo ili vrijedno?

Rekao je da nije ništa primijetio.

– Da li joj je kosa bila duga ili kratka, ravna, nakovrčana ili valovita, plava ili obojena?

On se nasmije. – Dođavola, ovo zadnje nikada ne možete reći, gospodine Marlowe. Ako i jest prirodno plava, žene je žele učiniti još svjetlijom. Što se tiče ostalog, sjećanje mi govori da je kosa bila poduža i ravna, kao što sada žene nose. No, mogao bih i pogriješiti – ponovo je pogledao fotografiju. – Kosu je svezala na vratu. Ništa se o tome više ne može reći.

– To je istina – rekoh. – No, jedini razlog zašto sam vas to pitao bio je da ustanovim ne sjećate li se lica i previše dobro. Čovjek koji vidi previše detalja nepouzdan je svjedok, kao i onaj koji ništa ne vidi.

Obično je polovica od toga izmišljena. S obzirom na okolnosti niste mi mogli pružiti bolje informacije. Mnogo vam hvala.

Vratio sam mu njegova dva dolara i pridružio im još pet da im prave društvo. Zahvalio mi je, popio i tiho otišao.

Ja sam popio svoje, isprao grlo i odlučio da bih radije otišao kući no spavao u ovoj rupi. Ponovo sam obukao košulju i kaput i sišao sa svojim kovčegom u ruci.

Crvenokosi štakor od Captaina je bio jedini prisutni nosač u predvorju. Nosio sam svoj kovčeg, a on se nije ni pomakao da mi ga uzme iz ruke. Jajoglavi službenik me je rastavio od moja dva dolara, a da me nije ni pogledao, – Dva dolara za noć u ovom otvoru za kanalizaciju – rekoh – a za tri dolara sam mogao spavati u prozračnoj kanti za smeće.

Službenik zijevne, konačno primijeti moje prisustvo i živahno reče: – Oko tri sata ujutro ovdje postaje prilično svježe. Otada pa do osam ili čak devet sati sasvim je ugodno.

Obrisao sam si potiljak i pošao prema automobilu. Čak je i u ponoć sjedalo bilo vruće.

Kući sam stigao oko dva sata i četrdeset i pet minuta, a Hollywood je izgledao kao ledana. Čak je i Pasadena bila svježja.

Sanjao sam da sam bio duboko dolje u zelenoj ledenoj vodi s lesom pod rukama. Leš je imao dugu plavu kosu koja je lelujala naokolo ispred mog lica. Ogromna riba s izbuljenim očima, nabrekla tijela i ljusaka koje su se sijale kao da su gnjile, plivala je oko mene požudno me gledajući, kao postariji razvratnik. Upravo kada sam se počeo gušiti, leš je oživio pod mojom rukom i udaljio se, a zatim se borio s ribom, a tijelo se valjajući udaljavalo, dok mu je duga kosa lelujala.

Probudio sam se s pokrivačem u ustima i s obje ruke na krevetnom okviru kojeg sam vukao svom snagom.

Mišići su me boljeli i nakon što sam se opustio. Ustao sam i prošetao po sobi sa zapaljenom cigaretom. Kada sam popušio, vratio sam se u krevet.

Bilo je devet sati kad sam se ponovo probudio. Sunce mi je bilo na licu. Soba je bila topla. Otuširao sam se, obrijao i napola obukao. U kuhinjici sam ispekao svoj jutarnji toast s jajima i skuhao kavu. Dok sam to završavao, začulo se kucanje na vratima. Otišao sam ih otvoriti s ustima punim toasta. Vani je stajao mršav čovjek, vrlo ozbiljnog izgleda u sivom odijelu klasičnog kroja.

– Poručnik Floyd Greer, Centralni istražni ured – reče on i uđe u sobu.

Pruži mi svoju suhu ruku i ja je prihvatim. Sjedne na rub stolice, kako se to već radi, i okrene svoj šešir u rukama gledajući me mirnim pogledom, kakav policajci već imaju.

Kimnuo sam glavom i rekao: – Želite li malo kave?

– Ne hvala. Doručkovao sam prije dva sata.

Uzeo sam svoju kavu i sjeo na drugi kraj sobe, nasuprot njemu.

– Zamolili su nas da se raspitamo o vama – reče – i da ih o tome obavijestimo.

– Naravno.

– Pa, mi smo to i učinili. Što se nas tiče, izgleda da ste vi prilično čisti. Čudna je podudarnost da se čovjek vaše profesije nađe blizu kada je otkriven leš.

– Ja sam takav – rekoh. – Imam sreće.

– Baš sam zato mislio skočiti k vama da vas pozdravim i kažem vam »dobar dan«.

– Lijepo od vas. Drago mi je da sam vas upoznao narednice.

– Podudarnost – reče on kimajući glavom. – Bili ste gore po nekom poslu, da tako kažemo?

– Da sam i bio – rekoh – taj posao nema nikakve veze sa utopljenicom, koliko ja znam.

– No, ne možete biti u to sigurni.

– Sve dok se ne završi istraga, možete li ikada biti dovoljno sigurni gdje joj je kraj?

– To je istina. – Okretao je obod svog šešira među prstima kao sramežljivi kauboj. U njegovim očima nije bilo ničeg sramežljivog. – Htio bih biti siguran da ćete nas obavijestiti ako se slučaj te utopljenice tiče i onoga čime se vi bavite.

– Nadam se da možete računati s tim.

Jezikom je dotakao donju usnu. – Nama bi se svidjelo kad bi to bilo više od nade. U ovom trenutku ne biste željeli reći ništa više?

– U ovom trenutku ne znam ništa više od Pattona.

– Tko je on?

– Šerif u Puma Pointu.

Mršavi čovjek se tolerantno nasmiješi. Pucnuo je zglibom i nakon kratke stanke rekao: – Javni tužilac bi rado s vama razgovarao prije istrage. No to neće biti tako skoro. Sada upravo pokušavaju dobiti otiske prstiju. Dali smo im na raspolaganje našeg stručnjaka.

– To će biti prilično teško. Leš je dosta star.

– Gotovo uvijek uspijevamo – reče on. – U New Yorku su razradili metodu. Izrežu komadiće kože s prstiju, umoče ih u otopinu za štavljenje i načine otiske. To im, u pravilu, prilično dobro uspijeva.

– Mislite li da ta žena ima svoj dosje?

– Zašto? Mi uvijek uzimamo otiske prstiju leševa – reče. – Vi biste to morali znati.

– Nisam poznao damu – rekoh. – Ako vi mislite da jesam i da sam zato bio gore, griješite.

– Ali vi radije ne biste rekli zašto ste bili tamo – tvrdio je on.

– I zato mislite da lažem – rekoh.

Počne okretati šešir na svom koščatom prstu. – Krivo ste me shvatili gospodine Marlovve. Mi uopće ništa ne mislimo. Mi samo istražujemo i pronalazimo. Vi ste dovoljno dugo bili tamo. – Ustane i

stavi šešir na glavu. – Mogli biste me obavijestiti ukoliko morate napustiti grad. Bio bih vam zahvalan.

Rekao sam da ću to učiniti i otpratio ga prema vratima. Izašao je klimnuvši mi glavom uz žalosni poluosmijeh.

Gledao sam kako mlitavo prolazi hodnikom i poziva lift.

Vratio sam se u kuhinjicu da vidim da li je preostalo još nešto kave. Bilo je oko tri četvrtine šalice. Dodao sam vrhnje i šećer i odnio šalicu prema telefonu. Okrenuo sam broj policijske centrale u gradu i tražio da me spoje s detektivskim biroom, a zatim tražio poručnika Floyda Greera.

Glas reče: – Poručnik Greer nije u uredu. Treba li vam tko drugi?

– Da li je De Soto tamo?

– Tko? Ponovio sam ime.

– Koji čin ima i u kojem je odjelu?

– Vjerujem da je poručnik u civilu ili nešto slično.

– Ostanite na telefonu.

Čekao sam. Vrskavi muški glas se ubrzo vratio i reče: – U čemu je stvar? Mi nemamo De Sota na spisku. Tko govori?

Zatvorio sam telefon, popio kavu i okrenuo broj Kingsleyjevog ureda. Gladak i mlaki glas gospođice Fromsett mi reče da je on upravo ovog časa stigao i spoji me bez mrmljanja.

– Dakle? – reče on, glasan i pun snage na početku svježeg dana. – Što ste pronašli u hotelu?

– Ona je bila tamo i sastala se s Laveryjem. Nosač koji mi je dao tu informaciju sam je Laveryja uveo u hotel.

Nisam ga morao prisiljavati da mi to kaže. Zajedno su ručali i ušli u taksi, koji ih je odveo na željezničku stanicu.

– Moralo mi je biti jasno da mi Lavery laže – reče Kingsley smireno.

– Imao sam dojam da je bio iznenađen kada sam mu rekao za telegram iz El Pasa. Dopustio sam da me prevari prvi dojam. Ima li još nešto?

– Ne, što se toga tiče. Danas ujutro me je posjetio policajac. Rutinski me ispitivao i upozorio da ne smijem napustiti grad bez njegovog znanja. Htio je doznati zašto sam išao u Puma Point. Nisam mu rekao, no kako uopće nije primijetio postojanje Jima Pattona, jasno vidim da Jim Patton nikome nije ništa rekao.

– Jim će se svim silama potruditi da bude diskretan – reče Kingsley.

– Zašto ste me sinoć pitali za neko ime, Mildred Haviland ili nešto slično?

Ukratko sam mu ispričao. Također sam mu rekao da je automobil Muriel Chess zajedno s njenom odjećom nađen i gdje.

– To je prilično loše za Billa – reče on. – Poznajem Rakunovo jezero, no nikada mi ne bi palo na pamet da se poslužim onom starom barakom – niti bih se sjetio da ona tamo još postoji. Ne samo da to loše izgleda, nego je vjerojatno učinjeno i s predumišljajem.

– Ne slažem se s tim. Uzevši u obzir da je on dovoljno dobro poznao taj kraj, traženje tako skrovitog mjesta mu sigurno ne bi oduzelo mnogo vremena. Njegovo je kretanje bilo vrlo ograničeno.

– Može biti. Što sada namjeravate učiniti? – upita on.

– Napasti Laveryja, naravno.

On se složi s tim i doda: – Ovo drugo, ma kako bilo tragično, nas se zaista ne tiče, zar ne?

– Ne, osim ako vaša žena nije nešto p tome znala. Glas mu je postao vrlo oštar kada je rekao: – Gledajte Marlowe, mislim da mogu shvatiti vaš detektivski instinkt, koji sve što pronađete veže u zajednički čvor, ali nemojte dopustiti da vas to zavede. Žvot uopće nije takav – bar ne život kako sam ga ja upoznao. Bolje bi bilo da ono što se tiče Chessove obitelji prepustite policiji i usredotočite misli na Kingsleyjevu obitelj.

– U redu – rekoh.

– Ne želim da me smatrate bahatim – reče.

Od srca sam se nasmijao, pozdravio i zatvorio telefon. Obukao sam se i sisao u podrum po chryslera. Ponovo sam se uputio u Bay City.

Prešao sam preko raskršća na Altair Streetu i produžio sve do parkirališta na rubu kanjona. Ostao sam sjediti u automobilu još neko vrijeme kako bih razmišljao i gledao prekrasne plavo-sive padine planina u smjeru oceana.

Pokušavao sam se odlučiti da li da s Laveryjem lijepo postupam ili da upotrijebim tvrdu šaku i oštar jezik.

Zaključio sam da s mekim pristupom ne mogu ništa izgubiti. Ako pak ništa ne postignem"– a nisam u uspjeh baš bio uvjeren – u tom bih slučaju samo prepustio prirodi da učini svoje, a mi bismo uvijek imali vremena da porazbijamo nešto namještaja.

Popločena ulica koja se spuštala do polovine brda, ispod kuća, bila je pusta. Malo niže sam vidio još jednu cestu na padinama brda na kojoj su se dva dječaka igrala nekim bumerangom i trčala za njim,

izmjenjujući prigodne psovke i gurajući se laktovima. Još malo niže nalazila se jedna mala vila, okružena drvećem i zidom od crvene opeke. U stražnjem se dvorištu nazirala razastrta posteljina. Dva su goluba slijetala na kosi krov gurajući se glavama. Plavi se prijavi autobus dovukao po cesti ispred kuće od opeke, zaustavio se, a vrlo star čovjek sišao je, polako se smjestivši na tlo, tapkajući teškim štapom prije no što se uputio prema uzbrdici.

Zrak je bio čišći nego prijašnjeg dana. Jutro je bilo mirno. Ostavio sam automobil i pošao duž Altair Streeta do broja 623.

Na prednjim su prozorimaftolete bile spuštene/ a mjesto je izgledalo pospano. Prešao sam preko korejske mahovine i pritisnuo zvono. Primijetio sam da vrata nisu potpuno zatvorena. Stajala su u svom okviru, kao i većina drugih vratiju, no kako su šarke malo olabavile, automatski zasun nije funkcionirao. Sjetio sam se da su i prošli put, kada sam izlazio, vrata bila zaglavljena.

Lagano sam ih gurnuo, a ona su se otvorila uz tihi zvuk. Soba je bila u polumraku; samo malo svjetla dopiralo je kroz zapadne prozore. Nitko se nije odazvao na moju zvonjavu. Malo sam više gurnuo vrata i zakoračio u kuću. – Gotovo prazna boca viskija stajala je na okruglom stolu, dok je druga, puna čekala kraj nje. Na dnu posude za led bilo je još malo vode. Dvije su čaše bile upotrijebljene, kao i polovica sifona soda-vode.

Vrata sam stavio u položaj u kojem sam ih našao. Stao sam i osluškivao. Ukoliko Laveryja nema kod kuće, rado bih iskoristio priliku da malo pronjušim uokolo. Nisam imao mnogo argumenata protiv njega, no možda je i to malo što imao na raspolaganju bilo dovoljno da ga spriječi da pozove policiju.

Vrijeme je u tišini prolazilo. Prolazilo je u pratnji zvuka električnog sata koji je stajao na okviru kamina i udaljene sirene automobila koji je prolazio Aster Driveom, uz tutnjavu aviona koji je prelijetao obronak kanjona i uz nagle trzaje hladnjaka u kuhinji.

Neka se ljudska ruka pojavila na metalnom rukohvatu stepenica kojima se dolazilo iz prizemlja. Pojavila se i zaustavila.

Ruka se pomakne i pojavi se ženski šešir, a zatim i glava. Žena se nečujno popela po stepenicama, okrenula se, prošla ispod oluka i još me uvijek, izgleda, nije opazila. Bila je vitka i neodređene dobi, neuredne smeđe kose, usana skrletne boje, previše nacrvenjenih

obrazu i osjenčanih očiju. Na sebi je imala tamnoplavu haljinu od tvida đavolskog izgleda i purpurni šešir, koji je davao sve od sebe kako bi se održao na jednoj strani njene glave.

Opazi me, a da se pri tom nije ni zaustavila, pa ni za dlaku promijenila izraz lica. Lagano je sišla u sobu držeći svoju desnu ruku odmaknutu od tijela. Na lijevoj je ruci bila smeđa rukavica koju sam opazio na rukohvatu.

Desna je rukavica, međutim, bila obavijena oko kundaka malog automatskog pištolja.

Tada se zaustavi, povuče se unatrag, a onda ispusti uzvik iznenađenja. Uperi pištolj u mene i stade mi se približavati.

Neprestano sam gledao pištolj i nisam vikao.

Žena se približila. Kada mi je došla dovoljno blizu, uperi mi pištolj u trbuh i reče: – Htjela sam samo svoju stanarinu. Stan je izgleda dobro održavan. Ništa nije oštećeno. Uvijek je bio dobar, uredan i pažljiv stanar. Nisam htjela da se zaostaci u plaćanju nagomilaju.

Ja pomalo napetim i nesretnim glasom ljubazno upitam: – Koliko kasni s plaćanjem?

– Tri mjeseca – reče ona. – Dvije stotine i četrdeset dolara. Osamdeset dolara je razumna cijena za dobro uređen stan kao što je ovaj. I prije sam imala malih neprilika kod naplate, ali je uvijek sve dobro završilo.

Telefonom mi je obećao da ću danas ujutro dobiti ček. Želim reći da mi je obećao da će mi ga danas ujutro dati.

– Preko telefona – reko – danas ujutro? Malo sam se pomakao u stranu na neupadljiv način.

Namjera mi je bila da joj se približim toliko da sa strane mogu udariti pištolj, izbiti joj ga iz ruke, a tada munjevito skočiti prije no što bi ona mogla ponovo nanišaniti. Nikada nisam imao mnogo sreće s takvim zahvatima, no ponekad je čovjek prisiljen i pokušati. Ovaj je trenutak izgledao pogodan da se to učini.

Približio sam joj se za pola pedlja, ali to nije bilo dovoljno za prvi potez. Reko sam: – A vi ste vlasnica? – nisam gledao ravno u pištolj. Imao sam vrlo slabašnu nadu da ona nije znala da joj je pištolj uperen u mene.

– Zašto? Naravno. Ja sam gospođa Fallbrook. A tko ste vi mislili da jesam?

– Pa, mislio sam da biste mogli biti vlasnica. No, nisam vam znao ime. – Još nekoliko pedalj a. Krasan potez.

Bila bi sramota upropastiti ga.

– A tko ste vi, ako smijem pitati?

– Samo sam svratio zbog plaćanja automobila – re kao sam. – Vrata su bila samo mrvicu otvorena i ja sam se našao unutra. Ni sam ne znam zašto.

Lice mi je poprimilo izraz čovjeka iz kreditne ustanove koji je došao zbog naplate automobila. Opasno lice, ali spremno pokazati sunčani osmijeh.

– Želite reći da gospodin Lavery kasni u otplati automobila? – upita ona zabrinuto.

– Malo. Nije neka velika svota – rekao sam umirujućim tonom.

Bio sam potpuno spreman. Bila mi je nadohvat ruke i nadao sam se da ću biti dovoljno brz. Sve što sam morao učiniti bilo je da oštrim udarcem zahvatim pištolj i izbijem joj ga iz ruke. Počeo sam nogu izvlačiti iz debelog saga.

– Znete – reče ona – dogodila se smiješna stvar s ovim pištoljem. Našla sam iga na stepenicama. Gadan masan predmet, zar ne? A sag na stepenicama je vrlo fin. Prilično skup.

Dodala mi je pištolj.

Moja se ruka pružila prema njemu, tvrda kao ljuska jajeta, i gotovo krhka. Uzeo sam pištolj. S gađenjem je pomirisala rukavicu u koju je bio umotan kundak. Nastavila je pripovijedati potpuno istim tonom pijanog razuma.

Moja su koljena kvrcnula opuštajući se.

– No, naravno, to je za vas mnogo lakše – reče ona. – Mislim na to s automobilom. Možete ga naprosto oduzeti, ako baš morate. No, oduzeti kuću s tako lijepim namještajem nije baš tako lako. Treba novaca i vremena da se izbaci stanar. Ljudi su skloni uništavanju stvari, ponekad i namjerno. Ovaj tepih ovdje koštao je preko dvije stotine dolara, i to rabljeni. To je samo juteni tepih, ali ima vrlo lijepe boje, ne čini li vam se? Nitko se ne bi usudio reći da je tepih već rabljen. No, to je smiješno, jer su tepisi uvijek rabljeni kada ih već jednom stavite na pod. A ovamo sam došla pješice jer vlada preporuča štednju. Mogla sam dio puta prijeći autobusom, ali te

zakrpane kutije nikada nema kada vam treba, osim u suprotnom pravcu.

Gotovo i nisam čuo što je rekla. Zvučalo je to kao razbijanje morskih valova o stijenu izvan vidokruga. Misli mi je zaokupljao jedino pištolj.

Izvadio sam šaržer. Bio je prazan. Okrenuo sam ga i pogledao u zatvarač. I on je bio prazan. Pomirisao sam cijevni otvor. Smrdio je.

Spustio sam pištolj u džep. Dvadeset i pet kalibarski automatik sa šest metaka. Ispražnjen. Ispražnjen pucanjem, i to ne baš davno, ali sigurno ne u zadnjih pola sata.

– Da li je pištolj pucao? – upita gospođa Fallbrook ugodnim glasom.
– Iskreno se nadam da nije.

– Postoji li nekakav razlog za to? – upitao sam je. Glas joj je bio ukočen, ali je mozak još uvijek funkcionirao.

– Pa, pištolj je ležao na stepenicama – reče ona. – Napokon, ljudi običavaju pucati iz pištolja.

– To je živa istina – rekoh ja. – No, gospodin Lavery je vjerojatno imao rupu u džepu. On nije kod kuće, zar ne?

– Ne, nije. – Ona strese glavom i razočarano pogleda. – Mislim da to baš nije lijepo od njega. Obećao mi je ček i ja sam došla, – Kada ste mu telefonirali? – upitao sam.

– Zašto? Jučer navečer – namrgodila se, ne odobravajući tolika pitanja.

– Vjerojatno je morao otići – rekoh.

Buljila je u neku točku među mojim velikim smeđim očima.

– Gledajte gospođu Fallbrook – rekoh. – Nemojmo se više igrati mačke i miša, gospođu Fallbrook. Nije da ja to ne volim, ali baš ne volim o tome govoriti. No, vi ga niste ubili, zar ne – zbog toga što vam je dugovao stanarinu za tri mjeseca.

Ona vrlo polagano sjedne na rub stolice i pređe vrhom jezika preko skrletnog ruža na usnama.

– Zašto? Kakva užasna sugestija – reče ona srdito.

– Uopće mi se ne sviđate. Zar niste rekli da iz pištolja nije nitko pucao?

– Iz svih se pištolja kad-tad puca. Sve se pištolje kad-tad napuni mecima. Ovaj ovdje je sada prazan.

– No, dakle... – ona učini nestrpljiv pokret i pomiriše svoju nauljenu rukavicu.

– U redu, nemam pravo. Ionako sam se šalio. Gospodin Lavery je bio izašao, a vi ste ušli u kuću. Budući da ste vlasnica, imali ste svoj ključ. Je li tako?

– Nisam htjela smetati – reče ona grickajući prst.

– Možda to i nisam trebala učiniti, no moje je pravo da vidim u kakvom je stanju kuća.

– No, pa vidjeli ste. I sigurni ste da njega nema?

– Nisam pogledala ispod kreveta i u hladnjak – reče ona hladno. – Zvala sam s vrha stepenica kad nije odgovorio na zvonjavu. Zatim sam se spustila u donjii prostoriju i ponovo zvala. Nisam ni zavirila u spavaću sobu.

– Spustila je oči kao da se srami i poigrala se rukom na svom koljenu.

– No, tako je to – rekoh.

Vedro je kimnula glavom. – Da, to je to. Kako ste ono rekli da se zovete?

– Vance. – rekoh. – Philo Vance.

– A za koju tvrtku radite, gospodine Vance?

– Trenutno ni za jednu – rekoh. – Sve dok se policijski komesar ponovo ne uvuče u kakvu kašu.

Izgledala je zapanjena. – Ali rekli ste da ste došli zbog otplate automobila.

– To je posao koji radim u slobodno vrijeme – rekoh. – Dopunski posao.

Pocrvenjela je do stopala i ukočeno me pogledala. Glas joj je bio hladan dok mi je govorila: – U tom slučaju, mislim da je bolje da sada odete.

– Mislio sam prvo malo pogledati uokolo, ako vam to ne smeta. Možda ima nešto što vam je izbjeglo.

– Ne vjerujem da je to potrebno – reče. – To je moja kuća. Bit ću vam zahvalna ako sada odete, gospodine Vance.

– A ako ne odem – rekoh – naći ćete nekog drugog da me izbaci. Sjednite ponoyo, gospođo Fallbrook. Ja ću samo baciti pogled uokolo. Ovaj mi je pištolj, znate, malo čudan.

– Ali rekla sam vam da sam ga našla na stepenicama, – reče ona ljutito. – Ne znam o tome ništa drugo. Ne znam uopće ništa o pištoljima. Nikada u životu nisam pucala. – Otvorila je široku plavu torbu, izvukla maramicu i šmrknula.

– Tako vi kažete – rekoh. – Nisam obavezan i povjerovati.

Pruži ruku prema meni s vrlo patetičnim gestom, kao nevjerna žena u filmu East Lynne.

– Oh, nisam trebala ulaziti! – poviče ona. – Učinila sam strašnu stvar. Znam da jesam. Gospodin Lavery će se ljutiti, – Jedino što ste trebali učiniti jest da ne dopustite da ja doznam da je pištolj prazan. Sve do tog trenutka imali ste sve karte u rukama.

Lupila je nogom o pod. Sceni je samo to nedostajalo da bi bila besprijeorna.

– Zašto, vi gnjusni čovječe – zavrištala je. – Da se niste usudili da me takne te! Da mi se niste približili ni za jedan korak! Neću više ni trenutka ostati s vama u ovoj kući. Kako se usuđujete tako vrijeđati.

Prekine, a njen glas proizvede suhi trzaj sličan prasku elastične gume u zraku. Zatim sagne glavu sa purpurnim šeširom i ostalim, pa potrči prema vratima. Kada je prolazila kraj mene, ispružila je ruku kao da me želi udariti, no nije se dovoljno približila, pa se ja nisam ni pomaknuo, Naglo je prošla kroz vrata i izletjela na ulicu. Vrata su se lagano zatvorila, a ja sam čuo brze korake i njihov zvuk koji se gubi.

Prošao sam noktom po zubima i stao osluškivati. Nisam nigdje čuo ništa vrijedno pažnje. Automatski pištolj sa šest metaka, ispražnjen pucanjem.

– Nešto – rekoh naglas – u ovoj sceni nije sasvim u redu. Kuća je sada izgledala nenormalno mirna. Prešao sam preko saga boje marelice, prošao nadsvođenim prolazom na vrh stepenica. Još sam se na trenutak zaustavio i osluhnuo.

Slegao sam ramenima i spustio se dolje.

Predsoblje u prizemlju imalo je vrata na svakom kraju, dvoja u sredini, i po jedna na svakoj strani. Jedna od njih su bila zapravo ugrađeni ormar, a druga su bila zaključana. Prošao samo do kraja prostorijom i vidio drugu spavaću sobu koja je izgledala napušteno. Vratio sam se na drugi kraj predsoblja i zavirio u drugu spavaću sobu sa širokim krevetom, tepihom boje bijele kave, kutnom garniturom od svijetlog drveta i ogledalom povrh toaletnog stolića. U kutu je stajao kristalni hrt na stoliću od ogledala, a kraj njega kristalna kutija za cigarete.

Puder za lice je bio prosut po toaletnom stoliću. A mrlje tamnog ruža za usne su se nalazile na ručniku koji je bio prebačen preko prazne košare. Na krevetu su se sa svake strane nalazili jastuci s tragovima koje su mogle načiniti nečije glave. Ženska je maramica virila ispod jednog jastuka. Par pidžama od vrlo fine tkanine ležao je oko nogu kreveta. Zrak je bio pretjerano zasićen mirisom parfema chypre.

Pitao sam se što je gospođa Fallbrok o svemu tome mislila. Okrenuo sam se i pogledao u velikom ogledalu ugrađenog ormara. Vrata su bila bijelo obojena, a imala su kristalnu kvaku. Primio sam je maramicom i okrenuo da bih pogledao u ormar. Cedrove su police bile prepune muške odjeće. Osjećao se ugodan prijateljski miris tvida. No, ormar nije bio popunjen samo muškom odjećom.

Tu se nalazila i crno-bijela ženska haljina muških linija. Ispod haljine su bile crno-bijele cipele, a na susjednoj polici panama šešir s crno-bijelom vrpcom. Bilo je tu i još nekih drugih ženskih odjevnih predmeta, ali ih nisam gledao.

Zatvorio sam vrata ormara i izašao iz spavaće sobe, držeći još uvijek u rukama maramicu spremnu za otvaranje vratiju.

Susjedna vrata, ona kraj ugrađenog ormara, vjerojatno su vodila u kupaonicu. Protresao sam ih, no bila su stvarno zaključana,. Sagnuo sam se i ustanovio da postoji jedan plitak rascijep u sredini kvake. Shvatio sam da se radilo o onoj vrsti vratiju koja se zaključavaju pritiskom na dugme koje se nalazi u sredini kvake, s nutarnje strane, i da je prorez služio za neprofilirani ključ kojim su se vrata mogla

otvoriti ako bi nekom u kupaonici pozlilo ili ako bi se nestašna dječica unutra zaključala.

Ključ za takvu namjenu morao bi stajati na polici ugrađenog ormara, ali tamo ga nije bilo. Pokušao sam svojim nožem, ali je on bio previše tanak. Vratio sam se u spavaću sobu po turpijicu za nokte. Uspjelo mi je. Otvorio sam vrata kupaonice.

Muška pidžama boje pijeska bila je prebačena preko šarene košare za rublje. Na podu je ležao par sivih muških papuča. Brijlač je stajao na rubu lavaboja zajedno s kremom u tubi, bez poklopca. Prozor kupaonice je bio zatvoren, a zadah prostorije nije baš bio uobičajen.

Tri prazne čahure su se sjajile na plavom podu, a na prozorskom staklu isticala se lijepa okrugla rupa. Na lijevoj strani, malo iznad prozora, sjajna je boja na zidu bila ogrebena na dva mjesta, gdje su meci vjerojatno ušli u žbuku.

Zavjesa oko tuša bila je načinjena od zeleno-bijele impregnirane svile, obješene na strop pomoću niza malih kromiranih prstenova. Bila je potpuno raširena, a ja sam je pomaknuo tako da su prstenovi lagano zazvonili, no meni je to zvučalo kao urnebesna buka.

Dok sam se sagibao, čuo sam kako mi pucketa vrat. On je ležao upravo tamo. A gdje bi drugdje i mogao biti?

Bio je stisnut u jednom kutu ispod dvije sjajne slavine, a voda je iz kromiranih cijevi lagano curkala niz njegova prsa.

Koljena su mu bila skvrčena, ali mlitava. Dvije rupe na golim prsima bile su tamnoplave boje i obje su bile dovoljno blizu srca da ga smjesta usmrte. Izgleda da je voda sprala krv.

Njegove su oči imale čudnovato jasan izraz iščekivanja, kao da je porimisao jutarnju kavu i ima se namjeru odmah vratiti po nju.

Vrlo dobar posao. Baš ste završili s brijanjem, bacili se pod tuš i određujete temperaturu vode. Vrata se otvaraju iza vas i netko ulazi. Taj netko izgleda kao žena. Ima pištolj. Vi gledate u pištolj.

Tri hica su promašila. To izgleda nemoguće na tako maloj udaljenosti, ali se ipak događa. Možda se uvijek događa. Takvim sam događajima vrlo rijetko prisustvovao.

Nemate izlaza. Mogli biste skočiti na nju i okušati sreću ako ste taj tip, i ako ste spremni na takvo nešto. No, dok stojite pod tušem, sa navučenim zavjesama, nemate nikakve šanse. Dakako da ste skloni

ukočiti se od panike, ako ste uopće slični drugim ljudima. Dakle, nema izlaza osim da se bacite pod tuš.

Tamo se i bacate. Što god dublje možete, ali tuš-kada je plitka, a zid vas sprečava da napredujete. Suočeni ste s posljednjim zidom svoga života. Nalazite se izvan prostora i vremena. Zatim slijede tri, pa još dva ili vjerojatno tri pucnja, a vi počinjete kliziti niza zid, a vaše oči nisu više uopće ni uplašene. To su samo prazne oči smrti.

Ona se saginje i zatvara tuš. Zaključava vrata kupaonice. Prilikom izlaska iz kuće baca prazan pištolj na sag koji pokriva stepenice. Morala bi biti zabrinuta, jer to je, vjerojatno, njen pištolj. Da li je to istina? Vjerojatno jest.

Nagnuo sam se i dotakao njegovu ruku. Led ne bi mogao biti ništa hladniji i ništa tvrđi. Izašao sam iz kupaonice i ostavio je otključanom. Više je nije potrebno zaključavati. To policajcima samo zadaje brige.

Ušao sam u spavaću sobu i iščupao maramicu ispod jastuka. Bio je to malen komadić finog batista, obrubljen crvenim koncem. U uglu su se vidjela dva mala crvena inicijala A. F.

– Adrienne Fromsett – kažem i nasmijem se. Smijeh mi je zvučao gotovo lešinarski.

Stresao sam maramicu kako bi nešto mirisa chypre izašlo iz nje, smotao je u komadić papira i strpao u džep.

Vratio sam se gore u dnevnu sobu i pročepkao malo po radnom stolu kraj zida. U njemu nije bilo zanimljivih pisama, telefonskih brojeva ili provokativnih slika. Ako ih je i bilo, ja ih nisam našao.

Potražio sam telefon. Nalazio se na malom stoliću kraj zida, suprotno od kamina. Žica je bila vrlo duga, pa je gospodin Lavery mogao ležati na svom kauču u dnevnoj sobi, sa cigaretom u ustima i čašom viskija nadohvat ruke, i s mnogo vremena na raspolaganju za ugodan i dug razgovor sa svojom prijateljicom. Laka, mlitava, koketna i neozbiljna, ne previše istančana, i ne pretjerano bezobzirna, konverzacija takve vrste u kakvoj je znao uživati.

I sve to uzalud. Odmaknuo sam se od telefona prema vratima. Podesio sam bravu tako da bih se mogao ponovo vratiti, a zatim pažljivo pritvorio vrata gurajući ih dovoljno jako, sve dok se nisu zatvorila. Popeo sam se na pločnik i stao na sunce gledajući preko ulice u pravcu kuće doktora Almorea.

Nitko nije povikao niti istrčao kroz vrata. Nikakav policajac nije zazviždao. Sve je bilo tiho, sunčano i mirno.

Nikakvog razloga za uzbuđivanje. Samo je Mariowe našao još jedan leš. To mu prilično dobro polazi za rukom.

Slijedit će ga čitavog dana specijalnim automobilom za prevoženje leševa.

On je, inače, zgodan momak, na svoj prostodušan način.

Vratio sam se do raskršća i ušao u svoj automobil, upalio motor i odvezao se odatle.

Poslužitelj u atletskom klubu vratio se za tri minute i dao mi glavom znak da ga slijedim. Popeli smo se na četvrti kat i zaokrenuli iza ugla, kad mi pokaže napola otvorena vrata.

– Okolo, pa lijevo, sir. Što tiše možete. Nekoliko članova kluba spava.

Ušao sam u klupsku biblioteku. Iza staklenih vratiju su stajale knjige i časopisi na dugom centralnom stolu, a na zidu je visio osvjetljeni portret osnivača kluba. No, izgleda da su se članovi kluba tamo zapravo dolazili naspavati. Izbočene police za knjige, koje su iz zida izlazile pod pravim kutem, dijelile su prostoriju na manje dijelove, a u njima su se nalazili duboki kožni naslonjači, neizrecivo veliki i meki. U nekima od njih stari su dečki mirno dremuckali, a lica su im bila crvenkasta zbog visokog tlaka, dok je iz njihovih začepljenih noseva dopiralo potmulo hrkanje.

Prekoračio sam nekoliko ispruženih nogu i povukao se ulijevo. Derače Kingsley se nalazio u vrlo udaljenom dijelu prostorije. Dvije su fotelje bile namještene jedna kraj druge, okrenute prema kutu sobe. Njegova se velika crna glava upravo pokazivala preko vrha jednog od naslonjača. Uronio sam u prazan susjedni i hitro mu kimnuo glavom.

– Govorite tiho – reče on. – Ova soba služi za drijemanje poslije ručka. O čemu se radi? Zaposlio sam vas s namjerom da me riješite neprilika, a ne da stvarate nove uz ove koje već imam. Prisilili ste me da otkažem jedan važan sastanak.

– Znam – rekoh, i približih svoje lice njegovom. Simpatično je zaudarao na viski. – Ona ga je ubila.

Obrve su mu poskočile, a lice je poprimilo zaprepašten izraz. Zaškripao je zubima. Tiho je disao i svojom širokom rukom trljao koljeno.

– Nastavite – reče mramornim glasom. Osvrnuo sam se preko vrha svog naslonjača. Najbliži je starkelja čvrsto spavao, pomičući dlake u nosu naprijed i natrag prilikom svakog udisaja.

– U Laveryjevom stanu se nitko, nije javio – rekoh.

– Vrata su bila otvorena. Jučer sam, međutim, primijetio da zapinju na pragu. Gurnuo sam ih i otvorila su se.

Soba je bila u mraku, a dvije čaše u njoj. U kući je bilo vrlo tiho. U jednom se trenutku pojavila vitka tamnokosa žena koja je samu sebe nazivala gospođom Fallbrook i tvrdila da je ona vlasnica kuće. Popela se stepenicama, a ruka joj je stezala pištolj, omotan u rukavicu. Rekla je da ga je našla na stepenicama. Također je izjavila da je došla ubrati zaostalu stanarinu za tri mjeseca. Da bi ušla, upotrijebila je svoj ključ. Zaključujem da je iskoristila priliku da malo pronjuška okolo i pogleda kuću. Oduzeo sam joj pištolj i otkrio da je iz njega nedavno netko pucao, ali joj to nisam rekao. Rekla je da Laveryja nema kod kuće. Mogla je zvati policiju, ali je izgledala više kao tip koji bi jednostavno izašao loviti leptire i zaboravio na cijelu stvar – osim na stanarinu.

Zastao sam. Kingsleyjeva je glava bila okrenuta prema meni, a mišići oko ustiju su se pomicali u ritmu kojim je stiskao zube. Oči su mu imale bolestan izgled.

– Sišao sam. Detalji govore da je žena tamo provela noć. Pidžame, puder za lice, parfem i tako dalje.

Kupaonica je bila zaključana, ali sam je otvorio i našao tri prazne čahure na podu, dva metka zabijena u zid, jedan u prozor. Lavery je bio skvrčen u tuš-kadi, gol i mrtav.

– Moj bože! – prošapće Kingsley. – Želite li reći da je prošle noći s njim bila neka žena i da ga je ta danas ujutro ubila u kupaonici?

– A što ste mislili da sam namjeravao reći? – upitah ga.

– Stišajte glas – proštenje. – To je, naravno, šokantno. Zašto baš u kupaonici?

– I vi stišajte glas – rekoh. – A zašto ne u kupaonici? Da li biste mogli naći bolje mjesto gdje bi čovjek mogao biti temeljitije nezaštićen?

– Vi ne znate da li ga je ubila ta žena. Hoću reći, niste u to sigurni, zar ne? – reče.

– Ne – kažem ja. – To je istina. To je mogao biti netko tko je upotrijebio mali pištolj i pažljivo ga ispraznio tako da izgleda kao da je to učinila neka žena. Kupaonica je u donjem dijelu kuće, gleda na vrt, pa mislim da bi pucnjavu vrlo teško mogao čuti netko izvan kuće. Žena, koja je tamo provela noć, mogla je već prije toga otići – ili uopće nije bilo nikakve žene u kući. Vanjske okolnosti mogu biti i namještene. I vi ste ga mogli ubiti.

– Kakvog bih ja za to imao razloga? – gotovo je zablejao, stiskajući svom snagom vrhove koljena. – Ja sam civiliziran čovjek.

Ni o tome nije vrijedilo raspravljati. Rekao sam: – Da li vaša žena posjeduje pištolj?

Okrene prema meni svoje izobličeno lice i reče muklo: – Blagi bože, čovječe, pa ne možete zaista tako misliti.

– No, da li ga posjeduje?

On iscijedi riječi rascjepkano, ali odvažno. – Da – posjeduje. Mali automatski pištolj.

– Kupili ste ga u gradu?

– Ja. Ja ga uopće nisam kupio. Oduzeo sam ga nekom pijancu na nekom prijemu u San Franciscu prije aiekoliko godina. Vitlao je njime okolo i pri tom mislio da je to vrlo smiješno. Nikad mu ga nisam vratio. – Stisnuo je čeljust tako da je pobijelila. – Taj se vjerojatno i ne sjeća kako i kada ga je izgubio. Bio je od te vrste pajanaca.

– To čak i predobro zvuči – rekoh. – Da li biste mogli prepoznati pištolj?

Razmišljao je, izbacivši donju čeljust naprijed i napola zatvorivši oči. Ponovo sam se osvrnuo preko naslonjača.

Jedan od glasnohrkača je sam sebe probudio brektanjem koje ga je gotovo izbacilo iz sjedala. Nakašljao se, počeo se po nosu mršavom suhom rukom i izvadio zlatan sat iz svog prsluka. Otužno je na nj spustio pogled, sklonio ga, a zatim ponovo zaspao.

Posegao sam u svoj džep, izvadio pištolj i stavio ga u Kingsleyjevu ruku. On se zablujio u nj s jadnim izrazom lica.

– Ne znam – reče on polako. – Sličan je, no ne mogu točno reći.

– Sa strane je napisan serijski broj – rekoh.

– Nitko se ne sjeća serijskih brojeva pištolja.

– I nadao sam se da ga se nećete sjetiti – rekoh. – To bi me jako zabrinulo.

Njegova se ruka obavije oko pištolja, a zatim ga spusti kraj sebe.

– Prljavi štakor – reče meko. – Pretpostavljam da ju je ostavio na cjedilu.

– Ne shvaćam – rekoh. – Motiv je za vas bio nedostatan, uzevši u obzir da ste civiliziran čovjek. No njoj je to bilo dovoljno.

– Ne radi se o istom motivu – prasne on. A i žene su neobuzdanije od muškaraca.

– Kao što su i mačke neobuzdanije od pasa.

– Kako?

– Neke su žene neobuzdanije od nekih muškaraca. To znači samo to. Morat ćemo naći bolji motiv, ako želite pripisati krivicu svojoj ženi.

Okrene glavu koliko je bilo dovoljno da u mene uperi pogled u kojem nije bilo nikakva užitka. Bijele bore u obliku polumjeseca bile su se smjestile u kutovima njegovih usana.

– Ovaj mi se trenutak uopće ne čini povoljnim za duhovitosti – reče on. – Ne možemo dopustiti da se policija dokopa tog pištolja. Crystal je imala dozvolu, a pištolj je bio registriran. Tako će oni;znati serijski broj, ako ga ja ne znam. Ne možemo dopustiti da ga oni dobiju.

– Ali gospođa Fallbrooks zna da ga ja imam. Uporno je tresao glavom. – Morat ćemo riskirati.

Da, znam da preuzimate rizik. Namjeravam vam se odužiti za to. Kad bi bilo moguće da to izgleda kao samoubojstvo, ja bih vam rekao da vratite pištolj tamo gdje je i bio. Ali, s obzirom na ono što ste mi rekli, to nije moguće.

– Nije. U tom slučaju on bi sam sebe tri puta promašio u prva tri pokušaja. No, ne mogu prikriti ubojstvo, čak ni za deset dolara. Pištolj se mora vratiti na svoje mjesto.

– Mislio sam na svotu veću od ove – reče on tiho. – Mislio sam na pet stotina dolara.

– I što ste mislili da ćete time kupiti? Približio mi se. Oči su mu bile ozbiljne i tmurne, ali ne i neljubazne. – Postoji li u Laveryjevom stanu nešto, osim pištolja, što bi upućivalo na nedavnu Crystalinu prisutnost?

– Crno-bijela haljina i šešir koje je prema opisu hotelskog nosača imala na sebi. Moglo bi biti još brdo stvari o kojima ništa ne znam. Gotovo sigurno bi tamo mogli biti i otisci pristiju. Kažete da joj nikada nisu uzimali otiske, no to ne znači da joj ih i neće uzeti zbog provjere. Njena spavaća soba u kući će ih biti puna, a isto tako i kuća na Jezeru malog laneta. I automobil.

– Trebali bismo otići po automobil – započe, a ja ga zaustavih.

– Nema smisla. Postoje još mnoga druga mjesta. Koji parfem upotrebljava?

Bijelo me je pogledao na trenutak. – Oh – Gillerlain Regal. Šampanjac među parfermima – reče bezizražajno.

– Chanel tu i tamo.
– Kakva je ta vaša roba?
– Neka vrsta Chyprea. Chypre od sandalovine.
– Spavaća soba je natopljena tim mirisom – rekoh.
– Meni to smrdi kao jeftina roba. No nisam mjerodavan.
– Jeftina? – reče on, pogođen u živac. – Bože moj, jeftina? Mi po unci dobivamo trideset dolara.

– Pa, ovo je više smrdjelo na tri dolara po galonu. On spusti ruke na koljena i strese glavom. – Govorim o novcu – reče. – O pet stotina dolara. Odmah vam dajem ček.

Pustio sam da ta opaska padne na pod, vrtložeći se kao zaprljano perje. Jedan od starih dečki iza nas se posrćući uputi iz prostorije.

Kingsley reče zbunjeno: – Unajmio sam vas da me zaštitite od skandala i da, naravno, zaštitite i moju ženu ako joj je to potrebno. Bez vaše krivnje raspršila se nada da bi se skandal mogao izbjeći. Sada se radi o njenoj glavi.

Ne vjerujem da je ona ubila Laveryja. Nemam razloga da u to vjerujem. Uopće nemam. Upravo osjećam da sam uvjeren u to. Možda je sinoć bila tamo, a taj bi pištolj i mogao biti njen. To ne dokazuje da ga je ona ubila.

Mogla, je biti nemarna s pištoljem, kao što je nemarna sa svim drugim. Pištolj je mogao pasti u ruke bilo kome.

– Oni policajci tamo dolje neće baš učiniti velik napor da u to povjeruju – rekoh. – Ako je onaj, kojeg sam sreo ogledni uzorak, takvi će pokupiti prvoga na kojeg naiđu i početi mlatarati svojim palicama. A ona će sasvim sigurno biti prva koju će vidjeti kad sagledaju situaciju.

On spoji stražnje dijelove dlanova. Njegov je jad bio začinjen teatralnošću, kao što to jadi tako često i jesu.

– Mogu se s vama složiti do jedne granice – rekoh. – Situacija je tamo dolje gotovo perfektna na prvi pogled. Ona tamo ostavlja odjeću u kojoj je viđena i kojoj će se vjerojatno ući u trag. Ostavlja pištolj na stepenicama. Teško je povjerovati da je tako glupa.

– Vi me malo ohrabrujete – reče Kingsley klonulo.

– No, to sve još ništa ne znači – rekoh – jer mi još samo pretpostavljamo, a ljudi koji počinjaju zločine iz strasti ili iz mržnje jednostavno ih počine i izađu. Sve što sam o njoj čuo upućuje me na

to da je ona lakoumna, luckasta žena. Ni u jednom njenom postupku tamo dolje nema znakova promišljenosti. Sve ukazuje na potpuni nedostatak razmišljanja. No čak i kad tamo ništa ne bi upućivalo na prisutnost vaše žene, policajci bi je povezali s Laveryjem. Oni će ispitivati njegovo porijeklo, prijatelje, ljubavnice. Njeno se ime negdje mora pojaviti, a kada se to dogodi, činjenica da je ona nestala na mjesec dana navest će policiju da trlja ruke od zadovoljstva. I, naravno, ući će u trag pištolju, a ako je to njen pištolj...

Ruka mu se naglo makne s pištolja koji je ležao kraj njega na naslonjaču.

– Ne – rekoh ja. – Oni moraju dobiti pištolj. Mario we je možda jako lukav momak i jako vam je naklonjen, ali on ne može riskirati da utaji tako važan dokaz kao što je pištolj kojim je ubijen čovjek. Što god radim mora se zasnivati na činjenici da je vaša žena očito sumnjiva, ali ta očitost može biti i pogrešna.

On zastenje i pridigne svoju veliku ruku s pištoljem u njoj. Uzeo sam ga i sklonio. Zatim sam ga ponovo izvukao i rekao: – Posudite mi svoju maramicu. Ne želim, upotrijebiti svoju. Mogli bi me pretresati.

Dodao mi je uškrobljenu bijelu maramicu, a ja sam oprezno posvuda obrisao pištolj i ubacio ga u džep. Vratio sam maramicu.

– Moji otisci mogu ostati – rekoh – ali ne želim da i vaši budu ovdje. To je sve što mogu učiniti. Otići tamo dolje, vratiti pištolj na mjesto i pozvati policiju. Svladati tu teškoću i pustiti da se dogodi što se mora dogoditi.

Priča se mora objelodaniti. Što sam tamo dolje radio i zašto. U najgorem slučaju će je pronaći i dokazati da ga je ubila. U najboljem, pak, naći će je mnogo prije od mene i dopustiti mi da svim snagama dokazujem kako ga nije ubila, što u stvari znači dokazati da ga je ubio netko drugi. Da li se možete s tim suočiti?

Polako je kimao glavom i rekao: – Da, a pet stotina još uvijek vrijedi, ako dokažete da ga Crystal nije ubila.

– Ne očekujem da ću to zaraditi – rekoh. – To možete već sasvim dobro razumjeti. Koliko je dobro gospođica Fromsett poznavala Laveryja izvan radnog vremena?

Lice mu se stisne u grču. Stisnule su mu se i pesnice na bedrima, ali nije ništa rekao.

– Čudno me je pogledala kada sam je jučer ujutro upitao za Laveryjevu adresu – rekoh.

On polako izdahne.

– Kao da je imala loš okus u ustima – rekao sam. – Kao da je pomislila na ljubavnu aferu koja je loše završila. Da li sam previše bezobziran?

Njegove su nosnice načas zatreptale, a zrak je, prolazeći, u njima stvarao buku. Tada se opustio i mirno rekao: – Ona, ona je prilično dobro poznavala Laveryja – neko vrijeme. Ona je tip djevojke koji čini što joj se sviđa, što se tih stvari tiče. Pretpostavljam da je Lavery za djevojke predstavljao fascinantnu ptičicu.

– Morat ću s njom razgovarati – rekoh.

– Zašto? – upita on kratko. Crveno su mu se mrlje pojavile na obrazima.

– Nije važno zašto. To je moj zadatak da postavljam sve vrste pitanja svim vrstama ljudi.

– Pa, govorite onda s njom – reče on. – Ona je, u stvari, poznavala Almoreove. Poznavala je Almoreovu ženu, onu koja se ubila. I Lavery ju je poznavao. Da li bi to moglo imati bilo kakve veze s ovim događajem?

– Ne znam. Vi ste u nju zaljubljeni, zar ne?

– Kad bih mogao, sutra bih se njome oženio – reče odlučno.

Kimnuo sam glavom i ustao. Ogledao sam se po prostoriji. Sada je bila gotovo prazna. U najudaljenijem uglu nekoliko je postarijih fosila još uvijek raspirivalo mjehuriće. Ostali momci iz mekih naslonjača oteturali su prema onome štogod-to-bilo čime su se bavili u svjesnom stanju.

Ima još jedna stvar – rekoh, pogledavajući dolje prema Kingsleyju. – Policajci postaju vrlo neprijateljski raspoloženi kad odgađate da ih pozovete nakon ubojstva. Ovog puta smo zakasnili, pa će biti još ljući. Volio bih se tamo dolje vratiti kao da mi je to prva posjeta Laveryju. Mislim da bi to bilo moguće, ako izostavim onu Fallbrookovu.

– Fallbrookovu? – teško da je znao o čemu sam govorio. – Tko je doda vola... oh, da, sjećam se.

– No, nemojte je pamtit. Gotovo sam siguran da o njoj više nećete čuti ni slova. Nije ona tip koji bi imao bilo kakve veze s policijom po

svom slobodnom nahođenju.

– Razumijem – reče.

– Budite, dakle, sigurni da postupate kako treba. Pitanja će vam biti postavljena prije nego vam se kaže da je Lavery mrtav, prije no što ja vama uopće uspijem javiti – koliko oni znaju. Nemojte upasti u klopku, a ako upadnete, ja više neću moći ništa otkriti. Bit ću u zatvoru.

Možete me zvati iz one kuće, prije no što nazovete policiju – reče mi on razborito.

– Ali ako vas ne nazovem, sebi ću učiniti uslugu. Prva stvar koju učine je da provjere telefonske razgovore.

Ako vas, pak, zovem s bilo kojeg drugog mjesta, mogao bih naprosto izjaviti da sam ovamo svratio da vas vidim.

– Shvaćam – ponovi. – Imajte povjerenja u mene. Rukovali smo se, a zatim sam ga ostavio.

Atletski se klub nalazio na drugoj strani ulice, pola bloka niže od palače Treloar. Prešao sam ulicu i ušao kroz sjeverni ulaz. Upravo su završavali s postavljanjem crvenkastog betona na mjesto gdje je prije bio gumeni pločnik. Uokolo je bila ograda, a uskim se prolazom ulazilo i izlazilo iz zgrade. Prostor je bio zakrčen uredskim osobljem koje se vraćalo s ručka.

Čekaonica tvrtke Gillerlain izgledala je čak prazni ja nego jučer. Ista je mala pahuljičasta plavuša bila umotana iza telefonske centrale. Hitro mi se nasmiješila, a ja sam je pozdravio kao revolveraš sa Zapada, s kažiprstom ukočenim i okrenutim prema njoj, tri slijedeća prsta savinuta ispod prvog, i s palcem koji se migolji gore-dolje, kao što zapadnjački revolveraš napinje kokot svoga pištolja. Srdačno se u tišini nasmijala. To je bilo smješnije od svega što joj se dogodilo ovog tjedna.

Uperio sam prst u prazan stol gospođice Fromsett, a plavuša mi potvrdno kimne glavom, pa izvuče neki kabel i počne govoriti. Vrata su se otvorila, a gospođica Fromsett se elegantno donjihala do svog stola, sjela i uperila u mene svoje mlake oči pune iščekivanja.

– Da, gospodine Marlowe? Bojim se da gospodin Kingsley nije ovdje.

– Upravo sam bio s njim. Gdje mogu s vama razgovarati?

– Razgovarati?

– Moram vam nešto pokazati.

– Oh, da – oprezno me odmjeri. Vjerojatno su joj mnogi momci pokušavali nešto pokazivati, uključujući i lov. U neko drugo vrijeme ni ja ne bih imao ništa protiv toga.

– Radi se o poslovima – rekoh – o poslovima gospodina Kingsleyja.

– Ustala je i otvorila vrata. – Možemo tada slobodno ući u njegov ured.

Ušla je i pridržala mi vrata. Kako sam prolazio kraj nje, omirisao sam je. Sandalovina. Rekao sam: – Gillerlain Regal. Šampanjac među parfemima? Ona se blijedo nasmiješi pridržavajući vrata. – S mojom plaćom?

– Nisam rekao ništa o vašoj plaći. Vi ne izgledate kao djevojka koja sama sebi mora kupovati parfeme.

– Da, u pravu ste – rekla je – a ako baš želite znati, mrzim upotrebljavati parfem u uredu. On me na to prisiljava.

Došli smo u dugačku mračnu prostoriju, a ona sjede na stolicu koja se nalazila na kraju stola. Ja sam sjeo na isto mjesto kao i prethodnog dana. Gledali smo se. Danas je nosila odjeću smeđe boje, bluzicu od svijetlog lana s nabranim ovratnikom. Izgledala je malo toplija, ali još uvijek ne kao prerijska vatra.

Ponudio sam joj jednu od Kingsleyjevih cigareta. Uzela je i zapalila njegovim upaljačem, pa se povukla unatrag.

– Nemojmo gubiti vrijeme s prepredenim ponašanjem – rekoh. – Vi sada znate tko sam i što radim. Ako to jučer ujutro niste znali, bilo je to samo zato što se njemu sviđa izigravati veliku zvjerku.

Spustila je pogled prema ruci koja je ležala na koljenu, a zatim podigla oči i gotovo mi se bojažljivo osmjehnula.

– On je dobar čovjek – reče – iako vam se ponekad čini agresivnim i autoritativnim. On je jedini momak koji se time dao zeznuti. A kad biste samo znali što je sve doživio s onom malom kurvicom – mahala je svojom cigaretom – dakle, možda je bolje da to ostavim po strani. Zašto ste htjeli sa mnom razgovarati?

– Kingsley je rekao da ste vi poznavali Almoreove.

– Poznavala sam gospođu Almore. Točnije, srela sam je nekoliko puta.

– Gdje?

– U kući nekih prijatelja. Zašto?

– U Laveryjevoj kući?

– Vi nećete biti nepristojni, zar ne, gospodine Marlowe?

– Ja ne znam kakva je vaša definicija toga. Govorin o poslu kao o poslu, a ne kao o međunarodnoj diplomaciji – Vrlo dobro – neprimjetno se nasmijala. – U kuć Chrisa Laveryja, da. Tamo sam odlazila – nekada. Pripre mao je koktel zabave.

– Tada je Lavery upoznao Almoreove – ili gospođu Almore.

Malo se zajapurila. – Da, prilično dobro.

– I mnoge druge žene – također prilično dobro. Ne sumnjam u to. Da li je poznavao i gospođu Kingsley.

– Da, bolje nego ja. Zvali su se imenom. Gospođa Almore je sada mrtva, znate. Počinila je samoubojstvo, prije gotovo godinu i pol dana.

– Ima li u to kakve sumnje?

Podigla je obrve, ali mi je njen izraz izgledao neprirodan, kao da je i to išlo uz pitanje koje sam postavio naprosto kao stvar forme.

– Imate li kakav poseban razlog da me to pitate na tako poseban način. Mislim, ima li to kakve veze s – onim što vi radite?

– Nisam mislio da ima. Još uvijek ne znam da li ima. No, jučer je doktor Almore pozvao policajca samo zato što sam pogledao prema njegovoj kući, nakon što je, posluživši se mojim registarskim brojem, pronašao tko sam. Policajac je bio prilično grub. Nije znao što sam tamo radio, a ja mu nisam rekao da sam bio kod Laveryja.

No, mora da je doktor Almore to znao. Vidio me je ispred Laveryjeve kuće. Pa, zašto je onda mislio da je potrebno pozivati policiju? I zašto bi policajac smatrao da bi bilo mudro napomenuti kako je posljednji, koji je pokušao Almorea zgrabiti za vrat, loše završio? Zašto bi me policajac upitao da li su me njeni – pretpostavljam da je mislio na roditelje gospođe Almore – unajmili? Ako vi možete odgovoriti na bilo koje od ovih pitanja, ja bih mogao znati da li je to dio mog posla ili nije.

Ona je na trenutak razmislila. Razmišljajući površno me pogledala, a zatim skrenula pogled.

– Gospođu Almore sam vidjela samo dva puta – reče polako. – No, mislim da bih mogla odgovoriti na vaša pitanja – na sva. Posljednji put sam je srela u Laveryjevoj kući i, kao što sam rekla, tamo je bilo mnogo ljudi. Bilo je i mnogo pijanih glasnogovornika. Žene nisu bile sa svojim muževima, a muševci nisu bili sa svojim ženama, ako su ih imali. Tamo se nalazio neki vrlo privlačan tip po imenu Brownwell. Sada je u mornarici, kako sam čula. Zadirivao je gospođu Almore zbog profesije njenog muža. Govorio je o tome kako je Almore bio jedan od onih doktora koji noću trče okolo s torbom punom injekcija, sprečavajući lokalne pijanice da jedu za doručak ružičaste slonove. Florence Almore je rekla da je nije briga kako njen muž zarađuje novac sve dok ga ona ima dovoljno da ga može trošiti. Bila je također privlačna, ali ni kada je bila trijezna nije baš bila ugodna, mogu si zamisliti. Jedna od onih izazovnih, blistavih ženki, koje se previše smiju, raskrečenih nogu sjede na stolicama i pokazuju dobar dio svojih bedara. Bila je naglašena plavuša s nepristojno širokim baby-plavim očima. Dakle, Brownwell joj je rekao da se ne treba

brinuti, jer će takvi poslovi uvijek dobro ići. Od ulaska do izlaska iz pacijentove kuće petnaest minuta, i to za deset do pedeset dolara po posjeti. No, jedna stvar ga je zabrinjavala, rekao je, a to je kako jedan doktor uspijeva imati toliko pacijenata te vrste, a da ne dođe u dodir s podzemljem. Upitao je gospođu Almore da li im na ručak dolaze mnogi simpatični gangsteri. Ona mu je na to bacila čašu u glavu.

Ja sam se smiješio, ali gospođica Fromsett nije. Ugasila je cigaretu u Kingsleyjevoj velikoj bakreno-staklenoj pepeljari i trijezno me pogledala.

– Dobro je učinila – rekoh. – A tko ne bi, osim ako nema na raspolaganju par tvrdih šaka da njima udari.

– Da. Nekoliko tjedana kasnije Florence Almore bila je nađena mrtva u svojoj garaži kasno u noći. Vrata garaže su bila zatvorena, a motor upaljen. – Zaustavila se i navlažila usne. – Ležala je na betonskom podu u pidžami, a glava joj je bila prekrivena pokrivačem, koji je pokrivao i ispušni motor. Doktor Almore nije bio kod kuće. Osim da je umrla nenadano u novinama nije pisalo ništa. Bilo je to dobro zataškano.

Malo je podigla svoje spojene ruke, a zatim ih ponovo pustila da joj padnu u krilo.

– S tim, Onda, nešto nije bilo u redu – rekao sam.

– Ljudi su tako mislili i uvijek tako rade. Nakon nekog sam vremena čula kakvu je svrhu imalo to zataškavanje. Sastala sam tog Brownwella u Vine Streetu, a on me pozvao na piće. Nije mi se sviđao, no morala sam negdje ubiti pola sata. Sjeli smo odostraga u Levvjev bar, a on me upita sjećam li se male koja mu je bacila čašu u glavu. Rekla sam da se sjećam. Tada je razgovor počeo teći ovako. Vrlo ga se dobro sjećam.

Brownwell je rekao:– Naš dražkan Chris Lavery je sretan. Čak i kada izgubi prijateljicu koja ne štedi novac, učini dobar posao.

A ja kažem: – Mislim da ne razumijem.

A on će na to: – Dođavola, možda vi ne želite razumjeti. One noći kada je Almoreova žena umrla bila je gore kod Lou Condvoja i gubila gaće na ruletu. Pošizila je i rekla da je rulet namješten i napravila scenu. Condy ju je doslovce morao odnijeti u svoj ured. Našli su doktora Almorea preko Prve pomoći i on je ubrzo stigao. Ušutkao ju

je jednom od ovih svojih iglica. Tada je otišao i pustio Condvja da je odvede kući. Izgleda da je imao vrlo hitan slučaj. Condj ju je tako odveo kući, gdje se pojavila doktorova bolničarka nakon što ju je ovaj pozvao.

Zatim ju je Condj odnio gore, a bolničarka ju je stavila u krevet. Condj se onda vratio u svoju kockarnicu. Nju su, dakle, morali odnijeti u krevet, a iste se noći sama digla, sišla u garažu i dokrajčila se monoksidom. Što vi o tome mislite? – pitao me je Brownwell.

Odgovorila sam: – O tome ne znam baš ništa. Kako to da vi znate?

On reče: – Znam jednog reportera koji radi za ono smeće koje tamo dolje nazivaju novinama. Nije bilo istrage ni autopsije. Ako su i napravili kakve testove, o njima se ništa nije govorilo. Oni tamo dolje nemaju ni službenog mrtvozomika. Vlasnici pogrebnih zavoda se naizmjenice igraju mrtvozomika. Naravno da prilično dobro surađuju s političkom klikom. Lako je takvu stvar srediti u malom gradu ako postoji netko utjecajan koji to želi, a Condj je to onda bio u priličnoj mjeri. On, a ni doktor, nisu željeli da se to objelodani.

Gospođica Fromsett je zastala i pričekala da nešto kažem. Kako ja to nisam učinio, ona je nastavila: – Pretpostavljam da znate što je sve Brownwell iz toga zaključio.

– Naravno. Almore ju je dokrajčio, a zatim su se on i Condj međusobno nagodili. To se radilo i u gradovima mnogo čišćim nego što je Bay City ikada i pokušao biti. Ali to nije cijela priča, zar ne?

– Ne. Izgleda da su roditelji gospođe Almore unajmili privatnog detektiva. Taj je tamo dolje radio kao noćni čuvar, a on je u stvari bio drugi čovjek na sceni te noći, poslije Chrisa. Prema onome što kaže Brownwell, taj je nešto znao, ali nikada nije imao prilike da to upotrijebi. Uhapsili su ga zbog vožnje u pijanom stanju i strpali u zatvor.

Ja upitah: – Da li je to sve?

Ona kimne glavom. – Ako mislite da se ovoga previše dobro sjećam, treba reći da je dio mog posla sjećati se razgovora.

– Mislio sam zapravo da se to baš ne nadovezuje na drugi dio priče. Ne vidim zašto bi se to sve ticalo Laveryja, iako ju je on našao. Vaš brbljavi prijatelj Brownwell izgleda, misli da je ono što se dogodilo nekom dalo mogućnost da ucjenjuje doktora. No, za to bi

mogao postojati neki dokaz, posebno kada se radi o Almoreu, čovjeku koji je pred zakonom čist.

Gospođica Fromsett reče: – I ja tako mislim. A voljela bih misliti da je ucjena bila mali gadni trik kojem Chris Lavery nije baš pribjegavao. Mislim da je to sve što vam mogu reći, gospodine Marlowe. Moram se vratiti na svoje radno mjesto.

Počela je ustajati, a ja sam rekao: – To baš nije sve. Moram vam nešto pokazati.

Izvadio sam iz džepa namirisanu maramicu, koja je virila ispod Laveryjevog jastuka, i nagnuo se kako bih je položio na stol ispred nje.

Pogledala je maramicu, zatim mene, pokupila olovku, gurnula komadić krpice krajem na kojem je bila pričvršćena gumica.

– Što je na njoj? – upita. – Spray za muhe?

– Neka vrsta sandalovine, mislio sam.

– Jeftina sintetika. Odvratn je blaga riječ za to. A zašto ste htjeli da ja pogledam tu maramicu, gospodine Marlowe? – povukla se i nastavila me hladno gledati u oči.

– Našao sam je u kući Chrisa Laveryja, ispod jastuka na njegovom krevetu. Maramica nosi vaše inicijale.

Razmotala ju je pomoću gumice pričvršćene na vrhu olovke. Lice joj je postalo malo sumorno i zategnuto.

– Ima na sebi izvezena dva slova – reče hladnim srditim glasom. – To su slučajno ista slova kao i moji inicijali. Da li ste na to mislili?

– Točno – rekoh. – On vjerojatno poznaje pola tuceta žena s istim inicijalima.

– I vi ćete nakon svega postati nepristojni – reče mirno.

– Da li je to vaša maramica – ili nije? Oklijevala je. Ustala je od stola, vrlo tiho uzela drugu cigaretu i pripalila je šibicom. Lagano je stresla šibicu gledajući kako plamen puzi po drvu.

– Da, moja je – reče. – Vjerojatno sam je tamo ispustila. Bilo je to davno. Uvjeravam vas da je nisam stavila ispod jastuka na njegovom krevetu. Da li je to ono što ste željeli znati?

Nisam ništa rekao, a ona doda: –Vjerojatno ju je posudio nekoj ženi kojoj bi se sviđala ta vrsta parfema.

– U mislima mi se formira slika te žene – rekoh – i ne čini mi se da je baš to Laveryjev tip.

Njena gornja usna se malo nakrivila. Bila je to duga gornja usna, a ja sam volio duge gornje usne..

– Mislim – reče ona – da biste vi morali malo poraditi na mentalnoj slici Chrisa Laveryja. Svaki trag profinjenosti koji ste mogli primijetiti čisto je slučajan.

– Nije lijepo tako govoriti o mrtvom čovjeku – rekoh.

Trenutak je samo sjedila i gledala me kao da ja nisam rekao ništa, a ona je čekala da nešto kažem. Tada joj lagani drhtaj nastane u vratu i prođe kroz čitavo tijelo. Ruke su joj se stegnule, a cigareta se nakrivila među prstima.

Pogledala ju je i ubacila u pepeljaru brzim potezom ruke.

– Bio je pod tušem – rekoh – a izgleda da je to učinila neka žena koja je tamo provela noć. On je upravo završio s brijanjem. Žena je ostavila pištolj na stepenicama, a maramicu na krevetu.

Malo se pomaknula na stolici. Sada su joj oči bile potpuno prazne. Lice joj je bilo hladno kao nož, – I vi ste očekivali da ću vam ja moći dati neke obavijesti o tome? – upitala me ogorčeno.

– Gledajte, gospođice Fromsett, ja bih, kad se o svemu ovome radi, volio biti siguran, rezerviran i suptilan.

Volio bih jednom pokazati stil koji bi se i vama sviđao. No, to mi nitko neće dopustiti – ni klijenti, ni policajci, ni ljudi protiv kojih, igram ovu igru. Koliko god se trudio da budem fin, uvijek završim s nosom zabodenim u smeće i s palcem koji pipajući traži nečije oko.

Kimnula je glavom kao da me je jedva čula – Kada je ubijen? – upitala je i neznatno se stresla.

– Jutros, pretpostavljam. Nedugo nakon što je ustao. Kao što sam rekao, upravo je završio s brijanjem i pošao se tuširati.

– Vrlo je vjerojatno da je već bilo dosta kasno. Ja sam ovdje već od pola deset.

– Nisam mislio da ste ga vi ubili.

– Prokleta pažljivo od vas – reče. – Ali to je moja maramica, zar ne? Premda parfem nije moj. No, pretpostavljam da policajci baš ne osjećaju razliku među parfemima – kao ni bilo što drugo.

– No, to se tiče i privatnih detektiva – rekao sam. – Da li vam se to jako sviđa?

– Bože – reče ona i čvrsto nasloni ruku na svoja usta. f – U njega je pucano pet ili šest puta – rekao sam – svi su meci, osim dva, promašili. Bio je priklješten u tuš-kadi. Čini mi se da je scena bila prilično nemila. Na jednoj strani je bila jaka mržnja ili prilično hladnokrvna narav.

– Bilo ga je vrlo lako mrziti – reče ona prazno. – I otrovno lako zavoljeti ga. Žene – čak i one pristojne – čine takve odvratne pogreške u odnosu na muškarce.

– Sve što mi kažete jest da ste nekada mislili da ga volite, no to je prošlo, i da ga vi niste ubili.

– Da – sada joj je glas bio jasan i suh, kao parfem koji nije voljela upotrebljavati u uredu. – Sigurna sam da ćete poštovati povjerenje. –

Kratko i gorko se nasmijala. – Mrtav – reče – taj jadni, sebični, jeftini, gadni, zgodni, nevjerni dečko. Mrtav, hladan i sređen. Ne, gospodine Marlowe, ja ga nisam ubila.

Pričeka sam da se smiri. Trenutak kasnije mi tiho reče: – Da li gospodin Kingsley zna nešto o tome? Kimnuo sam glavom.

– I policija, naravno.

– Još ne. Barem to nije mogla od mene doznati. Ja sam ga našao. Vrata nisu bila zatvorena. Ušao sam i našao ga.

Ponovo je uzela olovku i gurnula maramicu. – Zna li gospodin Kingsley za ovu namirisanu krpicu?

– Nitko ne zna za to, osim vas i mene, i onoga tko ju je tamo stavio.

– Lijepo od vas – reče suho. – I lijepo je što tako mislite.

– Vaše je ponašanje dosta uzdržano i ponosno, a to mi se sviđa – rekao sam. – No, nemojte pretjerivati. Što biste očekivali da o tome mislim? Izvlačim rupčić ispod jastuka, pomirišem ga, dignem i kažem: – Dakle, inicijali gospođice Adrienne Fromsett. Gospođica Fromsett je sigurno poznavala Laveryja, i to vjerojatno jako intimno. Recimo, samo za knjigu, toliko intimno koliko to moja prljava sitna duša može zamisliti. A to bi značilo da ste ga prilično intimno poznavali. Ali to je jeftina sintetička sandalovina, a gospođica Fromsett ne bi upotrijebila taj jeftini smrad. Ovo je bilo ispod Laveryjevog jastuka, a gospođica Fromsett svoje rupčice ne drži ispod jastuka muškaraca. Stoga to sve nema nikakve veze s gospođicom Fromsett. To je samo optička varka.

– Oh, zašutite – reče ona. Nasmiješio sam se.

– Što mislite, kakva sam ja djevojka? – prasnula – Prekasno sam došao da vam to kažem. Zajapurila se, ali ovaj put fino, po cijelom licu, a za tim rekla: – Da li barem pretpostavljate tko bi to mogao učiniti?

– Pretpostavljam, ali ništa više. Bojim se da će se to policiji učiniti jednostavnijim. Neka odjeća gospođe Kingsley obješena je u Laveryjevom ormaru. A kada doznaju cijelu priču, uključujući i ono što se jučer dogodilo na Jezeru malog laneta, bojim se da će odmah posegnuti za lisičinama. Morat će je prije pronaći, ali to im neće biti jako teško.

– Crystal Kingsley – reče ona oprezno. – Dakle, ne može je se ni toga poštediti.

– Ne mora biti – rekao sam. – Motiv je mogao biti potpuno drugačiji, o čemu mi ništa ne znamo. To je mogao biti i netko kao doktor Almore.

Hitro me pogledala i stresla glavom: – Mogao bi biti – uporno sam tvrdio. – Ne znamo ništa protiv njega.

Jučer je bio prilično nervozan za čovjeka koji se nema ničega bojati. Ali, naravno, nije samo krivac uplašen.

Ustao sam i lagano kucnuo po rubu stola gledajući dole prema njoj. Imala je zgodan vrat. Buljila je u maramicu.

– Što s tim? – bešćutno upita.

– Da je moja, oprao bih s nje taj jeftini smrad.

– To sigurno nešto znači, zar ne? To može mnogo toga značiti.

Nasmijao sam se. – Mislim da to uopće ništa ne znači. Žene uvijek okolo ostavljaju svoje maramice. Čovjek kao Lavery mogao bi ih skupljati i čuvati u ladici zajedno s mirisom sandalovine. Povremeno bi ih netko našao i poslužio se njima. Ili bi ih on posuđivao, uživajući u reakciji koju izazivaju inicijali neke druge djevojke. Mislim da je bio ta vrsta hulje. Doviđenja, gospođice Fromsett i hvala na razgovoru.

Pošao sam, a zatim se zaustavio i upitao je: – Da li ste čuli kako se zvao reporter koji je Brownwellu dao sve ove obavijesti?

Stresla je glavom.

– Ili možda imena roditelja gospođe Almore?

– Ni toga. Ali to bih možda mogla doznati. Sa zadovoljstvom ću pokušati.

– Kako?

– Te su stvari obično odštampane na osmrtnicama, zar ne? Prilično je sigurno da je osmrtnica bila štampana u losenđeleskim novinama.

– To bi bilo vrlo lijepo od vas – rekao sam. Povukao sam prst duž ruba stola i sa strane je pogledao. Blijeda koža boje bjelokosti, lijepe crne oči, kosa sjajna koliko kosa može biti sjajna i crna koliko je crna noć.

Uputio sam se kroz sobu i izašao. Mala plavuša na telefonskoj centrali gledala me je puna nade, a njena mala crvena usta su se raširila u očekivanju da je još malo nasmijem.

Nije mi više bilo do toga. Izašao sam.

Ispred Laveryjeve kuće nije stajao nikakav policijski automobil, niti se tko muvao po pločniku, a kada sam otvorio ulazna vrata, unutra nije smrdjelo po cigarama ili cigaretama.

Sunce je sišlo s prozora, a muha je meko letjela oko jedne od čaša. Sišao sam oslanjajući se na rukohvat. Ništa se u kući gospodina Laveryja nije micalo. Nije bilo nikakvih zvukova osim onog slabašnog, koji je dopirao iz kupaonice u obliku tihog kapanja vode na rame mrtvog čovjeka.

Došao sam do telefona i potražio broj policijske stanice u imeniku. Okrenuo sam broj i, čekajući odgovor, izvukao mali automatski pištolj iz džepa i položio ga na stol kraj telefona.

Muški glas je rekao: – Policija Bay Cityja – Smooi na telefonu.

– Bilo je pucnjave u 623 Altair Streetu. Ovdje stanuje čovjek po imenu Lavery. Mrtav je.

– Šest-dva-tri Altair Street. Tko ste vi?

– Ime mi je Marlowe?

– Vi ste upravo tamo u kući?

– Da.

– Nemojte ništa dirati.

Zaklopio sam telefon, sjeo na kauč i čekao.

Nisam dugo čekao. Sirena je u daljini zacviljela, postajući sve glasnjija i bliža. Na uglu su zaškripale gume, a cviljenje sirene je utihnulo. Zatim je nastala tišina, a gume su ponovo zaškripale ispred kuće. Policija Bay Cityja šteti gume. Začuli su se koraci na pločniku, a ja sam pohitio prema ulaznim vratima i otvorio ih.

Dva su uniformirana policajca upala unutra. Bili su uobičajeno krupnih dimenzija, imali su uobičajeno istrošena lica i sumnjičave poglede. Jedan od njih imao je ispod kape, iza desnog uha, zataknut karanfil. Drugi je bio stariji i neprijazan. Stao je i umorno me pogledao, dok je stariji rekao.

– U redu, gdje je?

– Dolje u kupaonici, iza zavjese.

– Ti, Eddie, ostani ovdje s njim.

Žurno je prošao kroz sobu i nestao. Drugi me je ozbiljno gledao i progovorio kroz kut svojih ustiju: – Ne čini, druškane, nikakve sumnjive pokrete. Ponovo sam sjeo na kauč. Policajac je očima

lutao po sobi. Čuo se zvuk koraka ispod stepenica. Policajac koji me je čuvao iznenada opazi pištolj koji je ležao na stoliću kraj telefona. Žustro se baci na njega, kao vođa ragbi navale.

– Ovim je ubijen? – gotovo je povikao.

– To sam morao pretpostaviti. Iz njega se pucalo.

– Ha! – nagnuo se nad pištolj iskesivši zube na mene i stavio ruku na svoju futrolu. Njegov je prst škakljao preklop futrole i posizao za kundakom crnog revolvera.

– Mogli ste što? – zalaje.

– To sam si mogao i misliti.

– Ovo je jako dobro – nakesi se. – To je zaista jako dobro.

– Nije baš jako dobro – rekoh ja.

Malo se odmakne. Njegove su me oči držale na nišanu.

– Zašto ste ga ubili? – zareži.

– To sam se i ja mnogo puta upitao.

– Oh, pa vi ste sveuki.

– Hajde da sjednemo i da pričekamo da dođu momci iz Odjela za ubojstva – rekoh. – Pridržavam si pravo na obranu.

– Nemojte mi o tome pričati – reče on.

– Ja vam ni o čemu ne pričam. Da sam ga ja ubio, ne bih bio ovdje. Ne bih ni telefonirao. Vi, pak, ne biste našli pištolj. Nemojte se previše truditi oko tog slučaja. Nećete na njemu raditi duže od deset minuta.

U očima mu se vidjelo da je povrijeđen. Skinuo je kapu, a karanfil je pao na pod. Sagnuo se i pokupio ga, pa ga počeo vrtiti među prstima, da bi ga napokon bacio iza štitnika na kaminu.

– Bolje je da to ne činite – rekao sam mu. – Mogli bi pomisliti da je to ključ zagonetke i izgubiti s tim mnogo vremena.

– Ah, dođavola – nagnuo se preko štitnika, pokupio karanfil i stavio ga u džep. – Ti znaš na sve odgovoriti, zar ne, momče?

Drugi se policajac vratio smrtno blijed. Stao je nasred prostorije, pogledao na ručni sat, načinio bilješku u svom notesu, a zatim pogledao kroz prednji prozor, pridržavajući rolete na jednoj strani.

Onaj koji je bio sa mnom upita: – Mogu li sada pogledati?

– Pusti ga da leži, Eddie. Nema ništa za nas. Pozovi istražnog suca.

– Mislio sam da će to učiniti oni iz Odjela za ubojstva.

– Da, istina je. Kapetan Webber će raditi na tome, a on voli sve sam učiniti. – Pogledao me i rekao: – Vi ste čovjek po imenu Marlowe?

Odgovorili da sam čovjek po imenu Marlowe.

– On je pametan momak. Zna odgovore na sva pitanja – reče Eddie.

Stariji odsutno pogleda u mene, pa isto tako odsutno pogleda u Eddija, opazi pištolj koji je ležao na stoliću kraj telefona i vrlo ga prisebno pogleda.

– Da, tim je pištoljem ubijen – reče Eddie. – Nisam ga dirao.

Drugi kimne glavom. – Danas momci nisu tako brzi. U kakvoj ste vezi bili s njim? Prijatelj ste mu? – uperi palac prema podu.

– Jučer sam ga vidio po prvi put. Ja sam privatni detektiv iz Los Angelesa.

– Oh – vrlo me oštro pogledao. Drugi me je policajac pogledao s dubokom sumnjom.

– Dođavola, to znači da će sve biti vrlo zbrkano – reče.

To je bila prva razborita opaska koju je izrekao. Srdačno sam mu se nasmiješio.

Stariji je policajac ponovo pogledao kroz prednji prozor.

– Preko puta je Almoreov stan, Eddie – reče. Eddie pogleda zajedno s njim. – Naravno da jest – reče. – Može se i na pločici pročitati. Čuj, onaj dolje mogao bi biti momak...

– Zaveži – reče onaj drugi i spusti roletu. Obojica su se okrenula i stala zuriti u mene svojim drvenim pogledima.

Automobil je stigao, zaustavio se, a vrata su tresnula i začuli su se brojni koraci.

Stariji od agenta u uniformi otvori vrata dvojici policajaca u civilu, od kojih sam jednog već poznavao.

Čovjek koji je prvi ušao bio je prilično nizak za policajca, srednje dobi, mršava lica, s vječno umornim izrazom.

Nos mu je bio oštar i malo svinut na jednu stranu, kao da ga je netko mlatnuo laktom dok mu je bio u nešto uguran. Na glavi je nosio plav šešir ravno odrezana vrha, dok je ispod njega izvirivala bijela kosa. Bio je obučen u tamnosmeđe odijelo. Ruke su mu bile u bočnim džepovima sakoa, a palčevi su virili van.

Čovjek kraj ovoga bio je Degarmo, veliki policajac s prašnjavom plavom kosom, metalnoplavim očima i divljim i oštro odrezanim licem, kojem se nije svidjela moja prisutnost ispred Almoreove kuće.

Dva uniformirana čovjeka pogledala su onog malog i dotakli svoje kape.

– Tijelo je u podrumu, kapetane Webber. Kako izgleda, dvaput je pogođen nakon nekoliko promašaja. Mrtav je. već neko vrijeme. Ovaj ovdje se zove Marlowe. Privatni detektiv iz Los Angelesa. Nisam ga ispitivao o tome.

– U redu je – reče oštro Webber. Imao je sumnjičav glas. Upro je svoje sumnjičavo oko u moje lice i kimnuo glavom.

– Ja sam kapetan Webber – reče. – Ovo je poručnik Degarmo. Prvo ćemo pogledati leš.

Prošao je kroz sobu. Degarmo me je pogledao kao da me nikada prije nije vidio. Sišli su zajedno s onim najstarijim u uniformi. Policajac se zvao Eddie. Samo smo se načas pogledali.

– To je upravo točno preko puta stana doktora Almorea, zar ne? – rekoh ja.

Nestali su svi izrazi s njegova lica. A nije baš ni mnogo toga moglo nestati. – Da, pa što?

– Pa ništa – rekoh.

Šutio je. Odozdo su dopirali zamučeni i nejasni glasovi.

Policajac načuli uši i reče prijateljskim tonom: – Sjećate li se onog događaja?

– Malo.

Nasmijao se. – Lijepo su to sredili – reče on. – Sredili i sakrili u kut police; najgornje police ugrađenog ormara u kupaonici. Baš na onu koju ne možeš doseći, a da ne stojiš na stolici.

– Pa, jesu ga sredili – rekoh. – Pitam se zašto? Pajkan me mrko pogleda. – Bilo je za to, druškane, dobrih razloga. Nemojte misliti da nije. Poznajete li dobro tog Laveryja?

– Ne baš dobro.

– Zbog čega ste ga pratili?

– Pa, malo sam radio na njemu – rekoh. – Vi ste ga poznavali?

Pajkan po imenu Eddie strese glavom. – Ne. Samo se sjećam da je momak iz ove kuće našao Almoreovu ženu u garaži one noći.

– Lavery možda tada nije ovdje stanovao – rekoh.

– Koliko dugo stanuje ovdje?

– Ne znam – odgovorim ja.

– Može biti da je ovdje oko godinu i pol dana – reče pajkan zamišljeno. – Jesu li se novine time pozabavile?

– Odlomak na lokalnoj stranici. Rekao sam tek toliko da mičem ustima.

On počea uho i poslušao. Koraci su se penjali po stepenicama. Pajkan je problijedio, odmaknuo se od mene i ukočio se.

Kapetan Webber je požurio do telefona, okrenuo broj i počeo govoriti. Zatim je odmaknuo slušalicu od uha i osvrnuo se preko svog ramena.

– Al, tko je ovaj tjedan istražni sudac?

– Ed Garland – reče drveno veliki narednik.

– Zovite Eda Garlanda – reče Webber u telefon. – Recite mu da smjesta dođe ovamo. I recite da hitna služba odmah nastupi.

Spusti slušalicu i oštro vikne: – Tko je dirao taj pištolj?

– Ja – rekao sam.

Priđe mi, zanjiše se na petama preda mnom i podigne prema meni svoju oštru malu bradu. Pažljivo je na dlanu zajedno s maramicom držao pištolj.

– Zar ne znate da se oružje pronađeno na mjestu zločina ne smije dirati?

– Naravno – rekao sam. – No kada sam ga ja imao u rukama, nisam još znao da je zločin počinjen. Nisam znao da se iz pištolja pucalo. Ležao je na stepenicama, pa sam pomislio da je slučajno pao.

– Krasna pričica – reče Webber ogorčeno. – U vašem se poslu često s tim susrećete?

– S čime?

Zadržao je na meni svoj teški pogled i nije mi odgovorio.

– Kako bi vam bilo kad bih vam ja ispričao svoju priču o tome što se dogodilo?

Nakostriješio se kao mladi kokot. – Recimo da ćete odgovarati na moja pitanja točno onim redom kojim ih ja odlučim postavljati.

Na to nisam ništa rekao. Webber se naglo okrene i reče dvojici uniformiranih ljudi: – Vi se, momci, možete u automobilu javiti dispečeru.

Salutirali su i izišli, mekano zatvarajući vrata sve dok se ova nisu zakvačila, što ih je izludilo kao što bi izludilo i sve ostale. Webber je slušao dok se njihov automobil nije udaljio. Tada je još jednom u mene uperio svoje mutno bešćutno oko.

– Pokažite mi svoje dokumente.

Dodao sam mu svoju lisnicu, a on je pretraži. Degarmo sjede u fotelju, prekriži noge i bijelim se pogledom zabljuje u strop. Izvukao je iz džepa šibicu i počeo žvakati njen vrh. Webber mi vrati lisnicu. Ja je vratim u džep.

– Ljudi vaše profesije stvaraju mnogo neprilika – reče.

– Nije nužno – odgovorih.

On podigne glas. I prije mu je već bio dovoljno oštar. – Rekao sam da stvaraju mnogo neprilika, a pri tom sam i mislio na mnoge neprilike. Shvatite me doslovno: vi nećete stvarati nikakve neprilike u Bay Cityju.

Nisam mu odgovorio. Uperi u mene kažiprst.

– Vi ste iz velikog grada – reče – i mislite da ste izdržljivi i pametni. Ne brinite. Možemo mi s vama izaći na kraj. Ovo je mali gradić, no mi smo vrlo čvrsto vezani. Ovdje ne vodimo nikakvu političku borbu za prevlast.

Radimo točno i radimo brzo. Nemojte se, gospodine, brinuti za nas.

– Ja se i ne brinem – rekoh. – Niti se imam zašto brinuti. Samo se trudim da zaradim lijepi čisti dolar.

– I nemojte bezobrazno sa mnom razgovarati – reče Webber. – To mi se ne sviđa.

Degarmo spusti svoj pogled sa stropa i skvrči kažiprst kako bi buljio u nokat. Govorio je teškim i dosadnim glasom.

– Čujte, šefe, onaj momak dolje se zove Lavery. Mrtav je. Malo sam ga poznavao. Bio je ženskar.

– I što s tim? – prasne Webber, ne mičući pogled s mene.

– Cijela ta scena upućuje na ženu – reče Degarmo. – Vi znate na čemu rade ti privatni detektivi. Na razvodima. Zašto ga ne bismo pustili da govori, umjesto damu zatvaramo usta i zastrašujemo ga.

– Ako ga ja zastrašujem – reče Webber – htio bih to i znati. Ne vidim nikakvih znakova straha.

Pošao je prema prednjem prozoru i naglo maknuo roletu. Soba je bila gotovo zabljesnuta svjetlošću nakon dugog zamračenja. Vratio se poskakujući na petama, uperio u mene mršavi i teški prst i rekao: – Govorite.

– Radim za poslovnog čovjeka iz Los Angelesa – rekoh – koji ne može podnijeti bučnu popularnost u velikim količinama. Zbog toga me je unajmio. Prije mjesec dana njegova žena je pobjegla, a zatim je stigao telegram u kojem piše da je otišla s Laveryjem. No, moj klijent sreo je u gradu Laveryja prije nekoliko dana, a ovaj je to poricao. Moj mu je klijent povjerovao u dovoljnoj mjeri da bude zabrinut. Dama je, izgleda, prilično lakoumna. Mogla je upasti u neko loše društvo i imati neprilika. Došao sam da razgovaram s Laveryjem, ali on je poricao da je s njom oputovao. Napola sam mu vjerovao, ali sam kasnije dobio prihvatljivi dokaz da je bio s njom u hotelu u San Bernardinu one noći kad se vjeruje da je napustila kuću u planinama u kojoj je boravila. S tim u džepu došao sam se ponovo malo pozabaviti s Laveryjem. Ušao sam, pogledao uokolo, pronašao pištolj i pretražio kuću. Našao sam ga u ovom položaju u kojem se nalazi sada.

– Vi nemate pravo pretraživati kuću – reče Webber hladno.

– Naravno da nemam –' složio sam se. – No ne bih rado htio ni propustiti priliku.

– Ime čovjeka za kojeg radite?

– Kingsley – dao sam mu adresu u Beverly Hillsu.

– Upravlja kompanijom za kozmetičke proizvode u palači Treloar na Oliveu. Ime joj je Gillerlain Company.

Webber pogleda Degarma. Ovaj lijeno napiše na omotnicu.

Webber se ponovo okrene prema meni i reče: – Što još?

– Otišao sam u planinsku kuću u kojoj je dama boravila. Nalazi se na mjestu po imenu Jezero malog laneta, blizu Puma Pointa, pedesetak kilometara uzbrdo od San Bernardina.

Pogledao sam Degarma. Polagano je pisao. Ruka mu je načas stala i učinilo se da je načas ostala ukočena u zraku, a zatim se vratila k omotnici i ponovo stala pisati. Nastavio sam: – Prije mjesec dana žena se čuvara Kingsleyjevog imanja posvađala sa svojim mužem i napustila ga kao što su svi mislili. Jučer je nađena istopljena u jezeru.

Webber je gotovo zatvorio oči i zaljuljao se na petama. Upitao je gotovo nježno: – Zašto mi to pričate? Zašto dajete naslutiti da to ima nekakve veze s našim slučajem?

– Postoji veza u vremenu. Lavery je bio tamo gore. Ne znam ni za kakvu drugu vezu, no mislio sam da je bolje da to spomenem.

Degarmo je vrlo mirno sjedio gledajući u pod ispred sebe. Lice mu je bilo zategnuto i izgledalo je divljije nego inače. Webber reče: – Utopljenica? Samoubojstvo?

– Samoubojstvo ili ubojstvo. Ostavila je oproštajno pismo. Ali njen je muž uhapšen pod sumnjom. Ime mu je Chess. Bili i Muriel Chess, njegova žena.

– Ne treba mi ništa od toga – reče Webber oštro.

– Ograničimo se na ono što se tu zbivalo.

– Ovdje se nije ništa zbivalo – rekoh gledajući Degarma. – Bio sam dvaput ovdje. Prvi put sam razgovarao s Laveryjem, što me nije nikuda dovelo. Drugi put nisam s njim razgovarao i to me također nije nikuda dovelo.

– Postavit ću vam jedno pitanje – reče polako Webber – i želim pošten odgovor. Možda vam se neće svidjeti da mi odgovorite, no, bolje je da to učinite odmah, nego kasnije. Vi znate da ću ga ja možda i sam pronaći. Pitanje glasi: Vi ste pogledali kuću, pretpostavljam prilično temeljito. Da li ste vidjeli išta što bi vas upućivalo da je ta Kingsleyjeva bila ovdje?

– To nije pošteno pitanje – odvratim. – Traži zaključak svjedoka.

– Želim odgovor na to pitanje – reče prijazno. – Nismo na sudu. –

Odgovor je da – rekao sam. – Dolje u ormaru visi ženska odjeća za koju su mi rekli da je gospođa Kingsley imala na sebi u San Bernardinu one noći kad se tamo sastala s Laveryjem. Opis nije bio

dovoljno precizan. Crna i bijela haljina, pretežno bijela, i panama šešir s crno-bijelom trakom.

Degarmo kvrcne prstom po omotnici koju je držao. – Klijent za koga radite vjerojatno vas smatra velikim detektivom – reče. – To dovodi ženu upravo u kuću u kojoj je ubojstvo počinjeno, a ona je žena za koju se pretpostavlja da je pobjegla s Laveryjem. Mislim da nećemo daleko tragati za ubojicom, šefe.

Webber me netremice gledao s oskudnim ili nikakvim izrazom na Kcu, ali s vrlo velikim oprezom. Odsutno je kimnuo glavom na ono što je Degarmo rekao.

– Pretpostavljam da – rekoh – vi momci niste hrpa budala. Odjeća je muškog kroja i nije joj teško ući u trag, Govoreći vam to, uštedio sam vam jedan sat, a možda čak ne više od jednog telefonskog razgovora.

– Ima li još nešto?

Prije nego što sam uspio odgovoriti pred kućom se zaustavio jedan automobil, a zatim drugi. Webber pohiti da otvori vrata. Ušlo je troje ljudi, niski kovrčave kose, i visoki govedoliki, a obojica su nosila crne kožne torbe. Iza njih je koračao visok mršav čovjek u tamnosivom odijelu s crnom kravatom. Imao je vrlo živahne oči i pokeraško lice.

Webber uperi prstom u čovjeka kovrčave kose i reče: – Dolje je u kupaonici, Busoni. Želim mnogo otisaka iz cijele kuće, posebno onih za koje se čini da ih je ostavila neka žena. Bit će to dug posao.

– Napraviti ću ga do kraja – promrsi Busoni. On i govedoliki su prošli kroz sobu i spustili se niz stepenice.

– Imamo leš za vas, Garland – reče Webber trećem čovjeku. – Pođimo dolje da ga pogledamo. Da li ste naručili kola?

Čovjek živahnih očiju klimnu glavom, pa on i Webber siđu za drugom dvojicom.

Degarmo odloži omotnicu i olovku. Drveno je buljio u mene.

– Da li se moranosjećati obaveznom da nešto kažem o našem jučerašnjem razgovoru – ili je on bio samo privatne prirode?

– Možete o tome govoriti koliko god želite – reče.

– Naš je posao da štitimo građane.

– Vi mi o tome pričajte – rekoh. – Želio bih znati nešto više o slučaju Almore.

Lagano je pocrvenjeo, a oči su mu postale zle. – Rekli ste da ne poznajete Almorea.

– Do jučer ga nisam poznavao, ni znao bilo što o njemu. Otada sam naučio da je Lavery poznavao gospođu Almore, da je ona počinila samoubojstvo, da ju je Lavery našao mrtvu, i da se napokon sumnjalo da Lavery ucjenjuje doktora Almorea – ili da bi ga imao razloga ucjenjivati. I ona dva vaša momka koja su došla u prethodnici također su, izgleda, zainteresirana za činjenicu da se Almoreova kuća nalazi baš nasuprot ove. Jedan je od njih primijetio da je slučaj prilično dobro sređen ili nešto u tom smislu.

Degarmo reče polaganim mrtvačkim tonom: – Razbit ću svoju policijsku značku na tom pasjem sinu. Znaju jedino mlatarati jezikom. Prokleti praznoglavi kujini sinovi.

– U tome onda, znači, nema ničega – rekoh. Pogledao je svoju cigaretu. – Ničega u čemu?

– Ničega u pretpostavci da je Almore ubio svoju ženu i imao dovoljno utjecaja da slučaj sredi.

Degarmo ustane i približi mi se kako bi se nagnuo nada mnom.

– Ponovi to – reče nježno. Ja sam ponovio.

Udario me rastvorenim dlanom po licu. To mi je prilično zavrtjelo glavu. Osjećao sam da mi lice postaje vruće i široko.

– Ponovi to – reče nježno.

Ponovio sam. Ruka me je pogodila i ponovo mi odbacila glavu u stranu.

– Ponovi to.

– Ne. Treći put ima sreće. Mogli biste promašiti – rukom sam obrisao obraz.

Stajao je nagnut nadolje, usne su mu prekrile zube, a neobično plave oči su mu se životinjski sjajile.

– Svaki put kad tako razgovaraš s paj kanom – reče – znaj što će ti se dogoditi. Pokušaj li još jednom, neću se više poslužiti samo dlanom da te pošakljam.

Ugrizao sam se za usne i obrisao obraz.

– Guraš li nos u naše poslove, probudit ćeš se u nekoj uličici okružen mačkama koje te gledaju – reče on.

Na to nisam ništa rekao. On ode i ponovo sjede teško dišući. Prestao sam si trljati lice, ispružio ruku i micao prstima kako bi

ukočenost prošla.

– Neću to zaboraviti – rekoh – ni u kom slučaju.

Bila je rana večer kada sam se vratio u Hollywood i stigao u ured. Zgrada je bila prazna, a hodnici tihi. Vrata su bila otvorena, a čistačice su bile unutra sa svojim usisačima, brisačima i krpama za prašinu.

Otvorio sam vrata svog ureda i uzeo kovertu koja je ležala ispod proreza za poštu. Bacio sam je na stol a da je nisam ni pogledao. Otvorio sam prozore i nagnuo se van, gledajući kako rana neonska svjetla plamte, mirišu na toplinu, mirise hrane koji sukljaju kroz ventilacijski otvor obližnje kavane.

Skinuo sam kaput i kravatu, sjeo za stol, izvadio uredsku bocu iz duboke ladice i nalio sebi piće. Nije ništa pomoglo. Nalio sam i drugo, s istim rezultatom.

Od sada će Webber morati ispitivati Kingsleyja. Već je sada nastala ili će vrlo brzo nastati opća potraga za njegovom ženom. Pplicajcima je slučaj izgledao jednostavan i jasan. Gadna veza između dvoje prilično gadnih ljudi, previše ljubavi, previše pića, prevelika blizina događaja koja završava s divljom mržnjom, s krvoločnim nagonima i smrću.

Pomislio sam da je sve to malo previše jednostavno.

Posegnuo sam za kovertom i otvorio je. Nije imala marku. Pisalo je: – Gospodine Marlowe: roditelji Florence Almore su gospodin i gospođa Eustace Grayson, trenutno na stanu u Rossmore Arms, 640 South Oxford Avenue. To sam provjerila nazvavši ured za obavijesti o telefonskim pretplatnicima. Vaša, Adrienne Fromsett.

Elegantan rukopis, kao i ruka koja je pisala. Bacio sam to u stranu i uzeo još jedno piće. Počeo sam se osjećati malo manje divljim. Premjestio sam neke predmete na stolu. Ruke su mi bile debele, vruće i nezgrapne. Kružio sam prstom oko ugla stola i gledao u prugu koja je nastala kad sam odstranio prašinu. Gledao sam u prašinu na mom prstu i obrisao je. Pogledao sam na sat. Pogledao sam u zid. Pogledat sam u ništa..

Otklonio sam bocu s pićem i prišao lavabou da isperem čašu. Kada sam to učinio, oprao sam ruke i isprao lice u hladnoj vodi i pogledao ih. Crvenilo je nestalo s lijevog obraza, ali je još uvijek izgledao malo otečen. Očešljao sam kosu i pogledao sjedine u njoj. A tu će biti još mnogo sijedih vlasi. Lice je ispod kože imalo bolestan izgled.

Lice mi se uopće nije svidjelo.

Vratio sam se k stolu i ponovo pročitao poruku gospođice Fromsett. Izravnao sam je na čaši i pomirisao, zatim još malo izravnao, presavio je i stavio u džep od kaputa.

Mirno sam sjeo i slušao kako večer kroz otvorene prozore postaje sve tiša. A vrlo sam polako i ja zajedno s njom postao tih.

Rossmore Arms je bila zgrada od tamnocrvenih opeka, sagrađena oko velikog dvorišta. U predvorju je vladala tišina. Opazio sam baršunom pokrivena sjedalice i naslonjače, nekoliko biljaka i kanarinca koji se dosađuju u krletci' velikoj kao pseća kućica. Osjetio sam miris prašine iz starog tepiha pomiješan s ustajalim mirisom gardenija.

Graysonovi su stanovali na petom katu, na prednjoj strani sjevernog krila. Sjedili su zajedno u sobi koja je namjerno bila dvadeset godina u zaostatku s modom. Namještaj je bio glomazan, previše podstavljen. Kvae su bile brončane i u obliku jajeta, na zidu je visjelo golemo ogledalo u pozlaćenom okviru. Ispod prozora, uokvirenog u zavjese od crvenog baršuna, stajao je stol s mramornom površinom. Vonj koji se osjetio u zraku rekao mi je da gospodin Grayson puši i da su dva supružnika nedavno jela janjeće kotlete s prokulicama.

Graysonova je žena bila debeljuškasta, a nekada je možda imala velike baby-plave oči. Sada su oči izbljedjele iza naočala i izgledale pomalo izbuljene. Kosa joj je imala boju soli i papra. Krpala je čarape i sjedila prekriživši krupne zglobove nogu, koje su jedva doticale tlo, a na koljenima joj je stajala košarica s priborom.

Grayson je bio visok čovjek žuta lica, s previsokim ramenima, čekinjastim obrvama i gotovo bez brade. Gornji je dio njegova lica govorio da je poslovan čovjek. Donji je dio naprosto govorio »dovidetija«. Nosio je par bifokalnih naočala i bilo je jasno da je, do maloprije, nervozno čituckao večernje novine. Tražio sam njegovo ime u gradskom telefonskom imeniku. Bio je završeni knjigovođa, a upravo je tako i izgledao. Imao je čak tinte na prstima, a u otvorenom džepu su mu bile četiri olovke.

Pažljivo je po sedmi put pročitao moju posjetnicu i pogledao me od glave do pete, pa polagano rekao: – Što je to zbog čega nas želite vidjeti, gospodine Marione?

– Zanima me čovjek po imenu Lavery. Živi preko puta kuće doktora Almorea. Vaša je kći bila doktorova žena.

Lavery je čovjek koji je vašu kćerku našao one noći kada je – umrla.

Oboje su me promatrali kao psi ptičari kada sam namjerno oklijevao da izgovorim posljednju riječ. Grayson je pogledao svoju ženu, a ona je stresla glavom.

– Ne želimo o tome razgovarati – reče spremno Grayson. – To je za nas previše bolno.

Pričekao sam trenutak i zajedno s njima izgledao potišten. Zatim sam rekao: – Ne krivim vas zbog toga. Ne želim vas čak ni prisiljavati da o tome govorite. Želim samo doći u vezu s čovjekom kojeg ste unajmili da se time bavi.

Ponovo su se pogledali. Ovaj put gospođa Grayson nije tresla glavom.

– Zašto? – upita Grayson.

– Bilo bi bolje da vam ispričam dio moje priče. – Rekao sam im zašto sam unajmljen, ne spomenuvši Kingsleyjevo ime. Ispričao sam im događaj s Degarmom pred Almoreovom kućom dan prije toga. Primijetio sam da ih se to dojmilo.

– Grayson oštro reče: – Ja bih, dakle, trebao znati da vas doktor Almore nije poznavao, da mu se niste približili na bilo koji način, i da je on unatoč tomć pozvao policiju zato što ste vi bili pred kućom.

– Točno – rekoh. – Bio sam pred kućom najmanje sat vremena. Zapravo, moj automobil.

– To je vrlo čudno – reče Grayson.

– Rekao bih da je on vrlo nervozan čovjek – rekoh. – A Degarmo me je upitao da li su me njeni unajmili – misleći na roditelje, na vas. Izgleda da se doktor ne osjeća sigurnim. Zar ne biste rekli da je tako?

– Zašto ne bi bio siguran? – govoreći to nije gledao u mene. Ponovo je polako pripalio lulu, gurnuo duhan dublje vrhom velike metalne olovke i opet zapalio.

Slegnuo sam ramenima i nisam odgovorio. Pogledao je na brzinu u mene, a zatim odmah sklonio pogled. Gospođa Grayson me nije gledala, ali su joj nosnice podrhtavale.

– Kako je on znao tko ste? – upita Grayson iznenada.

– Zabilježio je registarski broj mog automobila, nazvao Auto-klub i potražio moje ime u telefonskom imeniku.

To bi, napokon, bilo ono što bih ja učinio. A zatim sam kroz prozor vidio kako izvodi neke pokrete.

- Policija, dakle, radi za njega – reče Grayson.
- Ne mora biti. Ako su onda pogriješili, ne bi željeli da se to dozna.
- Pogreška! – gotovo je vrisnuo od smijeha.
- U redu – rekao sam. – Tema je bolna, ali joj malo svježeg zraka ne bi naškodilo. Vi ste uvijek mislili da ju je on ubio, zar ne? To je razlog da ste unajmili ono njuškalo – detektiva.

Gospođa Grayson me hitro pogleda, a onda prigne glavu i smota drugi par pokrpanih čarapa.

Grayson nije ništa rekao.

– Da li je postojao kakav dokaz – rekoh – ili vam se on naprosto nije sviđao?

– Postojao je dokaz – reče Grayson ogorčeno, s iznenadnom bistrinom glasa, kao da je napokon odlučio da o tome govori. – Mora da je postojao dokaz. Rečeno nam je da postoji. Mi ga nismo nikada dobili. Policija se za to pobrinula.

– Čuo sam da su tog momka uhapsili i strpali u zatvor zbog vožnje u pijanom stanju.

– Dobro ste čuli.

– Ali on vam nikada nije rekao što je našao.

– Ne.

– To mi se ne sviđa – rekao sam. – To zvuči otprilike kao da taj momak nije mogao odlučiti da li da iskoristi tu informaciju u vašu korist ili da je zadrži za sebe 1 pritisne doktora.

Grayson ponovo pogleda svoju ženu, i mirno reče: – Gospodin Talley nije kod mene izazvao takav dojam. Bio je to miran i skroman mali čovjek. Ne, ne možete uvijek procijeniti, znam.

– Dakle, ime mu je bilo Talley – rekao sam. – To je bila jedna od stvari za koju sam se nadao da ćete mi reći.

– A koje su to druge stvari? – upita Grayson.

– Kako mogu naći Talleyja – i što vas je potaklo da počnete u to sumnjati? Dokaz je sigurno postojao; ne biste unajmili Talleyja, da vam on nije dao do znanja da ima% osnove.

Grayson se vrlo neodređeno nasmiješi. Posegnuo je rukom za svojom malom bradom i stao je trljati jednim dugim žutim prstom.

– Droga – reče gospođa Grayson, – Ona misli doslovno tako – iznenada reče Grayson, kao da je ta jedina riječ bila zeleno svjetlo. –

Almore je bio, i bez sumnje još i sada jest, liječnik narkomana. Naša nam je kći to otvoreno rekla, i u njegovom prisustvu.

To mu se nije svidjelo.

– Što vi zapravo mislite kada kažete liječnik narkomana, gospodine Grayson.

– Mislim na takvog doktora čiji su pacijenti najčešće ljudi koji žive na samom rubu živčanog sloma, zbog pića i raskalašenosti. Ljudi koji stalno moraju dobivati sedative i narjcotike. To se događa onda kada jedan ozbiljan liječnik odbije da ih dalje liječi izvan sanatorija. No, doktor Almore ne pripada toj vrsti liječnika. Takvi će nastaviti sve dok novac pritječe, sve dok je pacijent živ i u razumnoj mjeri zdrav, unatoč tome što on ili ona postaju robovi zle navike. Unosan posao – reče on usiljeno – a pretpostavljam da je i opasan za jednog liječnika.

– O tome nema sumnje – g[složih se. – Ali tu ima mnogo novaca. Da li ste poznavair čovjeka po. imenu Condy?

– Ne, ali znamo tko je. Florence je sumnjala da ga je on snabdijevao narkoticima.

– Može biti – rekao sam. – On vjerojatno sam sebi nije htio pisati previše recepata. Da li ste poznavali Laveryja?

– Nikada ga nismo vidjeli, ali znamo tko je on.

– Da li vam je ikada na pamet palo da bi Lavery mogao ucjenjivati Almorea?

To je za njih bila novost. Prešao je rukom preko tjemena i spustio je na lice, a zatim u svoje koščato krilo.

Stresao je glavom.

– Ne, zašto bih?

– On je pronašao leš – rekoh. – Što god je Talleyju izgledalo čudno, moralo je izgledati čudno i Laveryju.

– Da li je Lavery taj tip čovjeka?

– Ne znam. Nema vidljivih izvora prihoda, nije zaposlen. Mnogo putuje, posebno sa ženama.

– To je dobra zamisao – reče Grayson. – To se mora činiti vrlo diskretno – ironično se nasmije. – U svojem sam poslu nailazio na takve tipove. Nesigurni zajmovi na vrlo dug rok. Unaprijed izgubljene investicije, koje su učinili ljudi poznati po dobrim poslovnim potezima. Veliki dugovi koji bi očito trebali biti izbrisani i uopće ne postojati

zbog straha od agenata koji kontroliraju prihode. Oh da, te se stvari mogu lako srediti.

Pogledao sam u gospođu Grayson. Njene ruke uopće; i Mnisu prestajale raditi. Već je završila s krpanjem tuceta čarapa. Graysonova duga koščata stopala uništavaju čarape.

– Što se dogodilo Talleyju? Jesu li mu podvalili?

– Mislim da o tome nema sumnje. Njegova žena je bila ogorčena. Rekla je da su mu u baru dali drogirano piće i da ga je popio u prisutnosti policajca. Rekla je također da su preko puta policijska kola čekala da on krene, a zatim su ga iznenada pokupili. U zatvoru su ga samo na brzu ruku saslušali.

– To ne znači mnogo. To joj je on rekao nakon što je bio uhapšen. On bi joj automatski tako nešto rekao.

– Pa, 'ja ne volim misliti da policija nije poštena – reče Grayson. – Ali, to je učinjeno, a to svi znaju.

– Ako su u vezi smrti vaše kćeri učinili poštenu pogrešku, ne bi svakako željeli da im Talley ukaže na to – rekao je. – To bi značilo da bi mnogi morali izgubiti posao. Ako su smatrali da je on zaista namjeravao ucjenjivati, ne bi se baš dvoumili o načinu na koji da se o njemu pobrinu. Gdje je sada Talley? Sve se može svesti na pretpostavku da je postojao jedan Čvrst dokaz, da ga je on imao ili mu je bio na tragu, a znao je što traži.

– Ne znamo gdje je – reče Grayson. – Dobio je šest mjeseci, ali je kazna već odavno istekla.

– Što je s njegovom ženom?

Pogledao je svoju vlastitu, i kratko odgovorio: – 1618 1/2 Westmore Street, Bay City. Eustace, i ja smo joj poslali nešto novaca. Nije baš u sjajnoj situaciji.

Zabilježio sam adresu, naslonio se u stolici i rekao: – Netko je jutros ubio Laveryja u njegovoj kupaonici. Debeljuškaste ruke gospođe Grayson zaustavile su se na rubovima košarice. Grayson je sjedio s otvorenim ustima, držeći pred sobom svoju lulu. Bučno je pročistio grlo, kao da stoji kraj mrtvaca. Nikada se ništa nije polaganije pomaknulo od njegove stare crne lule koja se vratila među zube.

– Naravno da bi bilo pretjerano očekivati – reče i pusti ruku da visi u zraku i ispusti prema njoj mali blijedi dim, a zatim doda – da doktor Almore ima ikakve veze s tim.

– Ja bih volio misliti da ima – reko. – On, naravno, živi u neposrednoj blizini. Policija misli da ga je ubila žena mog klijenta. Neće im uzmanjkati dokazi kada je pronađu. Ali, ako Almore ima ikakve veze s tim, to sigurno mora proisteći iz smrti više kćeri. To je razlog zašto nastojim nešto o svemu ovome doznati.

– Čovjek koji je počinio jedno ubojstvo – reče Grayson – neće više mnogo oklijevati da počini i drugo – govorio je kao da se radi o prilično važnoj činjenici.

– Može biti – odgovorio sam. – Što je trebao biti motiv za prvo ubojstvo?

– Florence je bila divlja – reče on tužno – divlja i teške naravi. Bila je rasipna i izmjerena. Uvijek je bila okružena novim i prilično sumnjivim prijateljima, gftvorila je previše i preglasno, i općenito se budalasto ponašala. Žena te vrste može biti veoma opasna za čovjeka kao što je Albert S. Almore. No, ja ne vjerujem da je to bio osnovni motiv, zar ne, Lettie?

Pogledao je svoju ženu, ali ona nije pogledala njega. Zabila je iglu za krpanje u klupko vune i nije rekla ništa. Grayson uzdahne i nastavi: – Imamo razloga vjerovati da se ljubakao sa svojom bolničarkom i da mu je Florence stoga prijetila skandalom. On nešto takvo ne bi mogao podnijeti, zar ne? Jedan skandal mogao bi vrlo lako izazvati i drugi.

– Kako je izveo ubojstvo? – upitao sam.

– Morfijem, naravno. Uvijek ga je posjedovao i uvijek upotrebljavao. Bio je stručnjak za upotrebu morfija.

Zatim, kada je bila u dubokoj nesvjestici, mogao ju je prenijeti u garažu i upaliti automobilski motor. Znao da nije izvršena nikakva autopsija. No da je izvršena znalo bi se da je dobila potkožnu injekciju te noći.

Kimnuo sam glavom, a on se zadovoljno nasloni i prođe rukom iznad glave, niz lice i pusti je da polako padne u njegovo koščato krilo. Činilo se da je i o tome mnogo razmišljao.

Pogledao sam ih. Dvoje postarijih ljudi koji tiho sjede, truju svoje duše mržnjom, godinu i pol dana nakon što se to dogodilo. Njima bi se svidjelo da je Almore ubio Laveryja. Oni bi upravo voljeli da je tako. To bi ih zagrijalo sve do gležanja.

Nakon stanke sam opet progovorio: – Vi vjerujete u mnoge od tih stvari zato jer želite vjerovati. Uvijek postoji mogućnost da je ona počinila samoubojstvo, a prikrivanje je djelomično služilo da bi se zaštitila Condyjeva kockarnica, a djelomično da bi se izbjeglo Almoreovo javno saslušavanje.

– Gluposti – reče oštro Grayson. – Ubio ju je. Bila je u krevetu i spavala je.

– Vi to ne znate. Možda je sama uzela drogu. Možda je bila navikla na određenu količinu. U svakom slučaju, efekt ne bi dugo trajao. Možda se ustala usred noći i pogledala se u ogledalo i vidjela u njemu đavole. Te se stvari događaju.

– Mislim da ste nam oduzeli dovoljno vremena – reče Grayson.

Ustao sam, zahvalio oboma, prišao vratima i rekao: – Vi u vezi toga niste učinili više ništa nakon što je Talley uhapšen?

– Posjetili smo pomoćnika okružnog tužioca po imenu Leach – promrsi Grayson. – Nismo postigli ništa.

Nije vidio nikakvog razloga da se uplete u to. Nije ga zanimalo čak ni ono što se tiče narkotika. No, Condyjev je lokal zatvoren oko mjesec dana nakon toga. Možda je to u nekakvoj vezi s našom posjetom.

– Možda su policajci iz Bay Cityja podigli malo prašine. Condyja biste mogli naći negdje drugdje, kada biste znali gdje treba tražiti, a čitava njegova oprema bila bi nedirnuta.

Ponovo sam se uputio prema vratima, a Grayson se pridigao iz svog naslonjača i prošao kroz sobu iza mene. Na njegovom se žutom licu nalazila mrlja crvenila.

– "Nisam htio biti grub – reče. – Možda se Lettie i ja nismo trebali prepuštati mračnim mislima o tom događaju na ovaj način.

– Mislim da ste oboje bili vrlo strpljivi – reko. – Da li je bilo tko drugi, koga nismo spominjali poimence, bio umiješan u sve to?

Stresao je glavom, a zatim pogledao svoju ženu. Njene su ruke nepomično držale soknu napetu na jajetu za krpanje. Glava joj je malo bila nagnuta u stranu. Sjedila je u položaju slušaoca, ali nije slušala nas.

– Koliko sam ja shvatio, bolničarka doktora Almorea je te noći gospođu Almore stavila u krevet. Da li je to ona osoba za koju se pretpostavlja da je obigravala oko doktora?

Gospođa Grayson reče oštro: – Čekajte trenutak. Nikada nismo vidjeli tu djevojku. No, imala je lijepo ime.

Dajte mi samo malo vremena.

Dao sam joj vremena. – Mildred, nekako – reče i škljocnu zubima.

Duboko sam udahnuo. – Da li bi to mogla" biti Mildred Haviland, gospođu Grayson? Živo se nasmijala i kimnula glavom. – Naravno, Mildred Haviland. Zar se ne sjećaš Eustace?

On se nije sjećao. Gledao nas je kao konj koji ulazi u krivu staju. Otvorio je vrata i rekao: – Zašto je to uopće važno?

– I rekli ste da je Talley nizak čovjek – dosađivao sam. – Zar on ne bi, na primjer, mogao biti velika ljudina koja se drsko ponaša?

– Oh, ne – reče gospođa Grayson. – Gospodin Talley je srednje visine, srednje dobi, smeđkaste kose i ima vrlo slab glas. Imao je nekako zabrinut izraz lica, hoću reći, uvijek je tako izgledao.

– Izgleda da mu je to i bilo potrebno – rekao sam. Grayson mi pruži svoju koščatu ruku i ja je prihvatili.

Osjećao sam se kao da se rukujem s vješalicom za ručnike.

– Ako ga nađete – reče on, čvrsto prislonivši usta na vrat svoje lule – nazovite nas i pošaljite račun. Ako nađete Almorea, također.

Rekao sam da znam da je mislio na Almorea, ali da neće biti nikakvog računa.

Vratio sam se tihim hodnikom. U automatskom dizalu je bio tepih od crvenog baršuna, a zrak je bio ustajao; podsjećao je na tri udovice koje piju čaj.

Kuća u Westmore Streetu je zapravo bila mali bungalov iza nešto veće kuće. Na manjoj se nije vidio nikakav broj, ali je na zidu prednje kuće bio ucrtan broj 1618 kraj vratiju, sa slabim svjetlom iza broja. Uzak betonski putić vodio je kraj prozora do stražnje kuće koja je imala malu terasu, a na njoj jednu stolicu. Stupio sam na terasu i pozvonio.

U blizini se začula slabašna zvonjava. Prednja vrata iza zaštitne mrežice bila su otvorena, ali nije bilo svjetla.

Mrzovoljni glas iz mraka reče: – Što je? Odgovorio sam u tamu: – Da li je gospodin Talley kod kuće?

Glas je postao bezbojan i jednoličan: – Tko ga treba?

– Prijatelj.

Žena koja je sjedila u mraku ispusti iz svog grla neodređeni zvuk koji je čak mogao biti i zabavan. Ili je možda samo pročistila grlo.

– U redu – reče. – Koliko iznosi?

– Ne radi se o računu, gospođo Talley. Pretpostavljam da ste gospođa Talley.

– Oh, otidite i ostavite me na miru – reče glas. – Gospodin Talley nije ovdje. Nije ga ni bilo. On ne želi biti ovdje.

Prislonio sam nos na mrežu i pokušao priviriti u sobu. Mogao sam vidjeti grube obrise namještaja. Na mjestu s kojeg je dolazio glas mogao se vidjeti obris kauča. Na njemu je ležala žena. Ležala je na leđima i gledala u strop.

Bila je gotovo nepomična.

– Bolesna sam – reče glas. – Imala sam dosta neprilika. Odlazite i ostavite me na miru.

– Upravo sam bio na razgovoru kod Graysonovih – reko.

Nastala je kratka tišina, ali se ništa nije pomaklo, a zatim uzdah. – Nikada nisam čula za njih.

Oslonio sam se na dovratnik i osvrnuo se prema uskom puteljku koji je vodio prema ulici. Na drugoj strani ulice nalazio se automobil s upaljenim pozicijskim svjetlima. Duž ulice su bili parkirani i drugi automobili.

– Jeste, čuli ste, gospođo Talley. Ja radim za njih. Još uvijek prkose toj spoznaji. Kako ste vi? Zar ne želite da vam nešto bude vraćeno?

– Želim da me ostave samu – reče glas.

– Ja želim informaciju – reko. – I dobit ću je. Na lijep način, ako mogu, na ružan, ako ne može na lijep.

– Još jedan pajkan, eh?

– Znae da nisam pajkan, gospođo Talley. Graysonovi ne bi razgovarali s pajkanom. Nazovite ih i pitajte.

– Nikada nisam Čula za njih –, reče glas. – Nemam telefon, ako sam i čula za njih. Odlazi, pajkane. Bolesna sam već mjesec daha.

– Zovem se Marlowe – reko – Philip Marlowe. Privatni sam detektiv iz Los Angelesa, Razgovarao sam s Graysonovima. Imam nešto u rukama, ali želim razgovarati s vašim mužem.

Žena na kauču ispusti slabašan smiješak koji se jedva čuo na drugom kraju sobe. – Imate nešto – reče. – To mi zvuči poznato. Bože moj, poznato mi je! Imate nešto. I George Talley je također imao nešto – jednom.

– Mogao bi to ponovo imati – reko – ako dobro zaigra na svoju kartu.

– Ako je to ono što dobiva – reče – možete to odmah zaboraviti.

Naslonio sam se na dovratka i ogrebao bradu. Netko je tamo iza, na ulici, upalio prednje farove. Nisam znao zašto. Izgleda da je bio vrlo blizu mog automobila.

Blijeda sjena lica na kauču se pomakla i nestala. Na njeno je mjesto došla kosa. Žena je lice okrenula prema zidu.

– Umorna sam – reče nešto prigušenim glasom, jer je govorila zidu – tako sam prokleta umorna. Gubite se, gospodine. Budite dobri i otidite.

– Da li bi nešto novca pomoglo?

– Zar ne osjećate miris cigare?

Pomirisao sam. Nisam osjetio nikakav miris cigare. – Ne – rekao sam.

– Oni su bili ovdje. Bili su ovdje dva sata. Bože, umorna sam od svega. Odlazite.

– Čujte, gospođo Talley...

Okrenula se na krevetu, a sjena njenog lica ponovo se pokazala. Gotovo sam mogao vidjeti njene oči, ali ne sasvim jasno.

– Čujte vi – reče ona. – Ne poznajem vas. Ne želim vas upoznati. Nemam vam što reći. Niti bih rekla, kad bih imala. Ja, gospodine,

živim ovdje, ako vi to nazivate življenjem. Nigdje je najbliže mjesto gdje bih mogla živjeti. Želim malo mira i tišine. Sada izađite i ostavite me na miru.

– Pustite me u kuću – rekoh. – Mogli bismo o tome razgovarati. Mislim da vam mogu pokazati...

Naglo se okrenula na kauču, a noge su dodimule pod. U njen glas je ušla sitna ljutnja.

– Ako ne izađete – reče ona – počet ću vikati iz sveg glasa. Upravo sada. Sada!

– U redu – rekao sam brzo. – Zataknut ću na vrata svoju posjetnicu. Tako nećete zaboraviti moje ime.

Mogli biste se predomisлити.

Izvadio sam posjetnicu i zarinuo je u raspuklinu vanjskih vratiju i rekao: – Dakle, laku noć, gospođo Talley.

Nikakvog odgovora. Njene su oči gledale na drugi kraj sobe u mene, slabo svjetleći u mraku. Sišao sam s terase i uskim se puteljkom vratio prema ulici.

S druge strane tiho je žuborio motor automobila s upaljenim prednjim farovima. Tiho žubore motori tisuća automobila na tisućama ulica, posvuda.

Ušao sam u chrysler i upalio ga.

Ulica Westmore protezala se od sjevera prema jugu pogrešne strane grada. Ja sam vozio na sjever. Na slijedećem uglu sam bubnuo u stare tračnice prigradske željeznice. Iza drvenih branika ležale su trule strvine starih automobila u grotesknom položaju i ličile na moderno bojno polje. Gomile su zarđalih dijelova izgledale bezoblično na mjesecini. Visoke oplata krovova s prolazima između njih.

Automobilski farovi su osvijetlili moj retrovizor. Postajali su sve krupniji. Nagazio sam na gas, izvukao ključeve iz džepa i otvorio pretinac na komandnoj ploči. Uzeo sam 38 i položio je na susjedno sjedište.

Iza skladišta za otpad nalazila se tvornica opeke. Iz visokog dimnjaka peći za sušenje nije izlazio dim. Naslage tamne cigle, niska drvena građevina s natpisom, praznina, nigdje ni žive duše, nikakvog svjetla.

Automobil iza mene se primicao. Duboko cviljenje nježno dotaknute sirene mrmljalo je kroz noć. Zvuk se gubio preko ruba zapuštenog igrališta za golf prema istoku i preko ciglane na zapad. Još sam malo ubrzao, ali od toga nije bilo koristi. Automobil iza mene brzo je stizao, a veliki reflektori najednom zabljesnu čitavu cestu.

Automobil mi se približio s boka i počeo presijecati put. Stisnuo sam do kraja chryslerovu kočnicu, našao se iza policijskih kola, učinio zavoj u obliku slova U i za dlaku izbjegao udarac. Krenuo sam u suprotnom pravcu. Iza mene su oštro cviljele kočnice, pobješnjeli motor je urlao, a crveno se svjetlo steralo miljama iza ciglane.

Ništa nije pomoglo. Bili su iza mene i ponovo su se brzo približavali. Nije mi padalo na pamet kako bih im mogao pobjeći. Htio sam se vratiti do mjesta gdje je bilo kuća i ljudi koji bi izašli da pogledaju i da možda zapamte.

Nisam uspio. Policijska su mi se kola ponovo približila s boka, a glas je počeo vikati: – Skrenite, ili ćemo vas probušiti!

Skrenuo sam prema kamenom rubu pločnika i prikočio. Pištolj sam sklonio u pretinac i zatvorio ga. Policijska su kola poskakivala na svojim oprugama tik ispred mog prednjeg branika. Debeo čovjek s treskom izađe iz njih i zaurla: – Zar ne poznajete zvuk policijske sirene kad je začujete? Izlazite iz automobila!

Izašao sam i stao kraj automobila na mjesečini. Debeli je imao u ruci pištolj.

– Dajte mi vašu vozačku dozvolu! – lajanje mu je bilo oštro kao brid lopate.

Izvukao sam je i pružio mu je. Drugi pajkan u automobilu kliznuo je ispod volana, obišao automobil i prišao mi, uzevši mi iz ruke ono što sam mu pružao. Uperio je svjetiljku u to i pročitao.

– Ime Marlowe – reče. – Dođavola, dečko je privatno njuškalo. Zamisli, Cooney.

– To je sve?– reče Cooney. – Mislim da mi to neće biti potrebno. – Zatakne pištolj u korice i zakvači kožni preklop. – Mislim da bih ga mogao srediti i mojim malim ručicama – reče. – Kladam se da mogu.

Drugi reče: – Vozio je osamdeset i pet kilometara na sat. Pio je. Ne bi me čudilo.

– Osjećam disanje pasjeg sina – reče Cooney. Drugi se nagne naprijed s izrazom uljudne pakosti.– Mogu li pomirisati tvoj dah, njuškalo?

– Dakle – reče on promišljeno – on ne tetura. Moram to priznati.

– Prilično hladna noć za ljetno doba. Plati dečku piće, policajce Dobbs.

– To je dobra ideja – reče Dobbs. Ode prema automobilu i izvadi iz njega bocu od pola litre, pa je podigne.

Boca je sadržavala trećinu litre. – Dovoljno da se postane veseo – reče i podigne bocu prema svjetlu. – Čestitamo, draškane.

– Recimo da ja ne želim popiti – reko.

– Nemoj tako govoriti – procvilje Cooney. – Mogli bismo to shvatiti kao da ti želiš otiske stopala na svom trbuhu.

Uzeo sam bocu, skinuo čep i pomirisao. Tekućina je u boci mirisala na viski. Samo viski.

– Ne možete uvijek ponavljati isti trik – reko.

– Sada je osam sati i dvadeset i sedam minuta – reče Cooney. – Zapisi to, policajce Dobbs.

Dobbs priđe automobilu i nagne se unutra kao bi zapisao u svoj izvještaj. Digao sam bocu uvis i rekao Cooneyju: – Vi uporno zahtijevate da ja popijem?

– Ne. Umjesto toga mogao bih vam skakati po trbuhu.

Nakrivio sam bocu, zatvorio grlo i napunio usta viskijem. Cooney nasrne, a pesnica mu padne na moj trbuh.

Ispjunem viski i posrnem gušeći se. Ispustio sam bocu.

Posegao sam da bih je podigao i vidio Cooneyjevo debelo koljeno kako se diže prema mom licu. Zakoračio sam u stranu, uspravio se i tresnuo ga svom snagom. Lijeva mu je ruka bila pošla k licu, zajauknuo je i desnom rukom pohitio prema koricama pištolja. Dobbs nasrne na mene s jedne strane i nisko zavitla rukom. Njegov me pendrek pogodio ispod lijevog koljena, noga mi je obamrla, a ja s mukom sjednem na zemlju, škripajući zubima i pljujući viski.

Cooney je sklonio ruku sa svog krvavog lica.

– Isuse – zakrešti svojim strašnim glasom. – To je krv. Moja krv. – Ispustio je divljački zvuk i zamahnuo nogom prema mom licu.

Odmaknuo sam se dovoljno daleko da je zaustavim na ramenu. I to je bilo dovoljno loše mjesto.

Dobbs se postavi među nas i reče: – Bilo je dosta, Charlie. Bit će bolje da ne uprskamo do kraja.

Cooney odstupi tri koraka vukući noge, sjedne na papučicu policijskog automobila i uhvati se za lice. Potražio je maramicu i nježno je prisionio na svoj nos.

– Pričekaj samo trenutak – reče kroz maramicu. – Samo trenutak, draškane. Samo jedan kratki trenutak.

– Prestani – reče Dobbs. – Dosta je bilo. Tako će i ostati. – Pažljivo položi pendrek kraj njegove noge.

Cooney ustane s papučice i posrne prema naprijed. Dobbs mu stavi ruku na prsa i lagano ga gurne natrag.

Cooney je pokušao skloniti.

– Moram vidjeti krv – graktao je. – Moram vidjeti još krvi.

– Ništa od toga. Prestani. Dobili smo sve što smo željeli – reče Dobbs oštro.

Cooney se okrene i teško ode do druge strane automobila. Naslonio se na nj i nastavio mrmljati kroz maramicu.

Dobbs mi reče: – Na noge, dečko.

Ustao sam i trljao mjesto ispod koljena. Živac je u nozi skakao kao bijesni majmun.

– Uđi u automobil – reče Dobbs. – U naš automobil.

Prešao sam na drugu stranu i ušao u policijski automobil.

– Ti vozi drugu krtiju, Charlie – reče Dobbs.

– Slupat ću mu sve proklete blatobrane – zareza Cooney.

Dobbs pokupi sa zemlje bocu viskija, baci je preko ograde i spusti se kraj mene u automobil. Pritisne starter.

– To će vas koštati – reče on. – Niste ga trebali odalapati.

– Zašto ne? – upitao sam.

– On je dobar dečko – reče Dobbs – samo je malo preglasan.

– Ali nije smiješan – rekoh ja. – Uopće nije smiješan.

– Nemojte mu to reći – izjavi Dobbs. Policijska su se kola počela pomicati. – To bi povrijedilo njegove osjećaje.

Cooney se ubaci u chrysler, upali ga i pomakne mjenjač kao da ga je htio iščupati. Dobbs bez trzaja okrene policijski auto i ponovo se uputi prema sjeveru uz ciglanu.

– Svidjet će vam se naš novi zatvor – reče on.

– Kako će glasiti optužba?

Trenutak je razmišljao, vozeći automobil lakom rukom i pogledavajući u ogledalo kako bi vidio da li nas Cooney slijedi.

– Brza vožnja – reče. – Pružanje otpora prilikom hapšenja. L. P. – L. P. u policijskom žargonu znači »lako pijanstvo«.

– Što je s udarcem u trbuh, rame, ispijanjem alkohola pod prijetnjom nanošenja tjelesnih povreda, prijetnjom oružjem i udarcima pendrekom dok sam bio nenaoružan? Možete li tome što dodati?

– Zaboravite to – reče on umorno. – Mislite li da se zabavljam ovakvim idejama?

– Mislio sam da su očistili ovaj grad – rekao sam. – Mislio sam da su ga učinili takvim da pristojan čovjek može noću hodati po ulicama bez prsluka koji ne propušta metke.

– Nešto su očistili – reče on. – Ali ne bi željeli da im je grad previše čist. Mogao bi im pobjeći koji prljavi dolar.

– Radije nemojte tako govoriti – rekoh mu. – Mogli biste izgubiti vašu sindikalnu iskaznicu.

Nasmijao se. – Dođavola s njima – reče. – Za dva tjedna bio bih već u vojsci.

Za njega je incident bio završen. To mu nije ništa značilo. Bilo je to samo po sebi razumljivo. Zbog toga nije bio čak ni ogorčen.

Zatvor je bio gotovo nov. Siva boja bojnog broda na željeznim zidovima i vratima još je uvijek imala svježi sjaj, na dva ili tri mjesta nagrđen ispljuvcima duhana. Svjetlo je bilo ugrađeno u strop i iza teškog, grubog zaslona.

Na jednoj su se strani ćelije nalazila dva ležaja, a na gornjem je hrkao neki čovjek umotan u tamnosivi pokrivač.

Budući da je tako rano zaspao i nije smrdio po viskiju ili džinu, a izabrao je gornji ležaj kako bi bio mirniji, zaključio sam da je bio starosjedilac.

Sjeo sam na donji krevet. Pretresli su me zbog pištolja, ali mi nisu ispraznili džepove. Izvadio sam cigaretu i pogladio vruću oteklinu ispod koljena. Bol se širio sve do gležnja. Viski koji sam ispljunuo na prednju stranu kaputa teško je vonjao. Podignuo sam kaput i puhnuo dim u njega. Dim je odlebdio prema spljoštenoj površini rasvijetljenog stakla u stropu. Zatvor je izgledao vrlo miran. Neka je žena negdje daleko, na drugom kraju zatvora, prodorno vrištala. Moj je dio zatvora bio miran kao crkva.

Žena je vrištala gdjegod da je bila. Vrisak je imao sitan, oštar i nestvaran ton, sličan glasu kojota koji zavija na mjesecini, ali nije imao oštru uzlaznu notu svojstvenu kojotima. Nakon nekog vremena glas je zamuknuo.

Ispužio sam dvije cigarete, a opuške sam ubacio u mali nužnjak u uglu. Čovjek na gornjem ležaju u još je uvijek hrkao. Sve što sam od njega mogao vidjeti bila je vlažna i masna kosa koja je virila preko ruba pokrivača.

Spavao je potrbuške. Spavao je dobro. On je bio jedan od najboljih.

Ponovo sam sjeo na krevet. Bio je načinjen od čelične mreže pokrivena tankim madracem. Dva su tamnosiva pokrivača na njemu bila prilično uredno složena. To je bio vrlo zgodan zatvor. Nalazio se na jedanaestom katu novei gradske vijećnice. Bila je to vrlo lijepa gradska vijećnica. Bay City je bio vrlo zgodan gradić. Ljudi koji su tamo živjeli tako su mislili. Da sam ja tamo živio i sam bih vjerojatno tako mislio. Vidio bih lijepi plavi zaljev, hridine, luku za jahte, mirne prilazne ulice, stare kuće smještene pod starim drvećem, nove kuće sa jarkozelenim tratinama, žičanom ogradom, poduprtom mladim

drvećem smještenim duž ulice ispred njih. Poznao sam djevojku koja je živjela u Pedesetoj ulici broj dvadeset. Bila je to zgodna ulica. Ona je bila zgodna djevojka.

Voljela je Bay City.

Ona ne bi mislila na meksičke i crnačke slamove koji se prostiru po tmurnim nizinama južno od starih šina lokalne željeznice. Ne bi mislila ni na dokove duž ravne obale južno od stijena, na slatke male plesnjake na zlu glasu, sastajališta pušača marihuane, uska lisičja lica koja vire preko ruba novina u daleko pretihim hotelskim predvorjima niti na kakve džepare i varalice, snalažljive šarmere i pljačkaše pijanaca, pedere i kraljice šetališta uz morsku obalu.

Prešao sam na drugu stranu kako bih stao kraj vrata. Nitko se preko puta nije micao. Svjetla su u ćeliji bila tmurna i tiha. Poslovi su u zatvoru bili truli.

Pogledao sam na sat. Devet i pedeset četiri. Vrijeme da se ode kući, obuče svoje papuče i odigra parija šaha.

Vrijeme za veliko hladno piće i za dugu mirnu lulu. Vrijeme da se sjedne s nogama na stolu i ne misli ni na šta.

Vrijeme da se počne zijevati nad novinama. Vrijeme da se bude ljudsko biće, kućevlasnik, čovjek koji nema drugog posla nego da se odmara i da udiše noćni zrak i obnavlja svoj mozak za slijedeći dan.

Čovjek u plavosivoj zatvorskoj uniformi išao je hodnikom između ćelija i čitao brojeve. Zaustavio se ispred moje, otključao vrata i uputio mi neljubazan pogled kakav misle da moraju baš uvijek imati na svojim facama. Ja sam, brate, pajkan, žilav sam, pazi kud hodaš, brate, ili ćemo te udesiti tako da ćeš puzati četveronoške, brate, dosta toga, brate, pogledajmo istini u oči, brate, idemo i nemojmo zaboraviti da smo mi žilavi momci, da smo pajkani i činimo što želimo s ološem kao što si ti.

– Van – reče on.

Istupio sam iz ćelije, a on je ponovo zaključao vrata, palcem mi pokazao put i mi smo pošli prema širokim čeličnim vratima koja je otključao, pa smo prošli kroz njih, a on ih je ponovo zaključao, dok su ključevi vedro zveckali na velikom čeličnom prstenu, a malo zatim smo prošli kroz čelična vrata koja su s vanjske strane bila obojena kao drvo, a s unutarne kao sivi bojni brod.

Degarmo je stajao kraj pisaćeg stola i govorio sa dežurnim vodnikom.

Uperio je u mene svoje metalnoplave oči i rekao: – Kako ste?

– Dobro.

– Sviđa li vam se naš zatvor?

– Jako mi se sviđa.

– Kapetan Webber želi s vama razgovarati.

– U redu je.

– Zar ne znate ni jednu drugu riječ?

– Ne u ovom trenutku – rekoh. – Ne ovdje.

– Vi malo šepate – reče. – Zar ste se negdje spotaknuli?

– Da – rekoh. – Spotaknuo sam se o pendrek. On je poskočio i udario me ispod lijevog koljena.

– To je jako loše – reče Degarmo, ne gledajući me. – Uzmite od činovnika svoje stvari.

– Već ih imam – rekoh. – Nisu mi ih ni oduzeli.

– To je krasno – reče on.

– Stvarno jest – rekoh. – Krasno je.

Dežurni je vodnik podigao svoju čupavu glavu i stao buljiti u nas. – Trebali biste vidjeti Cooneyev mali irski nos – reče – ako želite vidjeti nešto krasno. Razvaljen je po njegovom licu kao krema po kolaču.

– O čemu se radi? – reče Degarmo odsutno. – Da li je upao u tučnjavu?

– Ne bih vam znao reći – reče dežurni vodnik. – Možda se radilo o istom pendreku koji je poskočio i udario njega.

– Prokleta ste lajavi za jednog dežurnog vodnika – reče Degarmo.

– Dežurni vodnik je uvijek prokleta lajav – reče dežurni vodnik. – To je možda razlog zašto on nije poručnik u Odjelu za ubojstva.

– Vidite kako je nama ovdje – reče Degarmo. – Mi smo jedna velika sretna porodica.

– Sa širokim osmjesima na licima – reče dežurni vodnik – i raširenih ruku želimo dobrodošlicu, a u svakoj ruci po jedan kamen.

Degarmo okrene glavu prema meni i mi izađosmo.

Kapetan Webber gurne svoj oštri šiljasti nos preko stola prema meni i reče: – Sjednite.

Sjeo sam na drveni naslonjač i ispružio lijevu nogu kako bih izbjegao oštri rub stolice. Bio je to lijep i prostran ured u uglu zgrade. Degarmo je sjeo na rub pisaćeg stola, prikrižio noge i zamišljeno trljao zglobove na prstima, gledajući kroz prozor.

Webber nastavi: – Tražili ste nepriliku i našli ste je. Vozili ste osamdeset i pet kilometara na sat u stambenoj četvrti i pokušali ste pobjeći kada vas je policijski auto sirenom i crvenim svjetlom pozvao da stanete. Prostački ste se ponašali kada ste stali i udarili policajca u lice.

Ništa nisam rekao. Webber podigne šibicu sa stola, slomi je na dva dijela i baci ih preko svog ramena.

– Ili oni lažu – kao obično? – upita.

– Nisam vidio njihov izvještaj – rekao sam. – Vjerojatno sam vozio osamdeset i pet kilometara na sat u stambenoj četvrti, ili barem unutar gradskog područja. Policijska su kola bila parkirana ispred kuće koju sam posjetio. Slijedila su me kada sam odlazio, a tada nisam znao da su to policijska kola. Nisu imali dobar razlog da me slijede, a meni se to nije svidjelo. Malo sam brže vozio, ali jedino što sam pokušavao učiniti jest da se dokopam nekog bolje osvijetljenog dijela grada.

Degarmo pomakne oči kako bi mi uputio tmurni pogled bez značenja. Webber je nestrpljivo škljocao zubima.

– Kad ste vidjeli da je to policijski automobil – reče on – naglo ste se okrenuli i pokušali pobjeći. Da li je to istina?

– Jest – rekao sam. – Potrebno je otvoreno razgovarati kako bih to objasnio.

– Ja se ne bojim otvorenog razgovora – reče Webber. – Ja sam sklon specijalnim otvorenim razgovorima.

– Pajkani koji su me pokupili – reko – parkirali su kola ispred kuće u kojoj živi žena Georgea Talleyja. Bili su tamo prije nego što sam ja došao. George Talley je nekada bio privatni detektiv. Želio sam ga vidjeti.

Degarmo zna zašto sam ga želio vidjeti.

Degarmo izvuče iz džepa šibicu i mirno zagriže u njen vršak. Kimao je glavom bez ikakvog izraza na licu.

Webber ga nije gledao.

– Vi ste, Degarmo, glup čovjek – rekoh ja. – Sve što radite je i glupo i učinjeno na glup način. Kada ste se ustremili na mene, jučer, pred Almoreovom kućom, bili ste oštri kada to niste imali razloga biti. U meni ste izazvali radoznalost, iako nisam imao razloga biti radoznao. Čak ste mi i neizravno dali do znanja kako bih mogao zadovoljiti svoju radoznalost, ako bi to postalo važno. Sve što ste morali učiniti da zaštitite svog prijatelja jest da držite usta zatvorena dok ja ne učinim prvi korak. Ja ga nikada ne bih učinio, a vi biste se svega ovoga poštedjeli.

– Kakve to sve, dođavpla, ima veze s vašim hapšenjem u dvjestotom bloku kuća na Westmore Streetu? – reče Webber.

– To ima veze sa slučajem Almore – rekoh ja. – George Talley je radio na slučaju Almore – sve dok ga nisu prignječili zbog vožnje u pijanom stanju.

– Pa, ja nikada nisam radio na slučaju Almore;– prasne Webber. – Ja čak i ne znam tko je prvi potegao nož na Julija Cezara. Nemojte mijenjati predmet razgovora.

– Ja ukazujem na predmet razgovora. Degarmo zna nešto o slučaju Almore i ne voli da se o tome govori. Čak i vaši momci iz patrole znaju za to. Cooney i Dobbs nemaju razloga da me slijede osim ako to nije zato što sam posjetio ženu čovjeka koji je radio na slučaju Almore. Nisam vozio osamdeset i pet kilometara na sat kad su me oni počeli pratiti. Pokušao sam im pobjeći, jer sam pretpostavljao da bi me mogli premlatiti zato što sam išao tamo. Degarmo mi je nametnuo tu pretpostavku.

Webber brzo pogleda u Degarma. Degarmove su plave oči gledale u zid na drugom kraju sobe.

– I nisam zviznuo Cooneyja u nos sve dok me nije prisilio da popijem viski, a zatim me udario u trbuh, kada sam ga ispio, tako da bih to ispljunuo po svom kaputu i smrdio. To sigurno nije prvi put da čujete za traj trik, kapetane.

Webber slomi još jednu šibicu. Nagne se nazad i pogleda svoje čvrsto zategnute zglobove na prstima. Ponovo pogleda u Degarma i

reče: – Ako su vas danas imenovali za šefa policije, mogli ste me o tome obavijestiti.

– Dođavola, njuškalo su samo malo pošakljali. Zezanje. Ako momak ne može prihvatiti šalu – reče Degarmo.

– Vi ste Conneyja i Dobbsa tamo poslali? – upita Webber.

– Pa da, jesam – reče Degarmo. – I ne vidim zašto bismo morali podnositi njuškala koja dolaze u naš grad da prekapaju po grobovima kako bi si osigurali posao i za velike pare prešli par starih naivaca. Takvim momcima treba oštra lekcija.

– Tako to vama izgleda? – upita Webber.

– Upravo mi to tako izgleda – reče Degarmo.

– Pitam se što tipovima kao vi treba – reče Webber.

– Upravo sada mislim da vam treba malo svježeg zraka. Hoćete li ga udahnuti, poručnice?

– Degarmo polagano otvori usta: – Hoćete reći da želite da ja odlepršam?

Webber se iznenada nagne naprijed, a njegova oštra mala brada kao da je zasjekla zrak kao pramac krstarice.

– Da li biste bili tako ljubazni?

Degarmo polako ustane, a tamne su mu mrlje obojile jagodične kosti. Nasloni svoj teški dlan na stol i pogleda u Webbera. Nastala je kratka tišina. Reče: – U redu, kapetane. Ali igrate na krivu kartu.

Webber mu nije odgovorio. Degarmo pođe prema vratima i izađe. Webber pričekava da se vrata zatvore prije nego što je počeo govoriti.

– Vi stojite na stanovištu da onaj Almoreov slučaj od prije godinu i pol dana možete povezati s ubojstvom u Laveryjevom stanu danas? Ili je to samo dimna zavjesa koju postavljate jer znate prokleta dobro da je Laveryja ubila Kingsleyjeva žena?

– To je imalo veze s Laveryjem i prije nego što je ubijen – reko. – Grubo uzevši, možda je postojala samo neznatna veza, ali dovoljna da se čovjek zamisli.

– Radio sam na tom slučaju malo temeljitije nego što biste vi mislili – reče Webber hladno – iako ja osobno nisam nikada imao neke veze sa smrću Almoreove žene, niti sam u to vrijeme već bio šef policije. Ako do jučer ujutro još niste poznavali Almorea, vjerojatno ste od tada mnogo toga čuli o njemu.

Ispričao sam mu točno sve što sam čuo od gospođice Fromsett i od Graysonovih.

– U tom slučaju, prema vašoj teoriji, Lavery je vjerojatno ucjenjivao doktora Almorea? – upita na kraju. – A moglo bi imati i nekakve veze s ubojstvom?

– To nije teorija. Ništa više od mogućnosti. Ne bih se primio tog posla kad to ne bih znao. Odnosi, ako su uopće postojali, između Laveryja i Almorea mogli su biti duboki i opasni ili samo najčistije namirivanje dugova, ili možda čak ni to. Koliko ja pouzdano poznajem situaciju, može biti da oni čak nikada nisu ni razgovarali. Ali ako u slučaju Almore nije bilo ničeg neobičnog, zašto se tako neugodno ponašati prema svakome tko pokaže interes za to? Može biti slučajnost da je George Talley bio upecan zbog toga što je pijan vozio baš kada je radio na tom slučaju. Isto bi tako mogla biti slučajnost da je Almore pozvao pajkana zato što sam ja buljio u njegovu kuću i da je Lavery bio ubijen prije nego što sam ja s njim mogao po drugi put razgovarati. Ali nije slučajnost da su dva vaša čovjeka noćas nadzirala Talleyjevu kuću, spremna, voljna i sposobna da mi stvore neprilike ako bih otišao tamo.

– To vam odobravam – reče Webber. – Nisam zaključio ovaj slučaj. Želite li podnijeti tužbu?

– Život mi je prekratak da bih protiv policajaca podizao tužbe zbog tjelesnih povreda.

Malo se trznuo. – U tom ćemo slučaju sve to oprati i staviti na račun iskustva – reče. – Koliko mi je poznato, niste eak ni upisani i stoga ste slobodni da odete kući kad god želite; I da sam na vašem mjestu, pustio bih kapetana Webbera da posluje na Laveryjevom slučaju i na bilo kakvoj davnoj vezi sa slučajem Almore, koja bi mogla izaći na vidjelo.

– A bilo kakva davna veza mogla bi se povezati sa ženom po imenu Muriel Chess koja je jučer nađena utopljena u planinskom jezeru blizu Puma Pointa? – rekoh.

Podigao je svoje male obrve. – Mislite da je tako?

– Samo što ju ne biste mogli poznavati kao Muriel Chess. Pretpostavljajući da nju uopće ne znate, mogli biste je poznavati kao Mildred Haviland; koja je nekada bila bolničarka doktora Almorea. Ona je stavila u krevet gospođu Almore one noći kada je nađena

mrtva u garaži, i ona je, ako je oko toga bilo kakvih podvala, mogla znati o čemu se radi i biti podmićena ili preplašena, pa je kratko vrijeme nakon toga napustila grad.

Webber uzme dvije šibice i prepolovi ih. Njegove su male tmurne oči bile priljepljene za moje lice. Nije ništa rekao.

– I u tom se trenutku – rekao sam – susrećete sa stvarnom osnovnom podudarnošću, jedinom koju sam ja voljan prihvatiti u cijelom tom događaju. U skladu s tim, Mildred Haviland sreće čovjeka po imenu Bili Chess u nekoj pivnici na Riversideu i zbog nekih svojih razloga udaje se za njega i odlazi živjeti na Jezero malog laneta.

A Jezero malog laneta je bilo vlasništvo čovjeka čija je žena bila bliska prijateljica Laveryja, koji je pronašao tijelo gospođe Almore. To ja zovem stvarnom podudarnošću. To ne može biti ništa drugo, ali je osnovno i temeljno. Sve proizlazi iz toga.

Webber se digno sa svog stola, priđe spremniku za hladnu vodu, pa ispije dvije papirnate čaše. Polako ih u ruci izgužva, pa ih smota u loptu, a loptu baci u smeđu metalnu košaru ispod spremnika. Približi se prozorima i stane gledajući preko zaljeva. Bilo je to prije zamračenja, pa je luka za jahte bila prepuna svjetala.

Polako se vratio k stolu i sjeo. Dohvatio je i stisnuo nos; O nečemu je odlučivao.

On polako reče: – Ne vidim kakvog vražjeg smisla ima u pokušaju da se ovo dovede u vezu s nečim što se dogodilo godinu i pol dana kasnije. – U redu – rekoh – i hvala što ste mi poklonili toliko vremena. – Ustanem kako bih otišao.

– Noga vas prilično boli? – upita, kako sam se ja sagnuo da je protrljam.

– Prilično, ali bit će bolje.

– Policijski posao – rekao je gotovo pažljivo – je brdo problema. Prilično slično politici. On traži prvoklasnog čovjeka, a u tome nema ništa što bi prvoklasnog čovjeka privlačilo. Stoga moramo raditi s onima koje imamo – pa nam se događaju ovakve stvari.

– Znam – rekoh. – Uvijek sam to znao. Nisam zbog toga ogorčen. Laku noć, kapetane Webber.

– Pričekajte trenutak – reče. – Sjednite malo. Ako u to moramo umiješati i Almoreov slučaj, izvucimo ga na čistac i proučimo ga.

– Vrijeme je da to netko učini – rekao sam i ponovo sjeo.

Webber mirno reče: – Pretpostavljam da neki ljudi misle kako smo mi ovdje dolje samo hrpa šeprtlja. Misle da momak ubije svoju ženu, a zatim me nazove telefonom i kaže: – Bog, pajkane, imam tu dolje neko malo ubojstvo, pa mi je zakrčena prednja soba. A imam također i pet stotina čeličnih ljudi koji ništa ne rade. A tada ja kažem: – Dobro. Nemojte ništa dirati, a ja odmah dolazim s pokrivačem.

– Nije baš tako loše – rekoh ja.

– Zašto ste htjeli vidjeti Talleyja kada ste večeras išli k njemu?

– On je imao neki dokaz o smrti Florence Almore. Njeni su ga roditelji unajmili da se time bavi, ali im on nije nikada rekao o čemu se radilo.

– I mislili ste da će vama reći? – upita Webber sarkastično.

– Sve što sam mogao učiniti jest da pokušam.

– Ili vas je samo Degarmov pokušaj da bude prema vama neugodan naveo da i vi prema njemu budete neugodni?

– Ovdje bi također moglo biti nešto istine – rekoh.

– Talley je bio sitni ucjenjivač – reče Webber s prezirom. – Više nego jednom. Bilo koji način da ga se otarasimo bio je dovoljno dobar. Ja ću vam, dakle, reći što je on to imao. Imao je cipelu koju je ukrao s noge Florence Almore.

– Cipelu?

Mlako se nasmijao. – Samo cipelu. Kasnije je pronađena skrivena u njegovoj kući. Bila je to mala, zelena, lakirana cipela s nekim malim kamenčićima zabodenim u petu. Po narudžbi ju je izradio čovjek iz Hollywooda koji izrađuje kazališnu obuću i tome slično. Sada me pitajte zašto je cipela bila važna.

– Zašto je bila važna, kapetane?

– Imala je dva para takvih, potpuno istih, načinjenih prema istoj narudžbi. Izgleda da to nije neuobičajeno. U slučaju da se jedan od njih ošteti ili da neki pijani vol pokuša stati na daminu nogu. – On zastane i neprimjetno se nasmiješi. – Izgleda da jedan par cipela nikada nije bio nošen.

– Mislim da počinjem shvaćati – rekoh. Nagnuo se nazad i potapšao naslon svoje stolice. Pričekao je.

– Put koji vodi od bočnog ulaza u kuću do garaže načinjen je od grubog betona – rekoh. – Prilično grubog.

Pretpostavimo da onuda nije hodala nego je bila nošena. I pretpostavimo da tko god ju je nosio stavio joj je na noge cipele – a uzeo je onaj par koji nije bio nošen.

– Zar?

– I pretpostavimo da je Talley to primijetio dok je Lavery telefonirao doktoru, koji je bio vani na svom obilasku. Tako je on uzeo nenošenu cipelu, misleći da je to dokaz da je Florence Almore ubijena.

Webber kimne glavom. – To bi bio dokaz da ju je ostavio tamo gdje je bila, kako bi je policija našla. Nakon što ju je uzeo, to je samo bio dokaz da je on štakor.

– Da li je testom dokazano da je u njenoj krvi bilo monoksida.

Stavio je dlanove na stol i gledao u njih. – Da – reče. – Bilo je monoksida u krvi. Čak su i istražitelji bili zadovoljni s nalazom. Nije bilo znakova nasilja. Bili su zadovoljni što doktor Almore nije ubio svoju ženu.

Možda nisu bili u pravu. Mislim da je istraga bila pomalo površna.

– A tko ju je vodio? – upitao sam.

– Mislim da znate odgovor na to.

– Kada je policija došla, nisu li primijetili da nedostaje cipela?

– Kada je policija došla nije bilo nikakve cipele. Morate se sjetiti da se doktor Almore vratio kući, odazvavši se na Laveryjev poziv, prije nego što je policija bila pozvana. Sve što znamo o cipeli rekao nam je sam Talley. On je mogao iz kuće uzeti cipelu koja nije nošena. Bočna su vrata bila otvorena. Kućne pomoćnice su spavale. Može se primijetiti da bi Talley vrlo teško mogao znati da postoji jedna nenošena cipela koju je mogao uzeti. Mislim da bi to njemu teško promaklo. On je mali, prepredeni, podli đavao. Ali, ne mogu pronaći dovoljno činjenica protiv njega.

Sjedili smo tamo i gledali se razmišljajući o tome.

– Osim – reče Webber polako – ako možemo pretpostaviti da je ta Almoreova bolničarka zajedno s Talleyjem kovala planove kako da srede Almorea. To je moguće. Neke stvari idu tome u prilog. No više stvari dokazuje suprotno. Kakav razlog imate da tvrdite kako je tamo gore u planinama utopljena djevojka bila ona bolničarka?

– Dva razloga, ni jedan sam za sebe uvjerljiv, ali združeni, prilično su moćni. Nepristojni momak, koji je izgledao kao Degarmo, bio je tamo gore prije nekoliko tjedana i pokazivao fotografiju Mildred

Haviland koja je izgledala približno kao Muriel Chess. Drugačija kosa i obrve i tako dalje, ali očita sličnost. Nitko mu nije mnogo pomogao. Nazvao je sebe De Soto i rekao da je pajkan iz Los Angelesa. U Los Angelesu ne postoji pajkan po imenu De Soto. Kada je Muriel Chess čula za to, izgledala je uplašena. Da je to bio Degarmo, lako je ustanovljeno. Drugi je razlog zlatni lančić s privjeskom u obliku srca koji je bio sakriven u kutijici šećera u prahu u Chessovoj kući. Bio je pronađen nakon njene smrti, i nakon što je njen muž uhapšen. Na naličju srca bilo je ugravirano: Al Mildredi. 28. lipnja, 1938. S ljubavlju.

– To je mogao biti neki drugi Al i neka druga Mildred – reče Webber.

– Vi u to sigurno ne vjerujete, kapetane. Nagnuo se naprijed i svojim kažiprstom napravio rupu u zraku.

– Što vi zapravo želite iz svega toga izvući?

– Želim izvući dokaz da Laveryja nije ubila Kingsleyjeva žena. Da je njegova smrt u nekakvoj vezi s Almoreovim poslom, i s Mildred Haviland, a po mogućnosti i s doktorom Almoreom. Želim dokazati da je Kingsleyjeva žena nestala, jer se dogodilo nešto što ju je grdno preplašilo, da ona može i ne mora znati nešto o tome, ali da ona nije nikoga ubila. Mene tamo čeka pet stotina dolara ako to ustanovim. Zakonito je pokušati.

Kimnuo je glavom. – Naravno da jest. A ja bih vam pomogao, ako vi vidite, kakve osnove za to. Nismo našli ženu, ali vrijeme je bilo vrlo kratko. No ne mogu vam pomoći tako da prišijem nešto jednom od mojih momaka.

– Čuo sam da Degarma zovete Al. No, ja sam mislio na Almorea. Njegovo je ime Albert.

Webber pogleda u svoj palac. – Ali on se nije nikada oženio tom djevojkom – reče mirno. – Degarmo jest.

Priredila je ona njemu svakojakog veselja. Izgleda da je to velikim dijelom razlog što je tako loš čovjek.

Vrlo sam mirno sjedio. Trenutak kasnije sam rekao: – Počinjem viđati stvari za koje nisam znao da postoje.

Kakva je ona bila djevojka?

– Mudra, slatka i loša. Znala je kako treba s muškarcima. Mogla ih je natjerati da joj puze po cipelama. Veliki naivko bi ti smjesta

iščupao glavu; kad bi rekao nešto protiv nje. Ona se rastala, ali to za njega nije značilo kraj.

– Da li on zna da je ona mrtva?

Webber je duže vrijeme u tišini sjedio prije no što je rekao: – Ne, sudeći po svemu što je govorio. No, kako bi on tu mogao pomoći, kada bi se radilo o istoj osobi?

– On je nikada nije našao u planinama – koliko mi znamo.

Ustao sam i nagnuo se nad stol. – Čujte, kapetane, vi me ne zezate, zar ne?

– Ne. Ni malo. Neki su muškarci takvi, a neke ih žene mogu učiniti takvima. Ako mislite da ju je Degarmo išao tamo gore tražiti jer ju je želio povrijediti, ljuto se varate.

– Nikada nisam baš to pomislio – rekao sam. To bi bilo moguće, pod uvjetom da je Degarmo ono područje tamo gore prilično dobro poznavao. Tko god da je ubio djevojku, poznavao ga je dobro.

– To je među nama – reče on – a volio bih da se i vi tako ponašate.

Kimnuo sam glavom, ali mu nisam obećao. Ponovo sam mu zaželio laku noć i otišao. Gledao je u mene dok sam napuštao sobu. Izgledao je povrijeđen i tužan.

Chrysler je stajao na parkiralištu ispred policijske stanice s ključevima i s nijednim oštećenim blatobranom.

Cooney nije ostvario svoje prijetnje. Odvezao sam se natrag u Hollywood i otišao u svoj stan u Bristolu. Bilo je kasno, gotovo ponoć.

U hodniku obojenom u sivo i boju bjelokosti nije bilo nikakvih zvukova osim, zvonjave telefona u jednom od stanova. Zvonio je uporno i zvuk je postajao sve jači kako sam se približavao svom stanu. Otključao sam vrata.

Bio je to moj telefon.

U mraku sam prošao kroz sobu prema mjestu na kojem je stajao telefon, na malom hrastovom stoliću kraj zida.

Mora da je zvonio najmanje deset puta prije no što sam se javio.

Podigao sam ga s postolja i odgovorio, a na liniji je bio Derače Kingsley.

Glas mu je zvučao tvrdo, britko i neprirodno. – Dobri bože, gdje ste dođavola bili? – prasnuo je. – Satima vas već pokušavam naći.

– U redu. Sada sam ovdje – rekoh. – O čemu se radi?

– Imam vijesti o njoj.

Čvrsto sam držao telefon, polako udahnuo zrak i polako ga ispustio.

– Nastavite – rekao sam. – Nisam daleko. Bit ću kod vas za pet do šest" minuta. Budite spremni za pokret.

Objesio sam slušalicu.

Stajao sam držeći telefon na pola puta između uha i postolja. Zatim sam ga polako spustio i pogledao u ruku koja ga je držala. Bila je napola otvorena i ukočena, kao da je još držala napravu..!

Oprezno se ponoćno kuckanje začulo na vratima i ja sam ih došao otvoriti. Kingsley je izgledao velik kao konj u sportskom kaputu od šetlanda, krem boje, sa zeleno-žutim šalom ispod malo podignutog ovratnika. Tamni crven-kastosmeđi šešir bio mu je nabijen nisko na čelo, a ispod oboda oči su mu bile kao u bolesne životinje.

S njim je bila gospođica Fromsett. Na sebi je imala hlače i sandale, kao i tamnozelenu jaknu, bez šešira, a njena se kosa nestašno sjajila. Na ušima su joj visjele naušnice načinjene od para malih umjetnih cvjetova gardenije, koji vise jedan iznad drugoga, po dva na svakom uhu. Gillerlain Regal, Šampanjac među parfemima ušao je kroz vrata zajedno s njom.

Zatvorio sam vrata, pokazao im bar i rekao: – Piće će vjerojatno dobro doći.

Gospođica Fromsett je sjela u naslonjač, prekrížila noge i pogledom uokolo tražila cigaretu. Našla je jednu, zapalila je dugim prigodnim zamahom ruke i neodređeno se nasmijala u pravcu ugla na stropu.

Kingsley je stajao na sredini sobe pokušavajući se lupkati po bradi. Otišao sam u kuhinjicu i pripremio tri pića, donio ih i pružio im. Sa svojom sam čašom otišao prema stolici kraj šahovskog stolića.

Kingsley upita: – Što ste radili i što vam se dogodilo s nogom?

Ja odgovorim: – Pajkan me udario. Poklon od policije iz Bay Cityja. To je uobičajena usluga koju tamo pružaju. Što se tiče pitanja gdje sam bio: u zatvoru zbog vožnje u pijanom stanju. A po izrazu vašeg lica zaključujem da bih se vrlo brzo mogao tamo i vratiti.

– Ne znam o čemu govorite – reče on kratko. – Nemam ni najmutniju predodžbu o tome. Nije vrijeme da se zavaravamo.

– U redu, ja to ne činim – rekoh. – Što ste čuli i gdje je ona?

Sjeo je sa svojim pićem, savio prste svoje desne i stavio ih u svoj kaput. Vratili su se sa dugačkom omotn com.

– Morate joj to odnijeti – reče. – Pet stotina dolara. Željela je više, ali to je sve što sam mogao sakupiti: Unovčio sam ček u noćnom lokaluu. Nije bilo lako. Ona me ra otići iz grada.

– Otići iz kog grada? – upitao sam.

– Nekamo iz Bay Cityja. Ne znam kamo. Sastat će se sa vama u lokaluu po imenu Peacock Lounge, u Arguello Bou levardu, u Osmoj ulici ili negdje blizu nje.

Pogledao sam gospođicu Fromsett. Još je uvijek buljila u ugao stropa kao da ne sudjeluje u razgovoru.

Kingsley baci omotnicu i ona padne na šahovski stolić. Pogledao sam unutra. Tamo je bio novac. Tolika je količina dala smisao njegovoj priči. Pustio sam omotnicu da leži na malom poliranom stoliću s umetnutim četverokutima od smeđeg i blijedog zlata.

– Što zapinje u tome da ona sama podiže svoj novac? Svaki hotel bi joj promijenio ček. Većina bi joj ga i unovčila. Da li je njen bankovni račun blokiran ili nešto slično?

– Ne možemo o tome na ovaj način razgovarati – reče Kingsley strogo. – Ona je u neprilici. Ne znam kako to da ona to zna. Osim ako nalog na hapšenje nije izdan preko radija. Zar jest?

Rekao sam da ne znam. Nisam imao previše vremena da slušam policijske razgovore. Bio sam jako zaposlen slušajući žive policajce.

Kingsley reče: – Dakle, ona sada ne želi riskirati unovčavajući ček. Prije je to bilo u redu, ali sada nije – podigao je oči i pogledao me najprazni j im pogledom koji sam" ikada vidio.

– U redu, ne možemo pronaći smisao tamo gdje on ne postoji – rekao sam. – Ona je, dakle, u Bay Cityju. Da li ste s njom razgovarali?

– Ne. Gospođica Fromsett je s njom govorila. Nazvala je ured. Bilo je to neposredno nakon završetka radnog vremena, ali je onaj pajkan s plaže, kapetan Webber, bio sa mnom. Gospođica Fromsett joj, naravno, nije dozvolila da tada razgovara sa mnom. Rekla joj je da nazove ponovo. Nije nam htjela ostaviti nikakav broj na koji bismo je mogli zvati.

Pogledao sam u gospođicu Fromsett. Spustila je pogled sa stropa i usredotočila ga na vrh moje glave. U njenim očima nije bilo baš ničega. Izgledale su kao spuštene zavjese.

Kingsley je nastavio: – Nisam želio razgovarati s njom. Ona nije htjela razgovarati sa mnom. Ne želim je vidjeti. Pretpostavljam da nema sumnje da je ona ubila Laveryja. Webber je izgledao prilično siguran u to.

– To ništa ne znači – rekoh. Ono što kaže i ono što misli mogu biti dvije sasvim različite stvari. Ne sviđa mi se da ona zna da su poslije nje tamo bili policajci. Već odavno nitko ne sluša policijski kratki val radi zabave.

Ona je, dakle, kasnije nazvala. I orida?

– Bilo je skoro pola sedam – reče Kingsley. – Morali smo sjediti tamo u uredu i čekati njen poziv. Reci mu ti – okrene se prema djevojci.

Gospođica Fromsett reče: – Preuzela sam poziv u uredu gospodina Kingsleya. On je sjedio kraj mene, ali nije govorio. Rekla je da joj se pošalje novac dolje u Peacockov lokal i pitala tko će joj ga donijeti.

– Da li joj je glas zvučao uplašeno?

– Uopće nije. Potpuno miran. Mogla bih reći da je bio ledeno miran. Ona je to sve prije smislila. Shvatila je da bi novac mogao donijeti i netko njoj nepoznat. Izgleda da je znala da ga Derry – gospodin Kingsley – neće donijeti.

– Zovite ga Derry – rekoh. – Bit ću u stanju pogoditi na koga mislite.

Mlako se nasmijala. – Ona će ulaziti u taj Peacock Lounge svakog sata, otprilike petnaestak minuta nakon punog sata. Ja – ja sam pretpostavljala da ćete vi biti taj koji će odnijeti novac. Opisala sam vas. A vi morate nositi Derryjev šal. I to sam joj opisala. On neka svoja odijela drži u uredu, a i to se tamo između ostalog nalazilo. Prilično je upadljivo.

Stvarčica je sličila na masne zelene bubrege stavljene na podlogu od jajčanih žumanjaca. Bilo bi isto toliko upadljivo da sam onamo ušao gurajući crveno-bijelo-plava kolica.

– S obzirom na svoj mali mozak, radi to prilično dobro – rekoh.

– Nemamo vremena za dangubljenje – doda oštro Kingsley.

– To ste već prije rekli – kažem mu. – Vi imate prokleta debelu kožu kada prihvaćate da ja idem tamo dolje i odnesem novac nekome za koga znam da ga traži policija.

Kružio je rukama po svojim koljenima, a lice mu se smotalo u pokvareni cerek.

– Dopuštam da je to malo previše – reče on. – No, što mislite o tome?

– To od nas troje čini saučesnike poslije izvršenog zločina. To ne mora biti previše neugodno za njenog muža i njegovu povjerljivu sekretaricu, ali ono što bi meni učinili, ne bi bilo slično ničijim snovima o ljetnom odmoru.

– Učinit ću da vam se trud isplati – reče on. – A mi nećemo biti saučesnici, ako ona nije ništa učinila.

– Voljan sam to pretpostaviti – reko. – Inače ne bih s vama razgovarao. Osim toga, ako zaključim da je počinila bilo kakvo ubojstvo, predat ću je policiji.

– Ona vam to ne bi rekla – reče.

Posegao sam za omotnicom i stavio je u džep. – Govorit će, ako želi dobiti ovo. – Pogledao sam na sat. Ako krenem odmah, mogao bih stići na vrijeme. Mora da su je već dobro upamtili nakon svih tih sati. I to situaciju čini zgodnom.

– Obojila je kosu u tamnosmeđe – reče gospođica Fromsett. – To bi moglo malo pomoći.

– Ali to meni ne pomaže da mislim kako je ona samo nevini putnik – rekao sam. Dovršio sam svoje piće i ustao. Kingsley je svoje na brzinu progutao, ustao, skinuo šal sa svoga vrata i dodao mi ga.

– Što ste tamo radili da ste si policiju navukli na vrat? – upita.

– Služio sam se nekim informacijama koje mi je gospođica Fromsett vrlo ljubazno pribavila. A to me je navelo da potražim čovjeka po imenu Talley, koji je radio na slučaju Almore. A to me je, pak, dovelo u buharu.

Nadzirali su kuću. Talley je bio privatni detektiv kojeg su unajmili Graysonovi – dodao sam, gledajući u visoku tamnu djevojku. – Vi ćete vjerojatno biti u stanju da mu objasnite zašto se sve to dogodilo. Inače to nije važno. Nemam vremena da se u to ulazim. Da li vas dvoje želite ovdje pričekati?

Kingsley odmahne glavom. – Ići ćemo u moj stan i čekati vaš poziv.

Gospođica Fromsett ustane i zijevne. – Ne. Umorna sam, Derry. Idem kući i idem spavati, – Ti ćeš poći sa mnom – reče on oštro. – Moraš me spriječiti da ne pošizim.

– Gdje stanujete, gospođice Fromsett? – upitao sam.

– Bryson Tower na Sunset trgu. Stan broj 716. Zašto? – Sumnjičavo me pogledala, – Možda bih ponekad htio skočiti do vas.

Kingsleyjevo je lice bilo blijedo i izuritirano, ali su njegove oči još uvijek bile oči bolesne životinje. Omotao sam njegov šal oko svog vrata i otišao ugastiti svjetlo u kuhinjici. Kada sam se vratio, oboje su stajali kraj vratiju.

Kingsleyjeva se ruka obavila oko njenih ramena. Ona je izgledala vrlo umorna i bilo joj je gotovo dosadno.

– Dakle, ja se pouzdano nadam – započeo je govoriti, a zatim hitro zakorakne i pruži mi ruku. – Vi ste prilično dobar momak, Marlowe.

– Hajde, idite – rekoh.– Odlazite. Odlazite daleko odavde.

On me neobično pogleda, a zatim su izišli.

Čekao sam dok nisam čuo da je dizalo došlo i zaustavilo se, a vrata se otvorila i ponovo zatvorila, a dizalo pošlo prema dolje. Tada sam i sam izašao i pošao stepenicama u podrum, do garaže, da ponovo probudim svoj chrysler.

Peacock Lounge se nalazio blizu dućana s poklonima u čijem su izlogu na plitici stajale male kristalne životinjice i svjetlucale na uličnom svjetlu. Peacock je imao pročelje od staklene opeke, a meko je svjetlo sijalo oko obojenog staklenog pauna ugrađenog u opeku. Ušao sam zaobišavši kineski paravan, pogledao uokolo, a zatim sjeo za vanjski rub malog separea. Svjetlo je bilo jantarne boje, kožne navlake kineski crveni, a u separeima su bili smješteni plastični stolići. U jednom od njih četiri su vojnika zlovoljno pila pivo, pomalo staklenastih očiju, i, ispijajući ga, očito se dosađivala. Nasuprot njima, društvance od dvije djevojke i dva sjajno izgledajuća muškarca stvaralo je buku u lokal. Nisam vidio nikoga tko bi izgledom odgovarao onome kako sam ja zamišljao Crystal Kingsley.

Smežurani je konobar, zlog pogleda i lica kao oglodana kost, stavio pred mene na stol ubrus sa naštampanim paunom i dao mi bakardi koktel. Srkao sam ga i gledao jantarno lice barskog sata. Upravo je prošlo jedan i petnaest.

Jedan od muškaraca s djevojkama naglo je ustao, došepirio se do vratiju i izašao. Glas drugog muškarca je rekao: – Zašto si morala uvrijediti momka?

Sitni djevojački glasić reče: – Uvrijediti ga. To mi se sviđa. Udvarao mi se.

Muški glas reče žalostivo: – Pa, nisi ga morala uvrijediti, zar ne?

Jedan se od vojnika iznenada nasmijao duboko u grudima, a zatim obrisao osmijeh s lica smeđom rukom i popio još malo piva. Protrljao sam svoje koljeno. Bilo je još uvijek vruće i otečeno, ali je osjećaj ukočenosti nestao.

Sitni, blijedoliki meksički dječak s ogromnim crnim očima ušao je s jutarnjim novinama i žurno prošao kroz separee žureći se da nešto proda prije no što ga barmen izbaci. Kupio sam novine i pregledao ih da vidim da li je bilo nekakvih zanimljivih ubojstava. Nije ih bilo.

Presavinuo sam novine i pogledao gore kao budala; smeđokosa djevojka u hlačama crnim kao ugljen, žutoj košulji i dugom sivom ogrtaču izvirila je odnekuda i prošla kraj separea, a da me nije ni pogledala. Pokušavao sam se odlučiti da li je njeno lice bilo poznato ili samo standardni tip mršavog mesa, prilično tvrdog, ljepote koju sam do sada vidio sigurno tisuću puta. Izašla je kroz ulična vrata

zaobišavši paravan. Dvije minute kasnije mali Meksikanac je ponovo ušao, dobacio brz pogled barmenu i doskakutao do mene.; – Mister – reče, a njegove su ogromne crne oči sjajile nestašlukom. Zatim mi je uputio, znak poziva i ponovo pobjegao.

Ja sam dovršio svoje piće i otišao za njim. Djevojka u sivom ogrtaču, žutoj košulji i, crnim hlačama stajala je ispred dućana s poklonima i gledala u izlog. Oči su joj se pomakle kada sam izašao. Stao sam kraj nje.

Ponovo me pogledala. Lice joj je bilo bijelo i umorno. Kosa joj je izgledala tamnija od tamnosmeđe. Okrenula je glavu i govorila gledajući u izlog.

– Dajte mi, molim vas, novac – mala se maglica, stvorena od njenog daha, spustila na staklo.

– Morać bih znati tko ste – rekao sam.

– Vi znate tko sam – reče ona meko. – Koliko ste donijeli?

– Pet stotina.

– Nije dovoljno – reče ona. – Ni približno dovoljno. Dajte mi ih brzo. Pola sam vječnosti čekala da se netko ovdje pojavi.

– Gdje možemo razgovarati?

– Mi ne moramo razgovarati. Samo mi dajte novac i otiđite drugim putem.

– To nije tako jednostavno. To činim s podosta rizika. Ja ću, najzad, imati zadovoljstvo da znam što se događa tamo gdje se nalazim.

– Prokletniče – reče ona trpkoo. – Zašto on sam nije mogao doći? Ja ne želim razgovarati. Želim pobjeći što je moguće prije.

– Vi niste željeli da on sam dođe. Shvatio je da se čak niste htjeli s njim ni razgovarati telefonom.

– To je istina – reče žurno i zabaci glavu.

– Ali morate razgovarati sa mnom – rekoh. – Sa mnom nije tako lako kao s njim. Ili ćete reći meni ili zakonu. Iz toga nema izlaza. Ja sam privatni detektiv i moram imati nekakvu zaštitu.

– Dakle, zar nije dražestan – reče ona. – Privatni detektiv i sve ostalo. – Glas joj je sadržavao određenu količinu podrugljivosti.

– Učinio je sve kako je najbolje znao. Nije mu bilo lako znati što mora učiniti.

– O čemu želite razgovarati?

– O vama, o tome što ste radili, gdje ste bili i što namjeravate uraditi. O takvim stvarima. Malim stvarima, ali važnim.

Izdahnula je u smjeru stakla na izlogu i malo pričekala da maglica od njenog daha nestane.

– Mislim da bi bilo mnogo bolje – reče ona istim hladnim i praznim glasom – za vas da mi date novac i pustite me da to sama završim.

– Ne.

Uputila mi je još jedan oštar pogled sa strane. Nestrpljivo je slijegala ramenima svog sivog ogrtača.

– Dobro, ako baš mora biti tako. Stanujem u Granadi, dva bloka sjeverno od Osme ulice. Stan broj 618. Dajte mi deset minuta vremena. Radije bih išla sama.

– Ja imam automobil.

– Radije bih išla sama. – Hitro se okrenula i otišla. Hodala je do ugla, prešla ulicu i nestala ispod bibernih drveća. Otišao sam, sjeo u chrysler i dao joj deset minuta vremena prije no što sam upalio motor.

Granada je bila ružna siva građevina na uglu. Staklena ulazna vrata bila su u razini ulice. Odvezao sam se iza ugla i vidio mliječnobijelu kuglu s nacrtanim natpisom Garaža. Ulaz u garažu nalazio se na dnu kosine, a unutra se osjećala teška tišina s mirisom guma automobila parkiranih u nizovima. Vitak Crnac iziđe iz staklenog ureda i pogleda chrysler.

– Koliko košta ako ovo ostavim tu na kratko vrijeme? Idem gore.

Sumnjičavo me pogleda ispod oka. – Malo kasno, šefe. Treba ga i dobro isprašiti. Sve skupa, dolar.

– Što se ovdje zbiva?

– Dolar – reče tupo.

Izašao sam. Dao mi je kartu. Ja sam mu dao dolar. Rekao mi je da se dizalo nalazi iza ureda, kraj muškog zahoda, a da ga to nisam ni pitao.

Uspeo sam se na peti kat, gledao brojeve soba, slušao tišinu i mirisao morski zrak koji je ulazio na kraju hodnika.

Mjesto je dosta pristojno izgledalo. U svakoj takvoj kući bi trebalo biti nekoliko sretnih dama. To bi trebalo objasniti dolar vitkog Crnca. Dobar poznavalac ljudske ćudi, taj dečko.

Došao sam do vratiju stana broj 618, zastao vani jedan trenutak, a zatim nježno pokucao.

Još je uvijek na sebi imala sivi ogrtač. Odstupila je od vratiju, a ja sam, prošavši kraj nje, ušao u kvadratnu sobu s dvostrukim krevetom ugrađenim u zid i s nešto nezanimljivog namještaja. Mala je svjetiljka na stoliću kraj prozora davala mutno žućkasto svjetlo. Prozor iza nje bio je otvoren.

Djevojka reče: – Sjednite i govorite.

Zatvori vrata i ode sjesti na naslonjač s ljuljačkom na drugoj strani sobe. Ja sam sjeo na nezgrapni divan. Troma je zelena zavjesa skrivala prostor otvora za vrata na jednom kraju divana. Otvor bi trebao voditi u svlačionicu i kupaonicu. A na drugom su se kraju nalazila zatvorena vrata. To bi trebala biti čajna kuhinja. To bi bilo sve.

Djevojka je prekrížila gležnjeve i zabacila glavu natrag prema naslonu stolice, pa me pogledala ispod dugih njegovanih trepavica. Obrve su joj bile tanke i zaobljene, smeđe kao i njena kosa. Njeno lice je bilo mirno i tajnovito. Nije izgledalo kao lice žene koja bi se razbacivala svojim pokretima.

– Drugačije sam vas zamišljao – rekoh – po Kingsleyjevu opisu.

Usne su joj se malo izobličile. Nije ništa rekla.

– I po Laveryjevu, također – rekoh. – To samo pokazuje kako se različitim jezicima obraćamo različitim ljudima.

– Nemam vremena za tu vrstu razgovora – reče ona. – Što je to što biste vi trebali znati?

– On me je unajmio da vas nađem. Radio sam na tome. Pretpostavljam da vi to znate.

– Da. Njegova slatka mala u uredu mi je to rekla telefonom. Rekla je da ste vi čovjek po imenu Marlowe.

Objasnila mi je sve o šalu.

Skinuo sam šal s vrata, složio ga i spustio u džep. Rekao sam: – Ja, tako, dakle, znam nešto o vašem kretanju. Ne mnogo. Znam da ste automobil ostavili u hotelu Prescott u San Bernardinu i tamo se sastali s Laveryjem. Znam da ste iz El Pasa poslali brzojav. Što ste nakon toga učinili?

– Sve što želim od vas je novac koji je on poslao, Ne vidim razloga da vi imate neke veze s mojim kretanjem.

– Ne moramo se oko toga prepirati – rekoh. – Radi se o tome da li vi želite novac.

– Pa, išli smo u El Paso – reče ona umornim glasom. – Tada sam pomislila na udaju za njega. Stoga sam i poslala brzojav. Vidjeli ste ga?

– Da.

– Dakle, predomislila sam se. Tražila sam da ode kući i ostavi me. Napravio je scenu.

– Da li je otišao kući i ostavio vas?

– Da. Zašto ne bi?

– Što ste zatim učinili?

– Otišla sam u Santa Barbaru i ostala tamo nekoliko dana. Zapravo, više od tjedan dana. Zatim sam otišla u Pasadenu.

Ista stvar. A onda u Hollywood. Nakon toga sam došla ovamo. To je sve.

– I cijelo ste to vrijeme bili sami? Malo je oklijevala, a zatim rekla: – Da.

– Ne s Laveryjem – bar dio tog vremena?

– Ne, nakon što je on otišao kući.

– Kakva je bila zamisao?

– Koja zamisao? – glas joj je bio malo oštar.

– Zamisao da se ide na sva ta mjesta, a da se o tome ne kaže ni riječ. Zar niste znali da će on biti veoma zabrinut?

– Oh, mislite na mog muža – reče hladno. – Ne mislim da sam se ja baš previše brinula za njega. Mogao je misliti da sam u Meksiku, zar ne? A što se tiče cijele te zamisli – dakle, o tome bih još morala dobro promisliti.

Moj je život bio beznadna zbrka. Morala sam negdje biti sasvim sama i pokušati samu sebe ispraviti.

– Prije toga ste – rekoh – mjesec dana proveli na Jezeru malog laneta pokušavajući se ispraviti, a niste nikamo dospjeli. Da li je to točno?

Pogledala je dolje prema svojim cipelama, zatim digla pogled prema meni i ozbiljno kimnula glavom. Njena valovita smeđa kosa klizila je niz obraze. Podignula je lijevu ruku i zbacila kosu, a zatim jednim prstom protrljala sljepoočicu.

– Izgledalo mi je da trebam neko novo mjesto – reče. – Ne baš nužno neko zanimljivo mjesto. Samo čudno mjesto. Bez uspomena. Mjesto na kojem bih bila dovoljno sama. Kao hotel, na primjer.

– I kako u tome napredujete?

– Ne baš sjajno. Ali neću se vratiti Deraceu Kingsleyju. Da li on želi da ja to učinim?

– Ne znam. Ali zašto ste ovamo došli, u grad u kojem je bio Lavery?

Zagrizla je zglob na prstu i pogledala me preko svoje ruke.

– Htjela sam ga ponovo vidjeti. Sav je upleten u moje misli. Nisam u njega zaljubljena, a sada – ma, pretpostavljam da na neki način jesam. Ali ne mislim da bih se htjela za njega udati. Da li to ima ikakvog smisla?

– Ovaj dio cijele stvari ima nekog smisla. Ali izbjivanje od kuće u mnogim jeftinim hotelima nema smisla. Vi ste godinama živjeli svoj vlastiti život, koliko sam shvatio.

– Morala sam biti sama, kako bih – kako bih o tome razmislila – rekla je pomalo očajno i ponovo jako ugrizla zglob na prstu. – Hoćete li mi, molim vas, dati novac i otići?

– Naravno. Smjesta. Ali nije li baš tada postojao neki drugi razlog da napustite Jezero malog laneta? Nešto u vezi s Muriel Chess, na primjer?

Bila je iznenađena. No, svatko može izgledati iznenađen.

– Nebesa, što bi to tamo moglo biti? Ona mala kurvica smrznutog lica – što je ona meni?

– Pomislio sam da ste se možda potukli s njom – oko Billa.

– Billa? Billa Chessa? – izgledala je još više iznenađena. Gotovo previše iznenađena.

Zabacila je glavu i ispustila tanašan i nestvaran smiješak.

– Nebesa, ta pijanica mutnog lica? – izraz lica joj je naglo postao trijezan. – Što se dogodilo? Čemu toliko tajnovitost?

– Može on biti i pijanica mutnog lica – rekoh. – Policija misli da je i ubojica. Svoje žene. Ona je nađena utopljena u jezeru, nakon mjesec dana.

Ovlažila je usne i držala kosu na jednoj strani glave gledajući me netremice. Nastala je kratka mukla tišina.

Vlažan pacifički zrak okružio nas je u sobi.

– Nisam previše iznenađena – reče polako. – Dakle, na kraju je i do toga došlo. Ponekad su se strašno tukli.

Mislite li da to ima neke veze s mojim odlaskom?

Kimnuo sam glavom. – Postoji takva mogućnost.

– Nisam uopće nikakve veze s tim imala – reče mi ozbiljno, zabaci glavu unatrag i naprijed. – Bilo je baš tako kako sam vam rekla. Ništa više.

– Muriel je mrtva – rekoh – utopljena u jezeru. To vas baš previše ne boli, zar ne?

– Slabo sam poznavala tu djevojku – rekla je. – Stvarno. Bila je povučena. Najzad...

– Pretpostavljam da ne znate da je ona nekada radila u uredu doktora Almorea?

Sada je izgledala sasvim smetena. – Nikada nisam bila u uredu doktora Almorea – reče mi polako. Nekoliko je puta nazivao, već davno. Ja – o čemu vi govorite?

– Muriel Chesš je u stvari bila djevojka po imenu Mildred Haviland, koja je nekada bila bolničarka kod doktora Almorea.

– Čudna podudarnost – reče ona začuđeno. – Znala sam da se Bili s njom upoznao na Riversideu. Nisam znala kako, u kojim okolnostima i kamo je došla iz ureda doktora Almorea, ne? To ne mora ništa značiti, zar ne?

Rekao sam: – Ne. Mislim da je to samo slučajna podudarnost. To se događa. Ali vidite zašto sam morao s vama razgovarati. Muriel je bila nađena mrtva, a vi ste otišli, pa je Muriel zapravo Mildred Haviland, koja je bila neko vrijeme u vezi s doktorom Almoreom – kao i Lavery, na neki drugi način. I, naravno, Lavery živi preko puta doktora Almorea. Da li je izgledalo da on, Lavery, poznaje Muriel već od prije?

Razmišljala je o tome, grickajući nježno svoju donju usnu. – Vidio ju je tamo gore – reče napokon. – Nije se ponašao kao da ju je ikada prije vidio.

– A trebao je – rekoh – s obzirom na to kakvoj je vrsti pripadao.

– Mislim da Chris nema nikakve veze s doktorom Almoreom – reče.

– Poznavao je njegovu ženu. Ne mislim da je uopće poznavao doktora. Pa tako vjerojatno nije ni poznavao bolničarku doktora Almorea.

– Dakle, vjerujem da mi ništa u svemu tome ne može pomoći – rekoh. – Sada vidite zašto sam morao s vama razgovarati. Mislim da vam sada mogu dati novac.

Izvukao sam omotnicu, digao se i spustio je na njeno koljeno. Ostavila ju je da tamo leži. Ponovo sam sjeo.

– Vrlo dobro igrate ovu ulogu – rekao sam. – Ova zbunjena nevinost s prizvukom oštine i strogosti. Ljudi su učinili tešku pogrešku u odnosu na vas. Smatrali su vas nepromišljenom malom glupačom, bez mozga i kontrole. Strašno su griješili.

Buljila je u mene, podižući obrve. Ništa nije rekla. Tada je mali smiješak podigao uglove njenih usana. Posegla je za otmicom, popipala je na svom koljenu i položila je u stranu na stol. Cijelo je vrijeme buljila u mene.

– Vrlo dobro ste odigrali i ulogu Fallbrookove – rekao sam. – Kad o tome razmišljam, mislim da je bila mrvicu pretjerana. Ali u onom sam trenutku dobrano nasjeo. Onaj bi purpurni šešir sasvim dobro pristajao plavoj kosi, ali vraški loše smeđoj. Ta zbrljana šminka izgledala je kao da ju je u mraku stavio netko s iščašenim zglobovima, netko nervozan i šašav. Sve vrlo dobro. A kad ste mi onako u ruku stavili pištolj – pao sam na to kao cigla.

Zahihotala se i stavila ruke u duboke džepove svog ogrtača. Petama je tapkala po podu.

– Ali zašto ste se uopće vratili? – upitao sam. – Zašto učiniti takav rizik u pol bijela dana, usred jutra?

– Vi, dakle, mislite da sam ja ubila Chrisa Laveryja? – reče mirno.

– Ja to ne mislim. Ja to znam..

– Zašto sam se vratila? Da li je to ono što ste htjeli znati?

– Stvarno me nije briga – rekao sam. Nasmijala se. Oštar, hladan smijeh. – On je imao sav moj novac – reče ona. Očistio mi je novčanik. Sve je uzeo, čak i srebro. Zato sam se vratila. Nije uopće bilo nikakvog rizika. Znala sam kako on živi. Stvarno je bilo sigurnije vratiti se, da bih, na primjer, unijela mlijeko i novine u kuću. Ljudi u takvim prilikama gube glave. Ja ne. Ne vidim zašto bih. Toliko je sigurnije ne izgubiti je.

– Razumijem – rekoh. – Tada ste ga, naravno, ubili večer prije. Trebao sam na to misliti, ali nije važno. On se upravo obrijao. Ali

momci s crnom bradom i djevojkama ponekad se briju tek prije spavanja, zar ne?

– To je poznato – reče ona gotovo veselo. – I što vi sada namjeravate u vezi toga učiniti?

– Ako sam ikada vidio hladnokrvnu malu kuju, vi ste ta – rekoh. – Što namjeravam učiniti? Predati vas policiji, naravno. Bit će mi zadovoljstvo.

– Ne mislim baš tako – te je riječi ispalila gotovo pjevušeći. – Pitali ste se zašto sam vam dala prazan pištolj.

Zašto ne? Imala sam drugi u svojoj torbi. Kao ovaj, na primjer.

Desna joj je ruka izašla iz džepa na ogrtaču i uperila se u mene.

Nacerio sam se. To možda nije bilo najsrdačnije cerekanje na svijetu, ali je ipak bilo cerekanje.

– Nikada nisam volio ovu scenu – rekoh. – Detektiv se suočava s ubojicom. Ubojica izvlači pištolj i uperi ga u detektiva. Ubojica priča detektivu cijelu priču, i namjeru da i njega samog na kraju upuca. Tako gubi mnogo dragocjenog vremena, čak i ako na kraju ubojica i ubije detektiva. Samo što ubojici to nikada ne uspijeva. Nešto se uvijek dogodi da to spriječi. Ni bogovima se ta scena ne sviđa. Uvijek se potrudite da je pokvare.

– Ali ovog puta – reče ona nježno; ustane i nježno mi se počne približavati prelazeći preko tepiha – pretpostavimo da ćemo to učiniti na malo drugačiji način. Pretpostavimo da vam ništa ne kažem i da se ništa ne dogodi, ali da vas ipak ubijem?

– Svejedno mi se ne sviđa ova scena – rekao sam.

– Ne izgledate uplašeno – reče ona i polako oblizne usne, približavajući mi se vrlo nježno, bez ikakvog zvuka koraka na tepihu.

– Ne bojim se – lagao sam – prekasno je, previše mimo, a prozor otvoren, pa će pištolj izazvati prejaku buku. Predug je put do ulice, a vi baš pištoljem ne rukujete previše dobro. Najvjerojatnije biste me promašili.

Laveryja ste triput promašili.

– Ustanite – reče ona. Ustao sam.

– Bit ću previše blizu da bih promašila – reče ona. Uperila je pištolj u moje grudi. – Ovako. Sada stvarno ne mogu promašiti, zar ne? Budite sada vrlo mirni. Dignite ruke u zrak i nemojte se uopće micati. Ako se samo malo maknete, pištolj će opaliti.

Dignuo sam ruke i gledao dolje u pištolj. Jezik mi se činio malo otečen, ali sam još uvijek mogao njime mahati.

Njena lijeva ruka, koja me je pretraživala, nije našla pištolj. Spustila ju je i ugrizla usnu, buljeći u mene. Pištolj je i dalje svrdlao moj4 prsa. – Sada će,te se morati okrenuti – reče ljubazno, kao krojač na probi.

– U svemu što radite ima nečeg pomalo nesuvislog – rekao sam. – Jasno je da vi loše rukujete pištoljem.

Previše ste mi blizu ali – mrzim potezati to pitanje – ali ova stara dobra kočnica nije otpuštena. I na to ste zaboravili.

Tako je počela raditi dvije stvari u isto vrijeme. Napravila je velik korak prema natrag i palcem počela tražiti kočnicu pištolja, ne skidajući oči s mene. Dvije vrlo jednostavne stvari, za koje je potrebna samo sekunda. Ali njoj se nije sviđalo to što sam joj govorio. Nije joj se sviđalo što sam joj predlagao. Na trenutak je bila zbunjena.

Ispustila je slab, prigušen zvuk, a ja sam spustio desnu ruku i snažno pritegnuo njeno lice na svoja prsa. Moja lijeva ruka je tresnula njen desni zglob. Pištolj je iz njene desne ruke ispao na pod. Njeno se lice grčevito kvrčilo uz moja prsa, pa sam mislio da je pokušavala vikati.

Zatim me je pokušala udariti nogom i izgubila ono malo ravnoteže što joj je još preostalo. Njene su se ruke digle prema meni da me izgrebu. Uhvatio sam je za ručni zglob i počeo ga okretati prema njenim leđima. Bila je vrlo jaka, ali ja sam bio mnogo jači. Tada je odlučila da se opusti i pustila cijelu svoju težinu da optereti ruku koja ju je držala za glavu. Nisam je mogao dići jednom rukom. Ona se spuštala, a ja sam se morao svijati zajedno s njom.

Čuo se neodređeni zvuk naših nogu kraj kauča, teško disanje, a da je pod zaškripjeo nisam čuo. Učinilo mi se da je oštro zazvečao prsten na kome vise zavjese. Nisam bio siguran i nisam imao vremena da se bavim tim pitanjem. Neka se prilika iznenada pojavila s moje lijeve strane, zapravo iza mene, izvan mog vidokruga. Znao sam da je tamo čovjek i da je krupan.

To je bilo sve što sam znao. Događaj se pretvorio u vatru i mrak. Nisam se čak ni sjećao da sam bio udaren.

Vatra i mrak, a neposredno prije mraka oštar bljesak mučnine.

Smrdio sam po džinu. Ne samo slučajno, kao da sam popio četiri, pet čašica u zimsko jutro kako bih mogao ustati iz kreveta, nego tako kao da je u Tihom oceanu bio sam džin, a ja sam u njega skočio s brodske palube.

Džin mi je bio u kosi i obrvama, na bradi i pod bradom. Bilo ga je na košulji. Smrdio sam kao mrtva žaba krastača.

Kaput mi je bio skinut, a ja sam ispružen ležao na leđima kraj kauča, na nečijem tepihu i gledao uokvirenu sliku.

Okvir je bio od jeftinog, mekog, lakiranog drveta, a slika je prikazivala ogromni žuti vijadukt po kojem je sjajna crna lokomotiva vukla plavi pruski vlak. Kroz jedan se visoki luk vijadukta nazirala prostrana žuta plaža nastanjena ispruženim kupačima i raširenim suncobranima. U prvom su planu šetale tri djevojke s papirnatim suncobranima, jedna obučena u crveno boje trešnje, druga u blijedo-plavo, a treća u zeleno. Iza plaže je krivudavi zaljev bio plaviji nego što je bilo koji zaljev imao pravo biti. Bio je sav u sunčevoj svjetlosti i išaran nestašnim bijelim jedrima. Iza unutrašnjeg su dijela zaljeva izranjala tri niza brežuljaka u tri potpuno različite boje: zlatnoj, boji pečene zemlje i blijedoljubičastoj.

Preko donjeg dijela slike širokim štampanim slovima bilo je napisano: Posjetite Francusku rivijeru plavim vlakom.

Bio je pravi čas da se o tome govori.

Teško sam se pridigao i opipao stražnji dio glave. Bio je mekan. Oštar bol izazvan dodiranjem proširio se sve do tabana. Zastenjao sam, a stenjanje se pretvorilo u rezanje, zbog profesionalnog ponosa – ili zbog onoga što je od ponosa ostalo. Polako i vrlo oprezno sam se okrenuo i pogledao u nogu izvučenog ugrađenog kreveta: bila je izvučena samo jedna polovica, dok je druga bila pričvršćena na zid. Šareni ukrasi na obojenom drvetu bili su mi poznati. Iznad kauča je visjela jedna slika, a ja je uopće nisam bio pogledao.

Kad sam se okrenuo, četvrtasta mi se boca džina skotrljala niz prsa i pala na pod. Bila je prozirna kao voda i prazna. Izgledalo je nemoguće da je samo u jednoj boci moglo biti toliko džina.

Podvukao sam koljena i neko vrijeme stajao na sve četiri, njuškajući kao pas koji ne može do kraja pojesti svoj ručak, a nikako ga ne želi ostaviti. Micao sam glavom u krug. Boljelo je. Još sam je malo

pomakao u krug i još uvijek je boljelo, pa sam stao na noge i otkrio da na sebi nemam cipela.

Bile su naslonjene na zid i izgledale raspušteno, kao što cipele uvijek izgledaju. S mukom sam ih obukao. Sada sam bio starac. Spuštao sam se niz zadnji dugi brežuljak. Premda mi je još preostao pokoji zub. Osjećao sam ih pod jezikom. Oni nisu imali okus džina— Svega toga ćeš se sjetiti – rekoh. – Jednog ćeš se dana svega toga sjetiti. A to ti se neće svidjeti.

Na stolu kraj otvorenog prozora nalazila se svjetiljka. Tu je bio i krupni zeleni kauč. Tu je bio i vratni otvor prekriven zelenom zavjesom. Nikada nemoj sjesti tako da leđa okreneš zelenoj zavjesi. To uvijek loše završava.

Uvijek se nešto dogodi. Kome sam ja to rekao? Djevojka s pištoljem. Djevojka s čistim, praznim licem i tamnosmeđom kosom koja je nekada bila plava.

Tražio sam je pogledom. Još je uvijek bila tamo. Ležala je na izvučenom ugrađenom krevetu.

Na sebi je imala par čarapa žuto-smeđe boje i ništa više. Kosa joj je bila raščupana. Na vratu je imala tamne modrice. Usta su joj bila otvorena i preko ruba ispunjena otečenim jezikom. Oči su joj bile izbočene, a bjeloočnica nije bila bijela.

Preko njenog su golog trbuha bile povučene četiri gnjevne ogrebotine grimiznocrvene boje i zlokobno zjapile na bjelini svjetlosti. Duboke gnjevne ogrebotine urezane sa četiri oštra nokta.

Po kauču je bila razbacana odjeća, uglavnom njena. I moj je kaput bio tamo. Izvukao sam ga i obukao. Nešto je pucketalo pod mojom rukom među razbacanom odjećom. Izvukao sam dugu bijelu omotnicu s novcem koja je još uvijek bila unutra. Stavio sam je u džep. Marlovve, pet stotina dolara. Nadao sam se da je svih pet stotina bilo unutra. Činilo mi se da se nemam čemu drugome nadati.

Meko sam stao na stopala, kao da hodam po tankom ledu. Sagnuo sam se da opipam ispod koljena i pitao se što me više boli, koljeno ili glava kada se sagnem da opipam koljeno.

Teški su se koraci približavali hodnikom i čulo se mrmljanje u blizini. Koraci su se zaustavili. Jaka je pesnica pokucala na vrata.

Stajao sam tamo, iskosa gledajući u vrata, razvučenim usnama koje su čvrsto prijanjale uz zube. Čekao sam da netko otvori vrata i

uđe. Kvaka je bila pritisnuta, ali nitko nije ulazio. Ponovo je počelo kucanje, prestalo, a glasovi su ponovo počeli mrmljati. Koraci su se udaljili. Pitao sam se koliko će vremena biti potrebno da dovedu čuvara s ključem. Ne mnogo.

Ni izdaleka toliko koliko bi Marloweu bilo dovoljno da se vrati kući s Francuske rivijere.

Prišao sam zelenoj zavjesi, odmaknuo je i pogledao niz kratki mračni hodnik u kupaonicu. Ušao sam i upalio svjetlo. Na podu su se nalazila dva tepiha, jedan smotan preko ruba kade, prozor s neprozirnim staklom na njenom uglu. Zatvorio sam vrata kupaonice, stao na rub kade i otvorio prozor. Ovo je bio peti kat. Nije bilo rešetke. Ispružio sam glavu i pogledao u mrak i uski trak ulice s drvoredom. Pogledao sam sa strane i vidio da prozor kupaonice susjednog stana nije udaljen više od pola metra. Dobro uhranjena divokoza bi to bez ikakve muke mogla preskočiti.

Bilo je, međutim, pitanje da li bi prebijeni privatni detektiv to mogao učiniti, a ako i bi, koje bi vajde od toga bilo.

Iza mene je prilično udaljen i mumljiv glas zvučao kao da vergla policijsku litaniju: – Otvorite ili ćemo provaliti. – Podrugljivo sam se nasmijao glasu. Oni ne bi provalili, jer je udaranje po vratima bolno za stopala.

Policijci su nježni sa svojim stopalima. Njihova stopala predstavljaju otprilike sve prema čemu su nježni.

Zgrabio sam ručnik sa stalka, šifom otvorio prozor i stao na prozorsku dasku. Gornju sam polovicu svog tijela ispružio prema susjednoj prozorskoj dasci držeći se za okvir otvorenog prozora. Mogao sam ga dokučiti kako bih ga otvorio da je bio otključan. Nije bio. Stavio sam tamo nogu i udario njome po staklu iznad kvake. To je izazvalo buku koja bi se trebala čuti sve do Renoa. Omotao sam ručnik oko lijeve ruke i kroz pukotinu dohvatio kvaku. Dolje je ulicom prolazio automobil, ali nitko nije na mene zavikao.

Gurnuo sam razbijeni prozor i popeo se preko daske. Ručnik mi je pao iz ruke i odlepršao u mrak na uski trak trave duboko dolje, između dva krila zgrade.

Spustio sam se u drugu kupaonicu.

Spustio sam se u mrak i tapkao po njemu do vratiju, otvorio ih i slušao. Filtrirana je mjesečeva svjetlost dolazila u sobu kroz sjeverne prozore i pokazivala spavaću sobu s dva kreveta, pripremljenu, ali praznu. Nisu to bili ugrađeni kreveti. Ovaj je stan bio prostraniji. Prošao sam pokraj kreveta do drugih vratiju u dnevnu sobu. Obje su sobe bile zatvorene i zaudarale po plijesni. Napipao sam put do svjetiljke i upalio je. Prošao sam prstom po rubu drvenog stola. Tamo se nalazio tanak sloj prašine, onakav kakav se nakupi i u najčišćoj sobi kada je napuštena i zatvorena.

U sobi se nalazio stol s policom za knjige, naslonjač s radijom, stalak za knjige u obliku vapnenice, velik ormar za knjige pun romana, koji su još na sebi imali omotnice, vitrina sa sifonskom bocom, bocom od brušenog stakla s pićem i četiri naopako okrenute čaše s prugama na indijskoj brončanoj plitici. Uz sve to tu su bile dvije sastavljene fotografije u dvostrukom srebrnom okviru, žene i muškarca srednjih godina i mlađahnog izgleda, s okruglim, zdravim licima i veselim očima. Gledali su me kao da ih nije uopće bilo briga što sam tamo.

Pomirisao sam piće, koje je bilo viski, i popio malo. Od njega me je zaboljela glava, ali su me drugi dijelovi tijela manje boljeli. Upalio sam svjetlo u spavaćoj sobi i pogledao u ormare. Jedan od njih je bio pun muške odjeće, izrađene po mjeri, a količina je bila pozamašna. Krojačka etiketa u džepu kaputa označavala je da se vlasnik zove H. G. Talbot. Otišao sam do komode, pfokopao i našao meku plavu košulju koja mi je izgledala malo premalena. Odnio sam je u kupaonicu, svukao svoju košulju, oprao lice i prsa, otro kosu mokrim ručnikom i obukao košulju. Upotrijebio sam priličnu količinu dosta snažnog tonika za kosu gospodina Talbota, njegovu četku i češalj da je uredim. Otada sam po džinu zaudarao samo neznatno, ako uopće jesam.

Najgornje se dugme na rupici nije htjelo sastati sa rupicom, pa sam ponovo pretražio komodu i našao tamnoplavu kravatu od krepa i stavio je oko vrata. Obukao sam kaput i pogledao se u ogledalo. Izgledao sam mrvicu predobro za ovo doba noći, čak i za tako urednog čovjeka kakav je bio gospodin Talbot, sudeći po njegovoj odjeći. Previše uredno i previše pristojno.

Malo sam razbarušio kosu i pritegnuo kravatu, pa se vratio do brušene boce s viskijem i učinio što sam mogao da budem staloženiji. Upalio sam jednu od cigareta gospodina Talbota i nadao se da se gospođa i gospodin Talbot, gdje god bili, zabavljaju mnogo bolje od mene. Nadam se da ću živjeti dovoljno dugo da ih dođem posjetiti.

Došao sam do vratiju dnevne sobe, onih koja su bila okrenuta prema hodniku, otvorio ih i naslonio se na ulaz pušeći. Nisam mislio da će to uspjeti. Ali nisam mislio ni da će bolje uspjeti ako ih budem čekao da dođu, slijedeći moj trag kroz prozor.

Neki je čovjek zakašljao malo niže u hodniku; ispružio sam glavu i vidio da me gleda. Žustro pohita prema meni, mali okretni čovjek u uredno stegnutoj policijskoj uniformi. Imao je crvenkastu kosu i crvenozlaćane oči.

Zijevnuo sam i nehajno rekao: – Što se događa?

Pažljivo me pogledao. – Mala nezgoda kod vašeg susjeda. Da li ste nešto čuli?

– Mislio sam da sam čuo kucanje. Upravo sam se vratio kući prije nekoliko trenutaka.

– Malo prekasno – reče on.

– Kako se uzme – rekoh. – Neprilika kod susjeda, ne?

– Damu ste poznavali? – upita.

– Mislim da sam je vidio.

– Da – reče. – Trebali biste je sada vidjeti... – Stavi ruke na vrat, izbelji oči i neugocjno gutne. – Ovako – reče. – Niste čuli ništa, ne?

– Ništa što bih primijetio – osim kucanja.

– Da. Kako vam je ono ime?

– Talbot.

– Samo malo, gospodine Talbot. Pričekajte samo trenutak.

Otišao je niz hodnik i nagnuo se kroz otvorena ulazna vrata kroz koja je dopiralo svjetlo. – Ej, poručnice – reče. – Evo najbližeg susjeda.

Visok čovjek izađe kroz vrata i stane gledajući niz hodnik ravno u mene. Visoki čovjek rđave kose i vrlo, vrlo plavih očiju. Degarmo. Stvari su se sjajno razvijale.

– Ovaj čovjek je prvi susjed – reče mali uredni pajkan uslužno.

Degarmo je gledao ravno u mene, ali ništa u njegovim kiselim plavim očima nije pokazivalo da me je ikada prije vidio. Mirno mi se približio i stavio svoju tešku ruku na moja prsa gurajući me natrag u sobu. Kada sam se nalazio samo nekoliko metara od vratiju, dobaci preko ramena: – Dođi unutra i zatvori vrata, Mali. Mali pajkan uđe unutra i zatvori vrata.

– Dobar štos – reče lijeno Degarmo. – Uperi pištolj u njega, Mali.

Mali otvori u tren oka svoje crne kožne korice i izvadi svoj kalibar.38. Navlažio je usne.

– Pazi, pazi – reče meko zviždukajući. – Pazi, pazi. Kako ste samo znali, poručnice.

– Znao što? – upita Degarmo, ne skidajući oči s mene. – Što ste radili ovdje, draškane – išli dolje po papir – da doznate da je ona mrtva?

– Pazi, pazi – reče Mali. – Seksualni delikt. Skinuo je djevojci odjeću i zadavio je vlastitim rukama, poručnice. Kako ste samo znali?

Degarmo mu nije odgovorio. Samo je stajao tamo, zibajući se malo na petama, lica praznog i granitno tvrdog.

– Da, on je ubojica, naravno – reče iznenada Mali. – Onjušite zrak ovdje unutra, poručnice. Stan nije danima bio zračen. I pogledajte prašinu na ovim policama za knjige. I sat je na okviru kamina stao, poručnice. On je došao kroz – dajte da malo pogledam, mogu li, poručnice?

Istrčao je u spavaću sobu. Čuo sam ga kako tumara okolo. Degarmo je ukočeno stajao.

Mali se vratio. – Ušao jekroz prozor u kupaonici. U kadi ima slomljenog stakla. I nešto strašno smrdi po džinu.

Sjećate li se kako je ovaj stan smrdio po džinu kada smo ušli? Ovdje je košulja, poručnice. Smrdi kao da je oprana u džinu.

Podigao je košulju. Odmah je namirisala zrak. Degarmo je neodređeno pogleda, a zatim istupi naprijed, povuče moj kaput i otvori ga, pa pogleda košulju koju sam imao na sebi.

– Znam što je učinio – reče Mali. – Ukrao je jednu košulju momku koji ovdje stanuje. Vidite što je učinio, poručnice?

– Da. – Degarmo je držao svoju ruku na mojim prsima i pustio je da polako padne. Govorili su o meni kao da sam bio komad drva.

– Pretraži ga, Mali.

Mali je trčao oko mene, pipajući tu i tamo, tražeći pištolj. – Nema ništa na sebi – reče.

– Izvedimo ga na stražnja vrata – reče Degarmo. – Ovaj je naš, ako uspijemo prije no što dođe Webber. Ona magarčina od Reeda nije mogla naći moljca u kutiji od cipela.

– Niste čak ni ovlašteni za ovaj slučaj – reče Mali sumnjičavo. – Nisam li ja čuo da ste suspendirani ili nešto slično?

– Što mogu izgubiti – upita Degarmo – ako me suspendiraju?

– Ja mogu izgubiti ovu ovdje uniformu – reče Mali. Degarmo ga iscrpljeno pogleda. Mali je pajkan pocrvenjeo, a njegove sjajne crvenožučkaste oči bile su zabrinute.

– U redu, Mali. Idi i reci Reedu.

Mali je pajkan ovlažio usne. – Recite jednu riječ poručnice, i ja sam uz vas."Ja ne moram znati da ste suspendirani.

– Sami ćemo ga odvesti dolje, samo nas dvojica – reče Degarmo.

– Da, naravno.

Degarmo stavi prst na moju bradu. – Seksualni manijak – reče mirno. – Dakle, bio ja proklet. – Slabo mi se nasmije, mičući samo uglove svojih širokih brutalnih usana.

Izašli smo iz stana i otišli niz hodnik na drugu stranu od stana broj 618. Svjetlo je dopiralo iz još otvorenih vratiju.

Sada su dva čovjeka u civilu stajala na pragu i pušila cigarete štiteći ih dlanovima, kao da je puhao vjetar. Iz stana je dopirao zvuk glasova koji se prepiru.

Zaokrenuli smo za ugao hodnika i došli do dizala. Degarmo otvori požarna vrata iza otvora za dizalo i stadosmo silaziti uz odzvanjanje betonskih stepenica, kat po kat. U prizemlju se Degarmo zaustavi, stavi ruku na kvaku i osluhne. Ogledao se preko svog ramena.

– Imate li automobil? – upita me.

– U podrumu u garaži.

– Dobra ideja.

Sišli smo niz stepenice i došli u mračan podrum. Vitki je Crnac izašao iz svog ureda i dao mi račun. Krišom je gledao policijsku uniformu Malog. Ništa nije rekao. Rukom je pokazao chrysler.

Degarmo sklizne pod volan automobila. Ja sam sjeo do njega, a Mali na stražnje sjedalo. Uspeli smo se i izašli na vlažan i hladan noćni zrak.

Veliki se automobil sa dva crvena fara kretao prema nama s udaljenosti od nekoliko blokova.

Degarmo pljune kroz prozorčić i usmjeri chrysler drugim putem.

– Bit će da je to Webber – reče. – Opet kasni na sprovod. Ovim smo mu opet natrljali nos, Mali.

– To mi se baš previše ne sviđa, poručnice, časna riječ, ne sviđa mi se.

– Glavu gore, sinko. Možda ćeš se vratiti u Odjel za ubojstva.

– Ja bih radije, nosio uniformu i jeo – reče Mali. Hrabrost je brzo curila iz njega.

Degarmo je niz deset blokova kuća vozio vrlo brzo, a onda je malo usporio. Mali s mukom reče: – Pretpostavljam da znate što radite, poručnice, ali to nije put za Gradsku vijećnicu.

– Imaš pravo – reče Degarmo. – Nije nikada ni bio, zar ne?

Pustio je da automobil uspori i počne puzati, a zatim je okrenuo u ulicu s malim kućama istog oblika, koje su čučale iza istih takvih malih travnjaka. Nježno je zakočio, popeo se preko rubnog kamena i

zaustavio se na otprilike polovici bloka kuća. Prebacio je ruku preko naslona i okrenuo glavu kako bi pogledao Maloga.

– Misliš li da ju je ovaj momak ubio, Mali?

– Ja slušam – reče Mali slabašnim glasom.

– Imaš li svjetiljku?

– Ne.

– Ima jedna u prtljažniku na lijevoj strani – rekao sam.

Mali je pipkao okolo po mraku, metal zveknu i pojavi se bijeli snop svjetlosti. Degarmo reče: J – Baci malo pogled na potiljak ovog momka. Snop svjetlosti se pomicao i stao. Čuo sam disanje malog čovjeka iza mene i osjetio njegov dah na svom vratu. Nešto me je opipalo i dotaklo izraslinu na mojoj glavi.

Zagundao sam. Svjetlo je otišlo, a ulični mrak je ponovo nasrnuo unutra.

Mali reče: – Pretpostavljam da je bio onesviješten, poručnice. Ne shvaćam.

– I djevojka je također bila onesviještena – reče Degarmo. – To baš nije bilo jako vidljivo, ali je tako. Bila je onesviještena kako bi je bilo moguće svući i izgrepti prije no što bude ubijena. Tako su ogrebotine mogle krvariti. Zatim je bila zadavljena. I ništa od svega toga nije izazvalo nikakvu buku. A zašto i bi? A u stanu nema telefona. Tko je to javio, Mali?

– Kako bih, dođavola, mogao znati? Neko je nazvao i rekao da je žena ubijena u stanu broj 618, u Granadi, u Osmoj ulici. Reed je još uvijek tražio fotografa kad ste vi stigli. Dežurni je rekao da je momak imao grub, vjerojatno iskrivljen, glas. Nije rekao uopće nikakvo ime.

– Onda u redu – reče Degarmo. – Kad bi ti ubio djevojku, kako bi odande izašao?

– Hodajući – reče Mali. – Zašto ne? – iznenada je zalajao na mene. – A zašto vi to niste učinili?

Nisam mu odgovorio. Degarmo reče bezbojnim glasom: – Ti se ne bi izvukao kroz prozor od kupaonice na petom katu, a zatim razbio prozor u drugoj kupaonici nepoznatog stana, u kome ljudi vrlo vjerojatno spavaju, zar ne? Ne bi se pravio da si čovjek koji živi u susjednom stanu i ne bi protratio mnogo vremena zovući policiju, zar ne? Dođavola, ona je djevojka mogla tamo ležati tjedan dana. A ne bi ni odbacio šansu kao što je ova, zar ne, Mali?

– Ne mislim da bih – reče oprezno Mali. – Mislim da uopće ne bih telefonirao. Ali znate, ti seksualni manijaci čine smiješne stvari, poručnice. Oni nisu normalni kao mi. A ovaj je momak mogao imati nečiju pomoć, a taj netko ga je mogao udariti kako bi ga uvalio.

– Nemoj mi reći da si ovo zadnje ti sam izmislio – zalaje Degarmo.

– Mi sada tu sjedimo, a s nama sjedi momak koji zna odgovore na sva pitanja, a ne govori ni slova. – Okrenuo je svoju veliku glavu i zabuljio se u mene. – Što ste tamo radili?

– Ne mogu se sjetiti – rekoh – Udarac po glavi mi je, izgleda, izbrisao sjećanje.

– Mi ćemo ti pomoći da se sjetiš – reče Degarmo. – Odvest ćemo te tamo gore u brda, nekoliko kilometara odavde, tamo gdje možeš biti miran, i gledati zvijezde, i svega se sjetiti. Sjetit ćeš se, zar ne?

Mali reče: – Nemojte tako govoriti, poručnice. Zašto se naprosto ne vratimo u Gradsku vijećnicu i obavimo to onako kako traže pravila službe?

– Dođavola s pravilima službe – reče Degarmo. – Sviđa mi se ovaj momak. Želim s njim jedan dugi slatki mali razgovorčić. Treba mu samo malo laskati, Mali. On je samo malo stidljiv.

– Ne želim ništa od toga – reče Mali.

– Što želiš učiniti, Mali?

– Želim se vratiti u Vijećnicu.

– Nitko te ne sprečava, sinko. Želiš li ići pješice? Mali zašuti na trenutak. – Dobro – reče napokon tiho. – Želim ići pješice. – Otvorio je vrata automobila i sišao na pločnik. – I pretpostavljam da znate, poručnice, da to sve moram raportirati.

– Točno – reče Degarmo. – Reci Webberu da sam upitao za njega. Zalupi vratima.

Degarmo pusti spojku i potjera automobil – Meni to se sve skupa ništa ne znači – reče. Na zaobilaznici je usporio, okrenuo na istok i počeo napredovati propisanom brzinom. Nekoliko se zaostalih automobila vuklo u oba pravca, ali većim je dijelom svijet ležao u hladnoj tišini ranog jutra.

Kratko vrijeme nakon što smo izašli iz grada Degarmo počne govoriti: – Da vas čujem – reče mirno. – Možda bismo to mogli srediti.

Automobil savlada dugi uspon i dođe do mjesta gdje je zaobilaznica prolazila kraj parka veteranske bolnice.

Visoki su trostruki rasvjetni stupovi imali aureolu od morske magle koja se tamo dovukla tokom noći. Počeo sam govoriti.

– Kingsley je noćas došao u moj stan i rekao da je telefonom dobio vijest od svoje žene. Hitno je željela novac.

Zamisao je bila da joj ga ja odnesem i izvučem je iz nevolje kakva god bila. Moja je zamisao bila nešto drugačija. Bilo joj je rečeno kako će me prepoznati, a ja sam morao biti u Peacock Lounge, u Osmoj ulici u Arguelli, petnaest minuta nakon punog sata. Svakog sata.

Degarmo reče polako: – Morala je kidnuti, a to znači da je imala od čega bježati, kao na primjer od ubojstva. – Lagano podigne ruke i pusti ih da ponovo padnu na volan.

– Otišao sam tamo, nekoliko sati nakon što je ona zvala. Rečeno mi je da joj je kosa tamnosmeđe obojena.

Prošla je kraj mene izlazeći iz lokala, ali ja je nisam poznavao. Nikada je nisam vidio na svjetlu. Sve što sam vidio bilo je nešto slično vrlo dobroj fotografiji, ali mogla bi biti, a možda i ne bi, prilično velika sličnost. Poslala je malog Meksikanca da me pozove da izađem. Htjela je novac, bez razgovora. Ja sam htio čuti njenu priču.

Napokon je uvidjela da će morati i ponešto ispričati, pa mi je rekla da stanuje u Granadi. Rekla mi je da pričekam deset minuta prije no što pođem za njom.

– Vrijeme da se postavi zamka – reče Degarmo.

– Stvarno je bila zamka, ali nisam siguran da je i ona bila u to umiješana. Nije htjela da dođem tamo gore, nije htjela govoriti. Tada je trebala znati da ću uporno zahtijevati neka objašnjenja prije no što joj dam novac, tako da je njeno opiranje moglo biti i samo hinjeno, kako bih ja osjetio da kontroliram situaciju. Mogla je dobro glumiti.

To sam otkrio. No, bilo kako bilo, otišao sam tamo i mi smo razgovarali. Ništa od onoga što je rekla nije imalo mnogo smisla, sve dok nismo počeli govoriti o ubojstvu Laveryja. Tada je sve prebrzo počelo imati previše smisla. Rekao sam joj da ću je predati policiji.

Westwood Village, sav u mraku, osim jedne servisne stanice otvorene čitavu noć i nekoliko udaljenih prozora u stambenim zgradama, skliznuo je pokraj nas sa sjeverne strane.

– Tako je ona povukla pištolj – rekoh. – Mislim da ga je imala namjeru upotrijebiti, ali mi se odviše približila i ja sam je zgrabio za glavu. Dok smo se rvali, netko je izašao iza zelene zavjese i raspalio me. Kada sam se osvijestio od udarca, ubojstvo je bilo počinjeno.

Degarmo reče polako: – I nikako niste uspjeli vidjeti onoga tko vas je opalio?

– Ne. Osjetio sam ili napola vidio da je bio muškarac, i to krupan. A to je ležalo na kauču, zajedno s odjećom.

– Dohvatio sam Kingsleyjev žuto-zeleni šal iz svog džepa i prebacio ga preko njegovog koljena. – Vidio sam da ga je Kingsley te večeri nosio.

Degarmo pogleda dolje prema šalu. Spusti ga pod komandnu ploču. – Vi to nećete prebrzo zaboraviti – reče on. – Previše se ističe i udara uoči. Kingsley, eh? Dakle, bio ja proklet. Što se zatim dogodilo?

– Kucanje na vrata. Ja još uvijek ošamućen, ne baš previše bistre glave i pomalo uspaničen. Bio sam poliven džinom, a cipele i kaput su mi bili svučeni, pa sam možda izgledao i smrdio kao netko tko bi ženi mogao rastrgati odjeću i ugušiti ju. Tako sam izašao kroz prozor u kupaonici, očistio se koliko sam bolje mogao, a ostatak znate.

– Zašto se niste pritajili u stanu u koji ste ušli? – reče Degarmo.

– Kakve bi vajde od toga bilo? Pretpostavljam da bi čak i pajkan iz Bay Cityja pronašao put kojim sam ja maloprije prošao. Ako sam imao neku šansu, onda je ta bila da odem prije no što se taj put otkrije. Da tamo nije bilo nikoga, tko bi me poznavao, imao bih dobru šansu da se izvučem iz zgrade.

– Mislim da ne biste – reče Degarmo. – Ali vidim da se niste mnogo trudili. Kakav mislite da je motiv za ovo?

– Zašto ju je Kingsley ubio – ako uopće jest? To nije teško znati. Varala ga je, stvarala mu mnoge neprilike, ugrožavala njegov posao, a sada je i ubila čovjeka. Ona je imala i novaca, a Kingsley se htio oženiti drugom ženom. Moguće je da se bojao da pomoću novca izbjegne kaznu i izvrgne ga ruglu. Ako ne izbjegne kaznu, i bude osuđena, njen bi novac bio potpuno izvan njegova domašaja. On bi se morao rastati kako bi je se riješio. U svemu tome ima mnogo motiva za ubojstvo. Također je vidio priliku da mene učini budalom. To ne bi uspjelo, ali bi izazvalo strku i zastoj. Da ubojice nisu

uvjerene da mogu pobjeći sa svojim ubojstvom, malo bi zločina bilo počinjeno.

Degarmo reče: – To bi isto tako mogao biti i netko drugi, netko tko uopće nije u igri. Čak i da je on došao tamo da, je vidi, to je još uvijek mogao biti netko drugi. Netko drugi je mogao ubiti i Laveryja.

– Ako vam se sviđa da bude tako.

Okrenuo je glavu. – Ne sviđa mi se, kako god bilo. Ako ja rasvijetlim taj slučaj, izvući ću se s javnim ukorom policijske uprave. Ako ga ne rasvijetlim, izlazit ću iz grada s palcem u zraku. Rekli ste da sam glup. U redu, jesam glup. Gdje stanuje Kingsley? Znam jednu stvar, a to je kako ljudima otvoriti usta.

– 965, Carson Drive, Beverly Hills. Oko pet blokova dalje na sjever, na padinama brežuljka. Na lijevoj je strani, upravo ispod Sunset Boulevarda. Nisam nikada bio tamo, ali znam kako su raspoređeni brojevi.

Dodao mi je zeleno-žuti šal. – Zataknite to natrag u svoj džep sve dok ga ne budemo htjeli time iznenaditi.

Bila je to dvokatnica s tamnim krovom. Sjajna je mjesečeva svjetlost prekrivala njene zidove kao svježa boja.

Ravna se tratina prostirala sve do ulaznih vratiju, koja su bila smještena dijagonalno u ugao izbočenog zida.

Koliko se vidjelo, prozori su bili zamračeni.

Degarmo je izašao iz automobila, obišao parkiralište i ogledajući se krenuo putem koji je vodio u garažu. Spustio se cesticom, a ugao kuće ga je prekrilo. Čuo sam kako se garažna vrata dižu, a zatim teški udarac kao da su opet bila spuštena. Ponovo se pojavio na uglu kuće, mahnuo mi rukom i pošao preko trave prema ulaznim vratima.

Naslonio je svoj palac na zvonce i spretno iz džepa izvadio cigaretu jednom rukom i zatakao je među usne.

Okrenuo se od vratiju kako bi ju zapalio, a plamen šibice mu u licu ureze duboke bore. Malo zatim pojavi se svjetlo na fenjeru iznad vratiju. Mala rupica na vratima se otvori. Vidio sam Degarma kako pokazuje svoju značku. Polako i nevoljko vrata su se otvorila. On je ušao.

Nije ga bilo četiri ili pet minuta. Svjetlo se palilo na raznim prozorima, a zatim opet gasilo. Tada je izašao iz kuće i, dok je hodao natrag prema automobilu, na fenjeru iznad vratiju ugasilo se svjetlo, a kuća je opet utonula u mrak u kojem smo je našli.

Stao je kraj automobila pušeći i gledajući dolje prema zavoju ulice.

– Jedan mali automobil u garaži – reče. – Kuharica kaže da je njen. Ni traga Kingsleyju. Rekli su da ga od jutros nisu vidjeli. Pogledao sam po svim sobama. Mislim da su mi rekli istinu. Webber i čovjek za otiske bili su tu kasno poslije podne, a prašak se još uvijek nalazi posvuda po glavnoj spavaćoj sobi. Webber je vjerojatno pokupio otiske prstiju da ih uspoređi s onima koje smo našli u Laveryjevoj kući. Nije mi rekao što je otkrio.

Gdje bi on mogao biti – taj Kingsley?

– Bilo gdje – rekoh. – Na cesti, u hotelu, u turskoj kupelji, gdje odvezuje čvorove na svojim živcima. Ali prvo moramo pokušati kod njegove djevojke. Zove se Fromsett i stanuje u Bryson Toweru tamo dolje u gradu, kraj Bullock's Wilshirea?

– Što ona radi? – upita Degarmo, skliznuvši pod volan.

– Brani zidove njegovog ureda i drži ga za ruku izvan radnog vremena. Ona nije uredska slatka mala, pa ipak.

Ima mozga i stila.

– U ovoj će prilici morati upotrijebiti sve što ima – reče Degarmo. Sišao je do Wilshirea, a zatim smo ponovo okrenuli na istok.

Kroz dvadeset i pet minuta došli smo do Brvson Towera, bijele palače ukrašene štukaturama, sa išaranim lanternama u vanjskom dvorištu i visokim palmama. Ulaz je bio u obliku slova L, uz mramorne stepenice, kroz prolaz nadsvođen lukom u maurskom stilu iznad predvorja koje je bilo preveliko i pokriveno tepihom prejake plave boje. Plave Alibabine posude za ulje bile su smještene uokolo, dovoljno velike da sakriju i tigra. Tamo se nalazio i stol s noćnim portirom s onom vrstom brkova koji stanu pod mali nokat.

Degarmo poleti prema otvorenom dizalu kraj stola iza kojeg je sjedio umorni starac čekajući mušteriju.

Namještenik zareži kao terijer iza Degarmovih leđa.

– Trenutak, molim. Koga ste htjeli posjetiti? Degarmo se okrene na petama i upitno me pogleda.

– Da li je rekao »koga«?

– Da, ali nemojte ga udariti – rekoh. – Postoji i takva riječ.

Degarmo navlaži usne. – Znao sam da postoji – reče. – Često sam se pitao gdje je drže. Čuj, stari – reče namješteniku – želimo se popeti do sedamsto i šesnaest. Ima li kakvih primjedbi?

– Naravno da imam – reče hladno namještenik. – Mi ne najavljujemo goste... – digne ruku i vješto je okrene kako bi pogledao na uski duguljasti sat s unutrašnje strane zgloba – u četiri sata i dvadeset i tri minute ujutro.

– To sam i mislio – reče Degarmo. – Stoga vas nisam ni htio smetati. Shvaćate? – izvadio je iz džepa svoju značku i držao je tako da se svjetlo odbijalo od zlata i plave glade. – Ja sam policijski poručnik.

Namještenik slegne ramenima. – Dobro. Nadam se da neće biti nikakvih neprilika. Bit će tada bolje da vas najavim. Vaša imena?

– Poručnik Degarmo i gospodin Marlowe.

– Stan broj 716. To će biti gospođica Fromsett. Samo trenutak.

Otišao je iza staklene pregrade i čuli smo ga kako govori telefonom nakon dulje stanke. Vratio se i kimnuo glavom.

– Gospođica Fromsett je u stanu. Primit će vas.
– Sada mi je stvarno pao kamen sa srca – reče Degarmo. – I nemojte se truditi da zovete vaše kućno njuškalo i slati ga gore da smeta. Alergičan sam na kućna njuškala.

Namještenik se slabašno i hladno nasmiješi, a mi uđemo u dizalo.

Šesti je kat bio hladan i tih. Hodnik je izgledao dug cijeli kilometar. Napokon smo došli do vratiju sa zlatnom brojkom 716, ukrašenom krugom od zlatnih listića. Kraj vratiju se nalazilo dugme od bjelokosti. Degarmo ga pritisnu, ono skladno zazvoni u unutrašnjosti, a vrata se otvore.

Gospođica Fromsett je preko svoje pidžame imala prošiveni plavi ogrtač. Na njenim su nogama bile male ukrašene papučice s visokom petom. Tamna joj je kosa bila privlačno raščupana, a hladna je krema već bila nestala s lica koje je bilo sasvim dovoljno našminkano.

Prošli smo kraj nje i ušli u prilično usku sobu s nekoliko zgodnih okruglih ogledala i sivim stilskim namještajem, tapeciranim plavim damastom. Namještaj nije baš izgledao kao da pripada iznajmljenom stanu te vrste. Sjela je na malu sjedalicu, naslonila se i mirno čekala da netko nešto kaže.

Rekao sam: – Ovo je poručnik Degarmo iz policije Bay Cityja. Tražimo Kingsleyja. Nije u svojoj kući. Mislili smo da biste nam vi mogli dati kakvu obavijest o tome gdje bismo ga mogli naći.

Govorila mi je i ne gledajući me: – Da li je baš tako hitno?

– Da. Nešto se dogodilo.

– Što se dogodilo?

Degarmo reče grubo: – Mi samo, sestro, želimo znati gdje je Kingsley. Nemamo vremena za pripovijesti.

Djevojka ga pogleda s potpunom odsutnošću bilo kakvog izraza. Ponovo pogleda mene i reče: – Mislim da bi bilo bolje da mi kažete, gospodine Marlowe.

– Otišao sam tamo s novcem – rekoh. – Sreo sam se s njom kao što je dogovoreno. Otišao sam u njen stan da porazgovaramo. Dok sam bio tamo, udario me je čovjek koji je bio sakriven iza zavjese. Nisam ga vidio. Kad sam se osvijestio, ona je bila ubijena.

– Ubijena?

– Ubijena – rekao sam.

Zatvorila je svoje krasne oči, a uglovi njenih dražesnih usana su se uvukli. Ustala je, slegnula ramenima i prišla malom stoliću sa mramornom pločom i tankim nogama. Uzela je cigaretu iz male izrezbarene srebrne kutije i zapalila je, prazno buljeći prema stoliću. Mahala je šibicom u ruci sve polaganije dok nije stala, a ova je još gorjela, pa ju je najzad bacila u pepeljaru. Okrenula se i naslonila na stolić.

– Pretpostavljam da bih trebala početi vikati ili nešto slično – reče ona. – Izgleda mi da za to baš ništa ne osjećam.

– Ne osjećamo se baš jako zainteresirani za vaše osjećaje – reče Degarmo. – Želimo samo znati gdje je Kingsley. Vi nam to možete reći ili ne reći. U svakom slučaju, to sada nije važno. Naprosto se odlučite.

– Ovaj ovdje poručnik je policajac iz Bay Cityja? – reče mi tiho.

Kimnuo sam glavom. Polako se okrenula prema njemu, s ljupkim ponosom punim prezira. – U tom slučaju – reče – on u mom stanu nema veća prava od bilo kojeg drugog lajavog tumarala koje bi se moglo pokušati okolo praviti važnim.

Degarmo je blijedo pogleda. Cereći se, hodao je po sobi, a zatim protegnuo svoje duge noge iz duboke i meke fotelje. Mahne mi rukom.

– U redu, ti se pozabavi s njom. Ja mogu svu pomoć dobiti od momaka iz Los Angelesa, ali dok im ja objasnim stvari, proći će i tjedan dana od slijedećeg utorka.

– Gospođice Fromsett – rekoh – ako znate gdje se on nalazi, ili kamo se uputio, molim vas, recite nam.

Jasno vam je da on mora biti pronađen.

– Zašto? – reče ona mirno.

Degarmo zabaci glavu i nasmije se. – Mala je dobra – reče. – Možda misli da bismo morali od njega kriti da mu je žena uklonjena.

– Ona je bolja no što vi mislite – rekao sam mu. Lice mu se uozbilji i zagrize svoj palac. Bezobrazno ju je odmjeravao.

– Tražite ga zato da biste mu to rekli? – reče ona. Izvukao sam žuto-zeleni šal iz džepa, mahnuo njime i stavio joj ga pod nos.

– To je nađeno u stanu u kojem je ona ubijena. Mislim da ste ga već vidjeli.

Pogledala je u šal, pogledala je u mene, a ni u jednom od ta dva pogleda nije bilo nikakvog značenja. Rekla je: – Vi tražite brdo povjerenja, gospodine Marlowe. Uzevši u obzir da vi, na kraju, uopće niste bili tako spretan detektiv.

– Ja to tražim – rekoh – i očekujem da ću to i dobiti. A koliko sam spretan bio, o tome vi baš ništa ne znate.

– Ovo je zgodno – prekinu nas Degarmo. – Vas dvoje ste stvarno krasan par. Samo bi vas još akrobati trebali pratiti. Ali sada...

Ona ga prekine kao da nije postojao. – Kako je bila ubijena?

– Bila je zadavljena, svučena i izgrebena.

– Derry ne bi učinio ništa slično – reče ona mirno. Degarmo pucne usnama. – Nikada nitko ne zna što bi netko drugi učinio, sestro. Toliko zna policajac.

Ona ga još uvijek nije pogledala. U istom je jednoličnom tonu upitala: – Da li želite znati kamo smo otišli nakos što smo napustili vaš stan i da li me je on odveo kući – te stvari, zar ne?

– Da.

– Jer, da je to učinio, ne bi imao vremena otići dolje na plažu i ubiti je? Da li je to to?

– To je dobar dio cijele priče – rekoh.

– Nije me odveo kući – reče polako. – Uzela sam taksi u Hollywood Boulevardu, ne više od pet minuta nakon što smo napustili vaš stan. Nisam ga otada vidjela. Pretpostavljam da je otišao kući.

Degarmo reče: – Cura obično svom ljubavniku nastoji pribaviti bolji alibi od ovoga. Ali to treba biti uzajamno, zar ne?

Gospođica Fromsett mi reče: – Htio me je odvesti kući, ali je to prilično udaljeno od puta kojim bi se on morao vratiti kući, a i oboje smo bili umorni. Razlog što vam to govorim leži u tome što ja znam da to napokon nije ni važno. Da mislim da jest, ne bih vam rekla.

– On je, dakle, imao vremena – rekoh.

Stresla je glavom. – Ne znam. Ne znam koliko mu je vremena bilo potrebno. Ne znam kako je on mogao znati kamo mora ići. Od mene nije mogao doznati, niti od nje preko mene. Ona mi nije rekla. – Njene su tamne oči bile uprte u mene, istražujući, ispitujući. – Da li je to ta vrsta povjerenja koju ste tražili?

Složio sam šal i vratio ga u džep. – Mi želimo znati gdje je on sada.

– Ne mogu vam to reći, jer nemam pojma. – Njene su oči slijedile šal koji se spuštao u moj džep. Tamo su i ostale. – Rekli ste da ste bili udareni. Želite reći da ste se onesvijestili?

– Da. A udario me je netko tko je bio sakriven iza zavjese. Mi još uvijek koji puta nasjednemo. Uperila je u mene pištolj, pa sam bio prilično zauzet time da joj ga oduzmem. Nema sumnje da je ona ubila Laveryja.

Degarmo iznenada ustane: – Lijepu si priču izmislio, dečko – promrmljao je. – Ali, to te nikamo ne vodi.

Idemo.

– Čekajte malo – rekoh. – Nisam gotov. Pretpostavimo da on nešto smišlja, gospođice Fromsett, a to nešto ga prilično nagriza. Tako je večeras izgledao. Pretpostavimo da je on o svemu tome znao više no što smo mislili da zna – što sam ja mislio da zna – i znao da stvari dolaze do vrhunca. Htio bi se tada povući nekamo u tišinu i pokušati dobro promisliti o tome što da učini. Zar ne mislite da bi to mogao učiniti?

Stao sam i čekao, gledajući sa strane Degarmovu nestrpljivost. Malo zatim, djevojka je bezbojnim glasom rekla: – On ne bi pobjegao ili se krio, zato jer nema od čega bježati i kriti se. Ali može biti da mu treba vremena da razmisli.

– Na neobičnom mjestu, u hotelu – rekoh, misleći na priču koja mi je bila ispričana u Granadi – ili na nekom mnogo mirnijem mjestu.

Pogledom sam potražio telefon.

– U mojoj je sobi – reče gospođica Fromsett, odmah shvativši da sam tražio telefon.

Prošao sam sobom i najzad kroz vrata. Degarmo me je u stopu slijedio. Spavaća soba je bila boje bjelokosti i ružičasta. Unutra se nalazio veliki krevet bez okvira i jastuk s okruglom udubinom. Toaletni su predmeti svjetlucali na ugrađenom ormariću, a iznad njih se nalazilo pravokutno ogledalo. Otvorena su vrata pokazivala kupaonske keramičke pločice boje duda. Telefon je bio na noćnom ormariću kraj kreveta.

Sjeo sam na rub kreveta, rukom opipao mjesto gdje je gospođica Fromsett držala glavu, podigao telefon i okrenuo broj centrale. Kada se telefonistica javila, zatražio sam šerifa Jima Pattona iz Puma Pointa, osobno i vrlo hitno. Vratio sam slušalicu na mjesto i pripalio

cigaretu. Degarmo me je mrko gledao, stojeći s raširenim nogama, tvrdoglav, neumoran i spreman da bude neugodan. – Što sada? – progundā.

– Pričekajte, pa ćete vidjeti.

– Tko upravlja ovom igrom?

– Vaše mi pitanje to pokazuje. Ja upravljam – osim ako vi želite da to učini policija iz Los Angelesa.

On strugne šibicom po noktu palca i stane gledati kako gori, a zatim je nastoji ugastiti dugim jednoličnim izdisajem koji je samo iskrivio plamen. Otarasio se te šibice i uzeo drugu, koju je ugurao među zube i zagrizao je. Tog je trenutka zazvonio telefon.

– Na liniji je vaš Puma Point.

Pojavio se Pattonov pospani glas. – Da? Govori Patton iz Puma Pointa.

– Ovdje Marlowe u Los Angelesu – rekoh. – Sjećate li me se?

– Naravno da vas se sjećam, sinko. Tek sam se napola probudio.

– Učinite mi uslugu – rekoh. – Iako ne znam zašto biste to morali učiniti. Idite, ili pošaljite nekoga gore na Jezero malog laneta i pogledajte da li je Kingsley gore. Nemojte da vas vidi. Možete prepoznati njegov automobil pred kućom ili možda vidjeti svjetla. Nazovite me čim doznate. Ja dolazim gore. Možete li to učiniti?

– Patton reče: – Nemam razloga da ga zaustavim ako želi otići.

– Sa mnom će biti policajac iz Bay Cityja koji želi razgovarati s njom u vezi ubojstva. Ne onog vašeg, nego jednog drugog.

S druge strane žice je nešto zazujalo. Patton reče: – Vi me ne zezate, zar ne, sinko?

– Ne. Zovite me u Tunbridge 2722.

– Trebat će mi vjerojatno pola sata – reče on. Zatvorio sam telefon. Degarmo se sada cerio. – Ova mala ovdje vam je dala signal koji nisam mogao pročitati? Ustao sam s kreveta. – Ne. Ja samo nastojim pročitati njegove misli. On nije hladnokrvni ubojica. U kakvom god vatrenom raspoloženju da je to učinio, vatra se već sigurno ugasila. Mislio sam da bi mogao otići na najmirnije i najudaljenije mjesto koje poznaje – samo da dođe k sebi. Kroz nekoliko će se sati vjerojatno srediti. Za vas bi bilo bolje da ga šćepate prije no što to učini.

– Osim ako si ne zabije kuglu u glavu – reče hladno Degarmo. – Momci kao on su vrlo skloni takvim stvarima.

– Ne možete ga spriječiti prije no što ga pronađete.

– To je istina.

Vratili smo se u dnevnu sobu. Gospođica Fromsett promoli glavu iz kuhinjice i reče da upravo kuha kavu i upita da li i mi želimo popiti. Popili smo kavu i ostali tamo sjediti kao ljudi koji prate prijatelje na željezničku stanicu.

Pattonov poziv je uslijedio kroz nekih dvadeset i pet minuta. U Kingsleyjevoj je kući bilo upaljeno svjetlo, a pred njom je stajao automobil.

Pojeli smo doručak u Alhambri, a ja sam napunio rezervoar. Izašli smo na autoput broj 70 i počeli pretjecati kamione u području načičkanom rančevima. Ja sam vozio. Degarmo je zlovoljno sjedio u kutu s rukama duboko u džepovima.

Gledao sam plodne ravne nizove drva naranči koji su se okretali kao žbice na kotaču. Slušao sam cviljenje rupa po asfaltu i osjetio umor i istrošenost zbog pomanjkanja sna i prevelike količine emocija.

Stigli smo do dugog uspona južno od San Dimasa, koji vodi do sedla, a zatim se spušta dolje do Pomone. To je konačna granica maglenog pojasa, i početak polupustinjskog prostora gdje je sunce tako sjajno i tako suho kao staro suho vino iz Heresa ujutro, vruće kao mlaz željeza iz visoke peći u podne, a u sumrak pada kao upaljena cigla.

Degarmo zabode šibicu u ugao ustiju i reče gotovo podrugljivo: – Webber mi je jučer digao tlak. Rekao mi je da je s vama govorio i o čemu.

Ništa nisam rekao. Pogledao je u mene, a onda skrenuo pogled. Ruku je ispružio van. – Ne bih živio vi ovom kraju ni da mi ga poklone. Zrak je zagušljiv prije no što sunce ujutro izađe.

. – Začas ćemo stići u Ontario. Okrenut ćemo na Foothill Boulevard, pa ćete vidjeti desetak kilometara najljepših grevileja na svijetu.

– Ne bih je razlikovao od hidranta – reče Degarmo. Došli smo do središta grada i skrenuli na sjever prema Euclidu duž prekrasnog drvoreda. Degarmo je prezirno gledao drva grevileje.

Malo zatim reče: – Ona tamo, utopljena u jezeru, bila je moja djevojka. Glava mi baš nije bila na mjest' otkad sam za to čuo. Sve što mogu vidjeti jest crveno. K; bih se mogao dočepati onog Chessa...

– Već ste izazvali dovoljno neprilika – rekoš – kada ste je pustili da pobjegne nakon ubojstva Almoreove žene.

Gledao sam ravno kroz prednje staklo. Znao sam da se pomaknuo i da su mu se oči prilijepile za mene. Nisam znao što rade njegove ruke. Nisam znao kakav mu je izraz na licu. Nakon dugog vremena prokuljale su riječi.

Prokuljale su kroz čvrsto stisnute zube i sa strane, a kako su izlazile, škripale su.

– Vi ste ili malo ludi, ili nešto drugo?

– Ne – rekoh. – Niti ste to vi. Vi znate dobro, kao što bi svatko drugi mogao znati, da Florence Almore nije ustala iz kreveta i sišla u garažu. Zna da je bila odnesena. Vi znate da je zato Talley ukrao njenu sandalu, onu koja nikada nije hodala po betonskom tlu. Znali ste da je Almore u Condyjevoj kockarnici svojoj ženi dao injekciju u ruku, a da je to bila upravo dovoljna i ne prevelika količina. On je svoje ubode u ruku poznao tako kako vi znate izudarati onoga koji nema novaca ni prenoćišta. Zna da Almore nije svoju ženu ubio morfijem i da bi, da ju je htio ubiti, morfij bio zadnje sredstvo na svijetu koje bi upotrijebio. Ali vi znate da je to učinio netko drugi i da ju je Almore prenio dolje u garažu i ostavio je tamo – tehnički još sposobnu da udahne nešto monoksida, ali medicinski mrtvu kao da je prestala disati. Vi to sve znate.

Degarmo reče nježno: – Kako ste vi, brate, uopće uspjeli da tako dugo poživite?

Odgovorili: – Ne nasjedajući na previše trikova i ne plašeći se previše tvrdih profesionalaca. Samo bi hulja mogla učiniti to što je Almore učinio, samo hulja i dobrano preplašen čovjek, koji na duši nosi stvari koje ne bi podnijele svjetlost dana. On je možda tehnički čak i kriv za ubojstvo. Ne mislim da bi to ikada moglo biti dokazano. Naravno da bi se on vraški namučio da dokaže da je ona bila u tako dubokoj komi i da nije bilo nikakve mogućnosti da joj se pomogne. Ali djevojka je zapravo ubila gospođu Almore.

Degarmo se nasmije. To je bio prodoran i neprijatan smijeh, ne samo neveseo, nego i bez ikakvog značenja.

Došli smo na Foothill Boulevard i ponovo okrenuli na istok. Mislio sam da je još uvijek bilo hladno, ali Degarmo se znojio. Nije mogao skinuti kaput zato što je ispod njega imao pištolj.

Rekao sam: – Djevojka, Mildred Haviland, je ljubakala s doktorom Almoreom, a njegova je žena to znala.

Prijetila mu je. To sam doznao od njenih roditelja. Djevojka, Mildred Haviland, je znala sve o morfiju, gdje može nabaviti koliko joj je potrebno i koliko mora upotrijebiti. Bila je sama u kući sa Florence Almore, nakon što ju je stavila u krevet. Bila je u krasnoj prilici da

špricu napuni sa četiri ili pet grama i ubrizga ih nesvjesnoj ženi u ruku, na istom mjestu na kojem je to već Almore učinio. Ona bi umrla, vjerojatno dok je Almore još bio vani, a on bi došao kući i našao je mrtvu. Problem bi bio njegov. On bi ga morao riješiti. Nitko ne bi vjerovao da je netko drugi drogirao njegovu ženu tako da od toga umre. Nitko kome nisu bile poznate sve okolnosti. Ali, vama su bile poznate. Trebao sam misliti da ste vi mnogo više od proklete budale nego što mi se činilo, kako bih vjerovao da vi to niste znali. Prikrivali ste djevojku. Još ste uvijek bili u nju zaljubljeni. Udaljili ste je iz grada, od opasnosti; sklonili je izvan domašaja, ali ste je prikrivali, Ostavili ste zločin nekažnjenim. Ona vas je na to navela. Zašto ste je otišli tražiti tamo gore u brda?

– I kako sam znao gdje moram tražiti? – reče on oporo. – Ne bi vam bilo teško i za to dodati neko objašnjenje, zar ne?

– Nikako – rekoh. – Zasitila se Billa Ghessa, njegovog pijančevanja, njegove naravi i razuzdanog života. Ali morala je imati novaca da bi s tim prekinula. Mislila je da je sada bila sigurna, da je imala nešto što je od Almorea mogla iskoristiti. Stoga mu je pisala da joj pošalje novac. On vas je poslao gore da s njom razgovarate.

Almoreu nije rekla svoje sadašnje ime, kao ni jednu pojedinost o tome gdje ili kako živi. Pismo adresirano na Mildred Haviland u Puma Pointu bi došlo do nje. Samo je to morala zatražiti. Ali, nikakvo pismo nije došlo i nitko se nije povezao s Mildred Haviland. Sve što ste imali bila je stara fotografija i vaše loše ponašanje, što vas kod onih ljudi nije nikamo dovelo.

Degarmo reče oštro: – Tko vam je rekao da je pokušala izvući novac od Almorea?

– Nitko. Morao sam o nečemu misliti kako bih rekonstruirao događaje. Da su Lavery i gospođa Kingsley znali tko je bila Muriel Chess, i to otkucali, vi biste znali gdje je možete naći i koje ime upotrebljava. Vi to niste znali. Stoga je poticaj morao doći od jedine osobe koja je za nju znala, a to je ona sama. Tako ja pretpostavljam da je ona pisala Almoreu.

– U redu – reče on napokon. – Zaboravimo to. Sada to više ništa ne mijenja. Ako sam u kaši, to je moj problem. Ponovo bih to učinio u istim okolnostima.

– Razumije se – reko. – Ne namjeravam nikoga ščepati za vrat. Čak ni vas. To vam govorim uglavnom zato da Kingsleyju ne biste pokušali prikačiti ni jedno ubojstvo koje nije učinio. Ako je jedno učinio, neka mu se sudi.

– Da li mi to zato govorite? – upita. – Da.

– Mislio sam da je to stoga što me neizmjereno mrzite – reče on.

– Moja je mržnja već splasnula – reko. – Sve je to izašlo iz mene. Ja ljude mrzim jako, ali ne vrlo dugo.

Sada smo prolazili kroz područje vinograda, otvoreno pješćano područje vinograda duž namreških padina brda. Ubrzo smo stigli u San Bernardino i nastavili bez zaustavljanja.

U Creastlineu, na tisuću pet stotina metara nad morem još nije postajalo vruće. Kada smo se vratili u automobil, Degarmo izvuče iz korica pod podlakticom svoj pištolj i pogleda ga. Bio je to .38-kalibarski Smith and Wesson u okviru od .44, gadno oružje s udarcem kao u kalibra .45, a s puno većim efektivnim dometom.

– Neće vam biti potreban – rekoše. – On je krupan i jak, ali nije od te vrste zločinaca.

On vrati pištolj natrag pod ruku i zagunđa. Sada više nismo razgovarali. Nismo više imali o čemu razgovarati.

Krivudali smo po zavojima i duž oštih okomitih rubova okruženih bijelim zaštitnim ogradama a, mjestimično, i zidovima od žive stijene i teškim lancima. Penjali smo se kroz šumu visokih hrastova, do visine na kojoj hrastovi više nisu tako visoki, a borovi postaju sve viši i viši. Napokon smo stigli do brane na kraju Puma jezera.

Zaustavio sam automobil, a stražar prebaci svoju pušku na drugo rame i pristupi prozoru.

– Zatvorite, molim vas, na automobilu sve prozore prije no što nastavite prelaziti preko brane.

Ispružio sam ruku da podignem stražnje staklo na mojoj strani. Degarmo podigne svoju značku. – Zaboravi, stari. Ja sam policajac – reče svojim uobičajenim tonom.

Stražar mu uputi krut, bezizražajan pogled: – Zatvorite, molim vas, prozore – reče istim tonom koji je i prije upotrijebio.

– Idi dođavola – reče Degarmo. – Idi dođavola, vojničiću.

– To je zapovijed – reče stražar. Njegovi su čeljusni mišići malo nabujali, a beščutne sivkaste oči su buljile u Degarma. – A ja nisam napisao te zapovijedi, gospodine. Gore s tim staklima.

– Pretpostavimo da sam vam rekao da skočite u jezero – podsmijehne se Degarmo.

Stražar reče: – Mogao bih to učiniti. Vrlo se lako, uplašim. – Žilavom rukom potapša kundak svoje puške.

Degarmo se okrene i zatvori prozore na svojoj strani. Prošli smo preko brane. Na sredini je stajao stražar, a drugi se nalazio na samom kraju. Prvi mu je sigurno dao nekakav znak. Gledali su nas svojim pažljivim i budnim očima, sasvim neprijateljski.

Vozio sam između granitnih blokova i dalje kroz livade divlje trave. Iste duge i kratke hlače i seljačke marame kao i prekjučer, isti blagi povjetarac, zlatno sunce i vedro plavo nebo, isti miris borovih iglica, ista hladna mekoća planinskog ljeta. Ali to je bilo prije sto godina, kristaliziralo se u vremenu kao muha u jantaru.

Skrenuo sam na put prema Jezeru malog laneta, kružio oko velikih stijena kraj malog žuborećeg vodopada. Vrata Kingsleyjevog imanja su bila otvorena, a Pattonov je automobil stajao okrenut prema jezeru, što se odanle nije moglo vidjeti. Nikoga nije bilo unutra. Na komadu papira, pričvršćenom na prednje staklo, još je uvijek pisalo: Glasajte ponovo za Jima Pattona. Prestar je da bi išao raditi.

Do Pattonovog automobila, okrenut u suprotnom pravcu, stajao je mali unakaženi coupe. Unutra se nalazio šešir kakva nose lovci na lavove. Zaustavio sam svoja kola, zaključao ih i izašao. Andy izađe iz svojih i stade ukočeno buljiti u nas.

– Ovo je poručnik Degarmo iz policije Bay Cityja – rekoh.

– Jim je upravo na brežuljku. Čeka vas. Nije još ni doručkovao – reče Andy.

Popeli smo se na brežuljak, a Andy se vrati u svoj coupe. Iza njega, cesta se spuštala do malog plavog jezera.

Kingsleyjeva je kuća na drugoj obali izgledala sasvim napuštena.

– To je to jezero – rekoh.

Degarmo je bez riječi pogledao dolje u njega. Teško je slegnuo ramenima. – Idemo po kurvina sina – bilo je sve što je rekao.

Mi smo pošli, a Patton se pojavi iza jedne stijene. Nosio je isti stari stetson, kaki hlače i košulju zakopčanu sve do svog debelog vrata. Zvijezda na lijevoj strani njegovih grudi još je uvijek imala svinuti krak. Čeljusti su mu se, dok je žvakao, polako micale.

– Lijepo vas je ponovo vidjeti – reče, ne gledajući mene, nego Degarma.

Ispruži ruku i protrese Degarmovu tešku šapu. – Kada sam vas zadnji put vidio, poručnice, imali ste drugo ime.

Pretpostavljam da biste vi to nazvali nekakvim tajnim zadatkom. Mislim da s vama nisam dobro postupao.

Ispričavam se. Mislim da znam čija je bila fotografija koju ste cijelo vrijeme nosili.

Degarmo je kimnuo glavom i nije ništa rekao.

– Da se ja nisam na to razljutio i otvorio karte, možda bismo izbjegli mnoge neprilike – reče Patton. – Možda bi jedan život bio spašen. Utučen sam zbog toga, ali opet nisam čovjek koji se zbog bilo čega dugo žalosti. Sjednimo sada ovdje, a vi mi recite što bismo sada morali učiniti.

Degarmo reče: – Kingsleyjeva je žena ubijena prošle noći u Bay Cityju. Moram s njim o tome porazgovarati.

– Želite reći da sumnjate na njega? – upita Patton.

– I te kako – zagrmi Degarmo.

Patton se počeha po vratu i pogleda na drugu obalu jezera. – Još se uvijek nije pokazao iz kuće. Izgleda da još spava. Rano jutros sam se prošuljao oko kuće. Radio je bio upaljen, a zatim sam čuo zvukove kao da se netko poigrava bocom i čašom. Nisam ga uznemiravao. Da li sam dobro učinio?

– Sada ćemo otići tamo – reče Degarmo.

– Vi imate pištolj, poručnice?

Degarmo se potapša ispod lijeve ruke. Patton me pogleda. Stresao sam glavom. Bez pištolja.

– I Kingsley bi ga mogao imati – reče Patton. – Ja ovdje baš ne želim pucjavu, poručnice. Ne bi mi to donijelo ništa dobro. Mi ovdje gore nemamo takvo društvo. Vi mi izgledate kao momak koji bi svoj pištolj prilično brzo potegao.

– Prilično sam nagao, ako ste na to mislili – reče Degarmo – ali želim da mi ovaj momak progovori.

Patton pogleda Degarma, pogleda mene, zatim opet u Degarma i ispljune duhan u dugačkom luku u stranu.

– Ne znam o tome ni toliko da bih mu se mogao približiti – reče on odlučno.; Zatim smo sjeli na zemlju i ispričali mu priču. Slušao je u tišini, i ne trepnuvši okom. Na kraju mi reče: – Način na koji radite za ljude je smiješan, tako mi se čini. Lično mislim da ste vi momci sasvim krivo obaviješteni. Otići ćemo tamo i vidjeti. Ja ću prvi ući – u slučaju da vi znate o čemu govorite i da Kingsley ima pištolj i malo je očajan. Ja imam veliki trbuh. To je zgodna meta.

Ustali smo i uputili se na dug put oko jezera. Kada smo došli do malog pristaništa, rekao sam: – Da li su već izvršili autopsiju, šerife?

Patton kimne glavom. – Baš se utopila. Kažu da su zadovoljni i da je ona tako umrla. Nije bila izbodena nožem ili upucana, a nije ni

glavom u nešto udarila. Ima ožiljaka na njenom tijelu, ali previše da bi išta značili. To tijelo baš nije jako zgodno za autopsiju.

Degarmo je izgledao bijel i ljutit.

– Mislim da to nisam trebao reći, poručnice – reče blago Patton. – To je prilično teško prihvatiti. A vidim i da ste damu dosta dobro poznavali.

Degarmo reče: – Pustimo sad to i učinimo ono što moramo učiniti.

Nastavili smo hodati duž obale jezera i stigli do Kingsleyjeve kuće. Uspeli smo se uz stepenice. Patton je tiho prešao verandu i došao do vratiju. Pritisnuo je mrežicu. Nije bilo zakračunata. Otvorio ju je i probao otvoriti vrata. Ni ona nisu bila zaključana. Ostavio je vrata zatvorena sa pritisnutom kvakom u ruci, a Degarmo je uhvatio dršku mrežice i širom je otvorio. Patton tada otvori vrata i mi uđosmo u sobu.

Derače Kingsley je ležao naslonjen u dubokoj fotelji kraj hladnog kamina, a oči su mu bile zatvorene. Na stoliću kraj njega nalazila se prazna čaša i gotovo prazna boca viskija. Soba je smrdila po viskiju. Posuda kraj boce bila je dupkom puna opušaka od cigareta. Dvije izgužvane prazne kutije ležale su na vrhu hrpe opušaka.

Svi su prozori u sobi bili zatvoreni. Unutra je već postajalo zagušljivo i vruće. Kingsley je bio obučen u vunenu vestu, a lice mu je bilo crveno i natečeno. Hrkao je, a ruke su mu opuštено visjele preko naslona za ruke; vrhovima prstiju dodirivao je pod.

Patton mu priđe na nekoliko koraka i ostane dugo vremena gledajući u tišini dolje prema njemu prije no što je progovorio.

– Gospodine Kingsley – reče zatim mirnim i sigurnim glasom – moramo s vama malo porazgovarati.

Kingsley se tržne, pa otvori oči i ne pomaknuvši glavu. Pogledao je u Pattona, pa u Degarma i napokon u mene.

Oči su mu bile natečene, ali prilično bistre. Polako se pridigao u fotelji i, mičući ruke gore pa dolje, protrljao lice.

– Zaspao sam – reče. – San me obuzeo prije nekoliko sati. Bio sam pijan kao letva, pretpostavljam. U svakom slučaju, mnogo pijaniji no što mi se sviđa biti. – Opustio je ruke i pustio ih da vise.

Patton reče: – Ovo je poručnik Degarmo iz Bay Cityja. Mora s vama razgovarati.

Kingsley načas pogleda Degarma, a zatim mu se oči vrate na mene. Kad je ponovo progovorio, glas mu je zvučao trijezno, mirno i smrtno umorno.

– Dakle, pustili ste ih da je uhvate? – reče.

– Trebao sam, ali nisam – rekoh.

Kingsley promisli o tome gledajući u Degarma. Patton je ulazna vrata ostavio otvorena. Dignuo je smeđe rebrenice na dva prednja prozora i otvorio ih. Sjeo je u naslonjač blizu jednog od njih i obujmio rukama svoj trbuh. Degarmo je stajao zureći prema Kingsleyju.

– Vaša je žena mrtva, Kingsley – reče grubo. – Ako je to za vas uopće neka novost.

Kingsley se zabalji u njega i navlaži usne.

– On to mirno prima, zar ne? – reče Degarmo. – Pokažite mu šal.

Izvadio sam žutozeleni šal i zaljuljao ga. Degarmo tržne palcem. – Vaš?

Kingsley kimne glavom. Ponovo je navlažio usne.

– Nesmotreno ste učinili što ste ga ostavili – reče Degarmo. Malo je teže disao. Nos mu je bio stisnut, a duboke su se linije njegovih nosnica protezale sve do uglova usana.

Kingsley reče vrlo tiho: – Ostavio iza sebe, gdje? – načas je pogledao šal. Mene uopće nije pogledao.

– U Granada apartmanima, u Osmoj ulici, u Bay Cityju. Stan broj 716. Da li vam to nešto govori?

Kingsley je sada vrlo polagano podigao oči kako bi se sreo s mojima. – Da li je to tamo gdje je ona bila? – uzdahne.

Kimnuo sam glavom. – Ona nije htjela da tamo dođem. Nisam joj dao novca dok nije pristala da sa mnom razgovara. Priznala je da je

ubila Laveryja. Potegla je pištolj i namjeravala me podvrći istom postupku. Netko se pojavio iza zavjese i udario me, ne dopustivši da ga vidim. Kada sam se osvijestio, ona je bila mrtva. – Rekao sam mu kako je bila ubijena i kako je izgledala. Ispričao sam mu što sam učinio i što je meni učinjeno.

Slušao je ne pomaknuvši ni jedan mišić na svom licu. Kada sam završio s pripovijedanjem, učinio je neodređen pokret prema šalu.

– Kakve on ima s tim veze?

– Poručnik to smatra dokazom da ste vi bili ta osoba koja se sakrila u stanu.

Kingsley razmisli. Nije izgledao kao da je brzo shvati dublji smisao ovih riječi. Naslonio se u naslonjaču, a glavu je položio na naslon. – Nastavite – reče napokon. – Pretpostavljam da znate o čemu govorite. Ja sam siguran da ne znam.

Degarmo reče: – U redu, pravite se glupim. Pogledajte koliko vas to košta. Mogli biste početi s polaganjem računa o tome što ste radili sinoć nakon što ste odbacili vaše pile do njenog stana.

Kingsley reče staloženo: – Ako mislite na gospođicu Fromsett, nisam to učinio. Ona je otišla kući taksijem. Ja sam se sam uputio kući, ali nisam tamo i stigao. Umjesto toga sam otišao ovamo. Mislio sam da će mi putovanje, noćni zrak i tišina pomoći da se malo odmorim.

– Ma nemojte – podrugljivo se nasmije Degarmo. – Da se odmorite, a od čega, ako smijem upitati?

– Da se odmorim od svih briga koje sam imao.

– Dođavola – reče Degarmo – sitnica kao davljenje svoje žene i grebanje njenog trbuha ne bi vas tako jako zabrinjavala, zar ne?

– Sinko, niste se valjda usudili tako nešto reći – Patton doda iz pozadine. – To nije način. Niste nam dosad predočili ništa što bi zvučalo kao dokaz.

– Ne? – Degarmo okrene svoju tešku glavu prema njemu. – A što je sa šalom, debeli? Zar to nije dokaz?

– Njega još niste ni s čim povezali – koliko sam ja čuo – reče Patton miroljubivo. – A osim toga, ja nisam debeo, već samo malo bolje popunjen.

Degarmo se s gađenjem okrene od njega. Uperi prstom u Kingsleyja.

– Pretpostavljam da uopće niste išli u Bay City – reče oporo.

– Ne. Zašto bih išao? Marlowe se za to pobrinuo. I ne vidim razloga da toliko inzistirate na tom šalu. Marlowe ga je imao na sebi.

Degarmo je stao ukočen i bijesan. Vrlo se polagano okrenuo, pa se bezizražajno i ljuto zabluljio u mene.

– Ne shvaćam – reče. – Časna riječ, ne shvaćam. Nije moguće da me netko vuče za nos, zar ne? Netko kao vi?

– Sve što sam ispričao o šalu bilo je da se on nalazio u stanu i da sam vidio kako ga Kingsley ranije te večeri ima na sebi. Izgleda da je to bilo sve što ste htjeli. Mogao sam dodati da sam ja kasnije nosio taj šal, kako bi me djevojka s kojom sam se morao sastati lakše prepoznala – rekoh.

Degarmo se udalji od Kingsleyja, nasloni se na zid, a zatim na rub kamina. Povlačio je svoju donju usnu palcem i kažiprstom lijeve ruke. Desnu je pustio da mu mlitavo visi s lagano zavnutim prstima.

Rekoh: – Rekao sam vam da je sve što sam ikada vidio od gospođe Kingsley bila fotografija. Jedan od nas mora biti siguran da je u stanju prepoznati drugoga. Izgledalo je da je šal bio sasvim dovoljan za prepoznavanje. Ja sam je, u stvari, vidio jednom prije toga, premda to nisam znao kada sam se išao s njom sastati. Ali, nisam je odmah prepoznao – okrenuo sam se Kingsleyju.– Gospođa Fallbrook – rekoh.

– Mislio sam da ste rekli da je gospođa Fallbrook vlasnica kuće – odgovori polako.

– To mi je onda rekla. I zato sam u to onda povjerovao. Zašto i ne bih?

Degarmo ispusti neki grleni zvuk. Oči su mu bile pomalo luđačke. Ispričao sam mu o gospođi Fallbrook i njenom purpurnom šeširu, o njenoj uznemirenosti i praznom pištolju koji je držala u ruci, i najzad o tome kako mi ga je dala.

Kada sam završio, on reče vrlo oprezno: – Nisam čuo da ste išta od toga rekli Webberu.

– I nisam mu rekao. Nisam želio priznati da sam već bio u kući tri sata prije toga. Da sam o tome otišao porazgovarati s Kingsleyjem, prije no što sam stvar prijavio policiji.

– Ovo je nešto zbog čega ćemo vas jako zavoletiti – reče Degarmo uz hladno cerekanje. – Isuse, kakva sam budala bio. Koliko plaćate

ovo njuškalo da prikrije ubojstvo, Kingsley?

– Njegovu uobičajenu cijenu – reče mu Kingsley prazno. – I ček od pet stotina dolara ako dokaže da moja žena nije ubila Laveryja.

– Strašna je šteta da to ne može zaraditi – podsmjehne se Degarmo.

– Nemojte biti smiješni – rekoh. – Već sam ih zaradio.

U sobi je nastala tišina. Ona vrsta teške tišine koja se pojavljuje upravo prije udarca groma. Prasnulo je. Ostao sam stajati čvrst i ukočen kao zid. Kingsley se malo pomakao u svojoj fotelji, pa nakon duže stanke klimnu glavom.

– Nitko to ne bi mogao znati bolje od vas, Degarmo – rekoh.

Izraz Pattonovog lica bio je identičan izrazu drvene klade. Mirno je gledao Degarma. Kingsleyja nije gledao.

Degarmo se zagleda u točku između mojih očiju, ali ne tako kao da je to bilo jedino što se zajedno s njim nalazilo u sobi, nego više kao da je tražio nešto što je bilo vrlo daleko, kao planina s druge strane doline.

Činilo se da je prošlo mnogo vremena prije no što je Degarmo progovorio: – Ne vidim zašto sve to. Ne znam ništa o Kingsleyjevoj ženi. Koliko ja znam, nikada je prije nisam vidio – sve do sinoć.

Spusti očne kapke i stade me zamišljeno promatrati. Vrlo je dobro znao što namjeravam reći. To sam, u svakom slučaju, i rekao.

– A niste je vidjeli ni sinoć. Stoga što je ona mrtva već više od mjesec dana. Zato što je uda vijena u Jezeru malog laneta. Zato što je žena koju ste vidjeli u Granada apartmanima bila Mildred Haviland, a Mildred Haviland je bila Muriel Chess. A kako je gospođa Kingsley umrla mnogo prije no što je ubijen Lavery, proizlazi da ga gospođa Kingsley nije ubila.

Kingsley stisne pesnicu na naslonima za ruke svoga naslonjača, ali ne ispusti nikakav glas, baš nikakav glas.

Slijedila je duga, teška tišina. Patton je razbije, rekavši svojim pažljivim polaganim glasom: – Ovo je pomalo luda izjava, nije li? Zar vam se bar ne čini da bi Bili Chess trebao prepoznati svoju vlastitu ženu?

Ja rekoh: – Nakon mjesec dana provedenih u vodi? U odjeći svoje žene i s nešto njenog nakita na sebi? S plavom kosom kao u svoje žene natopljenom vodom i licem gotovo neprepoznatljivim? Zašto bi on ikada morao u to posumnjati? Ostavila je poruku koja bi mogla biti i oproštajno pismo samoubojice. Otišla je. Posvađali su se. Njena su odjeća i automobil nestali. U mjesec dana nakon njena odlaska nije o njoj ništa čuo. Nije imao pojma kamo je ona mogla otići. A zatim se iz vode pojavilo tijelo obučeno u odjeću Muriel Chess. Plavokosa žena otprilike iste visine kao i njegova. Naravno da bi postojale neke razlike, a da se sumnjalo na bilo kakvu zamjenu, to bi se pronašlo i provjerilo. Ali, nije bilo razloga da se u to posumnja. Crystal Kingsley je još bila živa. Otišla je s Laveryjem. Ostavila je svoj automobil u San Bernardinu. Poslala je svom mužu brzojav iz El Pasa. Ona se pobrinula o svemu, barem što se tiče Billa Chessa. On uopće na nju nije mislio. Crystal Kingsley za njega uopće nije pripadala toj priči. Zašto i bi?

Patton reče: – Trebao sam na to misliti. Ali i da jesam, bila bi to jedna od onih pomisli koju bi čovjek odbacio isto tako brzo kao što bi na nju pomislio. Izgledala bi previše nategnuta.

– Površno gledano, bi – rekoh. – Ali samo površno gledano. Pretpostavimo da se tijelo nije pojavilo iz vode godinu dana, ili da se uopće nije pojavilo, osim ako jezero ne bi zbog toga bilo pretraženo. Muriel Chess je nestala i nitko ne bi trošio previše vremena tražeći je. Možda više nikada ne bismo čuli za nju. Sa gospođom Kingsley stvari stoje drugačije. Ona je imala novac, veze i zabrinutog muža. Za njom bi se eventualno tragalo, kao što je i učinjeno. Ali ne tako brzo, osim ako bi se dogodilo nešto što bi potaklo sumnju. Moglo je proći i nekoliko mjeseci prije no što bi se nešto otkrilo. Jezero je moglo biti pretraženo, ako bi traganje za njom pokazalo da je zaista napustila jezero i otišla niz brdo, čak sve do San Bernardina, a otuda vlakom dalje na istok, tada nitko vjerojatno ne bi pretraživao jezero. A i da jest, pa da je leš pronađen, uvijek bi postojala mogućnost da

tijelo bude točno identificirano. Bili Chess je bio uhapšen zbog ubojstva svoje žene. Koliko ja znam, mogao je čak zbog toga biti i osuđen, a stvar bi se okončala, bar što se tiče lesa u jezeru. Crystal Kingsley još uvijek ne bi bilo traga, a to bi bila nerješiva misterija. Vjerojatno bi se pretpostavilo da joj se nešto dogodilo i da više nije živa. Ali, nitko ne bi znao gdje, kako i kada joj se to dogodilo. Da nije bilo Laveryja, mi bismo vjerojatno sada ovdje sjct dili i razgovarali.

Lavery je ključ cijelog slučaja. On je bio u hotelu Prescott u San Bernardinu one noći kada se pretpostavlja da je Crystal Kingsley otišla odavde. On je tamo vidio ženu koja je imala Crystalina kola, koja je nosila odjeću Crystal Kingsley, i naravno, znao tko je ona. Ali on nije morao znati da tu nešto nije u redu. On nije morao znati da je to bila odjeća Crystal Kingsley i da je žena stavila automobil Crystal Kingsley u hotelsku garažu. Sve što je znao bilo je da je vidio Muriel Chess. Muriel se pobrinula za ostalo.

Stao sam i pričekao da netko nešto kaže. Nitko nije ništa kazao. Patton je nepomično sjedio u svojoj stolici, a njegove debele ruke bez dlaka udobno su bile položene preko njegovog trbuha. Kingsley je zabacio glavu, napola zatvorenih očiju, i nije se micao. Degarmo se naslonio na zid kraj kamina, napet, blijed i hladan, krupan i zastrašujućeg izgleda, uvijek duboko skrivenih misli.

Nastavio sam pričati.

– Ako se Muriel Chess predstavljala za Crystal Kingsley, ona ju je i ubila. To je osnovno. U redu, pogledajmo to malo bolje. Mi znamo tko je ona bila i kakva je bila žena. Ona je bila bolničarka i ljubavnica doktora Almorea i ubila je njegovu ženu na tako zgodan način da je on to morao prikrivati. Bila je udata za čovjeka iz policije Bay Cityja, koji je također bio dovoljno velika budala da i sam to prikriva. Znala je vrtjeti muškarcima i mogla ih je navesti da skaču kroz obruče. Nisam je dovoljno dugo poznavao da bih znao kako je to postizala, ali je njena prošlost to dokazala.

To potvrđuje i ono što je učinila s Laveryjem. Vrlo dobro, ubijala je ljude koji su joj se našli na putu, a tamo se našla i Kingsleyjeva žena. Nisam imao namjeru govoriti o tome, ali sada to nije jako važno. I Crystal Kingsley je znala navesti muškarce da malo poskoče kroz obruč. Navela je na to i Billa Chessa, a njegova žena to nije baš popratila sa smiješkom. Bila je, također, na smrt sita svog života

ovdje gore – morala je biti – pa je stoga htjela pobjeći. No, bio joj je potreban novac. Pokušala ga je dobiti od Almorea, a ovaj je poslao Degarma da je ovdje potraži. To ju je malo uplašilo. Degarmo je tip čovjeka u kojeg nikada ne možete biti jako sigurni.

Ona je imala pravo što se u njega nije pouzdala, zar ne, Degarmo?

Degarmo pomakne svoje stopalo na podu. – Sve, druškane, govori protiv vas – reče on namrgođeno. – Recite sve što imate dok još možete.

– Nije baš sasvim sigurno da je Mildred morala imati automobil, odjeću, čekove i što sve ne od Crystal Kingsley, ali to je pomoglo. Novac koji je imala Crystal također je mnogo pomogao, a Kingsley kaže da je kod sebe voljela imati priličnu svotu. Također je sigurno da je kod sebe imala i nakita koji je eventualno mogao biti pretvoren u novac. Sve to je učinilo da je za nju ubojstvo Crystal Kingsley bila prihvatljiva i svrsishodna stvar.

To objašnjava motiv, a sada pređimo na sredstva i okolnosti.

– Povoljna je prilika došla kao naručena. Posvađala se s Billom, a on se zatim otišao napiti. Poznavala je svog Billa i znala koliko može biti pijan i kako će se dugo zadržati. Trebala je vremena. Vrijeme je bilo prijeko potrebno. Morala je biti sigurna da će imati dovoljno vremena. U protivnom bi čitava stvar propala. Morala je spakirati svoju vlastitu odjeću, odvesti je automobilom i tamo je sakriti zato što je ta odjeća morala nestati.

Natrag je morala pješačiti. Morala je ubiti Crystal Kingsley i obući joj odjeću Muriel Chess pa je zatim utopiti u jezeru. A za to je trebalo vremena. Što se tiče samog ubojstva, pretpostavljam da ju je napila, a onda lupila po glavi i utopila u kadi. To bi bilo logično, a i jednostavno. Bila je bolničarka i znala je rukovati ljudskim tijelima.

Znala je i plivati – od Billa smo saznali da je bila dobar plivač. A utopljeno tijelo će i potonuti.

Sve što je morala učiniti jest da tijelo dovede u duboku vodu na mjesto gdje ga je namjeravala ostaviti. U tome nema ništa što bi nadilazilo snagu jedne žene koja zna plivati. Ona je to učinila, obukla je odjeću Crystal Kingsley, spakirala sve njene stvari koje je htjela u automobil Crystal Kingsley i otputovala. A u San Bernadinu je naletjela na prvu zapreku, Laveryja.

– Lavery ju je poznavao kao Muriel Chess. Mi nemamo ni dokaza, a niti bilo kakvog razloga da kažemo da ju je on poznavao pod nekim drugim imenom. On ju je tamo vidio i vjerojatno se ponovo tamo uputio kad ju je sreo. Ona to nije željela. Sve što bi on tamo našao bila bi zaključana kuća, ali bi mogao razgovarati s Billom, a dio je njenog plana bio da Bili nikada nije siguran da je ona ikada napustila Jezero malog laneta. Stoga, kada i ako bi tijelo bilo pronađeno, on bi ga identificirao. Zato je smjesta obavila svoje krake oko Laveryja, a to nije bilo jako teško. Ako postoji nešto što sigurno znamo o Laveryju, to je da on sigurno nije mogao držati ruke podalje od žena. Što više, to bolje. On bi bio laka lovina za domišljatu djevojku kao što je Mildred Haviland.

Tako ga je, dakle, obrlatila i pavela sa sobom. Pavela ga je u El Paso, i odatle poslala telegram o kojem on ništa nije znao. Najzad ga je otpravila natrag u Bay City. To možda nije mogla spriječiti. On se htio vratiti kući, a ona ga nije smjela pustiti da se previše udalji, zato što je za nju postao preopasan. Lavery je sam mogao pobiti sve pretpostavke da je Crystal Kingsley nedavno napustila Jezero malog laneta. Kad bi eventualno počela potraga za Crystal, i Lavery je morao biti umiješan, a od tog trenutka njegov život više nije vrijedio ni pišljiva boba.

Njegovom se negiranju da je bio s Crystal Kingsley isprva nije moralo povjerovati, iako je ono bilo točno. No, kada bi on izašao sa cijelom pričom, tome bi se povjerovalo, zato jer to moglo i provjeriti. Tako je istraga počela, a Lavery je smjesta bio ubijen u svojoj kupaoni, iste one noći, nakon što sam ja došao s njim porazgovarati. To je otprilike sve u vezi s tim, osim što ne objašnjava zašto se ona slijedećeg jutra vratila u tu kuću. Ovo je baš jedna od onih stvari koje ubojice čine. Rekla je da joj je on ukrao novac, ali ja u to ne vjerujem.

Čini mi se da je ona vjerojatno mislila kako on ima nešto sakrivenog novca, ili da će bistre glave posao bolje srediti i provjeriti da li je sve dobro učinila; ili se možda vratila zbog toga što je i sama rekla: da unese novine i mlijeko. Sve je moguće. Ona se vratila, a ja sam je tamo zatekao, a ona je tako odglumila, da sam ja ostao začepljenih usta.

Patton reče: – Tko ju je ubio, sinko? Meni izgleda da ti se Kingsley baš ne čini pogodnim za taj poslić.

Pogledao sam u Kingsleyja i rekao: – Rekli ste da vi niste s njom razgovarali na telefon. A što je s gospođicom Fromsett? Da li je ona mislila da je razgovarala s vašom ženom?

Kingsley odmahne glavom. – Sumnjam. Teško bi je bilo prevariti. Rekla je samo da je joj glas zvučao promijenjeno i prigušeno. Tada nisam ništa posumnjao. Ništa, sve dok nisam došao ovamo gore. Kada sam sinoć ušao u kuću, osjetio sam da tu nešto nije u redu. Bilo je previše čisto i uredno. Crystal nije tako ostavljala stvari.

U tom bi slučaju odjeće bilo po cijeloj spavaćoj sobi, opušaka po cijeloj kući, a boca po cijeloj kuhinji. Bilo bi tu i neoprano suda, mrava i muha. Pomislio sam da je možda Billova žena sve očistila, ali sam se tada sjetio da ona to ne bi učinila, bar ne upravo tog dana. Bila je previše zaposlena svađajući se s Billom i ubijena, ili se sama ubila, ili tako nešto. O svemu sam tome mislio, a u glavi mi je nastala zbrka, pa ne mogu tvrditi da sam išta zaključio.

Patton reče: – Još uvijek nisam čuo tko je ubio Vratio se brišući usta žuto-smeđom maramicom. Ponovo je sjeo i nagnuo se na lijevi kuk zbog pištolja kojeg je nosio na desnom. Zamišljeno je gledao u Degarma. Ovaj je stajao naslonjen na zid, ukočen i težak kao stijena. Desna mu je ruka još uvijek visjela, a prsti na njoj bili su lagano svinuti.

Patton reče: – Još uvijek nisam čuo tko je ubio Muriel. Da li je to dio predstave ili nešto što se još mora pronaći?

Rekoh: – Netko tko je mislio da ju je potrebno ubiti, netko tko ju je volio i mrzio i netko tko je bio previše policajac da bi je pustio da pobjegne s još jednim ubojstvom na duši, ali opet, ne dovoljno policajac da je preda i pusti da cijela stvar izađe na vidjelo. Netko kao Degarmo.

Degarmo se odmakne od zida i bezizražajno se nasmiješi. Njegova je desna ruka učinila hitar pokret i dohvatila pištolj. Držao ga je opustivši zglob, tako da je ovaj bio uperen u pod ispred njega. Počeo mi je govoriti i ne pogledavši me.

– Mislim da vi nemate pištolj – reče. – Patton ga ima, ali ne mislim da bi ga mogao izvući dovoljno brzo da bi mu to pomoglo. Možda imate nekih dokaza za svoju posljednju izjavu. Ili to možda za vas nije dovoljno važno da biste se time gnjavili?

– Imamo jedan mali dokaz – rekoh. – Nije bog zna što. Ali on će narasti. Netko je u Granadi stajao iza zelene zavjese više od pola sata, a stajao je tako tiho kako samo jedan policajac na straži zna stajati. Netko tko je imao pendrek. Netko tko je znao da sam bio udaren u glavu, a da je nije ni pogledao. Rekli ste Malom, sjećate li se? Netko tko je znao da je mrtva djevojka bila isto tako udarena pendrekom, iako se to ne bi vidjelo, a tko u to vrijeme ne bi tijelo mogao pomaknuti dovoljno da bi se to moglo utvrditi. Netko tko ju je svukao i izgrebao njeno tijelo s takvom sadističkom mržnjom koju čovjek kao vi može osjećati prema ženi koja je od njegovog života načinila mali pakao. Netko tko baš sad ima krvi i kože pod noktima upravo dovoljno da im kemičar utvrdi porijeklo. Kladam se, Degarmo, da nećete Pattonu dopustiti da pogleda nokte na vašoj desnoj ruci.

Degarmo malo podigne pištolj i nasmije se. Široki bijeli smiješak.

– A kako sam samo znao gdje da je nađem? – upita.

– Almore ju je vidio – kako izlazi, ili kako ulazi u Laveryjevu kuću. Baš ga je to iznerviralo, i zato vas je zvao kada je vidio da se ja onuda vrtim. A kako ste točno nanjušili gdje stanuje, to ne znam. Ne vidim u tome ništa tako teško. Mogli ste se sakriti kraj Almoreove kuće i pratiti je, ili pak pratiti Laveryja. Sve bi to za pajkana bio rutinski posao.

Degarmo je kimnuo glavom i trenutak zastao u tišini, razmišljajući. Lice mu je bilo namršteno, ali se u njegovim metalno plavim očima vidio gotovo veseo sjaj. Soba je bila vruća, a zrak težak i atmosfera puna nesreće koja se više nije mogla spriječiti. On ju je izgleda osjećao manje od nas dvoje.

– Želim izaći odavde – reče napokon. – Možda ne jako daleko, ali nijedan provincijski pajkan neće u mene uperiti pištolj. Ima li kakvih

primjedbi?

Patton reče mirno: – To nije moguće učiniti, sinko. Vi znate da vas moram uhapsiti. Ništa od svega toga nije dokazano, ali ja vas ne mogu naprosto pustiti da otšetate.

– Imate zgodan veliki trbuh, Pattone. Ja sam dobar strijelac. Kako ste zamislili da me uhapsite?

– Pokušavao sam to zamisliti – reče Patton i prijede rukom po kosi ispod svog zabačenog šešira. – Ali još nisam u tome daleko stigao. Ne želim nikakve rupe u mom trbuhu. Ali vam također ne mogu dopustiti da od mene pravite majmuna na mom vlastitom teritoriju.

– Pustite da ga ide – rekoh. – Ne može izaći iz ovih planina. Zato sam ga i doveo ovamo gore.

Patton reče trezveno: – Netko bi mogao biti povrijeđen ako ga pokušamo zaustaviti. To ne bi bilo u redu. Ako netko mora, onda ću to biti ja.

Degarmo se nasmiješi. – Vi ste zgodan momak, Pattone – reče. Gledajte, stavit ću pištolj pod ruku i potući ćemo se. I u tome sam prilično dobar.

Zatako je pištolj ispod ruke. Stao je spuštenih ruku, s bradom malo isturenom prema naprijed i gledao. Patton je meko žvakao i svojim blijedim gledao u Degarmove žestoke oči.

– Ja sjedim – požalio se – a osim toga nisam brz kao vi. Naprosto ne volim ispasti kukavica. – Tužno me je pogledao. – Zašto ste ga, doda vola, morali dovesti ovamo gore sa sobom? To nije moj posao. Gledajte u kakvoj sam sada kaši. – Glas mu je zvučao povrijeđeno, zbunjeno i gotovo slabički.

Degarmo zabaci glavu i malo se nasmije. Dok se još smijao, desna mu ruka opet hitro posegne za pištoljem.

Nisam vidio da se Patton pomaknuo. U sobi je odjeknuo tutanj njegova colta.

Degarmova se ruka pomaknula u stranu, a teški Smith and Wesson je izletio iz njegove ruke i udario u kvrgavi zid od borove daske iza njega. Stresao je svoju obamrlu desnu ruku i pogledao dolje u nju s čuđenjem.

Patton polako ustane. Polako je hodao kroz sobu i nogom gurnuo pištolj pod naslonjač. Tužno je pogledao u Degarma. Ovaj je sisao krv iz svoje šake.

– Dali ste mi priliku – reče Patton tužno. – Niste se trebali usuditi dati priliku čovjeku kao ja. Bio sam strijelac puno više godina no što ste vi proživjeli, sinko.

Degarmo mu klimnu glavom, ispravi se i pođe prema vratima.

– Nemojte to činiti – rekao mu je mirno Patton. Degarmo nastavi hodati. Došao je do vratiju i gurnuo mrežicu. Okrenuo se da pogleda Pattona, a lice mu je sada bilo vrlo blijedo.

– Izlazim odavde – reče. – Postoji samo jedan način da me zaustavite. Zbogom, tatice.

Patton nije pomakao ni jedan mišić.

Degarmo izađe kroz vrata. Noge su mu koračajući teško udarale po terasi. Prišao sam prednjem prozoru i poglegao van. Patton se još uvijek nije pomakao. Degarmo je sišao stepenicama i uputio se vrhom male brane.

– On prelazi branu – rekoh. – Ima li Andy pištolj?

– Ne mislim da bi ga upotrijebio i kad bi ga imao – reče Patton mirno. – On ne zna kakvog bi za to mogao imati razloga.

– Dakle, proklet da sam – rekoh.

Patton uzdahne. – Nije mi trebao dati takvu priliku – reče. – Nije mu uspjelo. Morao sam mu vratiti. On je, uz to, i slabić. To mu baš neće koristiti.

– On je ubojica – rekoh.

– Nije ubojica te vrste – reče Patton. – Da li ste zaključali svoj automobil?

Potvrdio sam. – Andy silazi na drugi kraj brane – reče. – Degarmo ga je zaustavio. Nešto mu govori.

– Možda će uzeti Andyjev automobil – reče tužno Patton.

– Dakle, bio ja proklet – rekoh ponovo. Pogledao sam u Kingsleyja. Glavu je držao među rukama i buljio u pod. Ponovo sam glavu okrenuo prema prozoru. Degarmo nije bio na vidiku. Andy se nalazio na pola puta prelazeći branu, vrlo polako, povremeno bacajući pogled preko ramena. Izdaleka je dopro zvuk automobilskog motora. Andy pogleda gore prema kući, zatim se okrene i stane trčati natrag po brani.

Zvuk motora je zamro u daljini. Kada je gotovo sasvim nestao, Patton reče: – Dakle, mislim da bismo trebali otići dolje u ured i obaviti nekoliko telefonskih poziva.

Kingsley ustane, ode u kuhinju i vrati se s bocom viskija. Ulio si je obilnu količinu i stojeći ispio. Onda mahne rukom i odgega se iz sobe. Čuo sam kako je krevet zaškripao.

Patton i ja smo tiho izašli iz kuće.

Patton je upravo završio s telefoniranjem, izdajući naredbu da se blokiraju svi putevi, kada je stigao poziv narednika zaduženog za stražu na brani Puminog jezera. Izašli smo i ušli u Pattonov automobil. Andy ga je vrlo brzo vozio duž jezera, kroz gradić i po obali natrag prema velikoj brani. Jurili smo duž brane do mjesta gdje nas je narednik čekao u džipu kraj glavne stražarske barake.

Narednik nam je mahnuo rukom i pokrenuo džip, a mi smo ga slijedili nekoliko stotina metara do mjesta na kojem je stajalo nekoliko vojnika i gledalo dolje preko ruba kanjona. Nekoliko se automobila tamo zaustavilo, a gomila ljudi se skupila oko vojnika. Narednik izađe iz džipa, a Patton, Andy i ja izađemo iz službenih kola i pođemo za njim.

– Momak se nije zaustavio kod stražara – reče narednik, s gorčinom u glasu. – Gotovo ga je bacio s ceste.

Stražar na sredini mosta morao je skočiti u stranu da ga izbjegne. Stražaru na drugom kraju je to bilo dovoljno.

Pozvao je momka da stane. Ovaj je nastavio voziti.

Narednik prožvače gumu i pogleda dolje u kanjon.

– Naređenje je da se u takvim slučajevima puca – reče. – Stražar je pucao. – Pokazao je dolje na kanjon. – Tuda je prošao.

Četrdesetak metara niže u kanjonu mali je coupe bio smrskan o veliku granitnu stijenu. Bio je gotovo prevrnut na krov i malo nagnut. Dolje su bila trojica. Dovoljno su pomaknuli auto da bi nešto izvukli iz njega.

To nešto je nekada bio čovjek.

Table of Contents

[Raymond Chandler - Dama u jezeru](#)

- [1](#)
- [2](#)
- [3](#)
- [4](#)
- [5](#)
- [6](#)
- [7](#)
- [8](#)
- [9](#)
- [10](#)
- [11](#)
- [12](#)
- [13](#)
- [14](#)
- [15](#)
- [16](#)
- [17](#)
- [18](#)
- [19](#)
- [20](#)
- [21](#)
- [22](#)
- [23](#)
- [24](#)
- [25](#)
- [26](#)
- [27](#)
- [28](#)
- [29](#)
- [30](#)
- [31](#)
- [32](#)
- [33](#)
- [34](#)

[35](#)
[36](#)
[37](#)
[38](#)
[39](#)
[40](#)
[41](#)

Table of Contents

[Raymond Chandler - Dama u jezeru](#)

- [1](#)
- [2](#)
- [3](#)
- [4](#)
- [5](#)
- [6](#)
- [7](#)
- [8](#)
- [9](#)
- [10](#)
- [11](#)
- [12](#)
- [13](#)
- [14](#)
- [15](#)
- [16](#)
- [17](#)
- [18](#)
- [19](#)
- [20](#)
- [21](#)
- [22](#)
- [23](#)
- [24](#)
- [25](#)
- [26](#)
- [27](#)
- [28](#)
- [29](#)
- [30](#)
- [31](#)
- [32](#)
- [33](#)
- [34](#)

[35](#)

[36](#)

[37](#)

[38](#)

[39](#)

[40](#)

[41](#)